

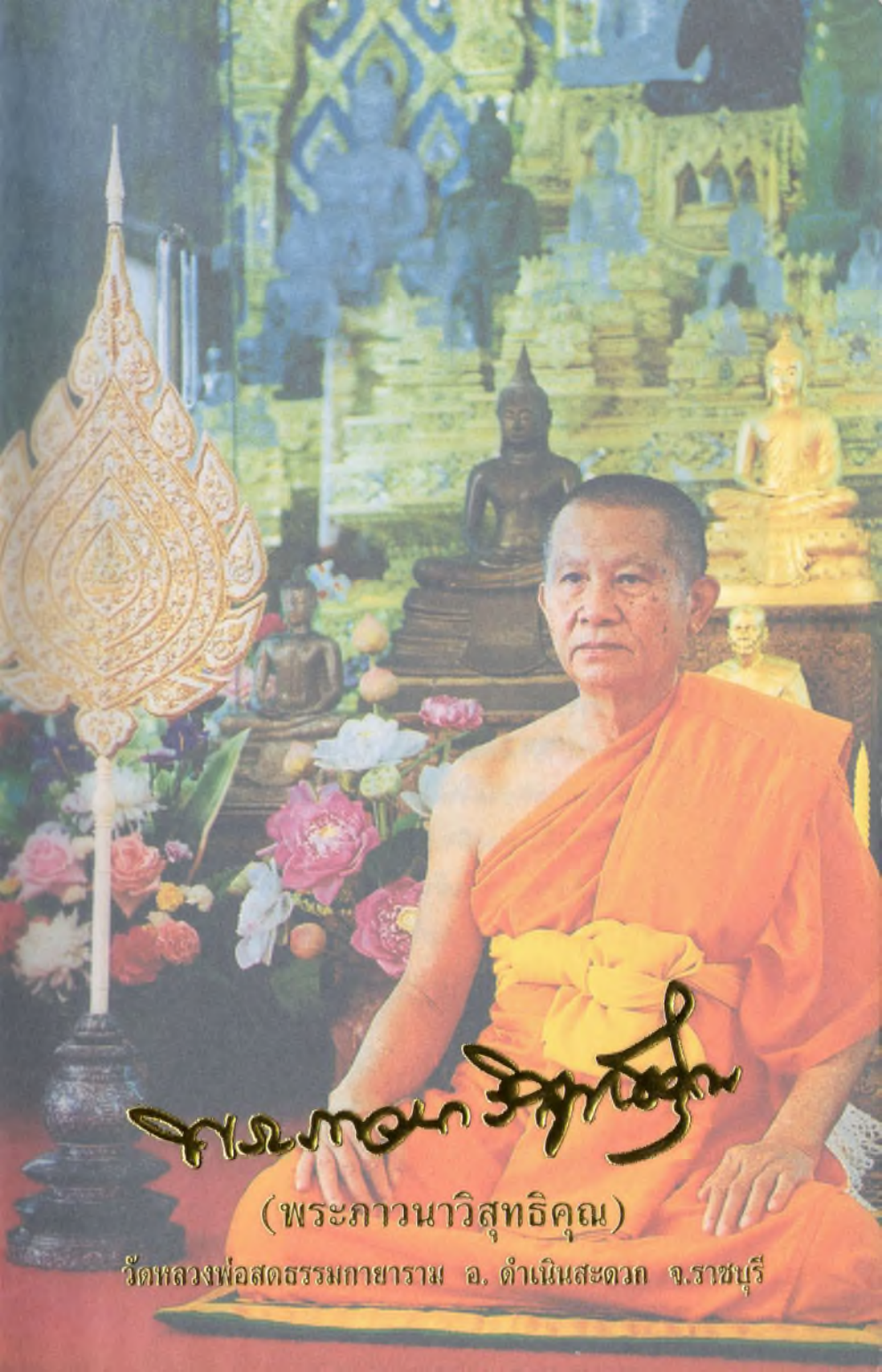

ชีวิต การงาน หลักธรรม

ไตรัมกาสาวพัสตร์

พระภาวนาวิสุทธิคุณ
(เสริมชัย ชยมงคล ป.ธ. ๖)

วิทยา ประทุมธารัตน์ และคณะ : เรียบเรียง

พระภาวนาวิสุทธิคุณ

(พระภาวนาวิสุทธิคุณ)

วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม อ. ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

វត្តភ្នំពេញ

(វត្តភ្នំពេញ)

ស្រុក.៩ ក្រុង.៩ ខេត្ត.៩ ប្រទេស.៩

พระมหาเสริมชัย ชยมงคลโด

ได้รับรางวัลชนะเลิศ โครงการปลูกป่าถาวร
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ ปีที่ ๕๐ (ระยะที่ ๒)

และเข้ารับเข็มทองคำเครื่องหมายโครงการ ฯ

จาก สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ

เมื่อวันพุธ ที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

ณ หอประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

พระมหาเสริมชัย ชยมงคลโด

เข้ารับพระราชทานพัดเปรี๊ญธรรม ๖ ประโยค

จาก สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร

ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗

พระมหาเสริมชัย ชยมงคล

เข้ารับพระราชทานรางวัลเสาเสมาธรรมจักร

จาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เมื่อวันวิสาขบูชา พุทธศักราช ๒๕๓๕

เนื่องใน "เกียรติคุณผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา

สาขาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายในประเทศ"

พิธีบรรพชาอุปสมบท นายเสริมชัย พลพัฒนานาฤทธิ์

ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ ได้รับฉายาว่า "ชยมงคล" โดย เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ชุตินฺธर्मมหาเถร)

เป็นพระอุปัชฌาย์,

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อุปเสนมหาเถร)

ในสมัยดำรงสมณศักดิ์ที่ "พระพรหมคุณาภรณ์"

เป็นพระกรรมวาจาจารย์;

เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาวิมลญาณมุนี (วรปญฺญมหาเถร)

ในสมัยดำรงสมณศักดิ์ที่ "พระธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย"

เป็นพระอนุสาวนาจารย์

เมื่อได้รับการบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในบวรพุทธศาสนาแล้ว
พระภิกษุเสริมชัย ชยมงคลโต ก็รับประเคนบาตร
จาก พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา ฯ
(พระอิสริยยศในขณะนั้น) ซึ่งพระองค์ได้เสด็จพร้อมด้วย
พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา
ไปทรงเป็นองค์ประธานในพิธีบรรพชาอุปสมบทด้วย

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ชุตินฺธर्मมหาเถร)
พระอุปัชฌาย์

เจ้าประคุณ
สมเด็จพระพุฒาจารย์
(อุปเสณมหาเถร)
พระกรรมวาจาจารย์

เจ้าประคุณ
สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์
(วรปญฺญมมหาเถร)
พระอนุสาวนาจารย์

พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณุตตโม)
 รองเจ้าอาวาส และพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนา
 วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

สำนักพิมพ์ธรรมาวัถ์
 จัดพิมพ์

ชีวิต การงาน หลักธรรม
ได้ร่ำกาสาวพัสตร์

พระภาวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล ป.ธ. ๖)
โดย วิทยา ประทุมธารรัตน์ และคณะ

พิมพ์ครั้งที่แรก	กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ (สวณลิขสิทธิ์)
ผู้อำนวยการ	ฉลอง ประทุมธารรัตน์
บรรณาธิการ	วิทยา ประทุมธารรัตน์
บรรณาธิการผู้ช่วย	วรพจน์ บุตรพลอย
จัดพิมพ์	สำนักพิมพ์ธารบัวแก้ว ๒๕/๕/๕๔ ซอยหมู่บ้านเจริญรัตน์ ถนนประชาราษฎร์ ๑๖ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐ โทรศัพท์ / โทรสาร ๕๒๖ ๗๘๓๘ มือถือ (๐๑) ๔๘๖ ๓๐๔๓
จัดจำหน่าย	บริษัท ธนบรรณจัดจำหน่าย จำกัด โทรศัพท์ ๔๓๔ ๘๒๗๐-๑ โทรสาร ๔๒๔ ๘๕๑๒

ราคา ๒๓๙ บาท

แต่ พระภาวนาวิสุทธิคุณ
(พระมหาเสริมชัย ชยมงคล)

ผมได้รู้จักคุ้นเคยกับพระภาวนาวิสุทธิคุณ ตั้งแต่สมัยเป็น นายเสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์ และเรียนปริญญาโทที่คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ด้วยกัน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ และต่อมา เมื่อผมได้มารับราชการอยู่ที่กรมประชาสัมพันธ์ และเป็นวิทยากรประจำโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ ก็ยิ่งใกล้ชิดสนิทสนมยิ่งขึ้น โดยท่านได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรบรรยายวิชาสถิติและการวิจัย และได้ออกไปสำรวจวิจัยพร้อมกับนักศึกษาโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเดินทางไปฝึกภาคสนามตามชนบทในต่างจังหวัดห่างไกล นอกจากนี้ยังได้ไปมาเยี่ยมเยียนถึงที่ทำงานของแต่ละฝ่ายอยู่เสมอ มาในระยะหลังได้สังเกตเห็นว่าท่านได้สนใจพระพุทธศาสนาและฝึกปฏิบัติพระกัมมัฏฐานอย่างจริงจัง แม้ระหว่างพักกลางวัน (ในขณะที่ทำงานที่สำนักข่าวสารอเมริกัน) ก็เข้าห้องฝึกวิปัสสนา ไม่ยอมไปรับประทานอาหารกับเพื่อน ๆ จนกระทั่งมาทราบอีกครั้ง ท่านได้ลาออกจากสำนักข่าวสารอเมริกัน และบวชเป็นพระภิกษุในบวรพุทธศาสนา ในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ โดยจำพรรษาอยู่ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และต่อมาเป็นเจ้าของาวาสวัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔

ผมได้ติดตามข่าวของท่านและความเจริญก้าวหน้าของวัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม ด้วยความสนใจ และยินดีที่ได้เห็นความเจริญเติบโต เป็นปึกแผ่น และเป็นศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา และสถาบันฝึกอบรมพระกัมมัฏฐานที่มีชื่อแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี และรู้สึกภูมิใจที่ได้เข้ามาเป็นรองประธานกรรมการมูลนิธิพุทธภาวนาวิชาวรรณมกาย ในปี ๒๕๓๙ และเป็นประธานมูลนิธิฯ แทนอาจารย์บัญญัติ สุชีวะ หลังจากท่านถึงแก่อนิจกรรม จากการที่ได้มาใกล้ชิดกับมูลนิธิ

พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย และวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ทำให้ผมยิ่งศรัทธา
ท่านเจ้าอาวาส-พระภิกษุวิสุทธิคุณ มากขึ้น ด้วยได้ประจักษ์ถึงความเสียสละและ
มูมานะของท่านในการบริหาร และตั้งใจพัฒนาวัดให้เจริญไปพร้อม ๆ กับปฏิบัติ
กิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนาจนแทบจะไม่มีเวลาว่าง อาทิเช่น การอบรม
พระภิกษุเป็นประจำทุกปี ๆ ละ ๒ รุ่น อบรมธรรมปฏิบัติแก่เยาวชนระหว่าง
ภาคฤดูร้อน อบรมศีลธรรม จริยธรรม และภวนาธรรมแก่นักเรียน นักศึกษา
และประชาชนทั่วไป รวมทั้งเป็นวิทยากรและสงฆ์วิทยากรไปบรรยายทางสถานี-
วิทยุกระจายเสียง และอบรมศีลธรรม จริยธรรม ตลอดจนภวนาธรรมตามสถาบัน
ต่าง ๆ ทั้งในลักษณะรับนิมนต์เป็นครั้งคราว หรือประจำ และจัดเป็นหน่วยเผยแพร่
ธรรมะเคลื่อนที่ไปยังต่างจังหวัดด้วย

การที่พระมหาเสริมชัย ชยมงคล ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์
เป็น พระภิกษุวิสุทธิคุณ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑ จึงเป็นสิ่งที่
กรรมการมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย กรรมการวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม
พุทธศาสนิกชน และประชาชนทั้งหลายรู้สึกปิติยินดีเป็นอย่างยิ่ง และพร้อมกันอัญเชิญ
คุณพระศรีรัตนตรัยและบรรดาสังคักดีสิทธิ์ทั้งหลาย ขอได้โปรดอภิบาลคุ้มครองให้
ท่านมีพลานามัยแข็งแรง และเป็นผู้นำในการส่งเสริมพระพุทธศาสนา และพัฒนา
วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ให้เจริญก้าวหน้าตามที่ท่านได้มุ่งหวังตั้งใจไว้ จง
ทุกประการเทอญ.

(อรุณ งามดี)

ประธานกรรมการ

มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

คำนำในการจัดพิมพ์

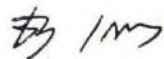
พระภิกษุวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล) หรือหลวงป่า ได้ทุ่มเทกำลัง
กายกำลังใจให้กับการเผยแผ่วิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า มาตั้งแต่ท่านยังเป็นฆราวาส
ข้าพเจ้าได้รู้จักท่านเป็นครั้งแรกประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ในการปฏิบัติธรรมที่ห้องทำงาน
ของท่านที่สำนักข่าวสารอเมริกัน กรุงเทพฯ จากนั้นก็ได้มีโอกาสช่วยงานเผยแผ่ธรรมะ
ทั้งการออกรายการโทรทัศน์ วิทยุ ในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ
สมัยนั้นมีการปฏิบัติธรรมวันอาทิตย์ช่วงเช้า ที่ศาลาหม่อมอาบ วัดธาตุทอง ด้วย ท่านทุ่มเท
เวลาการสอนให้กับลูกศิษย์อย่างเต็มที่ ทุกเช้าก่อนเริ่มทำงาน และตอนพักเที่ยง ที่ห้องทำงาน
ของท่าน ถ้ามีลูกศิษย์ไปท่านก็จะพานั่งปฏิบัติธรรม ไม่เบื่อหน่าย ท่านสอนศิษย์ด้วยดี
ไม่ปิดกั้นความรู้ ศิษย์เรียนได้เท่าใดท่านก็สอนให้ไม่ปิดบัง

เมื่อมีผู้สนใจปฏิบัติธรรมวันอาทิตย์มากขึ้น กอปรกับเจ้าประคุณ สมเด็จพระ
พุทธมหาราช (อุปสมบทเถระ) สมัยที่ท่านดำรงสมณศักดิ์เป็นที่พระพรหมคุณาภรณ์
ได้เมตตาอนุญาตให้ใช้พระอุโบสถวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร เป็นสถานที่อบรมภวนาธรรม
ประมาณปี ๒๕๒๔ การปฏิบัติธรรมวันอาทิตย์จึงได้เปิดการอบรมขึ้นในพระอุโบสถวัดสระเกศ
และได้จัดตั้งมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายขึ้นในปี ๒๕๒๔ ซึ่งรวมงานเผยแผ่ธรรมปฏิบัติ
ใน "โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน" วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และ "โครงการ
พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย" วัดสระเกศ เข้าด้วยกัน ต่อมาเจ้าประคุณสมเด็จพระ
ก็ได้เมตตาอนุญาตให้ใช้ศาลาการเปรียญเป็นสถานที่ตั้งสำนักงานของมูลนิธิพุทธ-
ภาวนาวิชชาธรรมกาย และให้เปิดอบรมที่นี้ตลอดมาจนตราหน้าทุกวันนี้

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๒๙ ท่านได้อุปสมบท ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ
เมื่อมีอายุพรรษา ๑๐ แล้วก็ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม
ตั้งแต่ก่อนอุปสมบทท่านเป็นหลักสำคัญในการสร้างวัดหลวงพ่อดฯ เริ่มตั้งแต่เป็น
ห้องนาว่างเปล่า มีดินมะขามเทศอยู่ต้นหนึ่งกับต้นสะเดาต้นหนึ่ง ด้านทิศใต้พื้นที่ดิน
อันเป็นที่ตั้งวัด จนกระทั่งบริเวณโดยรอบวัดเป็นสถานที่ร่มรื่นดังเช่นทุกวันนี้ เริ่มต้นตั้งแต่
การวางผัง ขุดคูคลอง ปลูกต้นไม้ สร้างกุฏิ ศาลาเอนกประสงค์ อุโบสถ และหอระฆัง

อาคารเรียน จนกระทั่งถึงการสร้างหอฉันและโรงครัว ที่กำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่ในขณะนี้ ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ท่านได้สั่งสอนอบรมธรรมาปฏิบัติให้ศิษย์เป็น ธรรมกายแท้ มุ่งตรงต่อมรรคผลนิพพาน และอนุเคราะห์ศิษย์ด้วยดีตลอดมา ท่านได้ทุ่มเท กำลังกายกำลังใจอย่างเต็มที่ ในการเผยแผ่ธรรมาปฏิบัติ ทั้งทางโทรทัศน์วิทยุ และสิ่งพิมพ์ ฯลฯ ในทางธรรมาปฏิบัติ ได้ช่วยพระเดชพระคุณหลวงพ่อดวงพ่อดวงนาโกศลเถระ (วีระ คุณุตตโม) พระอาจารย์ของท่าน รวบรวมหลักธรรมาปฏิบัติคำสอนวิชาธรรมกายขั้นสูง ของพระเดช พระคุณพระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ (สด จันทสโร) เป็นรูปเล่มขึ้นมาชื่อว่า **วิชามรรคผลพิสดาร** สำหรับแจกแก่ผู้ที่ปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้ว ได้แต่งและเรียบเรียง หนังสือคู่มือธรรมาปฏิบัติจำนวนมาก มี**ทางมรรคผลนิพพาน** อริยสัจ ๔ เป็นต้น ใน ทางบริหารท่านได้วางรากฐานการบริหารวัดหลวงพ่อดวงฯ และได้แต่งตำราเรื่องการบริหารวัด ขึ้นมา ผลงานของท่านยังมีอีกมากเหลือที่จะกล่าว คุณความดีของท่านที่ปฏิบัติมามาก เป็นที่ประจักษ์แก่สาธุชนพุทธบริษัทโดยทั่วไป จึงได้รับพระราชทานตั้งเป็นพระราชาคณะ ขึ้นสามัญที่ **พระภวานาวิสุทธิคุณ (สป.วิ.)** เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑

คณะศิษย์ได้รวบรวมประวัติความเป็นมาของท่าน ได้สอบถามข้อมูลต่างๆ จากท่านมาเป็นระยะ ๆ มาจนแล้ว แม้ว่าตัวท่านเองยังไม่ประสงค์ที่จะให้เปิดเผย เพราะ ว่ายังไม่ถึงเวลาอันสมควร แต่คณะศิษย์เห็นเหตุผลหลายประการว่าขณะนี้เป็นเวลาสมควร ที่จะพิมพ์ประวัติของท่านด้วยเหตุผลสำคัญหลายประการ คือ **ประการแรก** เพื่อเป็นที่ระลึก ในการได้รับพระราชทานตั้งเป็นพระราชาคณะขึ้นสามัญที่ **พระภวานาวิสุทธิคุณ (สป.วิ.)** **ประการที่สอง** เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านไว้เป็นหลักฐานก่อนที่จะล้มเลือนไป **ประการที่สาม** แม้ว่าอายุพระราชาของท่านจะน้อย แต่อายุของท่านก็จะครบ ๗๐ ปีเต็ม ในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๒ นี้แล้ว จึงเป็นการฉลองอายุของท่าน **ประการที่สี่** เพื่อไม่ให้เกิดการขัด ต่อความประสงค์ของท่าน คณะศิษยานุศิษย์จึงจัดพิมพ์ขึ้นเป็นการภายในเฉพาะเผยแพร่ใน หมู่ศิษย์ และญาติมิตรสนิทเท่านั้น

(รศ. ดร. ธีระ เกรอต)

ในนามคณะศิษยานุศิษย์

สารบัญ

ภาค ขร่าวาส

๑. กำเนิดพุทธบุตร	๒๗
๒. แผ่นดินใหม่	๔๑
๓. เสด็จเยี่ยมความพลัดพราก	๕๓
๔. สนใจพระพุทธศาสนา	๖๗
๕. จุดหักเหของชีวิต	๗๙
๖. แสวงหาจุดหมาย	๙๕
๗. สว่างที่กลางใจ	๑๐๙
๘. ศิษย์มีครู	๑๒๓
๙. สู่ร่มกาสาพัสตร์	๑๓๕

ภาค บรรพ ชิต

สัมโมทเนยยกถา ของ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามกุฎราชครู	๑๔๖
สัมโมทเนยยกถา ของ พระธรรมกิตติวงศ์	๑๔๙
สัมโมทเนยยกถา ของ พระภวานาโกศลเถระ	๑๕๒
คำปรารภวช ของ อาจารย์เสริมชัย พลพัฒนานาฤทธิ์	๑๕๔

ภาค การงาน การบริหาร

วัดหลวงพ่อดวงธรรมกายาราม	๑๗๙
วัตถุประสงค์ของการบริหารวัดหลวงพ่อดวงธรรมกายาราม	๑๘๓

การศึกษา และหน้าที่การงาน	๑๘๖
ผลงานทางวิชาการ	๑๘๙
ผลงานที่ได้รับรางวัล	๑๙๑
การอบรมธรรมเนียมปฏิบัติประจำปี	
โครงการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ประจำปี	๑๙๓
การอบรมธรรมเนียมปฏิบัติเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม	๒๐๑
การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกนักธรรมและแผนกบาลี	๒๑๐
กิจกรรมบำเพ็ญกุศลในวันสำคัญประจำปี	๒๑๕
กิจกรรมการเผยแผ่ธรรมะ	
มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย	๒๑๙
การก่อตั้งมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย	๒๒๓
วัตถุประสงค์ของมูลนิธิ	
และโครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย	๒๒๗
ป่าไม้งามท่ามกลางวัด	๒๒๙

ภาคหลักธรรม

หลักปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง	
และปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น	๒๓๕
แนวทางปฏิบัติสมถกัมมัฏฐาน/ภาวนา	๒๔๓
ธรรมบรรยาย เรื่อง "สู่ทางพระนิพพาน"	๒๗๑
วิเคราะห์อาการแห่งตลอดสี่จะ ๔	๒๙๗
หลักปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน	
ตามแนววิชชาธรรมกาย	๓๑๕

บ้านถนนหัก ตำบลนางรอง (ปัจจุบันคือตำบลถนนหัก)
อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
บ้านเกิดของหลวงพ่อบุญพระภาวนาวิสุทธิคุณ

บริเวณพื้นที่ดินอันเป็นที่ตั้งบ้าน ซึ่งโยมพ่อ-แม่
ของหลวงพ่อบุญพระภาวนาวิสุทธิคุณ ได้ย้ายมาตั้งถิ่นฐานใหม่
ณ บ้านหนองยายพิมพ์ อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
ปัจจุบันได้ตกทอดมาถึงน้องสาวและน้องเขยของหลวงพ่อบุญ

ตลอดเวลาการบุกเบิกสร้างสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
 ขึ้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ท่านอาจารย์เสริมชัย ยังคงทำงาน
 เป็นพนักงานสำนักข่าวสารอเมริกัน กรุงเทพฯ อยู่ นั้น ยามเมื่อถึง
 วันหยุด-สุดสัปดาห์ และ/หรือ ระหว่างการเปิดการอบรม
 พระกัมมัฏฐานที่สถาบัน ฯ อาจารย์เสริมชัย พลพัฒนานาฤทธิ์
 ก็จะไปอยู่ดูแลการก่อสร้าง และกิจกรรมอบรมพระกัมมัฏฐาน
 พร้อมทั้งปฏิบัติภาวนาธรรมอยู่เป็นประจำ

**คณะกรรมการรุ่มบุกเบิก
 สร้างสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
 และ วัดหลวงพ่อสตรธรรมกายาราม**

คณะศิษยานุศิษย์ในหลวงพ่อวัดปากน้ำ
 และหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร (วีระ คุณุตตโม) โดยมี
 ฯพณฯ ศ. บัญญัติ สุชีวะ ประธานศาลฎีกา เป็นประธานมูลนิธิ
 ได้ประชุมตกลงกันจดทะเบียนมูลนิธิภาวนาวิชชาธรรมกาย
 ขึ้นที่วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร เพื่อจัดหาทุนทรัพย์ และที่ดิน
 จัดสร้างเป็นสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
 ในภาพ (แถวหน้า จากซ้ายมาขวา)
 รศ. ดร. อีระ เกรอต รองประธานมูลนิธิ ฯ, ศ. บัญญัติ สุชีวะ
 ประธานมูลนิธิ ฯ, นายเสริมชัย พลพัฒนานาฤทธิ์
 กรรมการผู้อำนวยการมูลนิธิ/สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
 ศ. ดร. นิคม จันทรวิฑูร ที่ปรึกษามูลนิธิ ฯ, รศ. ดร. พัฒนะ ภาวะนันท์
 รองประธานมูลนิธิ ฯ, น.ส. สุนิรัตน์ ชลสายพันธุ์
 (ปัจจุบันคือนางสุนิรัตน์ นิยมกุลรัตน์) กรรมการผู้ช่วยเลขานุการมูลนิธิ ฯ

ระหว่างการเดินทางโครงการก่อสร้างสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
 ขึ้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
 เจ้าประคุณหลวงพ่สมเด็จพะมหารัชมังคลาจารย์
 เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่ พระธรรมธีรราชมหามุนี
 องค์รองประธานสถาบัน ฯ
 พร้อมด้วยหลวงพ่พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณุตตโม)
 ได้เมตตามาดูงานและให้คำแนะนำเป็นครั้งคราว
 โดยมีนายเสริมชัย พลพัฒนานาฤทธิ์ (ซ้ายสุด)
 เป็นผู้ถวายคำชี้แจง และรับคำแนะนำ

ระหว่างการดำเนินโครงการอบรมพระกัมมัฏฐาน
 แต่พระภิกษุ สามเณร และสาธุชนทุกรุ่น ณ สถาบัน ฯ แห่งนี้
 นายเสริมชัย พลพัฒนานาฤทธิ์
 ร่วมกับ พระเมธีรัตโนดม (อำนวยการ ปรณวาทุโธ ป.ธ. ๗)
 สอนหลักพระปริยัติและปฏิบัติพระสัทธรรมแก่ผู้เข้ารับการอบรม

นอกจากได้ศึกษาจากตำรับตำราของสำนักต่างๆ แล้ว
 นายเสริมชัย ยังได้ขอเป็นศิษย์ของแม่ชีเอียร ธีรสวัสดิ์
 ซึ่งเป็นศิษย์ในสำนักแม่ชีทองสุข สำแดงบัน
 ซึ่งเป็นศิษย์สำคัญท่านหนึ่งของหลวงพ่วัดปากน้ำ

ก่อนพิธีบรรพชาอุปสมบท ในเช้าตรู่วันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๒๙
สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามณฑลพายัพ ได้ขลิบผมให้เป็นมณฑลพายัพ

นาคเสริมชัย ถือดอกไม้ เทียน รูป เดินประทักษิณ
รอบพระอุโบสถวัดปากน้ำ ก่อนเข้าพิธี ฯ ในพระอุโบสถ

ภาคพรวาส

โรงเรียนบ้านถนนหัก (เพียรประจักษ์วิทยา)
สถานศึกษาเล่าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๔ ของพระภิกษวนาวิสุทธิคุณ

คลองท้ายบ้านถนนหักเป็นที่ซึ่งเด็กชายเสริมชัยเคยได้ลงเล่นและอาบ
อีกทั้งยังได้มาตกปลากับเพื่อนๆ แต่ไม่เคยได้ปลากับเขาเลย

๑

กำเนิดพุทธบุตร

บ้านถนนหัก ตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ คือภูมิลำเนาบ้านเกิดของท่านอาจารย์เสริมชัย พลพัฒนานาฤทธิ์ โยมบิดาชื่อทองดี โยมมารดาชื่อบุญนาถ (ตีบ) ท่านมีพี่น้องทั้งหมด ๖ คน เป็นพี่สาว ๓ คน, น้องสาว ๑ คน, น้องชาย ๑ คน (พี่สาวคนที่ ๓ เสียชีวิตเมื่ออายุไม่ถึง ๑๐ ขวบ) ท่านเป็นบุตรคนที่ ๔

สายตระกูลทางบิดา ทำงานรับราชการต่อเนื่องกันมา อาทิ เช่น ขุนเพิ่ม เพิ่มพิริยะกุล ดำรงตำแหน่งเจ้าเมือง (ผู้ว่าราชการ) คนหนึ่งของจังหวัดบุรีรัมย์, พ.อ.หลวงคลอง คล่องตวรจโรค อดีตเจ้ากรมสัตว์พาหนะทหารบก (บิดา พล.ท.ยุทธศักดิ์ คล่องตวรจโรค)

สายตระกูลทางมารดา เป็นเชื้อสายจีน ประกอบอาชีพธุรกิจค้าขายกันเกือบทั้งหมด โดยประกอบการค้าหลายท้องที่ในเขตจังหวัด

บุรีรัมย์เป็นส่วนใหญ่ และกระจัดกระจายกันอยู่อีกหลายจังหวัดของภาคอีสานตอนล่างหรืออีสานใต้

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน มีเนื้อที่กว้างใหญ่มากที่สุดของประเทศ มีประชากรในพื้นที่มากที่สุดอีกเช่นกัน และเป็นภูมิภาคค่อนข้างแห้งแล้งกันดาร ขาดแคลนแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ตลอดจนระบบชลประทานไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ให้พัฒนาขึ้นตามควรจากศูนย์กลางอำนาจราชการในเมืองหลวง ดังนั้นประชาชนในภาคนี้ซึ่งมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ชาวไร่ ชาวนา จึงดำรงชีวิตอยู่ด้วยความลำบากยากจนเป็นส่วนใหญ่

แม้ฐานะความเป็นอยู่ของชาวอีสานโดยทั่วไปเมื่อ ๗๐-๘๐ ปี ก่อนจะอดขัดขาดแคลน และด้อยการศึกษาโดยเฉลี่ย แต่วัฒนธรรมทางจิตใจกลับมีค่าสูงยิ่งด้วยทิว อดตปปะ และยึดถือความสุจริตเป็นที่ตั้ง ทั้งนี้เนื่องจากพื้นฐานจิตใจของชาวอีสานมีความผูกพันแนบแน่นอยู่กับพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ความละอายเกรงกลัวต่อการกระทำชั่วอันเป็นบาป จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนในครอบครัวยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา

หลายจังหวัดในภาคอีสานแห้งแล้งกันดารอย่างแท้จริง แต่สำหรับจังหวัดบุรีรัมย์ เฉพาะที่อำเภอนางรองบ้านเกิดของท่านอาจารย์เสริมชัยนั้น ไม่ถึงกับร้อนแล้งทุกซีกเข็ญดังเช่นพื้นที่ในจังหวัด

อื่นๆ เนื่องจากมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์พอสมควร อีกทั้งยังมีแม่น้ำมูลไหลผ่านตัวจังหวัด พื้นที่ส่วนใหญ่มีป่าไม้ครอบคลุมให้ความชุ่มชื้นตลอดปี ดังนั้นชาวไร่ชาวนาจึงได้ผลผลิตพอเพียงต่อการเลี้ยงชีพ

ความทรงจำในวัยเยาว์ของท่านอาจารย์เสริมชัย มีโอกาสได้สัมผัสรับเอาสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติอันสดใส มีกลิ่นอายแห่งสวนดิสัยในสังคมแบบๆ ที่ถือกำเนิดมาโดยตลอด

การเริ่มต้นชีวิตภายใต้หลังคาเรือนไทยหลังใหญ่ของโยมปู่ผู้ซึ่งเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ผู้หนึ่งของอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ท่านได้สัมผัสรับรู้แต่ความเป็นสุข และความอบอุ่นของครอบครัวที่สมบูรณ์

แต่ความสุขในวิถีของปฤชชน ไม่เคยคงที่ และจริง ซึ่งสังขธรรมในข้อนี้ ท่านอาจารย์เสริมชัยได้รับรู้และตระหนักอย่างลึกซึ้งเมื่อเจริญวัยขึ้นมาเป็นลำดับ

ขณะเป็นเด็ก ความทรงจำยังใสสะอาด และเริ่มสัมผัสรับรู้เท่าที่นัยนตา ดู หูฟัง เป็นเบื้องต้น ท่านอาจารย์เสริมชัยจำได้ว่าในขณะที่โยมปู่ยังมีชีวิตอยู่ ท่านอาจารย์เสริมชัยมีอายุประมาณ 4-5 ขวบ มีโอกาสได้ใกล้ชิดกับโยมปู่เป็นพิเศษ และโยมปู่ก็ให้ความเมตตาเอ็นดูค่อนข้างมากทีเดียว ทั้งนี้คงเป็นเพราะท่านอาจารย์เสริมชัยเป็นหลานชายคนแรกของผู้ชายคนเดียวของท่าน หลังจากมีหลานหญิง (พี่สาวท่านอาจารย์เสริมชัย) ถึงสามคนติดๆ กัน

คุณพระพิทักษ์ (ไม่ทราบนามเต็ม) คือโยมบุญผู้ใจดีของเด็กชายเสริมชัยตัวน้อยๆ แต่กลับเป็นบุคคลที่ชาวบ้านทั่วไปให้ความนับถือยำเกรงในฐานะเป็นข้าราชการผู้มีหน้าที่ปราบปรามโจรผู้ร้ายโดยตรง แต่ก็น่าแปลก เพราะตั้งแต่ท่านอาจารย์เสริมชัยจำความได้ ท่านไม่เคยได้ยินได้ฟังเอาเสียเลยว่า ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์มีโจรผู้ร้ายใจฉกรรจ์สร้างความเดือดร้อนหรือเป็นอันตรายร้ายแรงให้กับชุมชนใด และไม่เคยรู้เห็นโยมบุญถืออาวุธไปปราบปรามคนร้ายที่ไหน

แม้ท่านอาจารย์เสริมชัยเติบโตขึ้นถึงชั้นเรียนอยู่ชั้นมัธยมต้นที่อำเภอนางรองแล้วก็ตาม ยังไม่เคยได้ยิน-ไม่เคยรู้จักลักษณะการกระทำที่เรียกว่าถูกผู้ร้าย “จี” คืออย่างไร ส่วนคำว่า “ปล้น” นั้นพอเข้าใจและเคยได้ยินข่าวว่ามีการปล้นเหมือนกัน แต่ก็อยู่ห่างไกลออกไปมาก ถึงเขตใกล้ๆ โคราชเท่านั้น

มีเพียงครั้งเดียวเท่านั้นที่ทราบว่าโยมบุญปฏิบัติหน้าที่ของท่าน นั่นคือควบคุมผู้กระทำความผิดกฎหมายคนหนึ่งนำตัวไปส่งยังตัวจังหวัด (อำเภอเมือง) ซึ่งเป็นศูนย์รวมสถานที่ทำการของหน่วยงานราชการต่างๆ

ผู้กระทำความผิดอาญาบ้านเมืองคนนั้นเป็นชาย ถูกจับใส่เครื่องจองจำแบบโบราณคือ “ข้อคา” เดินตามโยมบุญที่ขี่ม้านำไปข้างหน้ามุ่งตรงไปยังตัวจังหวัด ซึ่งอยู่ไกลออกไปประมาณหลายสิบกิโลเมตร และต้องใช้เวลาเดินทางเป็นวันๆ จึงจะไปถึง

เมื่อถึงในเมือง (ตัวจังหวัด) สองฟากทางที่โยมบุญขี่ม้าพาผู้กระทำความผิดกฎหมายเดินผ่านไปนั้น มีชาวบ้านออกมายืนมองดูกันหมดทุกครัวเรือนตลอดรายทาง นับเป็นเรื่องใหญ่ในรอบปีที่น่าตื่นเต้นน่าระทึก

ใจ และเป็นทิวพากษวิจารย์มกันอยู่นานเป็นเดือนๆ ที่เดียว

แสดงว่าในลำเนาชนบทจังหวัดบุรีรัมย์ขณะนั้นมีความสงบสุขอย่างยิ่ง คดีอุกฉกรรจ์เข้าชั้นร้ายแรงแทบไม่เคยปรากฏ ผู้ที่จะกระทำความผิดกฎหมายโดยเจตนาตั้งใจมีน้อยยิ่งกว่าน้อย ผู้คนมีความเคารพและเกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์อาญาบ้านเมืองสูงมาก สังคมชนบทจึงอยู่กันอย่างสงบสุขสันติ

ท่านอาจารย์เสริมชัยในวัยเด็กจำไม่ได้ว่าชายผู้กระทำความผิดกฎหมายถูกใส่ข้อคาเครื่องจองจำอันน่าสะพรึงกลัวนั้นทำความผิดข้อหาอะไร ถึงได้กลายมาเป็นนักโทษของโยมบุญ

แต่ที่จำได้แม่นยำก็คือ ไม่เคยลืมคำพูดของโยมบุญที่สอนท่านว่า

“คนที่ทำความชั่วไม่ว่าจะน้อยหรือมาก จะต้องถูกลงโทษลงอาญาให้มีแต่ความทุกข์ พันทุกข์ทางกายแล้วยังจะต้องมา รับทุกข์ทางใจอีก เพราะกลายเป็นผู้ไร้เกียรติ เป็นผู้ทำลายชื่อเสียงวงศ์ตระกูล ไม่มีใครอยากคบค้าสมาคม หรือให้การต้อนรับด้วยความยินดีไปชั่วชีวิต”

แม้โยมบุญจะมีตำแหน่งหน้าที่ทางราชการระดับ “เจ้าคนนายคน” ตามความคิดค่านิยมของคนไทยสมัยก่อน ซึ่งทั้งกลัวเกรงระคนยกย่องผู้มีอำนาจเหนือกว่า แต่โยมบุญไม่เคยใช้อำนาจทางราชการ

ซึ่งท่านมืออยู่เกินเลยไปจากภาระหน้าที่ ท่านถือว่าการเป็นข้าราชการคือการปฏิบัติหน้าที่รับใช้เบื้องพระยุคลบาทด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และต้องปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกกรณีเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

การเป็นข้าราชการผู้ซื่อสัตย์สุจริต ย่อมดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน แต่จะให้มีความมั่งคั่งร่ำรวยในเวลาอันสั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ นอกจากจะทำให้อำนาจหน้าที่ไปในทางมิชอบ หาประโยชน์ใส่ตนโดยไม่ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำความชั่วเท่านั้น

โยมปูเองก็เป็นปุณฺณคนหนึ่งที่ต้องการสร้างฐานะของตนให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง มีความปรารถนาอำนวยความสะดวกสบายให้แก่ครอบครัวของท่านตามสมควร ท่านจึงได้เลือกทางเพิ่มพูนรายได้โดยการเป็นพ่อค้าขายเครื่องเงินเครื่องทองเมื่อมีเวลาว่างจากงานราชการ (และอาจเป็นช่างทองเองก็ได้ เพราะท่านอาจารย์เสริมชัยเมื่อครั้งเป็นเด็กเคยเห็นอุปกรณ์เครื่องมือทำทองซึ่งส่งมาโดยตรงจากเมืองจีนยังเก็บไว้ที่บ้านโยมปู)

การค้าขายเครื่องเงินเครื่องทองประเภทเครื่องประดับ เช่น สร้อยทอง สร้อยข้อมือ กำไล แหวน ต่างหู สร้อยสายสะพาย และเข็มขัดเงิน เข็มขัดคนาก เข็มขัดทองของโยมปูนั้น นอกจากจะเปิดตู้ทองขายที่บ้าน โยมปูยังออกตระเวนขายข้ามตำบลข้ามอำเภอแทบจะทั่วพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้เกวียนเป็นพาหนะบรรทุกหีบห่อเครื่องเงินเครื่องทองนำไปขาย และท่านจะขับเกวียนไปเพียงคนเดียว

การออกไปค้าขายเครื่องเงินเครื่องทองตามหมู่บ้าน ตามตำบลห่างไกลเช่นนี้จะในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว ซึ่งชาวนาขายข้าวมีเงิน

กันแล้ว

ที่หยิบยกเอาเรื่องค้าขายทองของโยมปูท่านอาจารย์เสริมชัยมากล่าวถึง ก็เพื่อชี้ให้เห็นภาพวิถีชีวิตของชาวชนบทพื้นบ้านจังหวัดบุรีรัมย์ ในยุคสมัยเมื่อ ๑๐๐ ปีก่อนนั้นดำเนินไปอย่างไร

การที่โยมปูนำเครื่องเงินเครื่องทองบรรทุกเกวียนเดินทางไปเพียงผู้เดียว ก็เท่ากับนำของมีค่ามีราคาสูงผ่านไปในตลาดทุกันดาร เมื่อขายเครื่องเงินเครื่องทองได้ก็ย่อมมีเงินติดตัวจำนวนมากเช่นกัน ปรากฏว่าตลอดช่วงเวลาที่โยมปูนำเครื่องเงินเครื่องทองไปขาย ไม่เคยถูกคนร้ายเข้ามา จี้ ปล้น ชิงทรัพย์แม้แต่ครั้งเดียว ทั้งๆ ที่การเดินทางมิได้ปกปิดซ่อนเร้น และเป็นการค้าขายเครื่องประดับของมีค่าอย่างเปิดเผยตลอดเส้นทางที่ผ่านไป

จะว่าโจรผู้ร้ายหวาดเกรงอำนาจบารมีตำแหน่งหน้าที่ทางราชการของโยมปูก็คงเป็นไปไม่ได้ เพราะถ้าคนร้ายประสงค์ต่อทรัพย์ และมีทรัพย์สินสูงค่าล่อตาล่อใจให้มีดมัวด้วยความโลภเช่นนี้ ทั้งยังมีโอกาสแย่งชิงทรัพย์ได้ง่ายๆ พวกมิฉฉาชีพมันไม่สนใจหรอกว่าจะเป็นใคร มียศฐาบรรดาศักดิ์สูงส่งแค่ไหน หากได้โอกาสสมันย่อมจู่โจมเข้าปล้น จี้ ชิงชิงเอาทรัพย์สินเงินทองไปจนได้

ที่ไม่มีมีเสือบปล้นโจรร้ายใดๆ เข้ามาปล้นลักทรัพย์โยมปู คงเนื่องจากไม่มีคนร้าย ไม่มีพวกทุจริตมิฉฉาชีพจิตใจอำมหิตโหดเหี้ยมนั่นเอง

ผู้คนโดยทั่วไปในยุคสมัยนั้น ยึดถือความสุจริตเป็นที่ตั้ง มีความละอายที่จะประพฤติชั่ว มีความเกรงกลัวต่อบาปกรรม แม้จะลำบากยากจนสักเพียงไรก็ไม่ยอมให้อำนาจฝ่ายต่ำมาอยู่เหนือจิตใจได้ ดังนั้นการจี้ ปล้น ชิงทรัพย์ หรือแม้แต่การลักขโมยจึงแทบไม่เคยปรากฏ

เลยก็ว่าได้

เปรียบเทียบกับยุคสมัยปัจจุบัน ซึ่งความเจริญในรูปวัตถุ-นิยมรุ่งเรืองอย่างน่าตื่นตาตื่นใจ และกล่าวกันอย่างภาคภูมิใจว่าเป็นยุคสมัยของผู้ที่เจริญแล้วด้วยอารยธรรม เป็นอารยชน คือคนที่พ้นจากความป่าเถื่อนกันทั้งหน้า หากโยมปู่ของท่านอาจารย์เสริมชัย ขั้วเกวียนบรรทุกเครื่องเงินเครื่องทองออกไปขายดังที่ท่านกระทำในครั้งอดีต เห็นทีจะไปไม่พ้นเขตตำบลที่ท่านอยู่อาศัยอย่างแน่นอน รับรองว่าเครื่องเงินเครื่องทองตลอดจนเงินติดตัวคงเปลี่ยนไปอยู่ในมือคนร้ายทั้งหมด

เผอิญ เกวียนเทียมวัวก็คงอันตรายกันไปด้วย

หรือแม้แต่ชีวิตของโยมปู่เองจะเหลือรอดกลับมาได้หรือไม่
ยังเป็นที่น่าสงสัย?

โยมปู่ได้วางรากฐานครอบครัวของท่านด้วยความวิริยะอุตสาหะ กระทั่งมั่นคงเป็นปึกแผ่นพอสมควร เมื่อมีบุตรชายโตนเพียงคนเดียว คือโยมบิดาของท่านอาจารย์เสริมชัย โยมบิดาจึงเป็นที่รักยิ่งของโยมปู่โยมย่า

เมื่อโยมบิดาได้รับความรักเอ็นดูมากเป็นพิเศษเช่นนี้ย่อมได้รับการพะเน้าพะนอเอาอกเอาใจมาตั้งแต่เล็กคุ่มใหญ่ มีผลทำให้โยมบิดามีได้ใส่ใจในการศึกษาเล่าเรียนตามควร ทั้งๆ ที่เรียนเก่ง มีภูมิ-

ปัญญาดี เหตุนี้จึงทำให้มีพื้นฐานการศึกษาได้แค่ระดับหนึ่งเท่านั้นไม่สามารถเข้ารับราชการเจริญรุ่งเรืองในสายอาชีพข้าราชการตามแนวทางวงศาคณาญาติของตระกูลนี้

เมื่อโยมบิดาไม่มีพื้นฐานการศึกษาเอื้ออำนวยให้เข้ารับราชการ (ซึ่งในสมัยนั้นได้รับการยกย่องว่าเป็นอาชีพที่ดีที่สุด มั่นคงที่สุด และเป็นหน้าเป็นตาของครอบครัว) โยมบิดาก็ต้องมีอาชีพทำนาตามบรรพบุรุษ แต่ที่นาของโยมปู่ซึ่งมีหลายร้อยไร่และมีลูกจ้างทำนาอยู่แล้ว โยมบิดาจึงเท่ากับไปดูแลการทำงานมากกว่าจะลงมือไถ หว่าน ดำ อย่างจริงจัง ดังนั้นเวลาวางในแต่ละวันจึงมีเหลือเฟือ

“เวลาว่าง” คือช่วงเวลาที่ป็นอันตรายอย่างแท้จริง เพราะในช่วงเวลาซึ่งไม่ได้ทำงานอะไรให้เกิดประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น คือความสูญเปล่าทางปัญญาความคิด และเป็นการสูญเสียเวลาของการมีชีวิตไปโดยไร้คุณค่า

โยมบิดาของท่านอาจารย์เสริมชัย เติมความว่างของกาลเวลาให้เต็มด้วยการแสวงหาความรู้จากสุราเมรัยบ้าง จากอิทธิพิศบ้าง เท่าที่ขอบเขตวิสัยของคนพื้นบ้านในสังคมชนบทจะกระทำได้ แม้จะไม่ถึงขั้นสำมะเลเทเมา เติลเปิดเบิงออกนอกกลุ่มนอกทาง แต่ก็นับได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่สูญเปล่าและไร้ประโยชน์ของโยมบิดาอีกช่วงหนึ่ง

กระทั้งโยมบิดาได้แต่งงานกับโยมมารดา ซึ่งมีเชื้อสายจีน และเป็นตระกูลค้าขายสืบทอดกันมา

หลังจากแต่งงานมีครอบครัวแล้วโยมบิดาก็หันหลังให้กับการใช้ชีวิตหนุ่มเจ้าสำราญอย่างเด็ดขาด หันมาเอาจริงกับการงานซึ่งท่าน

ไม่ค่อยใส่ใจ สนใจเท่าไรนักมานานพอสมควรทีเดียว

นอกจากจะลงมือทำนาของตนเองส่วนหนึ่ง และคอยดูแลลูกจ้างทำนาอีกหลายร้อยไร่ โยมบิดายังดำเนินธุรกิจการค้าเพิ่มอีกทางหนึ่ง

โยมปู่่นั้น นอกจากจะค้าขายเครื่องเงินเครื่องทองเป็นอาชีพ รองจากอาชีพรับราชการแล้ว ท่านยังเคยค้าไม้พะยุง โดยส่งมาขายที่จังหวัดนครราชสีมา เท่าที่โอกาสจะอำนวย เมื่อโยมปู่เห็นบุตรชายโหนดคนเดียวเลิกละความประพฤติเหลวไหล ตั้งใจจะสร้างฐานะครอบครัวให้มั่นคง ท่านจึงสนับสนุนให้โยมบิดาค้าไม้พะยุง

(ไม้พะยุงเป็นไม้มีราคา ใช้ทำเครื่องเรือน เนื้อไม้เป็นสีแดงคล้ำ)

การค้าไม้พะยุง จำเป็นต้องใช้เงินทุนมากพอสมควรทีเดียว เพราะต้องจ้างคนไปตัดไม้ในป่า แล้วนำซุงไม้พะยุงนั้นบรรทุกเกวียนออกมารวมกันไว้ เมื่อได้จำนวนมากพอก็จะใช้เกวียนบรรทุกซุงเป็นกองคาราวานไม่ต่ำกว่า ๑๐-๓๐ เล่ม เดินทางไปขายที่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งต้องใช้เวลาเดินทางไปกลับนานนับเดือนทีเดียว

นอกจากค้าไม้พะยุงแล้ว โยมบิดายังค้าข้าวอีกด้วย โดยจะใช้เกวียนหลายเล่มออกตระเวนรับซื้อข้าวเปลือกหลังฤดูเก็บเกี่ยวไปตามหมู่บ้านตำบลต่างๆ และจะเก็บรวมข้าวเปลือกไว้ในยุ้งขนาดใหญ่ จากนั้นก็ใช้เกวียนบรรทุกเป็นกองคาราวานขนกันนำไปขายที่อำเภอลำปลายมาศ ซึ่งมีสถานีรถไฟอยู่ที่นั่น เพื่อขนส่งข้าวเปลือกไปสู่ตลาดกลางในกรุงเทพฯ

บางครั้งโยมบิดาจะออกไปซื้อหมูเป็นๆ ตามหมู่บ้านรอบนอก

ต่างอำเภอออกไปจำนวนมาก แล้วบรรทุกเกวียนไปขายที่อำเภอลำปลายมาศที่เดิมอีก

ขณะที่โยมบิดาทำงานอย่างหนัก ต้องเดินทางไปค้าขายไกลๆ ข้ามวันข้ามคืน บางครั้งใช้เวลานานเป็นแรมเดือน โยมมารดาซึ่งอยู่บ้านก็ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นแม่บ้านเฉยๆ ท่านได้ทำมาค้าขายของจิปาตะ รวมทั้งรับแลกเปลี่ยนสินค้ากับชาวไร่ชาวนาทั่วไป

ดังนั้น เพียงไม่กี่ปีต่อมา ฐานะของโยมบิดาจึงเข้าขั้นผู้มีอันจะกิน พร้อมกันนั้นก็มิบุตรหญิง,ชาย เรียงกันมาเป็นลำดับ ๖ คน นับเป็นครอบครัวใหญ่ที่มีความสุขความอบอุ่นอีกครอบครัวหนึ่ง

เมื่อท่านอาจารย์เสริมชัยมีอายุประมาณ ๕-๖ ขวบ โยมปู่ก็ถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา เป็นความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่สำหรับโยมบิดาเป็นครั้งแรกเพราะท่านมีความรักความผูกพันกับโยมปู่เป็นอย่างมาก การจากไปของโยมปู่ไม่ผิดกับเสาหลักในชีวิตของท่านหักโค่นลงไปแล้ว

อีก ๒ ปีต่อมา ครอบครัวของท่านอาจารย์เสริมชัย ก็เผชิญกับความเศร้าโศกเสียใจซ้ำอีกครั้ง เมื่อบุตรสาวคนที่ ๓ (พี่สาวคนถัดขึ้นไปจากท่านอาจารย์) ป่วยเป็นไข้ และเสียชีวิตไปด้วยวัยไม่ถึง ๑๐ ขวบ)

โยมบิดาซึ่งเป็นคนเข้มแข็งมาโดยตลอด ดูเหมือนจะได้รับ

๓๘ ชีวิต การงาน หลักธรรม ไตรัมกาสาวพัสตร์

ความกระทบกระเทือนใจอย่างรุนแรง ทำให้ท่านห่อหุ้มอ่อนแอลงไปอย่างเห็นได้ชัด และในช่วงเวลานี้เองโยมบิดาเริ่มหันไปดื่มสุราบ่อยครั้ง รวมทั้งเที่ยวไปตามใจชอบ โยมมารดาก็มิได้ว่ากล่าวห้ามปรามแต่อย่างใด คงเห็นว่าสิ่งใดที่จะทำให้โยมบิดาสบายใจได้ท่านก็อนุโลมให้

เวลานั้น...ท่านอาจารย์เสริมชัยอายุได้ ๙ ขวบ กำลังเริ่มเรียนชั้นประถมปีที่ ๓

นางบุญนาค (ตีบ)

โยมมารดาของพระภิกษุญาณวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคลโต ป.ธ. ๖)

วัดหนองยายพิมพ์ อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
แต่ก่อนนี้เป็นเพียงผืนดินว่างเปล่า

๒

แผ่นดินใหม่

ผืนแผ่นดินรกร้างว่างเปล่ายังมีอยู่ และท้าทายให้คนจริง
คนทรหดเข้าไปบุกเบิก พลิกผืนดินให้เป็นไร่เป็นนา ผลิตพืชพันธุ์ธัญญา-
หารขึ้นมาหล่อเลี้ยงชีวิต และสร้างฝันให้เป็นจริง

ณ ที่นั่น บ้านหนองยายพิมพ์ ตำบลหนองกง ห่างจากตัวอำเภอนางรอง ไปประมาณ ๒๕ กิโลเมตร คือผืนดินอีกผืนหนึ่งซึ่งปล่อยว่าง
ทิ้งร้างไม่มีใครจับจอง เนื่องจากเป็นป่าชัฏรกเรื้อหนักหนาสาหัส เกิน
กว่าจะกันถางให้กลายเป็นที่ราบสำหรับเพาะปลูกได้ อีกทั้งยังห่างไกล
ชุมชนความเจริญใดๆ เส้นทางจากตัวอำเภอนางรองที่ทอดยาวไป
ยังบ้านหนองยายพิมพ์เป็นทางเกวียนทุรกันดาร ต้องตัดผ่านดงเปลี่ยว
และป่าดิบโดยตลอด

แต่โยมบิดาตัดสินใจ เลือกลำเนาผืนดินบ้านหนองยายพิมพ์เป็น

ที่ทดสอบความเป็นคนจริง คนทรหดของท่าน ด้วยการบุกเบิกจับจอง พลิกปารกษฎ์ให้กลับเป็นไร่นาให้ได้

ดังนั้น โยมบิดาพร้อมกับคนงานจำนวนหนึ่ง จึงได้เดินทางเข้าไปที่บ้านหนองยายพิมพ์ ปลุกเฟิงพักพอกุ้มแดดคุ่มฝน แล้วเปิดฉากเริ่มต้นเปิดหน้าดิน หักล้างถางพงให้เป็นพื้นที่ไร่ ขยายเป็นวงกว้างออกไปทุกที

เป็นงานหนักงานเหนื่อยสาหัส เพราะในยุคนั้นไม่มีเครื่องมือจักรกลใดๆ มาช่วยผ่อนแรง นอกจากสองมือสองแขนกับแรงกายที่ทุ่มเททุ่มเข้าไปใส่งานตรงหน้า อุปกรณ์ดีที่ที่สุดคือจอบ เสียม มีดพร้า และวัวควาย ที่พอจะใช้ช่วยชักลากลาก้าง, ตอไม้ไปทิ้ง ไปเผา

ขณะที่โยมบิดาบุกหลักหันหน้าสู่กับงานผ่านไปแล้วหลายเดือน โยมมารดา ก็เดินทางไปสมทบเคียงบ่าเคียงไหล่ร่วมกันทำงาน เพื่อสร้างฐานะขึ้นมา โดยตั้งใจให้ลูกชายคือท่านอาจารย์เสริมชัย ดูแลน้องสาว, น้องชายสองคน อยู่ที่บ้านหลังใหญ่ของโยมปู่ผู้ล่วงลับไปแล้วตามลำพังสามคนพี่น้อง

ส่วนพี่สาวสองคนนั้น แต่งงานออกเรือนไปก่อนแล้วทั้งคู่และแยกเรือนไปอยู่กับสามีที่ต่างอำเภอ ต่างตำบล จะหวังพึ่งอะไรคงไม่ได้ เพราะแต่ละคนก็อยู่ไกลเกินกว่าจะฝากน้องๆ ไปอยู่ด้วย

ที่โยมบิดามารดาไม่สามารถพาลูกๆ ไปอยู่ที่บ้านหนองยายพิมพ์ ก็เพราะทั้งสามคนกำลังศึกษาเล่าเรียน เส้นทางทรูกันดารและแสนไกลปานนั้นคืออุปสรรคต่อการเดินทางไปเรียนหนังสือ เหตุนี้สามคนพี่น้องจึงจำเป็นต้องดูแลตัวเองด้วยความเข้มแข็งเท่าที่เด็กๆ ในวัยนั้น

จะพึงมี

หลังจากโยมมารดาได้ติดตามไปช่วยโยมบิดาพลิกแผ่นดินสร้างฐานะขึ้นมา ท่านอาจารย์เสริมชัย วัยย่างเข้า ๑๐ ขวบ ต้องดูแลน้องสาว, น้องชาย ซึ่งมีวัยลดหลั่นกันไปเพียงลำพัง

ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงเท่ากับเป็นคนโตภายในบ้านไปโดยปริยาย และต้องช่วยตัวเองทุกอย่าง ทั้งหุงข้าว ทำกับข้าว ชักเสื่อผ้า ทำความสะอาดบ้านหลังใหญ่ ตลอดจนคอยดูแลน้องๆ ก่อนไปโรงเรียนและหลังจากกลับจากโรงเรียนพร้อมกัน

การที่ท่านอาจารย์เสริมชัยมีภาระรับผิดชอบเกินวัยเช่นนี้ ท่านกล่าวว่า เป็นพื้นฐานที่ทำให้จิตใจเข้มแข็ง รู้จักการช่วยตัวเอง มีความเชื่อมั่นและกล้าตัดสินใจเสมือนเป็นการฝึกความอดทนโดยปริยาย

แม้จะอยู่กันแค่ ๓ คนพี่น้อง แต่ก็ยังมีเพื่อนบ้านใกล้เคียงซึ่งรักใคร่สนิทสนมกับโยมบิดามารดา ให้ความเอื้อเอ็นดูและเอาใจใส่เด็กๆ ทั้งสามคนตลอดเวลา ขาดแคลนสิ่งใดก็ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อดูจะเป็นลูกเป็นหลาน

กระนั้น เด็กทั้ง ๓ คนก็ยังรู้สึกเหงาอย่างจับจิต เพราะวิถีชีวิตปกติซึ่งมีพ่อ-แม่-ลูกเคยอยู่ร่วมกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตาด้วยความอบอุ่นได้พลิกผันไป ยิ่งดีที่โยมมารดาพยายามกลับมาหาบ่อยๆ และอยู่ด้วยคราวละนานวัน ทำให้ความรู้สึกไม่ถึงกับว่าเหวโหดร้ายนัก

เมื่อถึงเวลาปิดเทอม โยมบิดาก็จะนำကျေးရွာมารับลูกเล็กๆ ทั้ง ๓ คนพาไปอยู่ด้วยที่บ้านหนองยายพิมพ์ และให้อยู่ที่นั่นจนกว่าจะเปิดเทอมหรือเปิดภาคเรียนใหม่ ห้วงเวลานี้กล่าวได้ว่าเป็นความสุขที่สุดในวัยเด็ก

ขณะนั้นที่ดินผืนใหม่ของครอบครัวได้รับการปรับแต่งให้เป็นที่นาแล้วส่วนหนึ่ง และบางส่วนก็ทำเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่ บ้านพักอยู่อาศัยถูกปลูกสร้างขึ้นอย่างมั่นคงถาวรแทนเพิงพักกระต๊อบเล็กๆ

ที่ดินแห่งนี้โอบล้อมด้วยป่าทุกด้าน และเป็นป่าที่อุดมชุ่มชื้นแผ่อาณาบริเวณออกไปกว้างใหญ่ไพศาล สภาพแวดล้อมจึงสดใสด้วยเนื้อแท้ของธรรมชาติอันสงบสงัด

เมื่อมาอยู่กับโยมบิดา, มารดา ที่บ้านหนองยายพิมพ์ ท่านอาจารย์เสริมชัยในวัยเด็กชอบติดตามโยมบิดา หรือคนงานลูกจ้างเข้าไปในป่าเพื่อหาของป่ามากินมาใช้บ่อยๆ และท่านได้ตระหนักถึงคุณประโยชน์อันมากมายของป่าไม้ที่ผ่านเข้าไป

พืชพันธุ์หลากหลายที่มีอยู่ในป่า สามารถนำมาเป็นอาหารรับประทานได้สารพัด ไม่นับหน่อไม้และเห็ดป่าซึ่งมีอยู่อย่างเหลือเฟือ การที่ท่านอาจารย์เสริมชัยติดตามผู้ใหญ่เข้าไปเที่ยวในป่าเป็นประจำทำให้ท่านรู้สึกประทับใจในความชุ่มเย็นจากแมกไม้อันร่มรื่น มองเห็นต้นไม้แต่ละต้น แต่ละสายพันธุ์ มีรูปลักษณะรูปร่างทั้งกิ่งก้านและพุ่มใบงดงามแตกต่างกันไป

และต้นไม้แต่ละต้นเหล่านั้น ประหนึ่งจะเล่าขานถึงตำนานของการมีชีวิตสืบเนื่องยาวนานมาแต่ปางบรรพ์ของสรรพสิ่งในโลกนี้

เบื้องใต้ใบไม้แห้งที่ปลิวหลุดจากชั่วหล่นลงมาทับถมอยู่

เคลื่อนกล่นมิใช่เป็นแค่พื้นดินที่มนุษย์ใช้เหยียบย่ำผ่านไปมา หากเป็นพื้นฐานอันหนักแน่นมั่นคงที่ก่อกำเนิดเผ่าพันธุ์ของชีวิตซึ่งจะงอกงามขึ้นมามีรู้จบ

ท่านอาจารย์เสริมชัยมีสัญญาความจำในวัยเด็กต่อต้านไม่ใบบพฤษ์เช่นนี้ เมื่อท่านได้มาปฏิบัติกรรมฐานเจริญภาวนาวิชชาธรรมกาย ณ สถานที่อันสงบสงัด ซึ่งต่อมาคือวัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ท่านจึงเริ่มนำพันธุ์ไม้นานาชนิดมาปลูก และคอยดูแลท่านบำรุงเป็นอย่างดี

กระทั่งปัจจุบันนี้ ที่วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม ร่มรื่นด้วยแมกไม้เขียวชะอุ่ม ตลอดจนธงธรรมจักรแห่งนี้มีต้นไม้แทบทุกพันธุ์ โดยเฉพาะพันธุ์ไม้ป่าจะได้รับการปลูกเสริมเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ

ช่วงปิดเทอม ซึ่งท่านอาจารย์เสริมชัย และน้องสว่น้องชาย ไปอยู่กับโยมบิดามารดาที่บ้านหนองยายพิมพ์ ท่านได้เห็นโยมบิดาเบียดเบียนทำลายชีวิตสัตว์ซึ่งเป็นอาหารของมนุษย์มาเสียนักต่อนัก ได้แก่ หมู ไก่ ปลา เป็นอาทิ โดยเฉพาะปลาได้สูญสิ้นชีวิตด้วยเงื้อมมือโยมบิดาจนนับไม่ถ้วนทีเดียว

การที่โยมบิดาประพฤติปฏิบัติดังกล่าว มิใช่เป็นความสนุกหรือนิยมยินดีต่อการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตก็หาไม่ หากเป็นความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะพื้นที่บ้านหนองยายพิมพ์ขณะนั้นไม่มีหมู่บ้าน

ชุมชนในรัศมีใกล้เคียง ดังนั้นจึงไม่มีตลาดหรือแหล่งซื้ออาหารสดอาหารแห้งทุกกรณี เมื่อต้องการอาหารประเภทเนื้อสัตว์ก็จำเป็นต้องฆ่ากินเองเท่านั้น

ที่ว่าโยมบิดาเบียดเบียนชีวิตปลาไปเป็นจำนวนมากนั้น เนื่องจากมีช่องทางให้ท่านประกอบกรรมได้ง่ายๆ และมีปลาจำนวนมากเป็นเครื่องล่อใจ

ที่ดินแห่งใหม่ของโยมบิดาติดกับลำห้วยใหญ่ ชื่อ “ลำปะเทีย” เป็นเว้ากว้างทีเดียว มีช่องทางเดินของสายน้ำจากลำห้วยไหลทะลุเข้ามาสู่ที่นาซึ่งเป็นที่ลุ่ม มีลักษณะเป็นคอคอด และปลาในห้วยใหญ่แห่งนี้อุดมสมบูรณ์จริงๆ

ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ต่อเดือนมีนาคม ล้นฤดูหนาวย่างเข้าฤดูร้อน เป็นช่วงปิดเทอมพอดี ท่านอาจารย์เสริมชัยจะกลับไปอยู่กับโยมบิดามารดา ณ ที่ดินที่นาผืนใหม่ และเคยติดตามโยมบิดาไปตักปลาลบ่อยๆ ได้เห็นโยมบิดาจับปลาได้เป็นจำนวนมากๆ ในแต่ละครั้ง

กล่าวคือ เมื่อเวลาเย็นแสงแดดลดทอนความร้อนแรงลงไปตราบถึงเวลาโพล้เพล้ ฝูงปลาต่างๆ โดยเฉพาะปลาตะเพียนจะพากันว่ายจากลำห้วยใหญ่ผ่านช่องคอคอดเข้ามาในนาเพื่อกินข้าวอ่อนที่โน้มลงมาแช่น้ำ กระทั่งถึงเวลาใกล้รุ่ง ฝูงปลาเหล่านี้จึงจะว่ายกลับไปสู่แหล่งน้ำที่อยู่อาศัยตามเดิมของมันคือภายในบริเวณห้วยใหญ่

ดังนั้น เมื่อถึงเวลาประมาณตี ๔ โยมบิดาก็จะตื่นนอน แล้วปลุกท่านอาจารย์เสริมชัยซึ่งเป็นเด็กให้ลุกขึ้น พาออกจากบ้านไปยังบริเวณช่องทางน้ำไหลเข้าสู่ที่นา โยมบิดาจะลงเผือกแผ่ปิดปากทาง

เข้าออกแคบๆ ของสายน้ำทางด้านลำห้วยใหญ่ แล้วใช้ลอบขนาดใหญ่หลายอันดักเอาไว้ระหว่างช่องว่างของฝือก จากนั้นก็รอคอยให้เวลารุ่งอรุณมาถึง

กระทั่งท้องฟ้าใสสว่างแล้ว โยมบิดาก็จะลงไปกู้ลอบขึ้นมา ปรากฏว่าภายในลอบแต่ละลอบมีปลาน้ำจืดนานาชนิดเต็มไปหมดเกินกว่าครึ่งลอบทุกอัน สำหรับปลาตะเพียนดูจะมีมากกว่าใครเพื่อน ปลาแต่ละตัวขนาดใหญ่มาก แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์และคงไม่เคยถูกมนุษย์รบกวนเบียดเบียนมานานแสนนานทีเดียว

ปลาที่ได้มามีจำนวนมากมายเกินกว่าจะนำไปปรุงเป็นอาหาร-สดได้หมด โยมบิดาจึงจัดการผ่าท้องควักไส้ทิ้ง แล้วนำไปเคล้าเกลือตากแดดเป็นปลาแห้ง เก็บไว้กินในภายหลัง นอกจากจะทำปลาแห้งไว้กินเอง ยังนำไปแจกจ่ายให้กับครอบครัวคนงานลูกจ้างทำนาจนครบทุกครัวเรือน

เพราะความอุดมสมบูรณ์ของปลามีมากเช่นนี้ โยมบิดาจึงทำลายชีวิตผู้อื่นไปเป็นจำนวนเกินกว่าจะนับได้ และกลายเป็นประเพณีปกติสำหรับท่าน กระทั่งไม่เคยคิดว่าการกระทำเช่นนี้เป็นอกุศลกรรมซึ่งสะสม เพิ่มพูนมากขึ้นเรื่อยๆ

เหตุนี้ จึงเป็นวิบากส่วนหนึ่งที่มาบั่นทอนทำให้โยมบิดา มีอายุสั้น เสียชีวิตก่อนวัยอันควร

การฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเหล่านี้ สำหรับท่านอาจารย์เสริมชัย ดูเหมือนท่านจะไม่มีวาสนาเกื้อกูลให้กระทำความบาปเอาเสียเลย

ประการแรก ไม่มีความจำเป็นใดๆ จะต้องเบียดเบียนชีวิตสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร เพราะโยมมารดาส่งปลาแห้งปลาเค็มมาให้กินกันสามคนพี่น้องเหลือเพื่อ

ประการต่อมา แม้จะเคยไปวางเบ็ด ตกปลา ตั้งใจจะหาปลา-สดมาปรุงมาอย่างกินแต่กลับทำบาปไม่ขึ้นไม่เคยได้ปลาสักครั้ง เช่นคราวหนึ่งมีเพื่อนๆ ชวนไปวางเบ็ดคันที่หนองน้ำใหญ่ซึ่งปลาชุมนัก ก็ตกลงไปกับเขา สอง-สามคนช่วยกันหอบเบ็ดไปหลายสิบคัน ส่วนท่านอาจารย์เสริมชัยเอาผ้าขาวม้าห่อตำราเรียนเคียนเอวเพิ่มไปอีกส่วนหนึ่ง

ทั้งหมดพากันไปที่หนองน้ำตอนค่ำมืดแล้วประมาณเกือบทุ่ม เมื่อไปถึงก็แยกย้ายกันปักเบ็ดของใครของมัน แล้วกลับมานั่งรอคอยเวลาเพื่อจะไปตรวจดูเบ็ดว่ามีปลาฮุบเหยื่อหรือไม่ ขณะที่นั่งคอยซึ่งต้องใช้เวลานานไม่ต่ำกว่า ๒-๓ ชั่วโมง ท่านอาจารย์เสริมชัยได้เอาหนังสือตำราเรียนที่ห่อไว้ในผ้าขาวม้าออกมา และจุดตะเกียงกระป๋องซึ่งถือติดมือมาด้วย นั่งอ่านนั่งท่องตำราเรียนไปเรื่อยๆ เพื่อมิให้เวลาล่วงเลยไปโดยเปล่าประโยชน์ ส่วนเพื่อนคู่หูถือโอกาสนอนหลับสบายไป

นี่คืออุปนิสัยส่วนหนึ่งของท่านอาจารย์เสริมชัย ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่วัยเยาว์ ไม่เพียงแต่จะมีความรักการศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างยิ่ง ท่านยังรู้สึกเสียดายทุกเวลาที่เป็นเวลาของการมีชีวิตถูกทิ้งให้ผ่านไปโดยไม่ทำอะไรให้เกิดประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น

คืนนั้นท่านอาจารย์เสริมชัยและเพื่อนๆ วนเวียนไปตรวจดูเบ็ดของใครของมันที่ปักไว้รอบๆ ขอบหนอง เบ็ดคันของเพื่อนคู่หูมีปลาซ่อน ปลาตุ๊กตัวเล็กๆ มาฮุบติดเบ็ดหลายคัน และทุกครั้งที่เพื่อนๆ ไปตรวจดูเบ็ดของเขา เขาจะต้องได้ปลาใส่ข้องอย่างน้อยตัวสองตัว ไม่เคยพลาด

แต่เบ็ดคันของท่านอาจารย์เสริมชัยมีแต่ความว่างเปล่า ทุกคันไม่มีร่องรอยปลาเล็กปลาใหญ่มาตอดเหยื่อกินเหยื่อเสียด้วยซ้ำ เพื่อนคู่หูแนะนำให้เปลี่ยนเหยื่อใหม่ เพราะเหยื่อเก่าที่เกี่ยวคมเบ็ดแช่น้ำไว้นานเกินไปอาจจืดหมดแล้วก็ได้ ท่านก็ทำตาม ทว่าไปตรวจดูเบ็ดก็รอบๆ ยังเหมือนเดิม นั่นคือไม่มีปลาตัวใดมาติดเบ็ดแม้แต่ตัวเดียวตลอดคืน เป็นอันว่าการวางเบ็ดในคืนนั้นท่านอาจารย์เสริมชัยทำบาปไม่ขึ้นเอาเสียเลย

ท่านอาจารย์เสริมชัยเล่าว่า ชีวิตตั้งแต่เด็กจนเติบโตถึงวัยหนุ่มฉกรรจ์ เคยไปตกเบ็ดวางเบ็ดหลายครั้งหลายหน ได้ปลาตัวเล็กๆ แคสองตัวเท่านั้นเอง ซึ่งท่านเองก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

เมื่อโยมบิดาของท่านอาจารย์เสริมชัย ไปก่อร่างสร้างตัวที่บ้านหนองยายพิมพ์ กล่าวได้ว่าท่านเป็นคนแรกที่เข้าไปบุกเบิกที่ดินรกร้างว่างเปล่าในพื้นที่นั้น ระยะเวลาแรกๆ ก็ยังมีเสียงดูหมิ่นดูแคลน

ว่าคงจะไม่สำเร็จบ้าง ไล่เวลาเบาปัญญาบ้างที่ไปจับจองที่ดินรกร้างกลางป่ากลางดง ห่างไกลชุมชนหมู่บ้านถึงเพียงนั้น แต่เมื่อเวลาผ่านไป เสียงนินทาว่าร้ายทั้งหลายก็ค่อยๆ เบาลง และเงียบหายไป ในที่สุด เพราะโยมบิดาของท่านอาจารย์สามารถกระทำให้เห็นเป็นผลสำเร็จ ตรงกันข้ามกับทุกคำพูดที่กล่าวดูแคลนท่าน

ที่ดินผืนใหม่ที่มีแต่ป่าช้าถูกปกคลุมหนาแน่นกลับกลายเป็นที่นาปลูกข้าวเขียวชะอุ่ม บางส่วนก็เป็นพื้นที่ไร่สำหรับปลูกพืชผลให้ประโยชน์ระยะสั้น และมีแหล่งน้ำอันอุดมสมบูรณ์ไว้ใช้ตลอดฤดูแล้ง

เมื่อเพื่อนบ้านมิตรสหายของโยมบิดาไปเยี่ยมเยือน ไปเห็นผืนดินอันอุดมสมบูรณ์เข้า เห็นความสำเร็จของโยมบิดาเป็นที่ประจักษ์ ต่างก็เกิดความปรารถนาอยากจะไปบุกเบิกสร้างตัวสร้างฐานะตามรอยที่โยมบิดาได้กระทำมา ดังนั้นจึงมีหลายครอบครัวเดินทางไปจับจองที่ดินที่บ้านหนองยายพิมพ์ แล้วเปิดฉากหักล้างพงเพื่อทำนาทำไร่บ้าง

นี่คือจุดเริ่มต้นของการเกิดเป็นชุมชนเล็กๆ ที่เรียกว่าหมู่บ้าน แล้วขยายเป็นตำบลบ้านหนองยายพิมพ์ในเวลาต่อมา โดยมีโยมบิดาเป็นผู้เข้าไปบุกเบิกเป็นคนแรก ซึ่งภายหลังท่านได้รับการยกย่องนับถือให้เป็นผู้นำชุมชนไปโดยปริยาย และพากันเรียกโยมบิดาว่า “พ่อบ้านตะพานเมือง” (หมายถึงผู้บุกเบิก, ผู้นำ, ผู้ก่อตั้งหมู่บ้านคนแรก)

๓

เผชิญความพลัดพราก

เมื่อท่านอาจารย์เสริมชัย เรียนจบชั้นประถมปีที่ ๔ ที่โรงเรียนบ้านถนนหัก แล้วจึงได้ไปเรียนต่อชั้นมัธยม ปีที่ ๑-๓ ที่โรงเรียนกฤษฎาวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ ตั้งอยู่ในวัดกลาง อำเภอนางรองแล้ว ก็เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมปีที่ ๔-๖ ที่โรงเรียนประจำจังหวัด คือโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาลัย โรงเรียนมัธยมนี้ตั้งอยู่ในตัวอำเภอเมือง และอยู่ห่างไกลจากบ้านถนนหักมากเอาการถีเดียว เหตุนี้จึงจำเป็นต้องแยกกันอยู่กับน้องอีกสองคน

โยมมารดาได้นำท่านไปฝากพักอาศัยอยู่กับโยมยายปาน ซึ่งมีไชเป็นญาติโดยตรง แต่เคารพนับถือกันดุจญาติสนิท และโยมยายปานก็เมตตาเอ็นดูท่านอาจารย์เสริมชัยประหนึ่งเป็นลูกหลาน

ของท่านเช่นกัน

เมื่อเข้าเรียนระดับมัธยมแล้ว ความเป็นเด็กรักเรียน ผักใฝ่ในวิชาความรู้ก็ยิ่งชัดเจนขึ้น ความเป็นอยู่เมื่อมาอยู่กับโยมยายป่านก็ยิ่งดำเนินไปเช่นเดียวกับเด็กๆ ในครอบครัวชนบทโดยทั่วไป นั่นคือกลับจากโรงเรียนแล้วก็ต้องช่วยแบ่งเบาภาระทางบ้าน เช่น บัดกวาด เช็ดถู ทำความสะอาดบ้านเรือน ซักผ้า รีดผ้า หุงข้าว หรือทำกับข้าวง่ายๆ ทำงานบ้านเสร็จแล้วจึงจะมีเวลาทำการบ้าน ท่องหนังสือก่อนเข้านอน

สำหรับท่านอาจารย์เสริมชัย ท่านจะตื่นนอนประมาณตี ๔ เพื่อลุกขึ้นมาทบทวนตำรับตำราวิชาที่จะเรียนในแต่ละวัน จากนั้นจึงจะหุงข้าวอุ่นกับข้าวก่อนแต่งตัวไปโรงเรียน กระทำเช่นนี้เป็นกิจวัตรตลอดระยะเวลาที่เรียนหนังสือ โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใหญ่มากอยควบคุมบังคับ

สำหรับผลของการเรียนนั้น ตั้งแต่ถึงวัยเข้าศึกษาเล่าเรียนระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา นับได้ว่าท่านอาจารย์เสริมชัยเป็นนักเรียนเรียนเก่งเรียนดีมาโดยตลอด ผลของการสอบไม่เคยต่ำกว่าที่ ๑-๒-๓ วนเวียนอยู่ระหว่างสามตำแหน่งนี้ทุกครั้ง

ท่านอาจารย์เสริมชัยกล่าวถึงกรณีที่จะเป็นเด็กเรียนเก่งสอบได้คะแนนสูงๆ ว่า

“ความสำคัญอยู่ตรงที่ต้องตั้งใจรับฟังคำสอนของคุณครูจริงๆ และต้องพยายามทำความเข้าใจในบทเรียนนั้นๆ อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน หากมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจเพียงเล็กน้อยต้องถามคุณครูทันที ข้อสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ จำเป็นต้องทบทวนบทเรียนในแต่ละวัน หรือการท่องหนังสือนั่นเอง เพราะจะช่วยให้จดจำได้แม่นยำขึ้น อันที่จริง

เด็กๆ ทุกคนมีระดับความจำได้หมายรู้พอๆ กัน แต่ที่เด็กบางคนมักจะอ้างว่าสมองไม่ดี มีความจำไม่ค่อยดีจำไม่ค่อยได้นั้น อยู่ตรงที่ไม่ตั้งใจ ไม่มีสมาธิรับฟังคำสอนของคุณครูอย่างจริงจัง รวมทั้งที่เกียจทบทวนบทเรียนที่เรียนผ่านมาแล้วบ่อยๆ หากตั้งใจเรียนและหมั่นทบทวนบทเรียนเป็นประจำดังกล่าวนั้นแล้ว เมื่อถึงเวลาสอบก็ไม่จำเป็นต้องท่องหนังสือก่อนนอนอย่างเป็นบ้าเป็นหลัง ไม่ผิดกับยึดเยื้อวิชาความรู้จำนวนมากมายเข้าไปเก็บไว้ในสมองในคราวเดียวกัน”

ขณะที่ท่านอาจารย์เสริมชัยเรียนชั้นมัธยมปลาย ฐานะของโยมบิดาได้พลิกฟื้นคืนกลับมาสู่ความมั่นคงอีกครั้ง บ้านหลังใหม่ใหญ่กว่าเดิมปลูกสร้างขึ้นกลางที่ดินซึ่งเป็นเนินสูง รายรอบอาณาบริเวณบ้าน โยมบิดาปลูกไม้ยืนต้นซึ่งเป็นไม้ผลไว้จำนวนมาก และยังทำไร่เต็มพื้นที่เป็นเนินทั้งหมด ส่วนพื้นที่ราบลุ่มเกือบ ๔๐๐ ไร่ เป็นที่นาซึ่งให้ผลสมบูรณ์ เพราะดินดีและมีน้ำอุดม

นอกจากโยมบิดาจะทำไร่ทำนาแล้ว ยังเลี้ยงวัวหลายร้อยตัว มาอีกฝูงใหญ่ไว้ใช้งาน

หลังจากสอบผ่านชั้นมัธยม ๖ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียนบุรีรัมย์วิทยาลัยแล้ว ท่านอาจารย์เสริมชัยมีความตั้งใจจะเรียนต่อชั้นเตรียมอุดมศึกษา (ม.๗-ม.๘) เพื่อจะเข้ามหาวิทยาลัยในอนาคต โยมบิดามารดาก็เห็นด้วย และยินดีส่งเสริมให้เรียนตาม

ปรารถนา แต่กลับมีเหตุให้การเรียนต้องชะงักงันไปจนได้

กล่าวคืออาแปะ หรือลุง ซึ่งเป็นญาติทางสายโยมบิดา มีกิจการค้าอยู่ที่ตัวอำเภอนางรอง มีความเห็นว่าเด็กหนุ่มหลานชายคนนี้ ควรจะเป็นพ่อค้านักธุรกิจมากกว่าจะเสียเวลาไปกับการเรียน จึงได้มาขอตัวท่านอาจารย์เสริมชัยไปทำงานที่ร้านค้าของท่านเพื่อฝึกให้เรียนรู้วิธีการติดต่อค้าขายและชั้นเชิงการแข่งขันทางธุรกิจ โยมบิดา มารดามีความเกรงใจอาแปะเพราะเคยพึ่งพาอาศัยกันอยู่ และตระหนักถึงความหวังดีของท่านจึงจำเป็นต้องออกปากอนุญาต เหตุนี้ท่านอาจารย์เสริมชัยเลยต้องหันเหไปสู่วิถีทางของธุรกิจการค้าขาย ทั้งๆ ที่อยากเรียนต่อใจจะขาด

ท่านอาจารย์เสริมชัยมาอยู่กับอาแปะที่ร้านค้าใหญ่โต ในอำเภอนางรอง แม้เป้าหมายในอนาคตจะถูกเบี่ยงเบนไปเช่นนี้ ท่านก็ยอมรับภาวะดังกล่าวโดยดุษณี พร้อมกับทุ่มเทความสนใจใส่ใจต่อภาระหน้าที่รับผิดชอบของตนอย่างจริงจัง คำแนะนำสั่งสอนใดๆ ในเรื่องการค้าขายที่อาแปะถ่ายทอดให้ ท่านจะจดจำและนำมาพิจารณาเพื่อปฏิบัติให้ดียิ่งๆ ขึ้น จนเป็นที่พอใจและไว้วางใจของอาแปะแทบทุกๆ ด้าน

เป็นเวลาเกือบปีเต็มๆ ที่ท่านอาจารย์เสริมชัยเข้าสู่วงจรธุรกิจการค้าโดยมิได้ตั้งใจ แต่ท่านมิใช่ซังกะตายทำงานให้ผ่านพ้นไปแค่วันๆ หากตั้งใจทำงานอย่างสุดความสามารถและพยายามเรียนรู้ในงานนั้นๆ ให้มากที่สุด นอกจากนั้นยังพยายามฝึกพูด ฝึกออกของ ภาษากวางตุ้ง (อาแปะเป็นกวางตุ้ง) จนพูดได้คล่อง และออกของตามใบสั่งสินค้าเป็นภาษานั้นได้

จริงอยู่ที่อุปนิสัยของแต่ละบุคคลย่อมไม่เหมือนกัน จะให้ฉลาดเฉลียวเท่าเทียมกันก็คงเป็นไปได้ หรือจะให้สนใจใฝ่รู้ในภาระที่ตนเองไม่ถนัด ไม่ชอบ ก็คงกระทำอย่างสมบูรณ์ไม่ได้อีกเช่นกัน ทว่ามีสิ่งหนึ่งซึ่งท่านอาจารย์เสริมชัยกล่าวย้าว่า ทุกคนสามารถกระทำได้เหมือนกันหมด

นั่นคือ..การเอาจริง ทำจริง เมื่อกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไปแล้วก็ต้องทำให้ดีที่สุด กระทำอย่างสุดกำลังความสามารถ ส่วนผลที่จะปรากฏออกมาถึงจะไม่ดีเลิศ แต่ก็รับรองได้ว่าไม่ถึงกับเลวแน่ๆ

ธุรกิจการค้าขายในสมัยที่ท่านอาจารย์เสริมชัยเริ่มเป็นหนุ่มไม่ถึงกับมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงเหมือนสมัยนี้ เล่ห์เหลี่ยมชั้นเชิงของธุรกิจก็ไม่ซับซ้อนหรือแอบแฝงกลวิธีทำลายอีกฝ่ายหนึ่งให้ย่อยยับโดยไร้คุณธรรม จะมีก็แต่การฉวยโอกาสในเกมรุกตามวิถีทางการค้าเท่านั้น

ท่านอาจารย์เสริมชัยเล่าว่า ประโยชน์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมที่ท่านได้รับขณะทำงานค้าขายให้กับอาแปะ สามารถนำมาประยุกต์เกื้อกูลต่อการดำเนินชีวิตให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ชอบ ทั้งทางโลกทางธรรมในภายหลังได้ ประโยชน์ดังกล่าวนี้คือ

ความซื่อสัตย์สุจริต : ข้อนี้ต้องถือเป็นความสำคัญที่สุด เพราะการค้าขายทุกรูปแบบ จำเป็นต้องเข้าไปพัวพันรับผิดชอบเงินจำนวนมากๆ ตลอดเวลา ยิ่งเป็นลูกจ้างซึ่งได้รับความไว้วางใจมากเท่าไร โอกาสจะฉ้อฉล คดโกง ก็ยิ่งมีมากเท่านั้น เหตุนี้ต้องไม่ยอมพ่ายแพ้ต่อความโลภซึ่งมักจะคอยยั่วยุให้ทุจริตคิดมิชอบ แม้จะกระทำ

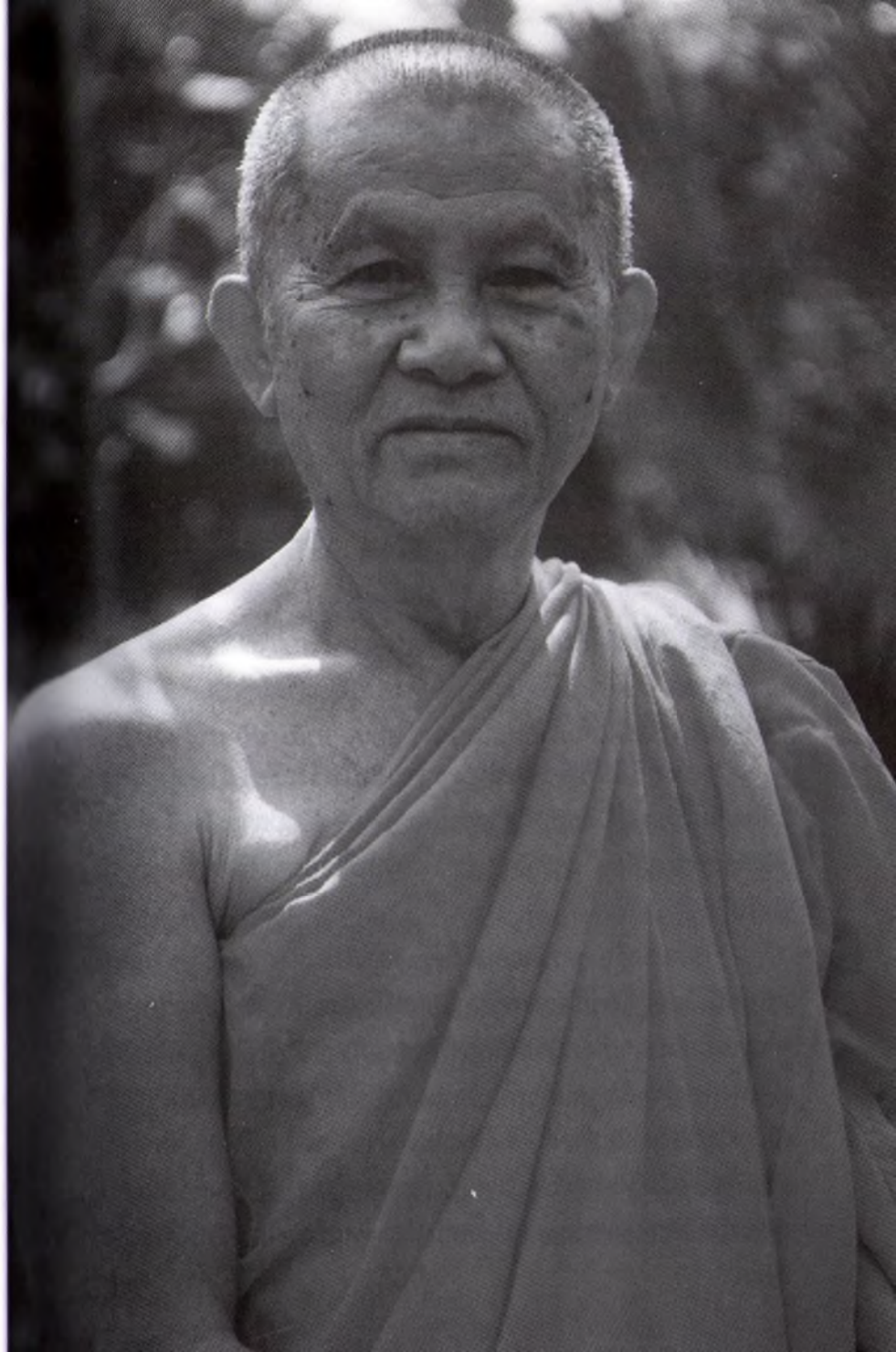
๕๘ ชีวิต การงาน หลักธรรม ได้ร่ำกาสาวพัสตร์

ลงไปแต่เพียงน้อยนิดก็ตาม ยิ่งในสมัยก่อนนั้นระบบบัญชีการเงินไม่รอบคอบรัดกุมและมีขั้นตอนไม่ชัดเจนเช่นปัจจุบัน จึงมีช่องว่างช่องโหว่ให้ทุจริตได้อย่างแนบเนียนค่อนข้างมาก เท่ากับเปิดช่องให้อัฉลคติโกงได้ไม่ยาก

ความซื่อตรง : พ่อค้าต้องดำเนินการค้าอย่างตรงไปตรงมาต่อผู้บริโภค เช่นขายสินค้าด้วยคุณภาพที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง มิใช่นำสินค้าด้อยคุณภาพหรือปลอมปนสินค้ามาหลอกขายต่อผู้บริโภค เพื่อหวังได้กำไรมาก หรือฉกฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้าเมื่อเกิดภาวะขาดแคลน หากค้าขายอย่างซื่อตรงหรือตรงไปตรงมาต่อผู้บริโภค ผู้ซื้อย่อมเกิดความเชื่อถือไว้วางใจ และยินดีมาอุดหนุนอย่างต่อเนื่องตลอดไป

การรักษาคำพูด : การค้าขายระหว่างกันย่อมมีความเชื่อถือต่อกันเป็นสำคัญ การชำระเงินตลอดจนการรับผิดชอบในประเด็นอื่นๆ จะต้องรักษากำหนดเวลาไม่ให้คลาดเคลื่อนอย่างเด็ดขาด หากเกิดปัญหาสุดวิสัยที่ไม่สามารถจะกระทำตามคำพูดในกรณีหนึ่งกรณีใด ต้องรีบไปชี้แจงแสดงเหตุผลกับผู้ซึ่งมีพันธะสัญญาต่อกันไว้ก่อนจะถึงกำหนดเวลาที่น่าจะหมาย

มีความรอบคอบ และมีระเบียบในการบริหารเงิน : ที่กล่าวไว้ว่า “ระบบบัญชีดีที่สุดในโลก ไม่มีประโยชน์ใดๆ สำหรับผู้ที่ไม่ยอมปฏิบัติตามระบบบัญชีนั้น” ข้อนี้เป็นจริงที่สุด เพราะการใช้เงินผิดประเภทก็ดี การใช้เงินตามใจชอบก็ดี หรือการใช้เงินอย่างไม่มีระบบไม่มีระเบียบก็ดี คือความล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจการค้าทุกรูปแบบ แม้การค้าขายก็จะมีกำไรก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้นาน เพราะบกพร่อง

ต่อการบริหารการเงินที่ดีดังกล่าว

ต้องมียุทธศาสตร์กว้างไกล : ผู้เป็นนักธุรกิจทำการค้าขายมีความจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องรอบรู้ในสถานการณ์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม (ปัจจุบันต้องเพิ่มการเมืองเข้าไปอีก) ภาวะดินฟ้าอากาศ กระแสความนิยมของประชาชน ที่สำคัญต้องอ่านสถานการณ์ในอนาคตได้แม่นยำ คือมองการณ์ไกลได้ชัดเจนที่สุด ผิดพลาดน้อยที่สุด

แต่วิถีชีวิตของท่านอาจารย์เสริมชัยไม่ได้ถูกลิขิต ให้ดำเนินไปบนเส้นทางธุรกิจค้าขายตราบนานจนถึงบั้นปลายชีวิต จึงทำให้เกิดเหตุการณ์อันเป็นจุดหักเหที่ทำให้ท่านมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนต่อไปอีก

กล่าวคือ บุตรสาวคนหนึ่งของท่านแม่แต่งงานไปกับอาจารย์สอนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา บุตรสาวคนนี้ก็กลับมาเยี่ยมบ้านในช่วงปิดเทอมใหญ่ปลายปีพร้อมกับสามี เมื่อทั้งสองรู้ว่าพื้นฐานการศึกษา และอุปนิสัยใจคอของเด็กหนุ่มผู้มีความดีเป็นน้องเป็นอย่างไร จึงมีความเห็นว่าเด็กที่มีภูมิปัญญาระดับนี้ และมีความรักในการเรียนไม่ควรจะหยุดการเรียนเพียงแค่ชั้นมัธยม เพราะมีสติปัญญาความสามารถเหมาะสมที่จะศึกษาเล่าเรียนให้สูงขึ้นไปอีก

ลูกสาวอาแปะได้พูดเรื่องนี้กับเตี้ยหรือพ่อ โดยยกเหตุผลมาชี้แจงว่าน้าล่อมกระทั่งอาแปะเห็นดีด้วย เป็นอันตกลงยินยอมให้ท่านอาจารย์เสริมชัยศึกษาเล่าเรียนต่อ จากนั้นก็สอบถามไปทางโยมบิดามารดา ท่านทั้งสองก็ยินดีสนับสนุน

ดังนั้นท่านอาจารย์เสริมชัยจึงได้ติดตามลูกสาว อาแปะ หรือพี่สาว และพี่เขยเดินทางไปยังจังหวัดนครราชสีมา เข้าเรียนต่อชั้นเตรียมอุดมในปีนั้น ที่โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย

แม้จะว่างเว้นจากการศึกษาเล่าเรียนไปถึงหนึ่งปีเต็มๆ แต่ไม่เป็นอุปสรรคทำให้การเรียนระดับชั้นเตรียมอุดม ปีที่ ๑ อ่อนด้อยแต่อย่างไร ท่านยังคงรักษาระดับการสอบประจำเทอมในตำแหน่งที่ ๑ ที่ ๒ เช่นเดิม

กระทั่งสอบผ่านชั้นเตรียมอุดมปีที่ ๑ เข้าสู่ปีที่ ๒ ระหว่างที่เรียนเตรียมอุดมช่วงปลายปีสุดท้ายโดยตั้งเป้าหมายมุ่งสู่การเรียนระดับมหาวิทยาลัยต่อไปอีก ชาวร้ายก็ถูกส่งตัวมายังท่านอาจารย์เสริมชัย

นั่นคือ โยมบิดาเสียชีวิตอย่างกะทันหัน เนื่องจากป่วย เป็นไข้ฉี่มอเนยได้แค่ ๒ วันก็ถึงแก่กรรม

ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงขออนุญาตลาหยุดการเรียน รีบเดินทางกลับจังหวัดบุรีรัมย์บ้านเกิดเพื่อร่วมงานศพโยมบิดา ทว่าเส้นทางคมนาคมในสมัยนั้นทุรกันดารเหลือกำลัง การเดินทางต้องข้ามวันข้ามคืน ดังนั้นกว่าท่านอาจารย์เสริมชัยจะไปถึงบ้าน ศพของโยมบิดาก็ได้รับการฌาปนกิจไปแล้ว

เป็นครั้งแรกที่ท่านอาจารย์เสริมชัยในวัยเด็กหนุ่ม ได้สัมผัสรับรู้ถึงการพลัดพรากจากกันด้วยความตาย โดยไม่มีโอกาสได้พบเห็นกันอีกชั่วชีวิต

ความโศกเศร้าอาลัยต่อการจากไปของโยมบิดาที่บังเกิดขึ้นในตัวท่านก็ดี และที่รู้เห็นจากโยมมารดาตลอดจนพี่น้องทุกคนก็ดี ทำให้ท่านเกิดความรู้สึกพรั่นพรึงถึงภาวะ “ความจริง” ของความตายที่ได้เผชิญอยู่ในขณะนั้น

ความรู้สึกดังกล่าวนี้มีโชหว่าดกวลต่อความตาย เพราะรู้อยู่แล้วว่าทุกชีวิตทุกคนต้องตายด้วยกันทั้งสิ้น ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดดำรงชีวิตให้ยืนนานเป็นอมตะอยู่ได้ชั่วนิรันดร์

แต่เป็นความรู้สึกนึกคิดที่ทำให้เกิดความตระหนักถึงช่วงเวลาของการมีชีวิต ซึ่งเคยหลงผิดคิดว่ามีอยู่ยาวนานมากมายเหลือเกินนั้น แท้ที่จริงมีอยู่แค่ว่าจำกัด และยิ่งไม่มีทางรู้เสียด้วยซ้ำว่าเวลาในวงจำกัดดังกล่าวเหลืออยู่เท่าไร จะกี่วัน? กี่เดือน? หรือก็ปโยมไม่มีใครรู้ได้

และด้วยความตระหนักถึงคุณค่าของเวลาแห่งการมีชีวิตเช่นนี้ ได้กลายเป็นแนวทางให้ท่านอาจารย์เสริมชัยกำหนดแผนการในการดำเนินชีวิตแต่ละช่วงอย่างมีขั้นตอน และเป็นขั้นตอนที่เรียบง่าย ซึ่งสามารถจะนำมาปฏิบัติได้โดยไม่มีภาพลวงตาเข้ามาแทรกซ้อน

ใกล้ครบกำหนดวันลาหยุดพักการเรียนชั่วคราวแล้ว ท่านอาจารย์เสริมชัยก็เดินทางกลับจังหวัดนครราชสีมา เพื่อมาเรียนต่อตามปกติ トラบกระทั่งเรียนจบชั้นเตรียมอุดมศึกษาด้วยคะแนนเป็นอันดับหนึ่ง

มาถึงตรงนี้ เป็นจุดหักเหของชีวิตอีกครั้งหนึ่ง เพราะความปรารถนาของท่านอาจารย์เสริมชัยในขณะนั้น ต้องการเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัยสูงขึ้นไปอีก แต่เมื่อไม่มีโยมบิดาช่วยเกื้อหนุนผลักดันอีกต่อไป ครั้นจะขอให้โยมมารดาแบกรับภาระส่งเสียให้เรียนต่อก็ทำใจไม่ได้ เนื่องจากตระหนักดีว่ายังมีน้องสาวน้องชายอีกสองคนที่โยมมารดาต้องรับผิดชอบอยู่ จึงตัดสินใจหยุดพักการเรียนเพียงเท่านั้น แล้วมองหาวิชาชีพที่เรียนสำเร็จเร็วที่สุด และสามารถออกมาหางานทำมีรายได้ทันที ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้ไม่เป็นภาระของโยมมารดาอีกต่อไป

เหตุนี้ จึงสมัครเข้าเรียนตัดเย็บเสื้อ กางเกง และเรียนสำเร็จในเวลาอันสั้น แต่วิชาชีพนี้เป็นงานที่ไม่ถนัดเอาเสียเลย แม้จะมานะพยายามทำงานสักเพียงไร ก็รู้ตัวว่าไม่มีทางก้าวหน้าหรือเจริญรุ่งเรืองในสาขาอาชีพนี้ได้แน่นอน เพราะไม่มีความชอบ ไม่มีความลึกซึ้งในเชิงช่างและศิลปะแม้แต่น้อย

ใช้เวลาเรียนตัดเย็บเสื้อกางเกงแล้วออกมาทำงานเป็นลูกจ้างเกือบปีเต็มๆ ท่านอาจารย์เสริมชัยก็ตัดสินใจมุ่งหน้าเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เพื่อหาช่องทางเรียนต่อไปอีก

ก่อนตัดสินใจเดินทางเข้าสู่กรุงเทพมหานครนั้นเนื่องจากท่านอาจารย์เสริมชัยนึกถึงคำพูดของหลวงลุงเมื่อครั้งยังเป็น หมราวาส คือ พ.อ.หลวงคล่อง คล่องตรวจโรค อดีตเจ้ากรมสัตว์-

พาหนะทหารบก (ตั้งอยู่ใกล้ถนนทหาร อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ) เคยกล่าวกับโยมบิดาหลายครั้งที่บุรีรัมย์ว่า “หากหลานชายคนนี้ (ท่านอาจารย์เสริมชัย) จะไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ ให้ไปหาท่าน ท่านยินดีจะให้การสนับสนุน เพราะเห็นว่าเรียนหนังสือเก่ง”

เวลานั้น หลวงลุงคือ พ.อ.หลวงคล่อง เกษียณอายุราชการแล้ว และได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุจำพรรษาอยู่ที่วัดอภัยทายาราม (วัดมะกอก) ใกล้โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงตั้งใจจะไปขอความเมตตาพักอาศัยอยู่กับหลวงลุงก่อนเพื่อหาช่องทางศึกษาต่อ

ดังนั้น ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงขึ้นรถไฟจากนครราชสีมาเดินทางเข้าสู่กรุงเทพฯ เป็นครั้งแรกในชีวิต เมื่อลงรถที่สถานีรถไฟหัวลำโพงแล้วก็สอบถามเส้นทางไปวัดอภัยทายาราม (วัดมะกอก) และดันดันไปจนถึงวัด ได้พบหลวงลุงตามปรารถนา ซึ่งหลวงลุงก็เมตตาให้พำนักรพักพิงอยู่กับท่านที่กุฏิ

ท่านอาจารย์เสริมชัยอาศัยอยู่กับหลวงลุงต่อมาหลายเดือน พร้อมกับมองหาเส้นทางจะเรียนต่อ แต่มาขัดข้องเรื่องทุนทรัพย์จะส่งเสียตัวเองให้ศึกษาเล่าเรียนจนตลอดรอดฝั่ง เพราะเงินออมซึ่งเก็บสะสมไว้ขณะทำงานเป็นช่างตัดเย็บเสื้อผ้ามีอยู่เพียงจำกัด ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายระหว่างเรียนได้

ขณะที่ท่านอาจารย์เสริมชัยยังไม่รู้จะทำอย่างไรดีกับอนาคตของตน พอดีคุณครูซึ่งเคยสอนที่โรงเรียนบ้านถนนหัก ทราบว่าท่านอาจารย์เสริมชัยมาพักอยู่วัดอภัยทายาราม (วัดมะกอก) จึงแวะมาเยี่ยม และชวนไปสมัครทำงานองค์การท่าเรือ คลองเตย ท่านก็

ตัดสินใจไปสมัครและผ่านการสอบคัดเลือกเข้าไปได้ ทำให้มีรายได้เป็นประจำแน่นอนทุกเดือน

พอเริ่มเข้าทำงาน หลวงลุง พ.อ.หลวงคล่องก็มีเหตุให้เดินทางไปจำพรรษาที่วัดหนึ่งในจังหวัดลพบุรี ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงจำต้องออกจากวัดอภัยทายาราม (วัดมะกอก) ไปเช่าบ้านอยู่เพียงลำพัง และทำงานที่องค์การท่าเรือไปเรื่อย ๆ

เมื่ออายุได้ ๒๑ ปี ท่านก็มีครอบครัว...

เจ้าประคุณ สมเด็จพระพุฒาจารย์

องค์ประธานสถาบันพุทธภาวนาฯ ได้เมตตาเปิดการอบรม
แจกอุปัชฌาย์ และให้โอวาทแก่ผู้เข้ารับการอบรม และคณะผู้บริหาร
คณะพระวิทยากร ทุกท่าน ตั้งแต่ดำรงสมณศักดิ์ที่
พระพรหมคุณาภรณ์ จนมาถึงปัจจุบันนี้

นายเสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์ นอกจากรับผิดชอบ
ในการบริหารกิจการของมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายแล้ว
ยังเปิดการอบรมภาวนาธรรมเป็นประจำทุกวันอาทิตย์
และทุกเย็นวันจันทร์/พฤหัสบดี ที่ศาลาการเปรียญวัดสระเกศฯ

๔

สนใจพระพุทธศาสนา

เมื่อมีครอบครัวแล้วภาระรับผิดชอบก็เพิ่มขึ้น ความ
ตั้งใจที่จะเรียนต่อจำเป็นต้องระงับยับยั้งเอาไว้ก่อน แม้กระนั้นความ
มุ่งมั่นในส่วนนี้ก็ได้คลายจางหายไป อุปมาเหมือนกองไฟคุกรุ่น
อยู่ภายในอกเจียบๆ ในเวลาที่กาลเวลาก็ผ่านไปเรื่อยๆ

ปลายวันหนึ่ง เพื่อนเก่าซึ่งเรียนหนังสือชั้นเดียวกันที่โรงเรียน
บุรีรัมย์วิทยาลัษมาเยี่ยมท่านอาจารย์เสริมชัยถึงที่ทำงาน ใน
องค์การทำเรือ เพื่อนคนนี้จะจบชั้นมัธยม ๖ แล้วก็สอบเข้าโรงเรียน
เตรียมทหาร จบเตรียมทหารแล้วก็แยกเหล่าไปต่อโรงเรียนนายร้อย
พระจุลจอมเกล้า (จปร.)

ขณะมาเยี่ยมท่านอาจารย์เสริมชัย เพื่อนแต่งเครื่องแบบ

นักเรียนนายร้อยห้อยกระบี่ปล้นกระบี่เครื่อง เมื่อพูดคุยสนทนากันพอสมควรแก่เวลาเพื่อนก็ลากลับ

เห็นเพื่อนกำลังศึกษาเล่าเรียนสูงขึ้นไปเรื่อยๆ ท่านอาจารย์เสริมชัยขณะเป็นหนุ่ม มีความรู้ลึกยิบดีชื่นชมความก้าวหน้าของเพื่อนอย่างยิ่ง เวลาเดียวกันก็คิดถึงตัวเองซึ่งจำเป็นต้องหยุดชะงักการเรียนเอาไว้ครึ่งๆ กลางๆ

ไฟที่คุกรุ่นอยู่ในอกก็พลันลุกฮือระเบิดพลวอย่างรุนแรง

ต่อมา... กรมประชาสัมพันธ์ (กรมโฆษณาการสมัยนั้น) ประกาศรับสมัครผู้สอบคัดเลือกเข้าเป็นข้าราชการ ท่านอาจารย์เสริมชัยได้รตรองอย่างรอบคอบแล้วจึงตัดสินใจเข้าสมัครสอบคัดเลือก โดยมีแผนการกำหนดไว้ในใจว่าหากสอบได้และเข้าทำงานที่กรมประชาสัมพันธ์ จะไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพราะอยู่ใกล้ๆ กัน สามารถเดินทางไปเรียนได้สะดวก

ผลของการสอบคัดเลือกเข้ากรมประชาสัมพันธ์ ปรากฏว่าสอบได้ จึงลาออกจากองค์การท่าเรือไปเป็นข้าราชการประจำกองวิทยาการ ซึ่งขณะนั้นมี *คุณกำจัด กัทานิษฐ์* เป็นหัวหน้ากอง (ต่อมาดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์) อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ขณะนั้นคือ พล.ท. ม.ล.ชาบ ภูญชร ณ อยุธยา, คุณชู ณ ลำปาง เป็นรองอธิบดีฯ ได้รับเงินเดือนขั้นต้น ๔๕๐ บาท

หลังจากทำงานที่กรมประชาสัมพันธ์ได้ระยะหนึ่ง จึงสมัครเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามที่ตั้งใจไว้ โดยลงคณะรัฐศาสตร์การปกครอง ใช้เวลาในการศึกษา ๔ ปี

ระหว่างที่รอเวลาเข้าศึกษาเล่าเรียน ทราบว่าหลวงลุง หลวง-

คล่องๆ กลับจากลพบุรีมาพักชั่วคราวที่วัดอภัยทายาราม (วัดมะกอก) ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงรีบไปกราบนมัสการด้วยความเคารพ เมื่อหลวงลุงทราบที่ท่านจะเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ ได้แนะนำว่าควรจะเลือกเรียนคณะที่สำเร็จและได้รับปริญญาเร็วที่สุด เมื่อเรียนจบแล้วท่านจะได้ฝากเข้าทำงานที่ดีๆ เนื่องจากเคยมีความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นอย่างมากกับ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ซึ่งกำลังมีอำนาจสูงในขณะนั้น

ได้รับคำแนะนำจากหลวงลุงเช่นนี้ ท่านอาจารย์เสริมชัยก็กลับมาไตร่ตรองว่าจะทำอย่างไรดี ถ้าจะให้เรียนจบเร็วภายใน ๓ ปี ก็ต้องเลือกเรียนคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี (เรียนจบการบัญชี ๓ ปี แล้วจะได้รับประกาศนียบัตรทางการบัญชีเทียบเท่าปริญญาตรี) ทั้งๆ ที่เสียสายคณะรัฐศาสตร์ซึ่งตั้งใจ จะเข้าเรียนตั้งแต่แรก แต่ก็จำใจต้องหยุดเรียน และเมื่อประเมินสติปัญญาความรู้ความสามารถพื้นฐานของตนแล้ว คิดว่าถ้าใช้ความมานะพยายามอย่างเต็มที่ กำลังน่าจะเรียนไปพร้อมๆ กันทั้ง ๒ แผนก คือทั้งแผนกพาณิชยศาสตร์ และ แผนกบัญชีได้ ดังนั้นท่านจึงลงชื่อสมัครเรียนทั้ง ๒ แผนก ซึ่งมีวิชาที่ต้องเรียนในแต่ละสมัย (ภาคเรียน) รวมกันกว่า ๒๐ วิชา โดยทำงานไปด้วย

การดำเนินชีวิตฆราวาสวิสัยในช่วงนี้ของท่านอาจารย์เสริมชัย นับเป็นช่วงที่เรียกว่าหนักหนาสาหัสเอาเรื่องทีเดียว เพราะต้องทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพไปด้วย เรียนไปด้วย และเรียนควบถึง ๒ แผนกพร้อมกัน ท่านต้องจัดระบบระเบียบการบริหารเวลาในแต่ละ

ละวันให้ได้ประโยชน์สูงสุด เพราะงานในหน้าที่รับผิดชอบจะเกิดความบกพร่อง หรือย่อหย่อนประสิทธิภาพไม่ได้ ส่วนการเรียนระดับมหาวิทยาลัยนั้นก็ต้องเรียนให้ทัน เรียนให้ผ่านทุกวิชาในแต่ละสมัยแผนก) อีกเช่นกัน

ทุกวัน...เมื่องานกรมประชาสัมพันธ์เลิกแล้ว ท่านอาจารย์เสริมชัยจะออกจากที่ทำงานเดินข้ามสะพานผ่านพิภพลีลา ตัดผ่านท้องสนามหลวง เข้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อฟังเลกเชอร์ และจดบันทึกการสอน หลังจากจบบทเรียนในแต่ละวันก็ขึ้นรถรางเดินทางกลับบ้านเช่าเล็กๆ ละแวกบางซื่อ ซึ่งเป็นที่พักอาศัยของครอบครัว

หลังจากอาบน้ำรับประทานอาหารเช้าเย็น (คำ) เรียบร้อย การศึกษาหาความรู้และทบทวนบทเรียนด้วยตัวเองในแต่ละวิชา ก็จะเริ่มขึ้นอีกแล้วต่อเนื่องไปจนตึกดินกว่าจะเข้านอน เพื่อตื่นแต่เช้ามีดไปทำงานตามปกติ วันเวียนอยู่เช่นนี้ทุกวันทุกคืนตลอดระยะเวลา ๔ ปีเต็มๆ

ขณะเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์พร้อมกันสองแผนก ท่านอาจารย์เสริมชัยทุ่มเทความวิริยะอุตสาหะอย่างสุดตัว เพราะเวลาซึ่งเหลือจากเวลาทำงานประจำวันที่กรมประชาสัมพันธ์ มีเพียงจำกัด และข้อจำกัดอีกประการหนึ่งก็คือมักจะเข้าห้องเรียนล่าช้ากว่าเพื่อนนักศึกษาคนอื่นๆ เนื่องจากเวลาเลิกงานเกือบจะตรงกับเวลาเปิดการสอน กว่าจะกระหืดกระหอบมาถึงมหาวิทยาลัยและเข้าห้องเรียนก็เหลือที่นั่งท้ายๆ สุด ทำให้ห่างไกลจากกระดานดำหน้าชั้นมาก เวลาอาจารย์เขียนอะไรบนกระดานดำจึงมองแทบไม่เห็นและอ่านไม่ค่อยออก ทำให้จดเลกเชอร์ทันบ้างไม่ทันบ้าง

เวลานั้นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เปิดการสอนทั้งมหาวิทยาลัยเปิด คือรับนักศึกษาภายนอกเข้ามาเรียนโดยไม่จำกัด ดังนั้นในคณะนี้จึงมีนักศึกษาจำนวนมาก การเรียนแต่ละวิชาจะมีนักศึกษาเข้าเรียนแต่ละห้องหลายร้อยคน ทำให้ความเข้าใจในบทเรียนไม่ได้ผลเต็มที่ เหตุนี้ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงต้องใช้เวลาว่างทุกนาทีที่ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองให้เกิดประโยชน์ต่อผลของการเรียนให้มากที่สุด

ท่านปฏิบัติอยู่เช่นนี้ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนปี ๑ กระทั่งจบปีที่ ๓ แผนกบัญชี และจบชั้นปีที่ ๔ แผนกพาณิชยศาสตร์และการบัญชี โดยพลาดเพียงวิชาเดียว คือวิชากฎหมาย (พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า และพระราชบัญญัติวรรณกรรมศิลปกรรม) สาเหตุเพราะตอนสอบเตรียมตัวมาพร้อมสำหรับกฎหมายทุกมาตรา แต่ข้อสอบนำปัญหาจากคดีที่ผ่านมาถึงศาลฎีกาพิจารณาและพิพากษายกมาเป็นคำถาม ตรงนี้ไม่ได้อ่านหนังสือมาเลย ผลก็คือสอบตกในสมัยแรก แต่เมื่อสอบสมัยที่ ๒ ท่านอาจารย์เสริมชัยทำคะแนนสำหรับวิชากฎหมายนี้ ได้สูงสุดของรุ่น

และได้รับปริญญาบัตรจากพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สองครั้ง สองปริญญา เป็นความปิติและภาคภูมิใจอย่างที่สุดในชีวิตสมรवास

ปีต่อมา ท่านอาจารย์เสริมชัยสมัครเข้าทำงานที่แผนกวิจัย คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นงานที่ถูกต้องกับอุปนิสัยมากที่สุด และก็ผ่านการคัดเลือกเข้าประจำทำงานที่แผนกนี้ดังประสงค์ จึงได้ลาออกจากกรมประชาสัมพันธ์แล้วย้ายมาประจำทำงานที่สถาบันใหม่ตั้งแต่นั้น

หลังจากทำงานที่คณะรัฐประศาสนศาสตร์ได้ระยะหนึ่ง ท่านอาจารย์เสริมชัยก็ทำปริญญาโทต่อ ช่วงที่ทำปริญญาโทนี้ไม่ถึงกับอยู่ในภาวะเคร่งเครียดหนักหนาสาหัสเหมือนกับทำปริญญาตรีควบทีเดียว ๒ ปริญญา

ในที่สุดก็ได้รับปริญญาโทเกียรตินิยม “ดี”

ความเจริญในสัมมาอาชีวะตามวิถีชาวโลกนั้น ย่อมมีช่องทางแสวงหาได้มากมายหลากหลาย และสามารถก้าวหน้าไปสู่ความรุ่งเรืองโดยไม่มีขีดจำกัด แต่ความเจริญรุ่งเรืองในอาชีวะไม่ว่าจะเป็นแนวทางไหน สาขาอาชีพอะไร สิ่งที่จะเกื้อหนุนให้ประสบความสำเร็จก็คือวิชาความรู้ ความชำนาญ และความมานะพยายามที่มุ่งมั่นเอาจริง

สำหรับวิชาความรู้สามารถแสวงหาได้โดยตรงจากสถาบันการศึกษา หรือได้มาโดยประสบการณ์ ตลอดจนฝึกฝนให้ปัญญาศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเองก็ย่อมได้ทั้งสิ้น ขอแต่เพียงให้มีวิชาความรู้ และรู้จักจริงเท่านั้น

หากไม่มีความรู้เอาเสียเลย จะกระทำการสิ่งใดก็คงยากจะประสบความสำเร็จ หรือคงหาความเจริญรุ่งเรืองได้ยาก

วิถีชีวิตของท่านอาจารย์เสริมชัยเมื่อครั้งครองเพศฆราวาส ดูเหมือนจะข้องเกี่ยว, คลุกคลีอยู่กับการเล่าเรียนศึกษาวิชาการ

ตั้งแต่เยาว์วัย ครั้นเจริญเติบโตมาโดยลำดับ ท่านก็ฝึกฝนในการศึกษาเล่าเรียนไม่ลดละ แม้จะมีครอบครัวแล้วก็ไม่เลิกราเรื่องการเรียนพยายามก้าวหน้าต่อไปอย่างสุดความสามารถ กระทั่งประสบความสำเร็จในระดับซึ่งยากจะหาบุคคลอื่นทำได้หากอยู่ในภาวะเดียวกัน

ท่านทำงานอยู่ที่คณะรัฐประศาสนศาสตร์นานพอสมควร ก่อนจะลาออกแล้วเข้าทำงานที่สำนักข่าวสารอเมริกัน (USIS) ประจำแผนกวิชาการฝ่ายวิจัยประเมินผลทางด้านสื่อสารมวลชน และอื่นๆ ที่เป็นงานเกี่ยวกับความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลไทย กับรัฐบาลอเมริกัน

ท่านอาจารย์เสริมชัย เข้าเป็นพนักงานสำนักข่าวสารอเมริกัน สำนักงานประจำอยู่ที่ถนนสาทรใต้ ในระยะแรกได้ทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยฝ่ายวิจัย ภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ซึ่งมีขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบงานวิจัยของสำนักงาน USIS ที่ตั้งอยู่ในประเทศต่างๆ หลายประเทศในเอเชีย

เวลานั้น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดำรงตำแหน่งผู้นำประเทศ รัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ได้ริเริ่มจัดตั้งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ (MOBILE DEVELOPMENT UNIT ชื่อย่อว่า M D U) กำหนดนโยบายเร่งรัดพัฒนาชนบท เป็นนโยบายสำคัญ โดยรัฐบาลอเมริกันให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือเต็มที่ทั้งงบประมาณ ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ และเครื่องจักรกลจำเป็นต่างๆ

หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ (M D U) และโครงการพัฒนาชนบทที่ดำเนินไปในห้วงเวลาดังกล่าว แบ่งแยกเป็นโครงการย่อยๆ หลายโครงการ และครอบคลุมการพัฒนาท้องที่ทั่วทั้งประเทศ

สำนักงานสาขาของยูนิสคูดั้งขึ้นตามจังหวัดสำคัญๆ เพื่อดำเนินการประสานงานกับสำนักงานใหญ่ตลอดเวลา รวมทั้งมีการวิจัยและติดตามประเมินผลงาน ส่งกลับไปรายงานต่อรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธีระวัชร พิเคราะห์ด้วยทุกระยะ

ต่อมา ท่านอาจารย์เสริมชัยได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ทำการวิจัยและประเมินผลงานซึ่งต้องออกปฏิบัติงานภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานพัฒนาท้องถิ่นชนบทของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งต้องเดินทางไปทั่วประเทศ ภารกิจหลักที่ท่านอาจารย์เสริมชัยรับผิดชอบคือติดตามผลการพัฒนาในท้องถิ่นทุรกันดาร และผลงานการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลผ่านสื่อมวลชนต่างๆ เช่นทางสถานีวิทยุต่างๆ หน่วยฉายภาพยนตร์เคลื่อนที่ ข่าวสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ โดยการสอบถามเจาะหาข้อมูลจากประชาชนในแต่ละพื้นที่ ในแต่ละท้องถิ่น ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อข่าวสารราชการที่ผ่านทางสื่อต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาถนนหนทางและระบบชลประทานขนาดเล็ก ขนาดย่อย ซึ่งทางรัฐบาลพยายามกระจายออกไปสู่ท้องถิ่นทุรกันดาร เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

ข้อมูลการประเมินผลและผลการวิจัยจะถูกส่งไปยังคณะรัฐบาล (คณะปฏิวัติ) ของจอมพลสฤษดิ์อย่างต่อเนื่อง

ท่านอาจารย์เสริมชัยทำงานหน้าที่นี้ติดต่อกันหลายปีโดยไม่ถูกผลัดเปลี่ยนโยกย้ายไปทำหน้าที่อื่น เนื่องจากผลงานที่ท่านมาครบถ้วนสมบูรณ์ ตรงไปตรงมา ถูกต้องตามข้อเท็จจริง ระหว่างช่วงเวลาทำงาน ท่านต้องเดินทางไปทั่วทุกหนทุกแห่งแทบจะทั่วทุกตารางนิ้วของประเทศไทย ซอกซอนไปถึงถิ่นทุรกันดารทุกๆ ภาค ได้พบเห็นรับรู้

วิถีชีวิตของชาวชนบทพื้นบ้านว่ามีความเป็นอยู่อย่างไรทุกแห่งทุกมุม

ความด้อยการศึกษาเวลานั้นดูเหมือนจะครอบคลุมไปทั่วทุกพื้นที่ห่างไกล การศึกษาของชาติไม่ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นปัญหาใหญ่ หรือถูกจัดอันดับให้เป็นปัญหาที่ควรจะต้องแก้ไขปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ดังนั้นระดับปัญญาความรู้ของเยาวชนซึ่งเป็นประชากรในอนาคตอันสำคัญจึงไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ตรงนี้เป็นจุดอ่อนด้อยอย่างยิ่งอีกข้อหนึ่งของชาติขณะนั้น

นอกจากจะพบเห็นชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทห่างไกลมีแต่ความอดัดขัดขาดแคลนอย่างน่าสลดใจ ยังประสบกับประเพณีปฏิบัติของข้าราชการบางคนที่มีจิตใจหมักหมมด้วยกิเลสตัณหา ถึงขั้นผิดลูกเมียเขาโดยใช้อำนาจหน้าที่บีบบังคับ บังคับ รวมทั้งการวางอำนาจบาทใหญ่กดขี่ข่มเหงชาวบ้านผู้มีแต่ความซื่อ ไม่กล้ามีปากมีเสียงกับผู้วางตนเป็น “เจ้านาย” หลายครั้งหลายหน

ข้าราชการประเภทหลง “อัตตา” พวกนี้แม้จะมีเพียงส่วนน้อย แต่ก็เป็นตัวปัญหาสำคัญยิ่งที่ผลักดันให้ประชาชนจำนวนไม่น้อยเตลิดหลงทางเข้าไปสู่ระบอบการปกครองอันตรงกันข้ามกับระบอบประชาธิปไตย ซึ่งขณะนั้นทั้งสองฝ่ายกำลังดำเนินสงครามเย็นแย่งชิงประชาชนกันอยู่

อีกส่วนหนึ่งที่ท่านอาจารย์เสริมชัยพบเห็นขณะอยู่ในเทศมรवास ทางด้านพระพุทธศาสนาก็คือพระสงฆ์ตามวัดวาอารามในพื้นที่ชนบทห่างไกลจำนวนหนึ่ง ย่อหย่อนพระธรรมวินัยอย่างน่าเป็นห่วง

เหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากขาดการศึกษาทางปริยัติ และละเลย

การปฏิบัติภาวนาธรรม ซึ่งสมณะควรกระทำอย่างยิ่ง

เมื่อแบบอย่างไม่สมบูรณ์ทั้งการศึกษาหลักปริยัติ และไม่เคร่งครัดในการปฏิบัติพระสัทธรรมเสียแล้ว บุคคลผู้ก้าวเข้าสู่ร่มผ้ากาสาวพัสตร์เพื่อครองเพศพรหมจรรย์ต่อๆ มาจึงพลอยย่อหย่อนตามไปด้วย

ขณะที่เห็นภาพ “ไม่งาม” ในความรู้สึกท่านอาจารย์เสริมชัย ขณะนั้นไม่ได้คิดลึกซึ้งนัก นอกจากอยากให้เห็นพระภิกษุบางรูป บางอารามมีความสละสลวยตามสมควรแก่สมณะ ซึ่งน่าจะทำให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสยิ่งกว่า

ภาพ “ไม่งาม” ดังที่กล่าวมาแล้วนั้นแม้จะเป็นส่วนน้อยในหมู่ มากก็จริง แต่ก็เป็นเรื่องน่ากังวลอย่างยิ่ง เพราะอาจทำให้พุทธศาสนิกชนจำนวนหนึ่งซึ่งไม่ทันพิจารณาแยกแยะผิดถูก ควรหรือไม่ควร ให้ชัดเจน หมดกำลังใจทำนุบำรุงพระศาสนาอย่างเต็มกำลังก็เป็นได้

กระนั้นความปิติชุ่มเย็นใจก็ใช้จะเหือดหายไปเสียเลย เมื่อประสบพบเห็นพระภิกษุสงฆ์อีกจำนวนมากที่มีศีลาจารวัตรหมั่นจดงดงาม มีปฏิภาอันควรแก่การนอบน้อมกราบไหว้ และช่วยชี้ทางสงบสว่างแก่มวลมนุษยชาติอยู่ทั่วแผ่นดินไทย

จากการได้เดินทางมามาก พบเห็นหลายอย่างหลายสิ่งและหลากหลายแง่มุม เป็นพลังกระตุ้นให้ท่านอาจารย์เสริมชัยเริ่มสนใจอย่างจริงจังในพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก อันที่จริงชีวิตของท่านที่ผ่านมามีตั้งแต่เป็นเด็กตัวเล็กๆ กระทั่งเจริญวัยเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว ก็ข้องเกี่ยวผูกพันกับวัดวาอารามและพระภิกษุสงฆ์ตลอดเวลา หากเป็นการข้องเกี่ยวตามครรลองชาวพุทธโดยทั่วไป เช่นเมื่อเด็กๆ ก็

ติดตามบิดามารดาไปทำบุญ ฟังเทศน์ฟังธรรมที่วัด เติบโตเจริญวัยขึ้นมาก็ใส่บาตรทำบุญ บริจาคทาน ตามวาระโอกาสอันพึงปฏิบัติ หรือไปฟังพระธรรมเทศนาจดจำรับรู้คำอบรมสั่งสอนจากพระภิกษุบาง หรือสวดมนต์ไหว้พระเป็นกิจวัตรประจำวัน

แต่ไม่เคยศึกษาค้นคว้าไปจนถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งจนกระจ่างแน่ชัด

อุปนิสัยของท่านอาจารย์เสริมชัยนั้น เมื่อเกิดความรู้สึกสงสัยใคร่รู้เรื่องอะไรท่านก็จะศึกษาค้นคว้าอย่างเอาจริง พยายามทำความเข้าใจตามเหตุตามผล เพื่อให้ความสงสัยข้องใจคลี่คลายไปสู่ความกระจ่างชัดแจ้ง

คราวนี้ ก็เริ่มเสาะหาหนังสือที่มีเนื้อหาสาระทางธรรมะเอามาอ่าน (สมัยนั้นหนังสือแนวทางธรรมปฏิบัติยังไม่มีการพิมพ์ออกจำหน่ายอย่างแพร่หลายเช่นปัจจุบัน) ตลอดจนหนังสืออัตชีวประวัติของพระเถระจารย์ผู้มีชื่อเสียงกิตติคุณแทบทุกพระอาจารย์เท่าที่จะหาชื่อได้ เมื่อได้หนังสือมาแล้วก็เริ่มศึกษาพิจารณาไปโดยลำดับ กระทั่งมีความเข้าใจค่อนข้างชัดเจน

ที่ใช้คำว่า “ค่อนข้างชัดเจน” ก็คือภาคทฤษฎีนั้นมีความเข้าใจมากพอสมควร แต่ภาคปฏิบัติยังขัดข้องอยู่ เพราะไม่เคยปฏิบัติ เมื่อไม่ปฏิบัติจริงๆ ก็ย่อมไม่รู้จริง

๕

จุดหักเหของชีวิต

หลวงพ่อพระภวนาวิสุทธคุณ ครึ่งที่อยู่ในมรณวาสวิสัย นับได้ว่าเป็นอีกผู้หนึ่งที่เจริญก้าวหน้าตามวิถีของชาวโลก ด้วยความรู้ความสามารถประสานกับความมานะบากบั่นของตนโดยตรง

หลังจากทำงานภาคสนามติดต่อกันมาหลายปี ก็มีคำสั่งให้เข้ามาประจำสำนักงานฝ่ายวิจัยภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ งานของฝ่ายวิจัยแผนกนี้เป็นงานหนักมาก เพราะต้องรวบรวมข้อมูลทุกด้านของหลายประเทศตลอดภาคตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สอนกง ไต้หวัน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น อินเดีย ลาว เวียดนาม พม่า เขมร นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย จากนั้นก็ต้องนำข้อมูลทั้งหมดมาวิจัยประเมินผลทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเพื่อส่งให้รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธีระราชต์ วิเคราะห์สถานการณ์ต่อไป

หลังจากผ่านงานมานานพอควร ท่านอาจารย์เสริมชัย ก็ได้เลื่อนตำแหน่งจากที่เป็นผู้ช่วยหัวหน้าฝ่าย (หัวหน้าฝ่ายเป็นอเมริกัน) เป็นผู้ชำนาญการวิจัย (RESEARCH SPECIALIST) และทำงานในสำนักงานฝ่ายวิจัยนี้ตลอดมา

ระหว่างที่ทำงานได้รับความสะท้อนใจครั้งสำคัญครั้งหนึ่ง กล่าวคือหัวหน้าฝ่ายชาวอเมริกันซึ่งทำงานร่วมกันมาอย่างรู้มือรู้ใจ และมีความสนิทสนมกันมากเป็นพิเศษ เผชิญกับงานหนักขึ้นหนึ่งด้วยกัน โดยมีกำหนดจะต้องส่งผลงานการวิจัยให้แก่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อย่างเร่งด่วน

ทั้งสองร่วมกันทำงานแทบไม่ได้หลับไม่ได้นอนทั้งวันทั้งคืน เป็นเวลา ๓ วันรวด หัวหน้าเกิดความเครียดอย่างรุนแรงตลอดเวลา แต่ก็สามารถทำงานเสร็จสิ้นตามกำหนดจนได้ หลังจากนั้นอีกไม่นาน หัวหน้าฝ่ายต้องหยุดพักการทำงานเพื่อเข้ารับการรักษอาการเครียด ถึงขั้นเป็นโรคจิตประสาท เมื่ออาการทุเลาลงแล้วได้เดินทางกลับไปยังภูมิลำเนาเดิมที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา เพื่อพักผ่อนต่อ จนกว่าอาการจะหายเป็นปกติ

ระหว่างที่อยู่ในบ้านพัก ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. อาการเครียดอย่างรุนแรงเกิดกำเริบขึ้นมาอีก ถึงกับใช้มีดสับเด็กควานทองตัวเองเสีย ชีวิตอย่างน่าอนาถ

เมื่อท่านอาจารย์เสริมชัย ซึ่งขณะนั้นต้องรักษาการตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายรอคอยหัวหน้ากลับมาร่วมงานกันอีกทราบข่าวร้ายนี้ ท่านเกิดความสลดใจสะท้อนใจเป็นอย่างยิ่ง คาดไม่ถึงว่าบุคคลที่มีคุณภาพสูง และเป็นบุคคลอีกผู้หนึ่งซึ่งท่านรักและนับถือจะจบสิ้น

ชีวิตโดยวิธีนี้

ขณะเดียวกันท่านก็รำลึกนึกถึงพระมหาเมตตาธิคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงให้แนวทางการปฏิบัติพึงเป็น “สายกลาง” หรือมัชฌิมาปฏิปทา คือไม่ตึงเกินไป ไม่หย่อนเกินไป หากหัวหน้าชาวอเมริกันรู้จักวางใจตัวเองเป็น “สายกลาง” เสียบ้างก็คงจะไม่ตกอยู่ในภาวะเลวร้ายถึงกับหาทางออกไม่ได้เช่นนั้น

หลังจากหัวหน้าฝ่ายชาวอเมริกันเสียชีวิตไปแล้ว ท่านอาจารย์เสริมชัยซึ่งรักษาการตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายก็จำเป็นต้องแบกรับภาระหน้าที่อันหนักหน่วงนี้ต่อไปอีก เพราะผู้บริหารระดับสูงยังไม่แต่งตั้งใครมาทำหน้าที่แทน แม้จะต้องทำงานหนักขึ้นมีความรับผิดชอบสูงขึ้นทั้งๆ ที่ตำแหน่งหน้าที่ยังอยู่ระดับเดิม แต่สิ่งที่ท่านได้รับมาโดยปริยายก็คือ ความแข็งแกร่ง และสมรรถภาพการทำงานที่สูงขึ้นในเวลาอันสั้น

เวลาได้ผ่านไปจากปีแรกเลยล่วงเข้าสู่ปีที่สอง ตำแหน่งหน้าที่ของท่านอาจารย์เสริมชัยยังไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลง คือยังเป็นรองหัวหน้าฝ่าย และรักษาการหัวหน้าฝ่ายเช่นเดิม โดยไม่มีการแต่งตั้งผู้ช่วยเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระงานที่ต้องรับผิดชอบอย่างมากมายจนล้นมือ มีเพียงที่ปรึกษาซึ่งเป็นชาวอเมริกันเพียงคนเดียวเท่านั้น

ระหว่างที่เริ่มเคร่งเครียดในหน้าที่การงานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ท่านและกลุ่มเพื่อนสนิทซึ่งทำงานอยู่กันคนละแผนกแต่มีความสนใจเรื่องธรรมปฏิบัติคล้ายๆ กัน มักจะหาเวลาพูดคุยสนทนาในเรื่องหลักสำคัญ และส่วนปลีกย่อยในพระพุทธศาสนาบ่อยๆ ใครมีหนังสือเกี่ยวกับ

ธรรมะก็จะนำมาแลกเปลี่ยนกันอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ เป็นเช่นนี้เสมอมา

ต่อมา เพื่อน ๆ กลุ่มนี้ชักชวนให้ลองนั่งสมาธิ เพราะต่างก็ไม่เคยปฏิบัติกันเลย ท่านอาจารย์เสริมชัยขณะนั้นพอจะทราบจากตำรับตำรามาบ้างว่าการทำสมาธินั้นคือพื้นฐานของการเกิดปัญญา และหากทำสมาธิเบื้องต้นได้ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นก็คือจิตเกิดความสงบ จิตได้รับการพักผ่อน ไม่ถูกอารมณ์ชักนำให้ฟุ้งซ่านเลื่อนไหลไปกับกิเลสตลอดเวลา เมื่อเพื่อน ๆ มาชวนให้ทำสมาธิท่านจึงตกลงปฏิบัติ

สถานที่ปฏิบัติหรือนั่งสมาธิก็คือห้องทำงานแผนกศิลป์ และนิทรรศการนั่นเอง โดยใช้เวลาตอนพักกลางวันปิดประตูห้องทำงานแล้วมานั่งสมาธิกันประมาณ วันละ ๑๕-๓๐ นาที กำหนดคำ “พุทโธ” เป็นคำภาวนาตามแนวทาง “อานาปานสติ” คือเอาจิตจับไว้ที่ลมหายใจเข้าออก

เหตุที่ใช้ห้องทำงานเป็นสถานฝึกปฏิบัติสมาธิ และใช้เวลาพักเที่ยงปฏิบัติ เนื่องจากขณะนั้นยังไม่มุ่งมั่นเอาจริงเอาจังอะไรนัก กล่าวได้ว่าแค่มีความคิดและมีความเห็นว่าเป็นการกระทำที่ดีก็ทำกันไป อีกประการหนึ่งก็คือเมื่อเลิกงานตอนเย็น เพื่อนบางคนก็มักจะตั้งวงสังสรรค์ก่อนกลับบ้าน ซึ่งย่อมหนีไม่พ้นเรื่องสุราเมรัย การจะกลับไปปฏิบัติสมาธิที่บ้านโดยมีฤทธิ์แอลกอฮอล์ขับชานอยู่ในสาย-

เลือดย่อมไม่เหมาะสม และไม่เกิดประโยชน์ใดๆ เพราะสติสัมปชัญญะมิได้ครบถ้วนสมบูรณ์เช่นภาวะปกติ

โดยเฉพาะท่านอาจารย์เสริมชัย ขณะเป็นฆราวาส มีตำแหน่งหน้าที่ระดับหัวหน้าฝ่ายวิจัยฯ โดยปริยาย สายงานจึงเกี่ยวเนื่องกับวงราชการระดับสูงและวงการทูต ดังนั้นจึงต้องไปงานเลี้ยงเป็นประจำ แม้จะไม่นิยมยินดีในสุราเมรัย แต่ก็จำเป็นต้องดื่มตามมารยาทของสังคม ตรงนี้จึงกลายเป็นอุปสรรคขวางทางปฏิบัติสมาธิพอๆ กับเพื่อนเหมือนกัน

หลังจากปฏิบัติสมาธิอย่างต่อเนื่องมานานพอสมควร ท่านอาจารย์เสริมชัยได้เพียงจิตสงบเมื่อนั่งสมาธิ ไม่ได้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีกเพราะขาดครูบาอาจารย์แนะนำสั่งสอน กระนั้นท่านก็สังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงของตัวเอง (ถ้าไม่สังเกตจริงๆ ก็คงไม่รู้) หลายสิ่งหลายอย่าง เช่นเมื่อเผชิญกับภาระการงานที่หนักหน่วงและมีความรับผิดชอบสูง แทนที่จะเคร่งเครียดว่าวุ่นเหมือนก่อนๆ จิตใจกลับสงบไม่เร่าร้อนหงุดหงิดเช่นที่เคยเป็นมา

อีกประการหนึ่ง เกิดความรู้สึกขัดข้องที่จะละเมิดศีลข้อหนึ่งข้อใด แม้มีความจำเป็นต้องผิดศีลข้อสุราเมรัย คือไปงานเลี้ยงตามรูปแบบฝรั่งชาวตะวันตกซึ่งมีการเสิร์ฟเหล้าแก่ทุกคนที่ร่วมงาน ก็ดื่มน้อยที่สุด หรือเพียงแค่ถือแก้วเหล้าไว้ และแสร้งจิบพอเป็นพิธีเพื่อไม่ให้เสียมารยาท และเพื่อให้กลมกลืนกับบุคคลอื่นๆ เท่านั้น

ความเปลี่ยนแปลงที่ค่อยเป็นค่อยไปเช่นนี้ ทำให้ท่านอาจารย์เสริมชัยน้อมรำลึกถึงคุณของพระรัตนตรัยยิ่งกว่าเดิม และมีกำลังใจที่จะปฏิบัติธรรมให้ยิ่งขึ้นไปอีก เพียงแต่ขณะนั้นยังไม่รู้จะไปหา

ครูบาอาจารย์ที่จะเมตตาสั่งสอนให้ก้าวหน้าในการทำความเพียรทางจิตที่ไหนเท่านั้น

ประโยชน์อันสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งก็คือ เมื่อน้อมใจเข้าฟังพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยหยิบบกข้อธรรมที่สามารถนำมาพิจารณาประกอบการครองชีวิต ทำให้มองเห็นตามความเป็นจริงของชาวโลกเป็นเรื่องปกติธรรมดา เมื่อมีเรื่องผิดหวังหรือมีอุปสรรคขัดข้องเข้ามาดดันบีบคั้นอารมณ์ความรู้สึก ก็สามารถทำให้วางเฉย ปล่อยวางได้ตามสมควร

ระหว่างที่ทำงานไปตามปกติ ผู้อำนวยการใหญ่แผนกประเมินผลและวิจัยขององค์การยูนิเซฟทั่วทุกภูมิภาคของโลก เดินทางมาตรวจงานในประเทศไทยหลายครั้ง และให้ความสนใจประวัติการทำงานและผลงานของท่านอาจารย์เสริมชัยเป็นพิเศษ ต่อมาไม่นานนัก ผู้อำนวยการใหญ่นี้ได้ทำเรื่องเสนอให้ท่านอาจารย์เสริมชัยไปเรียนเพิ่มเติมที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน แอนน์ อาร์เบอร์ สหรัฐอเมริกา ร่วมกับบุคลากรระดับหัวหน้าฝ่ายขององค์การยูนิเซฟอีก ๓ คน คือจากอินเดีย ๑ คน อีก ๒ คนเป็นอเมริกัน ประจำอยู่ที่ USIA สำนักงานแถวขาวอเมริกัน ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี.

เมื่อได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากผู้บริหารระดับสูง ท่านอาจารย์เสริมชัยขณะอยู่ในมหาวิทยาลัยย่อมมีความปิติยินดีเป็นธรรมดา ขณะเดียวกันก็เกิดความสนใจใคร่รู้วิธีปฏิบัติที่มีพื้นฐานที่ถูกต้องชัดเจน และคิดว่าหากต้องเดินทางไกลไปศึกษาเล่าเรียนอีกฟากหนึ่งของโลกจะได้นำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ไม่อยากให้ชะงักงันขาดตอน พอดีเพื่อนสนิทซึ่งมานั่งสมาธิในที่ทำงานเวลา

พักเที่ยงด้วยกันคือคุณประเสริฐ เกตุทัต แนะนำว่าก่อนไปอเมริกาให้ไปหา คุณพหล โคบาลสุด เป็นอุบาสกวัดธาตุทอง และปฏิบัติธรรมเคร่งครัดมาก คุณพหลจะได้ช่วยแนะนำวิธีปฏิบัติที่มีพื้นฐานแนวทางอานาปานสติที่ถูกต้องให้ พร้อมกับเล่าความเป็นมาของคุณพหลให้ฟัง...

ก่อนที่คุณพหลจะมาปฏิบัติธรรม เธออยู่กับพี่สาวแค่สองคนเดียวกับแม่ถึงแก่กรรมไปแล้วทั้งคู่ ทั้งสองมีตึกแถวหนึ่งคูหาอยู่ที่ทะเลและเปิดเป็นร้านขายหนังสือทุกชนิด มีรายได้พอสมควรไม่เดือดร้อนต่อมาเกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ที่ทะเลศน์ เพลิงได้ลามมาเผาตึกแถวร้านขายหนังสือของสองพี่น้องจนราบเรียบไปด้วย

อัศจรรย์ครั้งนั้นทำให้คุณพหลและพี่สาวหมดเนื้อหมดตัวเหลือเพียงเงินสดจำนวนหนึ่งที่ฝากธนาคารเอาไว้ คุณพหลซึ่งตกอยู่ในภาวะของคนท้อแท้สิ้นหวังและหาทางออกไม่ได้จึงตัดสินใจหันหน้าเข้าฟังคุณพระรัตนตรัย รักษาศีลและปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง กระทั่งรู้ว่าความสุขอันแท้จริงซึ่งตนหลงติด ยึดมั่นถือมั่น ดีใจเสียใจไปกับมันนั้น ต่อให้พลิกโลกค้นหาก็อย่าหวังว่าจะหาพบของจริงๆ นอกเสียจากจะค้นพบที่ใจอันสงบนิ่งของตนประการเดียว

คุณพหลได้ปลุกกระตือรือร้นติดกับวัดธาตุทอง ดำรงชีวิตอยู่อย่างสันโดษ สมณะ พอใจที่จะรับใช้พระพุทธศาสนาในฐานะอุบาสกและผู้ปฏิบัติธรรมจนกว่าชีวิตจะหาไม่ ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงไปพบคุณพหลที่วัดธาตุทอง บอกจุดประสงค์ที่มาพบ คุณพหลก็ยินดีให้คำแนะนำ และสอนวิธีการกำหนดลมหายใจที่ถูกต้อง ตลอดจนบอกให้รู้วาระดับความสงบของจิตแต่ละขั้นแต่ละตอนนั้นมีภาวะเป็นเช่นไร

คุณพหลยังได้บอกย้ำให้รู้อีกว่า ขณะนั่งสมาธิกระทั่งจิตสงบนิ่งแน่วแน่แล้ว จะเห็นเป็นม่านสีขาวสว่างนวลตรงหน้า เมื่อใดที่จิตอยู่ในภาวะนี้ จะพิจารณาสภาวะธรรมเช่นไรก็ได้

ท่านอาจารย์เสริมชัยรับฟังและจดจำไว้ โดยมีความเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง เพราะรู้แค่ทฤษฎี แต่ยังปฏิบัติไปไม่ถึงไหน จึงยากที่จะ “รู้” อย่างกระจ่างชัดเจน

ไปฝึกปฏิบัติสมาธิกับคุณพหลที่วัดธาตุทองได้แค่ ๗ วัน ก็ถึงกำหนดเดินทางไปอเมริกา การเดินทางออกนอกประเทศเป็นครั้งแรกในชีวิตมิได้ตรงไปยังสหรัฐอเมริกาทันที เพราะมีกำหนดการให้ไปดูงานระยะสั้นๆ (แค่ ๗ วัน) ที่ประเทศอินเดียและประเทศอิสราเอลก่อน

เมื่อไปถึงกรุงนิวเดลี อินเดีย ตั้งใจจะไปกราบนมัสการปูชนียสถานอันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แต่ไม่สามารถกระทำตามที่ตั้งใจได้เพราะเวลามีจำกัด และต้องปฏิบัติภาระหน้าที่ตั้งแต่เช้าจรดเย็น ประกอบกับระยะทางที่จะไปยังสถานที่สำคัญต่างๆ ไกลมาก จึงจำเป็นเลิกล้มโครงการนี้ด้วยความเสียดาย

จากอินเดีย บินไปดูงานที่อิสราเอลอีก ๗ วัน ได้รู้ได้เห็นปณิธานอันแน่วแน่ของชนชาติชาวยิวที่ทุ่มเทความรู้ความสามารถกันอย่างสุดชีวิตเพื่อสร้างประเทศของพวกเขา จากผืนแผ่นดินทะเลทรายอันแห้งแล้งกันดารจนพลิกฟื้นคืนกลับสู่ความอุดมสมบูรณ์เป็นตรงกันข้าม มองเห็นความเขียวชะอุ่มของต้นไม้ใบพุ่มพรรณพืชไปทั่ว

ไม่เพียงแต่พวกเขาจะหันหน้าเข้าสู่อย่างทรหดกับความทุรกันดารของธรรมชาติ ความเลวร้ายจากดินฟ้าอากาศซึ่งไม่เอื้อ

อำนวยต่อการดำรงชีพของมนุษย์ ยังต้องสู้รบกับศัตรูรอบด้าน พลีเลือดและชีวิตเพื่อปกป้องมาตุภูมิตลอดเวลา

ท่านอาจารย์เสริมชัยอยู่ในประเทศอิสราเอลด้วยเวลาอันสั้นก็จริง แต่มีโอกาสดำเนินไปเข้าชมและทำความเข้าใจสถานที่สำคัญทางศาสนาถึง ๓ แห่ง ๓ ศาสนา พร้อมกับได้ข้อสังเกตกลับมาว่า ศาสนสถานสำคัญๆ ของชาวอิสราเอล ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายศาสนาคริสต์ หรือมุสลิม พวกเขาให้เกียรติให้การยกย่องสูงมาก โดยถือว่าเป็นสถานอันศักดิ์สิทธิ์ ผู้ที่จะเข้าไปในอาณาบริเวณของศาสนสถานจะต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ห้ามใส่เสื้อผ้าแบบโป๊วเวท เช่น เสื้อยืด กางเกงขาสั้น รองเท้าแตะเด็ดขาด และต้องสำรวมรักษาภิรยามารยาทอย่างยิ่ง แม้แต่จะพูดคุยด้วยเสียงอันดังก็ไม่บังควร และไม่เห็นมีใครกระทำไม่ว่าจะเป็นคนในประเทศ หรือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ผิดกับบ้านเมืองเราที่ปล่อยปละละเลยในข้อพึงกระทำอันควรยั้งเหล่านี ศาสนสถาน วัดวาอารามมากมายแห่งมีสภาพแทบไม่ต่างจากสถานมหรสพ มีผู้คนทุกเพศทุกวัยเข้าไปพลุกพล่าน ร่วนวายไร้การสำรวม อยากแสดงกิริยาจาหยาบๆ เช่น ไร้ก็แสดงไปตามใจชอบ โดยขาดจิตสำนึกรำลึกถึงความสำคัญความศักดิ์สิทธิ์ของศาสนสถานซึ่งต้องให้เกียรติ ต้องแสดงความเคารพด้วยความสุภาพอ่อนน้อม

หลังจากดูงานในอิสราเอลครบกำหนดเวลา ท่านอาจารย์เสริมชัยก็บินตรงเข้าสู่อเมริกา แผ่นดินมหิมาอันอุดมสมบูรณ์ เป็นที่รวมของผู้คนหลายชาติพันธุ์ผู้ปรารถนาอิสระเสรีภาพ ที่เข้ามาบุกเบิก

ลงหลักปักฐานเมื่อ ๒๐๐ กว่าปีก่อน เริ่มจากหลายครอบครัวรวมกัน
มาเป็นชุมชนเล็กๆ แล้วกลายเป็นเมืองในเวลาต่อมา จากหลายเมือง
รวมกันเป็นรัฐ และกลายเป็นสหรัฐเช่นปัจจุบัน

เดือนแรกในอเมริกาต้องเข้าอบรมที่ USIA ก่อน โดย
พักกับครอบครัวอเมริกันครอบครัวหนึ่ง

การมาอยู่กับบุคคลซึ่งไม่เคยใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก่อน
ทำให้ต้องใช้เวลาปรับตัวเองพอสมควร ประกอบกับภาระงาน
ที่ต้องเตรียมตัวก่อนเข้าอบรมทุกวัน และยังต้องจัดเตรียมตัวรับตำรา
เพื่อเข้าเรียนมหาวิทยาลัย ทำให้ละเว้นการปฏิบัติกัมมัฏฐานไปกว่า
เดือน

ครอบครัวอเมริกันที่ท่านอาจารย์เสริมชัยพำนักอาศัยอยู่
ด้วยมีฐานะระดับปานกลาง และผู้อยู่อาศัยละแวกนั้นก็มีฐานะ
ระดับเดียวกันทั้งหมด ดังนั้นปัญหาทางสังคมจึงแทบไม่มีเลย เพราะ
แต่ละครอบครัวต่างรักษากฎระเบียบของชุมชนอย่างเคร่งครัด ชีวิต
ความเป็นอยู่จึงสุขสงบพอสมควร

บ้านเรือนแต่ละหลังปลูกสร้างด้วยรูปทรงคล้ายๆ กันอย่าง
มีระเบียบ ทุกบ้านรักษาความสะอาดเป็นมาตรฐานเหมือนกันหมด
ไม่เคยเห็นบ้านไหนรกรุงรังหรือทิ้งขว้างสิ่งของเกะกะเกลื่อนกลาด
อาณาเขตของบ้านต่อบ้านมีเพียงรั้วเตี้ยๆ ชนิดก้าวข้ามได้สบายกัน

แบ่งพื้นที่เอาไว้เท่านั้น แสดงให้เห็นว่าการลักเล็กขโมยน้อยไม่มีใน
พื้นที่นั้น

แต่ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอเมริกันโดยทั่วไปก็ใช่ว่าจะมี
มาตรฐานเสมอเหมือนกันหมด ย่านคนจนก็มีเหมือนกัน โดยเฉพาะ
ชุมชนที่คนผิวดำอยู่อาศัยจะสกปรกรกรุงรังอย่างเห็นได้ชัด ทราบ
ว่าคนผิวดำส่วนมากไม่ค่อยฝึกฝนในการศึกษาเล่าเรียน จึงไม่มีโอกาส
ทำงานที่มีรายได้ดี ชีวิตแต่ละวันของคนผิวดำส่วนมากมักปล่อยให้
เลื่อนไหลไปโดยเปล่าประโยชน์ จำนวนไม่น้อยหันไปดื่มเหล้าเมามา
หรือก่ออาชญากรรมอย่างไม่ยั้งคิด กลายเป็นปัญหาที่แก้ไม่ตกของ
รัฐบาลอเมริกันมาจนทุกวันนี้

ต่อจากนั้น หลังจากทุกสิ่งทุกอย่างเข้าที่เข้าทางดีแล้ว เวลา
ว่างในตอนกลางคืนก็พอมิที่จะปฏิบัติสมาธิกัมมัฏฐานเช่นที่เคยทำ
มาตอนอยู่ประเทศไทย ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงได้เริ่มนั่งสมาธิใหม่
วันละประมาณ ๑ ชั่วโมงทุกคืนก่อนเข้านอน และปฏิบัติเช่นนี้ไม่เคย
ขาด

การปฏิบัติสมาธิอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานนับเดือนต่อมา
ทำให้เกิดความสงบทางจิตอย่างเห็นได้ชัด อารมณ์ซึ่งเคยฟุ้งซ่านวุ่น
วายเพราะมาอยู่ต่างถิ่นต่างแดนเพียงคนเดียวท่ามกลางผู้คนต่างเชื้อ
ชาติ ต่างภาษาพูด ตลอดจนความผิดแผกทางวัฒนธรรมก็ค่อยๆ จาง
คลายหายไป

วันสำคัญอีกวันหนึ่งในชีวิตของท่านอาจารย์เสริมชัย คือ
วันที่องค์การนาซ่า (NASA) ส่งดาวเทียมขึ้นสู่อวกาศเป็นครั้งแรก

ชาวอเมริกันพากันตื่นตื่นและให้ความสนใจทั่วประเทศ เย็นวันนั้นท่านออกไปเดินเล่นนานพอสมควร เมื่อกลับมาถึงห้องพัก อาบน้ำชำระร่างกายจนสะอาดดีแล้วก็สวดมนต์ไหว้พระตามปกติ จากนั้นจึงเข้าที่นั่งทำสมาธิตามแนวทางอานาปานสติ คือกำหนดลมหายใจเข้าออก คึ้นนี้จิตสงบเร็วกว่าปกติ เมื่อจิตรวมตัวแน่น ท่านอาจารย์เสริมชัยก็มองเห็นม่านสีขาวสว่างนวลตรงหน้า เหมือนที่คุณพหลอาจารย์สอนก็มีพื้นฐานคนแรกเคยบอกไว้

แม้จิตจะถึงสู่สมาธิเช่นนี้ แต่ก็มีสติครบถ้วน รู้สึกได้ว่า คุณพหลให้ยกสภาวะธรรมมาพิจารณา แต่ท่านอาจารย์เสริมชัยไม่รู้ว่าการพิจารณาธรรมนั้นทำเช่นไร เพราะไม่เคยได้รับคำชี้แนะอย่างกระจ่างชัดเจนอะไรมาเลย รู้แต่ว่าจิตใสสว่างดูปลอดโปร่งไปทั้งโลก ยากจะอธิบายได้ถูกถ้วน

ขณะจิตหนึ่ง ไม่ทราบเหตุใดจึงเกิดความคิดแวบขึ้นมา อยากทราบว่าที่บ้านของตนที่เมืองไทยเป็นอย่างไร เพียงคิดแวบเดียว ก็ปรากฏความอัศจรรย์ที่คาดไม่ถึง นั่นคือเห็นโยมอุปัฏฐากกำลังรีดเสื้อผ้า มีบุตรหญิงคนเล็กนอนเล่นอยู่บนพื้นห้องโถงโล่งๆ กัน

เห็นภาพเช่นนั้นชั่วระยะหนึ่งก็หายไป หลังจากถอนจิตออกจากสมาธิแล้ว มองดูนาฬิกาเห็นบอกเวลาประมาณ ๑๑ นาฬิกากว่าๆ เทียบเวลากับเมืองไทยคงประมาณ ๕ โมงเช้า ท่านอาจารย์เสริมชัยเวลานั้นเกิดความรู้สึกงุนงงสงสัยเป็นอย่างยิ่ง และไม่แน่ใจว่าภาพที่เห็นในสมาธินั้นคืออะไรกันแน่

เป็นภาพที่นึกคิดสร้างภาพไปเองหรือเปล่า ? หรือเป็นอุปาทานยึดมั่นถือมั่นจากความคิดของตน ?

หรือเป็นภาพจริง ๆ ที่จิตเดินทางไปเห็น ?

ซึ่งในข้อหลังนี้ ท่านอาจารย์เสริมชัยขณะนั้นยากจะทำได้ ให้เชื่อได้ เพราะระยะทางจากอเมริกาถึงประเทศไทยไกลแสนไกล เหลือเกิน ความที่ยังไม่มีความรู้เรื่องของจิตเอาเสียเลยทำให้เกิดความสงสัยข้องใจอย่างที่สุด มีอย่างเดียวเท่านั้นที่จะทำให้ความสงสัยหมดไปก็คือสอบถามหาความจริงให้ได้ ดังนั้นท่านอาจารย์เสริมชัยจึงลุกขึ้นเขียนจดหมายไปถึงโยมอุปัฏฐาก เล่าเรื่องการเห็นภาพขณะทำสมาธิให้รับรู้ และสอบถามว่าในเวลาเดียวกันนั้นทำอะไรอยู่ ขอให้เขียนจดหมายตอบกลับโดยด่วน

ส่งจดหมายไปเมืองไทยแล้วก็รอคอยให้โยมเขียนจดหมายตอบกลับมา ระหว่างนั้นได้ปฏิบัติสมาธิตามปกติแต่ไม่ตั้งใจจะเห็นอะไรอีก เพียงแต่ต้องการพักจิตให้สงบเท่านั้น

ในที่สุด จดหมายจากโยมอุปัฏฐากก็ส่งมาถึง โยมบอกว่า ภาพที่เห็นนั้นเป็นความจริง **กล่าวคือในวันเวลาดังกล่าวกำลังรีดผ้าอยู่จริง ๆ เพราะจะออกไปเบิกเงินที่ธนาคารเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว มีลูกสาวคนเล็กนอนเล่นอยู่ใกล้ ๆ เนื่องจากไม่ได้ไปโรงเรียน** ในจดหมายนั้นโยมยังขอร้องให้หยุดทำสมาธิเสียเถิด เพราะอาจเกิดอันตรายได้

การที่โยมอุปัฏฐากขอร้องกั้ห้ามปรามอย่างนั้นก็นี้องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสมาธิก็มีพื้นฐานแม้แต่น้อยเช่นกัน ได้ยินแต่ผู้อื่นเล่าว่าหากนั่งก็มีพื้นฐานผิดวิธี หรือไม่มีครูบาอาจารย์คอยกำกับควบคุม อาจก็มีพื้นฐานแตกได้ (ก็มีพื้นฐานแตกอย่างไรก็ไม่รู้เหมือนกัน) หรืออาจเสียดิกลายเป็นผู้วิกลจริตได้ง่ายๆ อีกเช่นกัน

ท่านอาจารย์เสริมชัย ได้รับการยืนยันจากโยมอุปัฏฐายิกา เช่นนั้นก็เกิดความปิติปราโมทย์จนน้ำตาซึม เมื่อรู้ว่ารธรรมปฏิบัติ นั้นเป็นอัครจริยถึงเพียงนี้ เป็นสัจจะความจริงที่ทดสอบพิสูจน์ได้

ขนาดตัวเองมีความรู้แฉ่งๆ ปลายๆ ยังไม่มีครูบาอาจารย์ สั่งสอนควบคุมอย่างจริงจังยังปฏิบัติได้ระดับนี้ หากมานะพยายามฝึก ปฏิบัติอบรมจิตต่อไป การมีชีวิตในภพชาติหนึ่งย่อมไม่ว่างเปล่าไร้ประโยชน์อย่างแน่นอน

สำหรับคำขอร้องทำนองห้ามปรามจากโยมอุปัฏฐายิกาที่เป็น ห่วงว่าการทำสมาธิปฏิบัติก็มีมาตรฐานไปโดยลำพังแต่เพียงผู้เดียวอาจ เกิดผลร้ายเป็นอันตรายได้นั้น ท่านอาจารย์เสริมชัยก็ได้นำมา พิจารณาเช่นกัน แต่เมื่อท่านไม่มีความคิดนอกรีตนอกรอยหรือกระทำ ไปด้วยความมัวเมาหลงผิด เชื่อว่าไม่น่าจะเกิดโทษทางใดทางหนึ่ง

ตราบใดที่ตั้งมั่นดำรงตนอยู่ในกรอบของศีล สมาธิ ปัญญา โดยไม่ผิดเพี้ยนบิดเบือนไปจากเจตนานี้ เชื่อได้ว่าไม่ควรมีอันตราย

นับจากวันนั้น ท่านอาจารย์เสริมชัยก็มีกำลังใจปฏิบัติ กับมีมาตรฐานทำสมาธิยิ่งกว่าเดิม และวางแนวทางสำหรับตัวเองเอาไว้ เพียงเพื่อความสงบของจิตเท่านั้น

ระหว่างที่เรียนอยู่มหาวิทยาลัยมิชิแกน ท่านอาจารย์ เสริมชัยก็ยังปฏิบัติสมาธิก็มีมาตรฐานมาโดยตลอด กระทั่งเรียนจบแล้ว ก็ได้มีโอกาสไปประชุมสัมมนาสมาคมรัฐศาสตร์แห่งโลก ณ นคร นิวยอร์ก และได้ไปศึกษาดูงานทางด้านการวิจัยและประเมินผล ณ สถาบันการศึกษาต่างๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ที่ มหาวิทยาลัยบอสตัน, มหาวิทยาลัยเบอร์คเลย์, มหาวิทยาลัยฮาวาย

และ ที่อีสท์เวสต์ เซ็นเตอร์ และที่สำนักงานวิจัยต่างๆ ในประเทศญี่ปุ่น, ไต้หวัน และฮ่องกง เป็นต้น อีกระยะหนึ่ง ก่อนจะเดินทางกลับ แผ่นดินมาตุภูมิ

หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณุตตโม)
และนายเสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์
อาจารย์กับศิษย์ที่มีความผูกพันกันมาอย่างยาวนาน

๖

แสวงหาจุดหมาย

เมื่อกลับมายังประเทศไทย และประจำทำงานที่ยูนิซิส (USIS) ในตำแหน่ง RESEARCH SPECIALIST ผู้ชำนาญการวิจัย ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายประเมินผลและวิจัย ชีวิตความเป็นอยู่เริ่มดีขึ้นตามลำดับ

ท่านอาจารย์เสริมชัยในช่วงนี้ไม่เคยทอดทิ้งการเจริญสมาธิ ปฏิบัติกัมมัฏฐาน ท่านยังคงปฏิบัติต่อเนื่องมาโดยตลอด พร้อมกันนั้นก็มองหาสำนักปฏิบัติกัมมัฏฐานเพื่อจะไปศึกษาและฝึกอบรมอย่างจริงจังต่อไป (สมัยนั้นสำนักสอนกัมมัฏฐานยังไม่มีแพร่หลาย มีการปฏิบัติเพียงกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น)

ต่อมา เพื่อนคนหนึ่งมาบอกให้ทราบว่าได้ถนนเพชรเกษม มีสำนักวิปัสสนากัมมัฏฐานแห่งหนึ่ง เปิดสอนให้แก่บุคคลทั่วไปที่

ต้องการปฏิบัติ ท่านอาจารย์เสริมชัยก็เดินทางไปยังสถานที่นั้นพร้อมกับบุตรสาวคนโต (อายุประมาณ ๑๓-๑๔ ขวบ) ซึ่งมีอุปนิสัยโน้มเอียงไปในธรรมปฏิบัติพอสมควร

สำนักวิปัสสนากัมมัฏฐานแห่งนั้นมีหลวงพ่อบุญสูงอายุปูนหนึ่งเป็นพระอาจารย์ ท่านมีอุบายการสอนโดยให้เพ่งพระพุทธรูปบูชา (ทำด้วยหินสบู่) ขนาดหน้าตักประมาณ ๙ นิ้ว ที่ตั้งอยู่ตรงหน้ากระถางภาพพระพุทธรูปมาปรากฏที่ใจ จากนั้นให้อธิษฐานจิตนำพระเข้าทางรูจมูกแล้วไปตั้งไว้ตรงกลางกระหม่อม จากกระหม่อมให้อัญเชิญพระมาอยู่ตรงกลางหว่างอก เมื่อให้ทำเช่นนี้จนเป็น “วสี” คือแคล้วคล่องชำนาญแล้วให้อธิษฐานจิตอัญเชิญพระพุทธรูปตรงกลางกระหม่อมออกมาทางรูจมูก ออกไปสร่งน้ำ (มีอ่างน้ำขนาดย่อมวางไว้ตรงหน้า)

ท่านอาจารย์เสริมชัยก็ได้ซักถามอะไร เมื่อวิปัสสนาจารย์ให้ปฏิบัติ ท่านและบุตรสาวก็ปฏิบัติ จากวันแรกที่เริ่มปฏิบัติกระทั่งผ่านไปอีกหลายวันก็ไม่ปรากฏผลอะไรเลย ไม่มีวิธีแหว่ว่าจะสามารถอัญเชิญภาพพระพุทธรูปมาปรากฏในใจได้

ที่สำนักนี้มีผู้สนใจมาปฏิบัติกรรมฐานจำนวนหนึ่ง หลังจากรู้จักคุ้นเคยกันพอสมควร ท่านอาจารย์เสริมชัยก็ทราบว่านายทหารเรือท่านหนึ่งกระทำความเพียรทางจิตแนวทางนี้ได้สำเร็จ จึงหาโอกาสพูดคุยสนทนาด้วย นายทหารเรือท่านนั้นก็ยืนยันว่าสามารถกระทำได้ตามขั้นตอนที่พระอาจารย์สอนจริงๆ ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงถามลึกต่อไปอีกว่า เมื่อนำพระพุทธรูปออกมาสร่งน้ำได้แล้วจะทำอะไรต่อไปอีก คำตอบที่ได้รับก็คือ “ไม่ทราบ” เพราะพระอาจารย์

ยังไม่ได้สอนขั้นตอนต่อไปให้

ด้วยความฉงนสงสัยที่ค้างคาใจอยู่เช่นนี้ ทำให้ท่านอาจารย์เสริมชัยเข้าไปนมัสการกราบเรียนถามหลวงพ่อบุญสูงอายุดังกล่าว ว่า การทำกัมมัฏฐานถึงระดับอัญเชิญองค์พระลงสร่งน้ำได้แล้ว จะทำอย่างไรต่อไปอีก?... จะได้อะไร?... และมีตัวอย่างไร?

หลวงพ่อบุญสูงอายุดีตอบว่า เมื่อจิตมีกำลังถึงขั้นอัญเชิญองค์พระออกมาสร่งน้ำได้ก็ถือว่าจบภูมิธรรมกัมมัฏฐานแนวทางนี้สำหรับจะได้อะไร จะมีตัวอย่างไหน ก่อนตายให้จิตจับอยู่ที่องค์พระ รับรองว่าได้ไปสู่สุคติแน่นอน

ท่านอาจารย์เสริมชัยรับรู้เช่นนั้นก็ได้โต้แย้งหรือขอคำอธิบายให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เนื่องจากมีความคิดขึ้นมาว่าการปฏิบัติกัมมัฏฐานตามแนวทางดังกล่าวมิใช่จุดประสงค์ของตน เพราะเท่าที่เคยอ่านหนังสือตำรารับตำราเกี่ยวกับธรรมปฏิบัติ มีจุดหมายสายตรงที่สำคัญคือบรรลุมรรคผลนิพพานเป็นสุดท้ายปลายทาง หากตายแล้วไปสู่สุคติหรือสวรรค์แดนทิพย์คงมิใช่จุดประสงค์สูงสุดอย่างแน่นอน ดังนั้นจึงได้ถอนตัวออกจากสำนักปฏิบัติกัมมัฏฐาน ถนนเพชรเกษมอย่างเงียบๆ

แม้จะไม่ไปปฏิบัติธรรมกรรมฐาน ณ ที่ใด แต่ท่านอาจารย์เสริมชัยก็ยังเจริญสมาธิที่บ้านเป็นปกติ ระหว่างนั้นมีเพื่อนสนิทคนหนึ่งซึ่งทราบดีว่าท่านอาจารย์เสริมชัยต้องการปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐานให้ยิ่งกว่าการนั่งสมาธิโดยไม่มีครูอาจารย์แนะนำสั่งสอนโดยตรง ได้ให้คำแนะนำว่าที่วัดปากน้ำภาษีเจริญมีการสอนธรรมปฏิบัติชื่อวิชาธรรมกายของพระพุทธรเจ้า ผู้นำมาปฏิบัติจนสำเร็จ คือพระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อดอด จันทโร) หรือที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางทั่วไปว่า “หลวงพ่อดอดปากน้ำ” เพื่อนผู้นั้นยังเล่าเพิ่มเติมตามที่เราคุ้นหูกันมาอีกว่าผู้ใดได้วิชาธรรมกายนี้จะเห็นดวงแก้วใสสว่างปรากฏในกาย จะย่อหรือขยายให้ดวงแก้วนี้เล็กใหญ่สักแค่ไหนก็ได้

ครั้นท่านอาจารย์เสริมชัยถามรายละเอียดของวิธีปฏิบัติ ลึกลงไปอีก เพื่อนก็ตอบไม่ได้เพราะไม่เคยปฏิบัติ รู้แต่ว่าวิชาธรรมกายนี้เป็นมรรคเป็นผลไปสู่นิพพานได้เท่านั้น หากต้องการรู้แจ้งเห็นจริงก็ต้องไปศึกษาปฏิบัติเอาเอง

เวลานั้นหลวงพ่อดอดปากน้ำมรณภาพไปแล้วประมาณ ๑๑-๑๒ ปี (หลวงพ่อดอด จันทโร มรณภาพเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๒) ท่านอาจารย์เสริมชัยขณะเป็นฆราวาส เพิ่งรู้ว่ามีการปฏิบัติกัมมัฏฐานทำสมาธิแนวทางของวิชาธรรมกายก็เกิดความสนใจ แต่ไม่รู้จะไปติดต่อขอฝึกอบรมอย่างไร หรือกับใคร อีกทั้งยังไม่ทราบว่ามีท่านผู้ใดสืบทอดวิชานี้แล้วนำมาสั่งสอน จึงสอบถามเพื่อนอีก

เพื่อนก็บอกให้ไปที่บ้าน “ธรรมประสิทธิ์” อยู่ติดกับเขตวัด

ปากน้ำ มีแม่ชีคนหนึ่งกับพระภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งเป็นผู้สอน ว่ากันว่าบุคคลทั้งสองสำเร็จวิชาธรรมกายขั้นสูง และยินดีสอนวิชานี้แก่ทุกคน ท่านอาจารย์เสริมชัยรู้เพียงเท่านี้ก็ตั้งใจว่าจะลองไปฝึกปฏิบัติดูบ้าง

เมื่อมีเวลาว่างในวันหยุดสุดสัปดาห์ ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงได้ไปที่บ้าน “ธรรมประสิทธิ์” พร้อมกับบุตรสาวคนเล็กอายุประมาณ ๑๑-๑๒ ขวบ บุตรสาวคนนี้มีอุปนิสัยคล้ายๆ กับพี่สาว คือมีจิตใจอ่อนโยนไปในทางธรรมเช่นกัน เมื่อไปถึงบ้าน “ธรรมประสิทธิ์” ซึ่งเป็นเขตแม่ชี ก็ได้รับการต้อนรับด้วยอรัญญิกอันดี หลังจากฟังการอบรมแนะนำแนวทางเบื้องต้นของวิชาธรรมกายแล้วก็บังเกิดความรู้สึกเลื่อมใส เพราะมองเห็นว่าเป็นสัมมาสมาธิ เป็นปัจจัยของมรรคผลนิพพานโดยตรง จึงตัดสินใจไปปฏิบัติธรรมสมถะวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวทางวิชาธรรมกาย พร้อมๆ กับบุตรสาวที่บ้าน “ธรรมประสิทธิ์” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ท่านอาจารย์เสริมชัยและบุตรสาวคนเล็ก มาปฏิบัติวิชาธรรมกายอย่างต่อเนื่อง นำแปลกที่ท่านอาจารย์เสริมชัยดูเหมือนจะไม่ก้าวหน้าในการปฏิบัติเอาเสียเลย ตรงกันข้ามกับบุตรสาวคนเล็กซึ่งปฏิบัติเพียงระยะเวลาสั้นๆ เธอก็เห็นดวงแก้วกลมใสในจิตชัดเจนสามารถเคลื่อนย้ายดวงแก้วจากฐานที่ ๑ ไปจนถึงฐาน ที่ ๗ ศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือประมาณ ๒ นิ้วมือ เรียกว่าได้ “ดวงปฐมมรรค”

การที่บุตรสาวคนเล็กได้ธรรมกายด้วยเวลาไม่นานนักเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะอายุน้อยคือประมาณ ๑๑-๑๒ ขวบ จิตอยู่ในภาวะ

แจ่มใส ไม่มีอารมณ์ฟุ้งซ่านหม่นหมองเข้ามาครอบงำการปฏิบัติธรรม
กัมมัฏฐานตามแนววิชาธรรมกายจึงเป็นไปอย่างรวดเร็ว

หรืออาจเนื่องกับ “ของเก่า” ที่เธอมีอยู่ กล่าวคือภพชาติใน
อดีตเคยปฏิบัติกัมมัฏฐานมาแล้ว เมื่อมาเกิดในชาติปัจจุบันบารมีธรรม
ส่วนนี้จึงเกื้อหนุนให้จิตดำเนินเข้าสู่วิถีความสงบในสมาธิโดยง่าย

ท่านอาจารย์เสริมชัยเวลานั้นมีความปิติปราโมทย์อย่างยิ่ง
ที่รับรู้ถึงความสำเร็จระดับหนึ่งของบุตรสาวคนเล็ก แม้แต่แม่ชี-
อาจารย์ และพระอาจารย์ก็มีความยินดีด้วย และพระอาจารย์ได้ต่อ
วิชาธรรมกายให้บุตรสาวคนเล็กสูงยิ่งขึ้นจนกระทั่งได้ ๑๘ กาย ใน
เวลาต่อมา

เมื่อบุตรสาวคนโตทราบเรื่องน้องสาวคนเล็กได้ธรรมกายก็
ปรารถนาจะฝึกกัมมัฏฐานวิชาธรรมกายบ้าง ท่านอาจารย์
เสริมชัยมีความเห็นชอบด้วยจึงนำบุตรสาวคนโตไปฝากเป็นศิษย์
ของแม่ชีอาจารย์ และพระอาจารย์อีกคน

ต่อมาบุตรสาวคนกลางก็ขอติดตามไปเจริญภาวนาตามแนว
ทางวิชาธรรมกายอีกคน จึงเป็นอันว่าสามพี่น้องซึ่งมีวัยไล่เลี่ยกัน
ก็ได้ก้าวเข้าสู่ทางสงบทางสว่าง (บุตรสาวคนกลางได้เพียง “ดวงปฐม
มรรค” ไม่ยอมต่อวิชาธรรมกายสูงขึ้นไปอีก เพราะกลัวไปเห็นนรกเห็น
สวรรค์) จิตได้รับการฝึกอบรมให้เกิดสติ รู้เหตุรู้ผลความเป็นไปของ
โลก ไม่ฟุ้งซ่านไปกับความสนุกสนานจนเกินเลยเกินวัยถึงขั้นไร้สาระ

ขณะที่ลูกสาวคนเล็กและลูกสาวคนโตได้ ๑๘ กายเหมือนกัน
แต่ท่านอาจารย์เสริมชัยขณะนั้นกลับไม่ก้าวหน้าไปถึงไหน ทั้งๆ
ที่มีจิตศรัทธามั่นคง มีความรู้ความเข้าใจในอริยมรรคอย่างลึกซึ้ง

พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)
วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

หลังจากบุตรสาวคนโต -บุตรสาวคนเล็กปฏิบัติธรรมกายได้ ๔-๕ เดือน ท่านอาจารย์เสริมชัยอุทิศถึงโยมบิดาของท่าน ซึ่งเสียชีวิตไปนานแล้ว ไม่ทราบที่ท่านจะอยู่ในภพภูมิใด หรือไปเกิดเป็นมนุษย์แล้ว ท่านจึงนำความคิดนี้ไปกราบเรียนพระอาจารย์ เรียนถาม ท่านว่าจะตรวจดูวิถีของโยมบิดาได้หรือไม่ เพราะอยากรู้เหลือเกิน

พระอาจารย์ตอบว่าจะให้บุตรสาวทั้งสองตรวจดูให้ แต่เด็กทั้งสองจะต้องมาฝึกเจริญสมาบัติระยะหนึ่งก่อน บุตรสาวทั้งสองก็ไม่ขัดข้อง เมื่อบุตรสาวคนโต บุตรสาวคนเล็กผ่านการฝึกเจริญสมาบัติและผ่านการทดสอบของพระอาจารย์แล้ว พระอาจารย์จึงกำหนดวันให้เด็กทั้งสองและท่านอาจารย์เสริมชัยมาตรวจดู

วันนั้น เมื่อทุกคนเข้าที่นั่งกำหนดจิตตามลำดับขั้นตอนของวิชชาธรรมกาย พระอาจารย์ก็ให้เด็กทั้งสองตรวจหาคุณปู (โยมพ่อท่านอาจารย์เสริมชัยขณะนั้นยังปฏิบัติวิชชาธรรมกายไม่ถึงระดับ บุตรสาวทั้งสอง คือไม่สามารถตามรู้ตามเห็นเช่นบุตรสาว เพียงแต่กำหนดจิตน้อมตามไปเท่านั้น

พระอาจารย์จึงให้เด็กทั้งสองเจริญสมาบัติ จนจิตสงบจากกิเลสนิวรณ์ดีแล้ว จึงให้ขยายข่ายของญาณธรรมกายให้กว้างขวาง สูดภพสุดจักรวาล และใช้ญาณธรรมกายตามหาคุณปู ตั้งแต่ชั้นพรหมโลกลงมาสูแดนทิพย์ภูมิสวรรค์ กระทั่งถึงชั้นโลกมนุษย์ ก็ได้พบเห็น จากนั้นจึงได้ตามลงไปสู่ชั้นหุดติอบายภูมิ ณ ที่นี้จึงได้พบคุณปู่กำลังเผชิญกับเวทนาจันตาสหัส เนื่องจากอกุศลกรรมเสพสุราเมรัย และเบียดเบียนทำลายชีวิตสัตว์ ขณะนั้นไฟนรกก็ได้ดับลงชั่วคราว ด้วยอำนาจของธรรมกาย

ระหว่างที่บุตรสาวสองคนเริ่มต้นค้นหาคุณปู เธอจะพูดออกเสียงให้พระอาจารย์และท่านอาจารย์เสริมชัยรับรู้เป็นระยะ เมื่อบุตรสาวทั้งสองกล่าวพร้อมๆ กันว่าพบคุณปูแล้ว พระอาจารย์ได้สั่งเด็กว่านับแต่นี้เป็นต้นไปห้ามพูดอะไรออกมาทั้งสิ้นจนกว่าจะบอกให้พูด และเพียงแต่ให้สังเกตดูลักษณะคุณปูเมื่อตายไปแล้วแต่กายอย่างไร และเมื่อคุณปูได้เห็นหลานๆ พร้อมกับเห็นกายละเอียดของลูกชาย (ท่านอาจารย์เสริมชัย) ที่ได้กำหนดจิตตามไปด้วยแล้ว ท่านได้พูดอย่างไร

การที่ห้ามเด็กพูดเนื่องจากพระอาจารย์ต้องการสอบรู้ สอบญาณในภายหลังว่าจะตรงกันหรือไม่ หรือถูกอุปาทานหลอกเอา พระอาจารย์ได้ให้เด็กทั้งสองสนทนากับคุณปู เพื่อให้แน่ใจว่าเป็นคุณปูจริงๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพอเมื่อคุณปูทักลูกชาย (กายละเอียดของท่านอาจารย์เสริมชัย) ที่ได้กำหนดจิตตามไปด้วยว่า “เฮ้ย! มึงก็มาด้วยหรือ?” ดังนี้ เด็กทั้งสองก็แน่ใจ แล้วจึงสอบถามถึงบุพกรรมว่า “ทำไมคุณปู่จึงต้องมาได้รับทุกข์ทรมานที่นี้?” ก็ได้ทราบคำตอบด้วยใจว่า “เพราะเวรสุรา!”

ท่านอาจารย์เสริมชัย ในขณะนั้นถึงกับกลั้นน้ำตาไว้ไม่อยู่ เพราะสงสารโยมพ่อ แต่ก็ได้ปัญญาโดยพลันว่า “เพราะต้นเหตุหะยานอยากในสุรา จึงเกิดอุปาทานติดในรสสุรา จึงดื่มสุราเรื่อยๆ จนติด เพราะอุปาทานจึงเป็นปัจจัยให้เกิดในหุดติภาพ และได้รับความทุกข์ทรมานอยู่อย่างนั้น”

พระอาจารย์จึงสั่งเด็กทั้งสองให้ไตรสรณคมน์ และศีล ๕ แก่คุณปู ด้วยบุญเก่าที่คุณปู่ได้เคยบวชเป็นพระภิกษุ เคยได้รับ

ไตรสรณคมน์และศีล และเคยบริจาคทานแก่พระภิกษุสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เคยถวายที่ดินให้แก่วัด ทำให้คุณป้ารับรู้คุณพระรัตนตรัย รู้บาปบุญคุณโทษ ตั้งใจรับไตรสรณคมน์และศีล ๕ ทันทิ

หลานสาวทั้งสองยังบอกให้คุณป้าระลึกถึงบุญจากทานกุศลที่เคยได้บริจาคทาน ทำบุญตักบาตร ถวายที่ดินแก่พระภิกษุสงฆ์ และที่เคยได้ฟังเทศน์ฟังธรรมมาแต่เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ ท่านก็รับและระลึกถึงบุญเหล่านั้นได้หมด

จากนั้นพระอาจารย์ก็ได้ให้หลานทั้งสอง พร้อมทั้งท่านอาจารย์เสริมชัยตั้งจิตอธิษฐาน อุทิศส่วนกุศลผลบุญที่ได้เคยกระทำให้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้คุณป้าท่านอนุโมทนา

เมื่อท่านรับศีลและอนุโมทนาบุญที่บุตร (ท่านอาจารย์เสริมชัย) และหลานๆ อุทิศให้ ก็พลันปรากฏสายบุญ (เหมือนลำแสงไฟฉาย) ไสสว่างจากศูนย์กลางกายของบุตรหลานไปจรดที่ศูนย์กลางกายสัตว์นรก (วิญญานคุณป้า) ให้ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายสัตว์นรก (แต่เดิมที่เห็นเพียงริบหรี่) กลับใสสว่างและขยายโตขึ้นๆ จนกายสัตว์นรกนั้นหายไป และปรากฏกายทิพย์ (คุณป้า) ขึ้นแทนที่ สวยงามด้วยอำนาจของบุญจากการรับไตรสรณคมน์และศีล อีกทั้งการอนุโมทนาส่วนบุญปรุงแต่ง (ชื่อว่า “บุญญาภิสังขาร”) ให้จุติ (เคลื่อน/ตาย) จากทุกคติภพ (นรก) และได้ปฏิสนธิ (เกิด) ใหม่ เป็นเทพยดาทันทีตามสายปฏิบัติจ-สมุปปาตธรรม

นี่คืออาการจุติและปฏิสนธิของโอปปาติกะ คือสัตว์ที่ตายลงแล้วเกิดใหม่ทันที (โดยไม่อาศัยครรภ์มารดา) ด้วยอำนาจของ

บุญกุศลหรือบาปอกุศลปรุงแต่ง

ข้อมูลจากเหตุการณ์ทั้งหมดนี้เองที่ทำให้ท่านอาจารย์เสริมชัยเข้าใจ “ทุกข์สัง” และ “สมุทัยสัง” ได้อย่างลึกซึ้ง และได้เห็นคุณของพระรัตนตรัย (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล และแม้การอนุโมทนาส่วนบุญ) อย่างแจ่มแจ้ง ให้เกิดศรัทธาปสาทะในธรรมปฏิบัติ (ศีล สมาธิ ปัญญา) ที่หลวงพ่อดปากน้ำได้ปฏิบัติภาวนา และสอนให้ปฏิบัติถึงธรรมกาย ให้สามารถเจริญปัญญาจากการที่ได้ทั้งรู้ทั้งเห็น ตามรอยบาทพระพุทธรองค์ อย่างหนักแน่นมั่นคงไม่คลอนแคลน

เมื่อตรึกตามโดยถึถ้วนเป็นลำดับขั้นตอน ท่านอาจารย์เสริมชัยก็บังเกิดความเข้าใจในอริยสัง ๔ อย่างไม่เคยเป็นมาก่อน เพราะมิใช่เป็นแค่ความรู้ที่อ่านจากหนังสือตำรับตำราแล้วมาปรากฏอยู่ในความทรงจำ หรือแค่ “สักแต่รู้” หากคราวนี้เป็น ความรู้แบบใสสว่าง รู้อย่างลึกซึ้ง รู้อย่างละเอียดเกินกว่าจะบรรยายได้ถูกถ้วน

เป็นความรู้ซึ่งเกิดประโยชน์แก่ภายในตัวตนของตนอย่างสมบูรณ์แท้จริง

นับจากวันนั้น ท่านอาจารย์เสริมชัยก็บังเกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในคุณแห่งวิชาธรรมกายเต็มเปี่ยม กระนั้นผลแห่งการภาวนาเจริญสมาธิยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรอยู่ดี

ข้อขัดข้องตรงนี้ น่าจะมีเหตุขัดขวางอยู่โดยที่ตัวเองไม่รู้ก็อาจเป็นได้

ระหว่างนั้น หากเป็นวันหยุดสุดสัปดาห์คือวันเสาร์ วันอาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ ท่านอาจารย์เสริมชัยและบุตรสาวทั้งสามคนตลอดจนโยมอุปัฏฐายิกามักจะไปปฏิบัติธรรมและประกอบกุศลทานที่สำนักอาจารย์แม่ชีสม้าเสมอ กระทั่งวันหนึ่ง ขณะเดินผ่านประตูวัดปากน้ำโดยมีพระอาจารย์เดินนำหน้า เห็นสุนัขผู้-เมียกำลังติดสัดกันอยู่

เมื่อขึ้นไปยังสถานปฏิบัติธรรมวิชาธรรมกาย พระอาจารย์ถามท่านอาจารย์เสริมชัยว่าอยากรู้อดีตชาติของสุนัขเพศผู้ตัวนั้นบ้างไหม ท่านอาจารย์เสริมชัยตอบว่า “อยากรู้” พระอาจารย์จึงให้บุตรสาวคนโตและบุตรสาวคนเล็กเข้าสมาธิตามแนวทางวิชาธรรมกายดูอดีตของสุนัขเพศผู้ตัวนั้น โดยแนะนำให้เอาดวงธรรมของสุนัขเพศผู้มาซ้อนไว้ตรงกลางดวงธรรมของตน แล้วอธิษฐานดูอดีตชาติของสุนัขตัวนั้นย้อนไปที่ละชาติ ๆ

ปรากฏว่าบุตรสาวคนเล็ก บุตรสาวคนโตรู้เห็นตรงกัน นั่นคือเมื่อย้อนทวนชาติในอดีตของสุนัขเพศผู้ตัวดังกล่าวไปที่ละชาติ ๆ ก็ทราบว่อดีตชาติที่ผ่านมา ๓ ชาติ ได้เกิดเป็นสุนัขอยู่เช่นนี้ แต่ในชาติที่ ๔ นั้นเป็นมนุษย์เพศชาย

เหตุที่เมื่อตายจากอภัพความเป็นมนุษย์แล้วมาเกิดเป็นสุนัข เนื่องจากผิดศีลข้อกาเมสุมิจอาจารย์ เป็นอกุศลกรรมอันสำคัญ

ท่านอาจารย์เสริมชัยรับฟังบุตรสาวเล่าเช่นนั้นถึงกับนิ่งอึ้งไปพร้อมกับครุ่นคิดถึงเหตุถึงผลซึ่งสะท้อนจากอดีตชาติของสัตว์โลกชั้นต่ำที่มีกระดูกสันหลังขนานกับพื้นโลก หรือสัตว์ดิรัจฉานที่มีความเจริญทางขวางตัวนั้น

เวลานั้น ท่านพยายามรักษาศีล ๕ มิให้พร่อง เช่นในเรื่องสุราเมรัยซึ่งกลายเป็นเครื่องดื่มจำเป็นในวงสังคมชั้นสูง โดยเฉพาะในกลุ่มฝรั่งต่างชาติดูเหมือนจะขาดไม่ได้นั้น เมื่อใดที่ได้รับเชิญไปในงานเลี้ยง (ส่วนมากเป็นคือกเทลปาร์ตี้) ตามสายงานสัมพันธ์กันอยู่ ก็เพียงแต่ถือแก้วเหล้าเป็นพิธี โดยไม่ยอมดื่ม

มาถึงข้ออธิติเพศนินสี แม้จะไม่ถึงขั้นละเมิดศีลข้อกาเมสุมิจอาจารย์ ชัยร้ายแรง แต่ก็ยังมีความไม่ถูกต้องอยู่ มีความลำบากยากใจที่จะตัดเยื่อใยให้ขาดสะบั้นเด็ดขาดมานานพอสมควร หลังจากได้ตระหนักถึงผลแห่งอกุศลกรรมเกี่ยววราทรุนแรงถึงเพียงนี้ จึงถึงวาระตัดสินใจเข้าสู่วิถีของผู้มีศีล ๕ บริสุทธ์ โดยไม่ลังเลอีกต่อไป

๗

สว่างที่กลางใจ

เมื่อมีเหตุก็ต้องมีผล ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ท่านอาจารย์เสริมชัยและครอบครัวได้ยุติการไปปฏิบัติธรรม ก็มีภูมิลำเนาตามแนวทางวิชาธรรมกาย ณ บ้านธรรมประสิทธิ์ ด้วย "เหตุผล" บางประการ

ท่านอาจารย์เสริมชัยเวลานั้น มีความรู้สึกผิดหวังและเสียใจเป็นอย่างยิ่ง แต่ท่านก็ไม่อาจเปลี่ยนความตั้งใจเพราะยึดถือเหตุผลและความถูกต้องยิ่งกว่าอื่นใด เมื่อถอนตัวจากบ้าน "ธรรมประสิทธิ์" ท่านอาจารย์เสริมชัยได้ตั้งใจจะหาสถานที่ปฏิบัติธรรม เพื่อเผยแผ่วิชาธรรมกายต่อไป

เวลานั้นที่วัดธาตุทองมีศาลาหม่อมอาบฯ วางอยู่พอดี เหตุนี้ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงได้ขอให้คุณพหล โคบาลสุต นำไปกราบ

นมัสการท่านเจ้าอาวาสวัดธาตุทอง ขอความเมตตาอาศัยสถานที่ศาลาหม่อมอาบฯ สอนวิชาธรรมกายแก่สาธุชนทั่วไป โดยจะอาราธนาในมนต์พระอาจารย์ ศิษย์หลวงพ่อดิปลากน้ำท่านใดท่านหนึ่งมาทำการสอนและฝึกอบรม ท่านเจ้าอาวาสวัดธาตุทองก็เมตตาอนุญาต

ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงได้ไปอาราธนาพระภิกษุผู้สอนธรรมกายที่สำนักเดิมมาเป็นพระอาจารย์ แต่ไม่ได้รับความร่วมมือทุกกรณี ท่านจึงจำต้องไปกราบนมัสการขอความเมตตาจากพระเดชพระคุณ เจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ขณะนั้นยังดำรงสมณศักดิ์เป็นที่ “พระธรรมธีรราชมหามุนี”) ซึ่งท่านก็เมตตาส่งพระภิกษุผู้สืบทอดวิชาธรรมกายจากหลวงพ่อดิปลากน้ำ ไปช่วยสอน ณ วัดธาตุทอง

การที่ท่านอาจารย์เสริมชัยขณะเป็นฆราวาสเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงให้มีการสอนวิชาธรรมกายของหลวงพ่อดิปลากน้ำที่วัดธาตุทองนั้น มีกุศลเจตนามุ่งหมายประการแรกเพียงเพื่อหวังจะให้พุทธศาสนิกชนคนทั่วไปที่มีจิตเลื่อมใสศรัทธาธรรมปฏิบัติ ได้มีโอกาสมาปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานแนวทางวิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้าโดยทั่วถึงกัน เป็นการสืบทอดเจตนารมณ์และประกาศกิตติคุณของหลวงพ่อดิปลากน้ำให้แก่ไพศาลออกไปอีก ประการต่อมาปรารถนาจะให้ผู้ที่มีความทุกข์ความเศร้าหมองครอบงำจิตใจตามประสาชาวโลก ได้พบกับทางออกที่ถูกต้อง ทางออกที่รับรู้ได้เห็นถึงเหตุแห่งทุกข์ แล้วดับเหตุนั้นเสียด้วยความสงบและความสว่างจากปัญญาตน

และจากจิตเจตนาเพียงสองประการนี้ ประหนึ่งเป็นอันสงฆ์ น้อมนำให้มีผู้ใคร่ในธรรมปฏิบัติมารับการฝึกอบรม และปฏิบัติวิชาธรรมกายเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ

ส่วนตัวท่านอาจารย์เสริมชัยนั้นไม่เพียงแต่เป็นกำลังอันสำคัญของกลุ่มผู้อุปัฏฐากการปฏิบัติกัมมัฏฐานตามแนวทางวิชาธรรมกาย ท่านยังเป็นผู้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัดด้วย แต่ก็ยังไม่ก้าวหน้าไปถึงไหน

นัยแห่งความล่าช้าจากผลปฏิบัติแต่ละขั้นตอนเช่นนี้อาจเป็นเครื่องทดสอบพิสูจน์ความมุ่งมั่น ความเพียรของท่าน ว่าจะมีปณิธานอันแน่วแน่มั่นคงสักเพียงไร

จะยืนหยัด แล้วค่อยๆ ก้าวหน้าต่อไปโดยมิได้ท้อแท้หวั่นไหวต่ออุปสรรคหรือความยากลำบากใดๆ หรือจะถอยใจถอยหลังเอาตัวอยู่ในภายหลัง

อันที่จริงการฝึกอบรมและปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวทางวิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า ที่หลวงพ่อดิปลากน้ำ (สด จุนทสโร) ได้ปฏิบัติเข้าถึงธรรมกายและพระนิพพานแล้วนำมาเผยแพร่แก่ศาสนิกชนทั่วไป (มิได้จำเพาะเจาะจงว่าต้องเป็นชาวพุทธเท่านั้น) เป็นความเมตตามุ่งหมายของหลวงพ่อดิปลากน้ำ ที่ต้องการให้ผู้คนทั้งหลายซึ่งกำลังตะเกียกตะกายอยู่ในกองกิเลสท่วมทับซับซ้อนอยู่ให้หลุดพ้นไป หรืออย่างน้อยก็ให้บรรเทาผ่อนคลายลงไปบ้าง

ท่านสาธุชนผู้ได้วิชาธรรมกายเบื้องต้น เบื้องกลาง และเบื้องปลายนั้นมียู่มากมาย ท่านเหล่านั้นได้พบสัจจะความจริง แห่งการดำรงชีวิตในภพชาติปัจจุบันอย่างถูกต้องตามท่านองคละง- ธรรมเกินกว่าจะนับได้ และบางท่านที่หลุดพ้นไปจากพันธนาการบ่วง แห่งมาร และกิเลสมาร คือ กิเลส ตัณหา อุปาทาน ตามระดับภูมิธรรม ที่ปฏิบัติได้ก็มีอยู่มากหลาย

สำหรับท่านอาจารย์เสริมชัยนั้น แม้จะได้ปฏิบัติภาวนา ตามแนววิชาธรรมกายมานานพอสมควรแล้ว แต่จิตก็ยังเปิดโอกาส ให้ความโง่เขลาครอบครองอยู่เป็นครั้งคราว เมื่อใดที่ความโง่เขลา เข้ามาครอบงำ อารมณ์ขุ่นข้องหม่นหมองก็จะเผารณจิตให้ทุรนทุราย ด้วยความเสียใจ ความผิดหวัง ทั้งๆ ที่สาเหตุแห่งความขุ่นหมอง ดังกล่าวได้ล่วงเลยเป็นอดีตไปนานแล้ว

มิใช่ไม่รู้ว่าคุณคิด ความรู้สึกฝังจิตใจฝังใจอยู่เช่นนั้นเป็น ความโง่เขลาเบาปัญญา แต่พยายามตัดอารมณ์ขุ่นหมองเหล่านี้ให้ หหมดสิ้นไปกลับทำได้ยากยิ่ง ไม่สามารถกระทำได้อย่างสำเร็จ เด็ดขาดเสียที

วันหนึ่ง เป็นวันหยุดสุดสัปดาห์ ท่านอาจารย์เสริมชัย ออกจากบ้านตั้งแต่เช้า เพื่อจะไปยังสถานปฏิบัติธรรมที่วัดธาตุทอง โดยนั่งรถโดยสารประจำทางไป เนื่องจากเป็นวันหยุดราชการ รถไม่ติด

และรถเมล์โดยสารก็ว่าง มีที่นั่งสบายๆ

ขณะนั่งรถเมล์ไปเรื่อยๆ อากาศตอนเช้ากำลังปลอดโปร่ง ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงกำหนดจิตให้พักอยู่ในความสงบ ตัดสภาพ แวดล้อมและสรรพสำเนียงเสียงต่างๆ ออกไปจากโสตสัมผัสรับรู้

กำหนดฐานที่ตั้งของใจไว้ ณ ศูนย์กลางกาย

กำหนดบริกรรมนิมิต และบริกรรมภาวนา

กำหนดใจหยุดในหยุดให้ถูกส่วนตามลำดับ

ขณะที่รถเมล์แล่นเลยมหาวิทยาลัยรามคำแหง จิตก็มองเห็น ดวงใส เมื่อนิ่งกลางใส่นั้น จิตพลันล่วงสู่ความสงบอันแท้จริงอย่าง ที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อน

และเกิดความรับรู้ในเดิวนั้นทันทีว่า การมีชีวิตของมนุษย์ นี้ไม่ได้มีแก่นสารสาระอะไรเลย ไม่มีอันใดที่จะจับต้องยึดเหนี่ยว เอาไว้ได้เลยจริงๆ

ขณะที่เกิดความรู้เช่นนี้ จิตเกิดคิดไปเองว่าโยมคุณยาย- แม่ชีซึ่งเคยมีปัญหาขัดข้องต่อกันนั้น เมื่อถึงที่สุดแห่งการมีชีวิต แล้วจะเป็นอย่างไรหนอ นึกคิดแวบขึ้นมาเท่านี้ก็เห็นภาพโยมคุณ- ยายแม่ชีผุดขึ้นมา

แต่เป็นภาพซึ่งไม่เคยคิดจะได้เห็น นั่นคือเห็นเป็นร่างที่กลายเป็น ซากศพไปนานแล้ว แสดงว่าไม่ได้นำซากสังขารเผาบาปนกิจ ให้หมดไหม้ไปตามควร เนื้อหนังมังสาจึงยุบแห้งแบบติดกระดูก ขากรรไกรเผยออำเหินพันเหินเหลืออยู่ไม่กี่ซี่ติดอยู่ที่กระดูกกราม

เห็นภาพอันน่าสลดสังเวชตามความเป็นจริงเช่นนั้น ปัญญา ก็เกิดระลึกขึ้นมาว่าคนเราตายไปแล้วก็เป็นเช่นนั้นเอง สังขารชั้นหยาบ

เพียงเท่านั้นเอง ที่มนุษย์โลกมีอารมณ์รักเกลียด พอใจไม่พอใจ ยินดี
โกรธ ขอบไม่ขอบไปสารพัด มันอยู่ที่ใจตัวเองเท่านั้น

ใจที่ถูกห่อหุ้มเอาไว้ด้วยกิเลสดวงนี้เอง

ที่คนเราจิตใจเสียใจ ยินดีพอใจหรือขุนช่องหมองหม่นด้วย
ความโกรธ เป็นเพราะใจในกายนี้เป็นสำคัญ

แต่ธรรมกายนั้นเป็นกายบริสุทธิ์ หลุดพ้นจากความเศร้า-
หมองทั้งปวงโดยเด็ดขาด มีความรู้จริง เห็นจริง ตามความเป็นจริง
ทุกขณะชั้นตอน ดังนั้นที่คนเรารุ่นวายขุนหมองกันอยู่ในวัฏวนของ
ความรักความเกลียดไม่รู้จบ เป็นเพราะใจออกไปอยู่นอกธรรมกาย
นี้เอง

เห็นเช่นนั้น รู้เช่นนั้น สติก็บังเกิด ปัญญาก็ผุดขึ้นมาตามลำดับ

ท่านอาจารย์เสริมชัยประหนึ่งหลุดพ้นจากพันธนาการอัน
โง่เขลามานานในวินาทีนั่นเอง เหลืออยู่แต่ความปลอดโปร่งแจ่มใส
ไม่มีเยื่อใยของอารมณ์ขุนหมองใดๆ เข้ามาข้องเกี่ยวอีกต่อไป

พร้อมกันนั้นก็ยิ่งปีติศรัทธาในวิชาธรรมกายอย่างหนักแน่น
มั่นคงเกินกว่าจะพรรณนาได้

เวลานั้น ท่านอาจารย์เสริมชัย มีอายุล่วงเข้า ๔๔
ปีเศษแล้ว หากจะนับตามวัยแล้วก็เพียงเริ่มต้นวัยกลางคน ประกอบ
กับสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงจึงทำให้ดูอ่อนกว่าวัยเสียด้วยซ้ำ

แต่ในช่วงระยะนี้ของชีวิต จิตใจของท่านอาจารย์เสริมชัย
ดูเหมือนจะไม่ยอมกลมกลืนกับความสนุกสนานตามวิถีของชาวโลก
เสียแล้ว เรื่องเที่ยวเตร่เฮฮาและความบันเทิงเริงรมย์ต่างๆ กลายเป็น
สิ่งน่าเบื่อหน่ายไปหมด ไม่สามารถทำอารมณ์ให้ดีคึกคักของคล้อย
ตามไปด้วยได้เลย ทั้งๆ ที่ฐานะทางสังคมและฐานะทางการเงิน
เอื้ออำนวยให้เสพย์สุขได้โดยไม่เดือดร้อน แต่ท่านกลับมีความ
พอใจที่จะอยู่ในความสงบเพื่อปฏิบัติธรรมยิ่งกว่าอื่นใด

และในช่วงในเวลานั้นหากจะยึดถือหรือกำหนดเป็นมาตรฐาน
การดำรงชีวิตของบุคคลทั่วไปซึ่งเป็นที่ยอมรับว่ามีหลักฐานมั่นคง
แล้วจะต้องมีบ้านและที่ดินอยู่อาศัยเป็นกรรมสิทธิ์ของตัวเอง มีรายได้
ประจำพอเพียงต่อการอุปการะครอบครัวให้มีความสุขตามสมควร
และยังมีเงินเหลือเก็บออมไว้ส่วนหนึ่งเพื่อใช้จ่ายในยามเจ็บป่วย หรือ
เก็บไว้เพื่อเลี้ยงดูตนเองในวัยชรา ท่านอาจารย์เสริมชัยก็นับได้ว่ามี
มาตรฐานการดำรงชีวิตดังกล่าวครบถ้วน

ท่านก่อร่างสร้างตัวมาจากเด็กหนุ่มที่ไม่มีสมบัติอะไรติดตัว
มาเลย โดยไม่เคยรบกวนขอความช่วยเหลือจากโยมมารดาหรือญาติ
พี่น้อง และตลอดระยะเวลา ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมาต้องทำงานหารายได้
เลี้ยงตัวเองและครอบครัว ต้องขวนขวายศึกษาเล่าเรียนเพื่อเพิ่ม
วิพัสสนาของตนอย่างมุ่งมั่นจริงจังจนมีความรู้ความสามารถเป็นที่
ยอมรับของผู้ร่วมงานชาวต่างประเทศ กระทั่งได้เลื่อนตำแหน่งหน้าที่

สูงขึ้นพร้อมกับมีรายได้สูงขึ้นตามลำดับ

ตราบถึงวันที่ท่านมีอายุ ๔๔ ปี ท่านก็มีบ้านมีที่ดินอยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีรายได้ประจำพอเพียงต่อการดำรงชีพและอุปการะให้การศึกษาต่อบุตรเต็มที่มีเงินเก็บออมเอาไว้ส่วนหนึ่ง ไม่มีหนี้สินติดค้างผูกพันใดๆ และมีอนาคตอันมั่นคงไม่มีทางที่จะตกต่ำลงไปแน่นอน เพราะเป็นการก้าวหน้ามาจากความรู้ความสามารถโดยตรง มิใช่ก้าวหน้าขึ้นมาโดยการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลอย่างหนึ่งอย่างใด

อันที่จริง การครองชีวิตของท่านอาจารย์เสริมชัยในช่วงระยะหลัง กล่าวได้ว่ามีความสุขสมบูรณ์พอสมควรทีเดียว ครอบครัวของท่านไม่เคยมีปัญหารุนแรงราวฉาว บุตรทั้งสามประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในโอวาท มีความสนใจในการศึกษาเล่าเรียนมิได้ยิ่งหย่อนกว่ากัน

ข้อสำคัญยิ่งกว่าอื่นใดก็คือ บุตรทั้งสามคนมีจิตใจผ่องใส อ่อนโยนเข้าไปสู่วิถีทางธรรมเหมือนกัน เป็นเหตุปัจจัยแห่งความงาม “ภายใน” ที่ผ่องใส และมีคุณค่ายืนนานตลอดไปยิ่งกว่าความงาม “ภายนอก” ซึ่งเป็นแค่อนิจจัง

ระหว่างที่ท่านอาจารย์เสริมชัยดำเนินชีวิตไปตามวิถีปฏิบัติธรรม พร้อมกับปฏิบัติธรรมเจริญกรรมฐานตามแนวทางวิชา ธรรมกาย ท่านได้จัดที่พักผ่อนนอนหลับไว้ในห้องพระอีกแห่งหนึ่ง คั่นได้นั่งสมาธิจนตีก้นเลยเวลาเข้านอนตามปกติก็จะอาศัยนอนในห้องพระนั้นเสียเลย เพื่อจะได้ไม่เป็นการรบกวนแม่บ้านซึ่งกำลังหลับสนิทไปแล้ว

และในห้วงเวลานี้เองที่ท่านเกิดความคิดขึ้นมาว่าน่าจะยุติเรื่องกามราคะได้แล้ว เพราะตราบไต่ที่ยังข้องอยู่ในกามดูเหมือนจะไม่ก้าวหน้าในธรรมปฏิบัติตามที่ควรจะเป็น แต่การจะตัดสินใจสะบั้นกามออกไปให้สำเร็จเด็ดขาดนั้นมิใช่กระทำได้ง่ายๆ เพราะท่านยังอยู่ในฐานะผู้ครองเรือน มีภรรยาเป็นผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุขเคียงข้างอยู่

และวิถีแห่งโลกียวิสัยนั้นย่อมเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตสามัญภรรยาพึงปฏิบัติต่อกัน ตัวเองอาจจะปลื้มตัวดีแต่ขาดจากวิถีนี้ได้แต่ฝ่ายภรยานั้นแล้วจะมีความเข้าใจ พอใจ และตกลงยินยอมด้วยหรือไม่เท่านั้น

ท่านอาจารย์เสริมชัยครุ่นคิดเรื่องนี้อยู่เสมอ แต่ยังมีได้เอ่ยปากบอกกล่าวกับภรรยาให้รับรู้

กระทั่งวันเวลาผ่านไปจนถึงวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งเป็นวันชาติอเมริกัน (THE FOURTH OF JULY) และเป็นวันหยุดทำงานหนึ่งวัน

เช้าวันนั้น ท่านเห็นหญ่บาบริเวณสนามภายในเขตบ้านนอกสูงขึ้นมาจนรุงรังไปทั่ว ไม่เว้นไต้ต้นมะม่วง ไต้ต้นขนุนซึ่งใช้เป็นที่นั่งปฏิบัติธรรมเจริญสมาธิเวลากลางวันจนเป็นปกติ จึงได้ฉวยจอบดายหญ่าลงไปที่สนามแล้วดายหญ่าไปเรื่อยๆ จนถึงเวลาใกล้เที่ยง ภรรยาของท่านจึงได้ลงมาหาเพื่อตามไปรับประทานอาหารกลางวัน

เมื่อท่านวางเครื่องมือตายหน้าลงเตรียมขึ้นบ้าน ภรรยาบอกว่านั่งคุยกันสักครู่นี้จะมีเรื่องจะพูดด้วย จากนั้นได้กล่าวต่อด้วยคำพูดที่ท่านคิดไม่ถึงว่าจะได้ยิน (ภรรยาเรียกท่านว่า “ป้า”)

“ป้าคะ ภาพสองภาพของป้าทุกวันนี้ไม่น่าดูเลยจริงๆ ภาพหนึ่งป้านั่งอยู่ในห้องพระภวนาเจริญสมาธิทุกคืน อีกภาพหนึ่งมานอนในห้องนอน วันนี้เราสองคนก็มีอายุมากพอสมควรแล้ว ลูกๆ ก็โตแล้วควรที่จะยุติเรื่องโลกียวิสัยเสียเถอะ ช่วงบั้นปลายของชีวิตที่เหลืออยู่นี้ ดิฉันต้องการละเว้นเรื่องกามแล้ว และอยากให้ป้าประพฤติพรหมจรรย์เช่นเดียวกัน ป้าเห็นด้วยไหม”

ท่านอาจารย์เสริมชัยรับฟังภรรยาท่านกล่าวเช่นนั้น ก็บังเกิดความยินดีอย่างยิ่ง ขอกังวลซึ่งเคยคิดว่าภรรยาอาจไม่เห็นด้วยกลับกลายเป็นว่าฝ่ายภรรยามีแนวความคิดเช่นเดียวกันมานานแล้วเสียอีก เมื่อได้พูดจาเปิดเผยความในใจออกมาจนกระจ่างชัดไม่มีอื่นใดเคลือบแฝงเช่นนี้ ท่านและภรรยาจึงได้ชวนกันขึ้นไปในห้องพระ จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยเบื้องหน้าพระประธานในห้องพระ องค์เดียวกับพระคูบารมีพระประธานในโบสถ์วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายารามปัจจุบันนี้ (องค์ที่สำเร็จด้วยทองคำดอกรบ) แล้วได้กล่าวเป็นสัจจาจาอธิษฐานร่วมปณิธานเดียวกันว่า

“นับจากวันนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้า (ท่านอาจารย์เสริมชัย) นั้นจะครองเพศพรหมจรรย์เพื่อบำเพ็ญบารมีธรรมมุ่งสู่พุทธภูมิไปชั่วชีวิต (ส่วนภรรยาก็อธิษฐานครองเพศพรหมจรรย์เพื่อบำเพ็ญบารมีร่วมกันไปตลอดชีวิต) และหากเกิดชาติหน้าใดก็ขอให้มาเกิดเป็นคู่ร่วมบารมีบำเพ็ญธรรมด้วยกันอีก โดยไม่มีกามวิสัยเข้ามาข้องเกี่ยวกับ”

ลงมาจากห้องพระแล้ว ความรู้สึกปีติผ่องแผ้วที่สามารถปล่อยวางกามกิเลสตัวนี้ให้หลุดพ้นไปประหนึ่งเอิบอาบอยู่ เป็นความปลอดโปร่งผ่องใสที่ยากจะบรรยายให้ถูกถ้วนได้

รับประทานอาหารกลางวันเรียบร้อยแล้ว ท่านอาจารย์เสริมชัยก็ตั้งใจจะออกไปตัดผมให้เรียบร้อย ทรงผมตามสมัยนิยม ซึ่งต้องคอยหวีคอยใส่น้ำมันและแต่งทรงให้ประณีตไม่เอาแล้วละคราวนี้จะหันเส้นผมยาวสลวยเหลือแค่สั้นเกรียน เลิกยึดติดวุ่นวายกับความงามเสียที

เวลานั้น ยังอยู่ในช่วงเที่ยงวันกับบ่ายโมง แดดร้อนจัดจ้าเหลือกำลัง ท่านอาจารย์เสริมชัยเดินออกจากบ้านกลางซอยมุ่งหน้าไปทางปากซอยซึ่งมีร้านตัดผมเจ้าประจำเปิดบริการอยู่บริเวณใกล้ๆ ปากซอย โดยคิดว่าจะเดินไปเรื่อยๆ ก่อน หากมีรถเมล์เล็กวิ่งประจำในซอยผ่านมาก็จะขึ้นรถไปอีกทอด เพราะระยะทางไกลไม่ใช่่น้อย ขณะย่างเท้าเดินไปตามสบาย ท่านก็ได้ภวนา “สัมมาอะระหัง” ไปด้วยเช่นที่เคยปฏิบัติมาจนติดเป็นนิสัย

ดังได้กล่าวแล้วว่า เวลานั้นเป็นช่วงเที่ยงคาบเกี่ยวบ่ายโมง แดดกำลังร้อนเปรี้ยงเต็มที่ ท่านอาจารย์เสริมชัยเดินฝ่าเปลวแดดออกไปได้ไม่ถึงอึดใจมีความรู้สึกว่าอากาศเย็นลงอย่างไรสาเหตุเพราะมองไปเบื้องหน้าก็ยังเห็นเปลวแดดสว่างจ้าเด่นระยิบเหมือนเดิม

เมื่อก้าวเดินต่อไปเรื่อยๆ พร้อมกับภวนาไปด้วย ความรู้สึกสัมผัสความร้อนซึ่งครอบคลุมทุกอณูอากาศกลับไม่มีเลย มีเพียงความเย็นสบายรายรอบตัวอย่างประหลาด มองไปที่ใดคล้ายกับบรรยากาศอันแรงร้อนแปรเปลี่ยนเป็นสีเขียวครึ้มๆ อันเย็นตา

ความคิดส่วนหนึ่งเกิดจากของสงสัยว่าเหตุใดสัมผัสรับรู้และที่มองเห็นจึงแปรเปลี่ยนไปเช่นนี้ จึงลองหันไปดูทางเบื้องหลัง ก็เกิดอัศจรรย์ใจวูบขึ้นมา เพราะมองเห็นไปไกลลิบเกินกว่านัยน์ตาปกติจะมองเห็น กล่าวคือจุดที่เดินอยู่และเพิ่งหยุดยืนหันไปมองนั้นอยู่ในประมาณใกล้ๆ กองบัญชาการตำรวจปราบปราม แต่บริเวณที่เห็นชัดเจนแจ่มใสไกลไปถึงหมู่บ้าน ต.รวมโชค

ครั้นใจคิดจะดูไปข้างหน้า ก็เห็นไกลออกไปอีกเกือบถึงปากซอยโชคชัย ๔ จะมองดูด้านไหนก็มองทะเลเลยอาคารสถานที่ซึ่งขวางกั้นบดบังสายตาไว้ไปยังตำแหน่งที่ต้องการมองเห็นได้กระจ่างชัด

ภาวะอันเป็นอัศจรรย์นี้ ทำให้ท่านอาจารย์เสริมชัยไม่เข้าใจว่าเพราะเหตุใดจึงปรากฏขึ้นกับตัวท่าน กระนั้นก็ยังมิสติครบถ้วนมิได้ตื่นตระหนกกลนกลนแต่อย่างใด

เมื่อท่านเงยหน้ามองตรงไปยังท้องฟ้า ภาพที่เห็นทำให้ขนลุกเกรียวด้วยความพิศ เพราะเบื้องบนฟ้ากว้างกระจ่างสดใส นั้น มีรูปพระพุทธรูปองค์มหึมาสีเขียวมรกต ปรากฏครอบตัวท่านสูงเทียมเมฆตระหง่านอยู่ ลักษณะสัณฐานนั่งสมาธิ เกตุเป็นดอกบัวตูม

แต่องค์พระปฏิมามิได้ตั้งตรง หากเอียงเฉียงไปด้านหนึ่ง

ท่านอาจารย์เสริมชัยนั้นได้ฝึกกำหนดรวมใจ “หยุด ในหยุด กลางของหยุด” ณ ศูนย์กลางกายอยู่เสมอ ในพลันที่เห็นองค์พระพุทธรูปนั้นปรากฏ ท่านก็ได้กำหนดใจให้หยุดในหยุดกลางของหยุด ณ ศูนย์กลางกายของท่าน ซึ่งก็คือศูนย์กลางพระพุทธรูปนั้นนั่นเอง ต่อๆ ไปตามลำดับ

องค์พระพุทธรูปนั้นสัณฐานก็ค่อยๆ แปรสีสันจากเขียวเข้มเป็นอ่อนจาง แล้วเปลี่ยนเป็นขาวใสยิ่งกว่าความใสใดๆ ในโลก และเปล่งประกายสว่างจิตจำเป็นวิเศษมีโดยรอบ

ธรรมกายได้บังเกิดในจิตของท่านอาจารย์เสริมชัยแล้วเป็นอัศจรรย์ โดยไม่คาดฝันไม่คาดคิดด้วยประการทั้งปวง ในวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ นั้นเอง

หลังจากนั้น เมื่อท่านไปถึงร้านตัดผม ขณะกำลังให้ช่างตัดผมอยู่ ท่านก็ได้เจริญภาวนาพัฒนาต่อไปถึงธรรมกายที่ละเอียดๆ ต่อๆ ไปตามลำดับ

หลวงพ่อบุญนาโกศลเถร (วีระ คณุตตโม)
หลวงพ่อบุญนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงฺคโล)
ครูกับศิษย์ เมื่อครั้งเดินทางไปประกอบสังฆกิจที่ประเทศญี่ปุ่น

๘

ศิษย์มีครู

หลังจากวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งเป็นสำคัญที่สุดอีกวันหนึ่งในชีวิตของท่านอาจารย์เสริมชัย ชีวิตของท่านก็ยังคงดำเนินไปเป็นปกติเช่นเดิม ไม่ว่าจะเป็นภาระหน้าที่การงานและการปฏิบัติธรรม ตลอดจนไปเผยแผ่วิชชาธรรมกายตามเจตนารมณ์ของหลวงพ่อบุญนาโกศลเถรให้แก่บุคคลทั่วไปที่มาฝึกอบรมธรรมปฏิบัติ ณ วัดธาตุทอง ในวันหยุดราชการ

ผู้ที่มาฝึกเจริญพระกรรมฐานตามแนวทางวิชชาธรรมกายนั้น ก็ได้อาราธนา**พระณัฐนันท์ กุลสิริ** (ปัจจุบันคือ**พระครูไกรสรวิลาส**) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ มาเป็นอาจารย์สอนภavanaด้วยรูปหนึ่ง พระอาจารย์ณัฐนันท์ได้บอกกับท่านอาจารย์เสริมชัยว่าอาจารย์ของท่านคือ **พระเดชพระคุณหลวงพ่อบุญนาโกศลเถร (วีระ คณุตตโม)**

รองเจ้าอาวาส และพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนา วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ซึ่งท่านอาจารย์เสริมชัยควรจะหาโอกาสไปนมัสการกราบขอเป็นศิษย์ของพระเดชพระคุณท่าน (พระภวนาโกศลเถร) ท่านอาจารย์เสริมชัยก็ยินดีที่จะไป โดยขอให้พระอาจารย์ณัฐนันท์ เป็นผู้พาไป

วันที่ไปกราบนมัสการพระเดชพระคุณพระภวนาโกศลเถร ที่วัดปากน้ำ ท่านอาจารย์เสริมชัยมีเพียงดอกไม้รูปเทียนเป็นเครื่องสักการะเท่านั้น แล้วก็ได้ปวารณาขอมอบตัวเป็นศิษย์ของพระเดชพระคุณท่านด้วยอีกผู้หนึ่ง

พระเดชพระคุณหลวงพ่พระภวนาโกศลเถร ก็เมตตาได้รับไว้เป็นศิษย์ จากนั้นท่านได้กล่าวคำพูดสำคัญประโยคหนึ่ง ซึ่งท่านอาจารย์เสริมชัยยังจดจำได้ไม่เคยลืม ข้อความสั้นๆ ประโยคนั้น มีว่า

“หาตัวมานานแล้ว เพิ่งพบ ดีแล้วที่มา เกือบจะสายไป”

ขณะนั้น ท่านอาจารย์เสริมชัยรับฟังคำพูดประโยคนี้ด้วยความไม่เข้าใจอะไรเลย ไม่ทราบว่าจะพระเดชพระคุณหลวงพ่พระภวนาโกศลเถรกล่าวเช่นนั้นหมายความว่าอย่างไร โดยเฉพาะคำว่า **“เกือบจะสายไป”** นั้น มีความหมายลึกๆ ถึงอะไร แต่ก็ไม่กล้าซักถามขอคำอธิบายให้ชัดเจน

ต่อมา เมื่อท่านอาจารย์เสริมชัยอุปสมบทแล้วนานพอสมควร และได้ปฏิบัติวิชาธรรมกายสูงขึ้นเป็นลำดับ จึงพอเข้าใจแง่เงื่อนของคำว่า **“เกือบจะสายไป”** นั้นอาจหมายถึงศิษย์ผู้สืบทอดวิชาธรรมกายจากหลวงพ่พระภวนาโกศลเถร เพิ่งยึดถือยึดมั่นแนวทางคำสอนของหลวงพ่ให้เป็นดุจเส้นตรง อย่าทำให้เส้นตรงคดโค้งเบี่ยงเบน

ไปจากจุดหมายสูงสุดของวิชาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากำหนดไว้ และวิชาธรรมกายนี้ได้เลือนหายไปจากการปฏิบัติเข้าถึงและแนะนำสั่งสอนกันโดยชัดเจนสืบมาเกือบ ๒,๐๐๐ ปีแล้ว ทั้งๆ ที่มีอยู่ในคัมภีร์ และทั้งๆ ที่พระพุทธร่องค์ก็ได้ทรงแสดงว่าทรงเป็นธรรมกาย และพระอรหันต์ก็แสดงไว้ในที่มากแห่งว่าท่านเป็นธรรมกาย กระทั่งหลวงพ่พระภวนาโกศลเถรได้ปฏิบัติเข้าถึง ได้รู้-เห็น และเป็นธรรมกายตามรอยบาทพระพุทธร่องค์ด้วยตัวท่าน ในพุทธศตวรรษที่ ๒๕ นี้เอง

เหตุนี้ ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงได้ยึดถือยึดมั่นในแนวทางปฏิบัติวิชาธรรมกายตามเจตนารมณ์ของหลวงพ่พระภวนาโกศลเถร เป็น **“เส้นตรง”** แล้วนำคำสอนทั้งหลายตั้งแต่ปฐมเบื่องต้นไปจนถึงชั้นละเอียดระดับสูงของหลวงพ่พระภวนาโกศลเถรมาเผยแผ่ สืบเนื่องต่อไปให้แก่พุทธบริษัท และสาธุชนทั่วไปโดยไม่จำกัด

และในวันที่ท่านอาจารย์เสริมชัยถวายตัวเป็นศิษย์พระเดชพระคุณหลวงพ่พระภวนาโกศลเถร ท่านก็ได้รับการถ่ายทอดวิชาธรรมกายชั้นสูงจากหลวงพ่พระภวนาโกศลเถรในวันเดียวกันทันที อีกทั้งยังได้รับการแนะนำรายละเอียดอันซับซ้อนลึกซึ้งอย่างกระจ่างทุกแง่มุมจนหมดความขัดข้องใดๆ ทั้งสิ้น นับเป็นความเมตตาอันหาที่เปรียบมิได้

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๘ ประเทศไทยเผชิญกับวิกฤติการณ์หลายอย่างหลายประการ รัฐบาลสมัยนั้นไม่สามารถสร้างความเชื่อถือศรัทธาต่อประชาชนได้ รวมทั้งปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองก็ยิ่งพอกพูนจนยากจะแก้ไข กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความสงบสุขภายในประเทศคลอนแคลนไม่มั่นคง ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหลายคณะหลายชุด

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ความวุ่นวายทางการเมืองเริ่มคลี่คลาย แต่ปัญหาด้านแรงงานกลับทวีความตึงเครียดยิ่งขึ้น เมื่อมีความตึงเครียด ความเคร่งเครียดก็ตามมาทันที

ความเคร่งเครียด หรือความเครียดนี้เป็นภาวะล่อแหลมต่ออันตรายที่จะเกิดแก่ตนทั้งทางกายและจิตใจ ผู้ใดสะสมหมักหมมความเครียดเอาไว้มากๆ กระทั่งเกินกำลังที่จิตใจจะแบกรับเอาไว้ได้ ผลร้ายที่ตามมาก็คือสมรรถภาพทางใจและทางกายจะถูกทำลายไปที่ละส่วน

หากขาดสติและไม่มีทางออกที่ถูกต้องเหมาะสมก็อาจถึงขั้นทำลายชีวิตของตัวเองได้ง่ายๆ

ในห้วงเวลาซึ่งกำลังมีปัญหาแรงงานภายในประเทศ ผู้มีภาระหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงก็คืออธิบดีกรมแรงงาน ผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมแรงงานขณะนั้นคือ ศาสตราจารย์ ดร.นิคม จันทรวิทุร

ท่าน ศ. ดร.นิคม จันทรวิทุร คร่ำเคร่งต่อปัญหาใหญ่ซึ่งต้องแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ ความเครียดจึงเกิดขึ้นถึงขั้นจำเป็นต้องพึ่งยาระงับประสาท และท่านนิคมเห็นว่าถ้าใช้ยาเป็นตัวช่วยคลายความเครียดเช่นนี้คงไม่ถูกต้องแน่ จึงคิดหาช่องทางที่ถูกที่ควรกว่า

วันหนึ่ง ท่าน ศ. ดร.นิคม จึงได้ไปที่วัดธาตุทอง แล้วเดินผ่านศาลาหม่อมอาบ ซึ่งใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมวิชาวรรณกาย เห็นกลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่งกำลังนั่งเจริญสมาธิกัมมัฏฐานกันอยู่ด้วยความสงบเรียบร้อย มองดูแล้วรู้สึกเย็นตาเย็นใจน่าศรัทธา จึงได้เดินเข้าไปที่ศาลา และพบกับท่านอาจารย์เสริมชัยซึ่งท่านมาช่วยฝึกอบรมผู้ปฏิบัติธรรมอยู่ด้วย

หลังจากได้แนะนำตัวซึ่งกันและกัน แล้วพูดคุยสนทนาในเรื่องการปฏิบัติสมาธิวิปัสสนากัมมัฏฐาน ตามแนวทางวิชาวรรณกายของพระพุทธเจ้า ซึ่งนำมาสอนโดยหลวงพ่อดล วัดปากน้ำ นานพอสมควร ท่าน ศ. ดร.นิคม ก็เกิดความศรัทธาเลื่อมใสเชื่อมั่นว่าได้พบทางผ่อนคลายความเครียดจากความวิตกกังวลต่างๆ ที่ถูกต้องแล้ว ยิ่งไปกว่านั้นยังเท่ากับได้รับคุณธรรมอันสูงสุดซึ่งเป็นวิธีสงบสวางต่อการชำระขัดเกลากิเลสทั้งหลายให้บรรเทาเบาบางลงไปกระทั่งถึงขั้นบรรลุมรรคผลนิพพานได้ในที่สุด

และนับตั้งแต่วันนั้น ท่านอธิบดีนิคม จันทรวิทุร ก็ได้มาร่วมฝึกอบรมปฏิบัติวิชาวรรณกายเบื้องต้นที่ศาลาหม่อมอาบ วัดธาตุทองอย่างจริงจัง ช่วงระยะเวลาไม่นานนักท่านก็ได้รู้เห็นด้วยตัวเองว่า จิตที่สงบระงับโดยมีสติอันแจ่มใสควบคุมตามลำดับขั้นตอนของวิชาวรรณกายนั้น ทำให้ท่านหลุดพ้นไปจากความวิตกกังวลต่อปัญหาต่างๆ ด้วยสติ และปัญญา

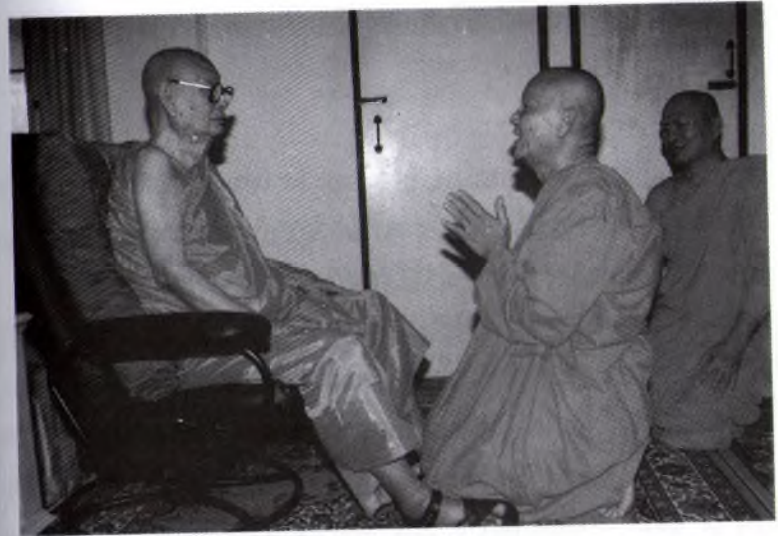
ด้วยเหตุที่เห็นคุณค่าแห่งธรรมปฏิบัติจากวิชาวรรณกายแล้ว ท่านอธิบดีนิคมจึงได้เสนอแนะท่านอาจารย์เสริมชัยว่าสมควรจะเผยแพร่วิชาวรรณกายให้เป็นที่รับรู้กว้างขวางออกไปทั่วประเทศ

๑๒๘ ชีวิต การงาน หลักธรรม ไตรัมกาสาวพัสตร์

โดยจัดรายการสอน และบรรยายแนวทางการปฏิบัติภาวนาวิชาธรรมกายทางวิทยุกระจายเสียง ซึ่งท่านอาจารย์เสริมชัยก็เห็นด้วยทุกประการ เพียงแต่กังวลว่าอาจมีข้อขัดข้องในเรื่องการขอเวลาจัดทำรายการออกอากาศจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รวมทั้งสถานีวิทยุเครือข่ายในภูมิภาคต่างๆ

ทว่าข้อขัดข้องกังวลดังกล่าวก็หมดสิ้นไปเมื่อท่านอธิบดีนิคมรับอาสาจะไปชี้แจงแสดงเหตุผลต่ออธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ขณะนั้น คือ คุณรักษศักดิ์ วัฒนพานิช ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกัน และเป็นชาวจังหวัดแพร่ด้วยกันอีก

ท่านอธิบดีนิคมไปพูดคุยสนทนากับท่านอธิบดีรักษาศักดิ์แล้ว ก็ได้รับการอนุมัติอนุญาตให้จัดทำรายการได้ ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงลงมือจัดตั้ง โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ขึ้นเต็มรูปแบบ โดยทำหนังสืออาราธนาพระเดชพระคุณ หลวงพ่อ พระธรรมธีรราชมหามุนี (ปัจจุบันคือเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ซึ่งเวลานั้นจำพรรษาอยู่ที่ประเทศเนปาล เป็นองค์ประธานโครงการ พระเดชพระคุณท่านก็เมตตาให้ตามประสงค์ ส่วนคณะกรรมการประกอบด้วยพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณุตตโม) พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ และพระเดชพระคุณ พระเมธีวราภรณ์ (วิเชียร อโณมฺหิโก ป.ธ. ๙ ปัจจุบันคือ พระธรรมธีรราชมหามุนี) รองเจ้าอาวาส และพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายคันถธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ, ท่านอธิบดีนิคม จันทรวาทู, ท่านอธิบดีรักษาศักดิ์ วัฒนพานิช และผู้มีเกียรติมีคุณวุฒิอีกหลายท่าน

พระภาวนาวิสุทธิคุณ

มีความเคารพบูชาต่อครูอาจารย์ของท่านเป็นอย่างยิ่ง
ขณะเดียวกัน หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร
ก็มอบทั้งความรัก ความเมตตาต่อศิษย์ผู้น้อยอย่างทั่วถ้วน

เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๘ รายการ “โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ” ก็เริ่มกระจายเสียงออกอากาศเป็นครั้งแรก ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นจำนวนมาก รายการนี้จึงขยายออกเป็นวงกว้างไปยังสถานีวิทยุในเครือข่ายของกรมประชาสัมพันธ์ กระจายเสียงออกอากาศพร้อมๆ กันถึง ๓๐ กว่าสถานี ต่อมายังมีโอกาสจัดทำรายการแพร่ภาพทางโทรทัศน์ช่อง ๔ บางขุนพรหม (ปัจจุบันคือสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๙ อสมท.) เป็นรายการประจำอีก จนถึงปัจจุบันนี้

ปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ท่านอาจารย์เสริมชัยได้ตรีกตรองถึงการดำเนินชีวิตมาตั้งแต่เยาว์วัยตราบกระทั่งถึงปัจจุบัน เห็นว่าการครองเพศฆราวาสตามวิสัยชาวโลกได้ผ่านพบความสุขความทุกข์มาจนพอเพียงแล้ว แม้จะดิ้นรนทะเยอทะยานต่อไปอีกเพื่อให้ได้มาซึ่งโภคทรัพย์เพิ่มพูนมากขึ้นกว่าเดิม ก็ไขว่ที่จะเกิดประโยชน์แก่ชีวิตยิ่งไปกว่านี้ เพราะเมื่อถึงวันที่จะต้องตาย ทรัพย์สมบัติทั้งหลายที่หามาได้และเก็บสะสมไว้ย่อมกลายเป็นสิ่งไร้ค่าไปทั้งหมด โภคทรัพย์แม้แต่เศษเสี้ยวธุลีเดียวก็ไม่อาจนำติดตัวไปสู่ปรโลกได้

มีเพียงอริยทรัพย์เท่านั้นที่จะนำไปได้

ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยวลงไปได้ว่า

เมื่อถึงวาระอันเหมาะสม ท่านจะสละทางโลกเข้าสู่ทางธรรมด้วยการอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ขออยู่ในร่มกาสาวพัสตร์ตราบชั่วชีวิต

เมื่อตัดสินใจอย่างมั่นคงแล้วเช่นนี้ ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงได้วางโครงการกำหนดแผนเอาไว้ว่าอีก ๑๔ ปีข้างหน้าจะบวชอย่างแน่นอน ในช่วงเวลา ๑๔ ปีนับตั้งแต่นี้ท่านจะจัดการในเรื่องค่าครองชีพของภรรยาและบุตร ๓ คน ตลอดจนทุนการศึกษาถึงขั้นสูงสุดของลูกแต่ละคนให้พอเพียงก่อน จะได้ไม่ต้องวิตกกังวลหลังจากท่านละจากเรือนสู่อารามโดยไม่ย้อนกลับมาอีก

ข้อพึงตระหนักอีกประการหนึ่งที่ท่านอาจารย์เสริมชัยขณะเป็นฆราวาสนำมาครุ่นคิดก็คือสายสัมพันธ์ในครอบครัวของท่านผูกพันกันด้วยความรักความอาทรห่วงใยอย่างแนบแน่น หากภรรยาและบุตรทั้งสามรับรู้อย่างกระตือรือร้นว่าท่านจะสละทางโลกบวชเป็นพระภิกษุไปตลอดชีวิต ย่อมจะเกิดความรู้สึกกระเทือนใจอย่างรุนแรง เนื่องจากสถานะของตัวท่านต้องเปลี่ยนแปลงไปอีกรูปแบบหนึ่ง เพราะไม่อาจอยู่ร่วมเรือนร่วมชายคาเดียวกันได้เหมือนอดีตที่ผ่านมา บุตรภรรยาจะมาสัมผัสและต้องตัวท่านไม่ได้อีก แม้กระทั่งวาทะคำพูดที่จะสนทนาต่อกันก็ไม่อาจใช้คำพูดสนทนาสนมเช่นเดิมได้

สำหรับภรณานั้นอาจจะปรับตัวปรับความรู้สึกได้ไม่ลำบาก ฝืนใจจะไร้นัก แต่กับบุตรทั้งสามคงจะทำให้ได้ยากเนื่องจากมีความเคยชินต่อการแสดงความรักความผูกพันกับผู้เป็นบิดาตั้งแต่เล็กค้อมใหญ่ค่อนข้างสูง

ด้วยเหตุนี้ ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงต้องใช้กุศโลบาย

กล่าวกรินให้บุตรภรรยารับทราบอีก ๑๐ กว่าปีข้างหน้าท่านจะบวช และบวชไม่สึก บุตรภรณาก็มิได้ตื่นเต้นกังวลแต่ประการใด เพราะเห็นเป็นเรื่องของอนาคตอันยาวไกล เหตุการณ์จริงๆ ยังไม่เกิดขึ้น ยังมาไม่ถึงนั่นเอง

ท่านใช้กุศโลบายนี้อย่างได้ผล โดยพูดถึงจุดประสงค์ที่ท่านจะสละเพศฆราวาสไปสู่เพศบรรพชิตบ่อยๆ ภรรยาและบุตรทั้งสามก็เริ่มรับรู้และเตรียมตัวเตรียมใจยอมรับต่อความเปลี่ยนแปลงซึ่งจะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งยังพลอยอนุโมทนาต่อปณิธานของท่านด้วย

เป้าหมายที่ท่านอาจารย์เสริมชัยตั้งใจจะอุปสมบทคือประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๒ เมื่อท่านมีอายุได้ ๖๐ ปี ทว่าได้มีเหตุปัจจัยเกื้อหนุนให้ท่านเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ก่อนกำหนด

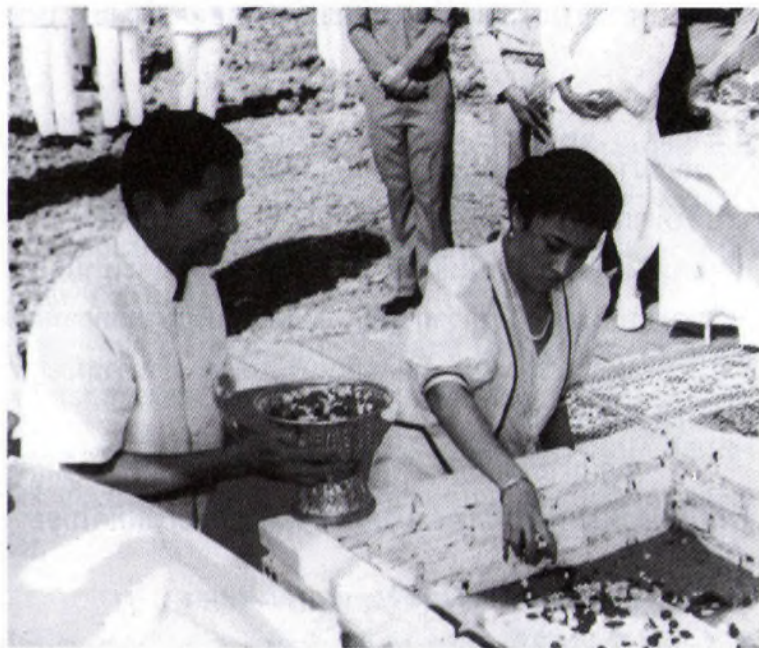
กล่าวคือในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ สหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายใหม่เกี่ยวกับสวัสดิการของข้าราชการอเมริกันทั่วโลก มีใจความสำคัญว่าข้าราชการอเมริกันที่มีอายุการทำงานครบ ๒๐ ปีขึ้นไป และมีอายุตั้งแต่ ๕๕ ปีขึ้นไป มีสิทธิขอลาออกได้ก่อนเกษียณอายุ (๖๐ ปี) โดยจะได้รับเงินบำเหน็จจำนวนหนึ่ง และหลังจากอายุ ๖๕ ปีไปแล้วก็ยังจะได้รับเงินบำนาญเป็นรายเดือนจนตลอดชีวิต สำหรับเงินบำนาญนี้จะถูกลดลงจากอัตราปกติ เพราะทางรัฐบาลอเมริกันได้จ่ายเงินบำเหน็จให้ล่วงหน้าไปแล้ว ข้าราชการอเมริกันคนใดจะสมัครเข้าอยู่ในข้อบังคับของมาตรการกฎหมายใหม่นี้ก็ได้ หรือจะไม่สมัครเข้ามาตรการนี้ก็ได้อีก

ท่านอาจารย์เสริมชัยซึ่งเป็นข้าราชการอเมริกันคนหนึ่ง

พิจารณามาตรการของกฎหมายใหม่ฉบับนี้แล้วเห็นว่าเงินบำเหน็จที่จะได้รับหากลาออกก่อนถึงวาระเกษียณอายุ มีจำนวนเพียงพอที่ทำให้หมดห่วงกังวลความเป็นอยู่ของครอบครัวท่านได้ และเป็นโอกาสที่ท่านจะอุปสมบทได้เร็วกว่ากำหนด หลังจากปรึกษาขอความเห็นจากภรรยาและบุตรทั้งสาม ทุกคนก็เห็นชอบด้วย ท่านจึงสมัครเข้ามาตรการใหม่นี้ทันที

(กฎหมายใหม่นี้ประกาศใช้เพียง ๓ ปีก็ยกเลิก ทำให้ผู้ซึ่งลังเลไม่กล้าตัดสินใจสมัครเข้ามาตรการใหม่ เสียโอกาสที่ดีไปอย่างน่าเสียดาย)

วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๕

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา ฯ

(พระอิสริยยศในขณะนั้น)

ได้เสด็จมาทรงเป็นองค์ประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์ศาลาเอนกประสงค์
เพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม และบำเพ็ญกุศล

ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

๙

สู่ร่มกาสาพัสตร์

หลังจากปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ท่านอาจารย์เสริมชัย ซึ่งเป็น
หัวเรี่ยวหัวแรงในการผลักดันรายการวิทยุ “โครงการธรรมปฏิบัติ
เพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ” มีบทบาทสนับสนุนอยู่
เบื้องหลังเรื่อยมา กระทั่งเห็นว่าการดำเนินรายการธรรมะเพื่อ
ประชาชนเป็นไปด้วยดี บุคคลากรผู้ดำเนินรายการทุกท่านปฏิบัติหน้าที่
อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถดูแลรายการให้เป็นไปตามจุด
ประสงค์ของโครงการครบสมบูรณ์ตามสมควร ท่านจึงค่อยๆ วางมือ
ทีละส่วน

ขณะเดียวกันก็มาพิจารณาว่าตนเองยังทำคุณประโยชน์ให้
แก่พระพุทธศาสนาได้น้อยเกินไป ยังเผยแผ่วิชชาธรรมกายของพระ
พุทธเจ้า ซึ่งหลวงพ่อดปากน้ำค้นพบ และนำมาสอนให้กว้างไกล

ออกไปไม่สมกับความมุ่งมั่นตามที่ตั้งปณิธานเอาไว้ ท่านอาจารย์ เสริมชัยจึงคิดจะขยายการทำงานในพระพุทธศาสนาต่อไปอีก แต่การทำงานเช่นนี้แม้จะกระทำด้วยกุศลเจตนาเต็มเปี่ยมเพียงอย่างเดียว หาได้ไม่ เนื่องจากต้องร่วมมือกันทำงานเป็นหมู่คณะ และควรมีผู้สนับสนุนอย่างสำคัญด้วย เหตุนี้ท่านจึงนำความคิดความตั้งใจดังกล่าวไปปรารภกับมิตรสนิทในสายทางธรรมด้วยกันบ่อยๆ กระทั่งมิตรรุ่นพี่คนหนึ่ง คือคุณศรีสม สาขากร รับทราบกุศลเจตนาของท่านอาจารย์เสริมชัย มิตรแท้นี้จึงแนะนำให้ท่านจะไปกราบนมัสการเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธมาจารย์ (อุบเสณมหาเถร ป.ธ. ๙) หรือหลวงพ่อดัดสระเกศ ซึ่งขณะนั้นดำรงสมณศักดิ์ที่ พระพรหมคุณาภรณ์ เพื่อกำหนดเรียนขอคำปรึกษา ท่านอาจารย์เสริมชัยจึงยินดีที่จะทำตามคำแนะนำ

คุณศรีสม สาขากร รับเป็นธุระพาท่านอาจารย์เสริมชัยไปกราบนมัสการเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร หลังจากที่ท่านอาจารย์เสริมชัยกราบเรียนถวายโครงการ ซึ่งจะทำงานในพระพุทธศาสนาต่อไปจบลงแล้ว เจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราชได้รับเป็นองค์อุปถัมภ์อย่างง่ายดาย โดยที่ท่านอาจารย์เสริมชัยและคุณศรีสมก็คิดไม่ถึง เนื่องจากเท่าที่รับรู้กันมาก่อนแล้วว่า เจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช มีความละเอียดรอบคอบอย่างยิ่งต่อการจะเอ่ยถ้อยคำรับรองหรือรับอุปถัมภ์ผู้หนึ่งผู้ใด ตลอดจนโครงการใดๆ

ท่านอาจารย์เสริมชัยยังจดจำถ้อยคำที่เจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราชเมตตาในวันนั้นได้แทบทุกคำ โดยท่านได้กล่าวว่า

“ของดีนี้มาเลยคุณเสริมชัย ตอนแรกใช้สถานที่ที่พระอุโบสถก่อนก็ได้ ต่อไปจะขยายอย่างไรก็เลือกใช้ได้โดยอาตมาเห็นด้วย ไม่ใช่เห็นด้วยแค่ ๕๐ เปอร์เซ็นต์นะ แต่เห็นด้วยเต็ม ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์”

นับเป็นความกรุณาอย่างหาที่เปรียบมิได้ ซึ่งท่านอาจารย์เสริมชัยจดจำรำลึกไว้ตราบนานเท่านาน

นับตั้งแต่นั้น “โครงการพุทธภิกษุวิสุทธิคุณ” จึงได้เริ่มต้นดำเนินงานเป็นครั้งแรกที่วัดสระเกศ ระหว่างปลายเดือนตุลาคม ต่อเนื่องต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๓ โดยอาราธนาหมื่นเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธมาจารย์ วัดสระเกศ (พระพรหมคุณาภรณ์ ขณะนั้น) เป็นองค์ประธาน ซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช ก็เมตตา

คณะกรรมการโครงการประกอบด้วยพระเถระจากวัดปากน้ำ และคฤหัสถ์ผู้เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่ธรรมปฏิบัติ (หลายท่านเคยร่วมงานกันมาตั้งแต่วัดธาตุทอง)

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๓ มีการประชุมกันเป็นครั้งแรก ณ บริเวณพระตำหนักสมเด็จพระสังฆราช วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร ผลของการประชุมในวันนั้นมีความเห็นร่วมกันถึงความจำเป็นของการอบรมพระวิปัสสนาจารย์ และวิทยากรให้เจริญปัญญา มีความสามารถ และเป็นหลักชัยในการถ่ายทอดวิชา

ธรรมกายที่เพียบพร้อมในทางปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ แก่สาธุชน
นอกจากมติของการประชุมซึ่งมีความเห็นต้องตรงกันดัง-
กล่าว เจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราชยังได้กล่าวกับให้สติท่านอาจารย์เสริมชัย
อย่างตรงไปตรงมาว่า

“เสริมชัย ตราบใดที่อาตมามีชีวิตอยู่ เสริมชัยจะใช้
สถานที่ภายในวัดนี้ตรงไหนที่เห็นว่าเหมาะสมที่ใดก็ได้ทั้งสิ้น
แต่ขอให้คำนึงถึงหลักอนิจจังไว้บ้าง หากอาตมาสิ้นไปแล้ว
ผู้อื่นเขาจะอนุเคราะห์เช่นเดียวกับอาตมาหรือไม่ก็ยากจะรู้ได้
เพราะฉะนั้นเสริมชัยควรจะหาสถานที่ที่เป็นของตัวเองเตรียมไว้
ที่พูดเช่นนี้มิได้รังเกียจหรือมีเจตนาอื่นใดแอบแฝง หาก
ต้องการให้รำลึกนึกถึงความไม่ประมาทไว้เป็นสำคัญ”

ท่านอาจารย์เสริมชัยกราบน้อมรับคำเตือนสตินั้น และ
ได้นำมาแถลงชี้แจงในที่ประชุมคณะกรรมการ เมื่อร่วมกันพิจารณา
แล้วก็มีความเห็นพ้องต้องตรงกันว่าสมควรจะกระทำตามที่เจ้าประคุณ
สมเด็จพระสังฆราชแนะนำ จึงมีมติให้เริ่มหาที่ดินเพื่อใช้เป็นสถานที่ก่อตั้ง
“สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย” อย่างถาวร

พื้นที่ของที่ดินซึ่งมีขนาดเหมาะสมสำหรับก่อตั้ง “สถาบัน
พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย” ในเบื้องต้น ควรมีเนื้อที่โดยประมาณ ๑๐
ไร่ขึ้นไป และการจะได้ที่ดินมาทำประโยชน์ในพระพุทธศาสนาเช่นนี้
ย่อมต้องอาศัยผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้เท่านั้น เพราะโครงการพุทธ-
ภาวนาวิชชาธรรมกาย วัดสระเกศ ยังไม่มีทุนทรัพย์เป็นของตัวเอง
ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพิมพ์ใบอนุโมทนาชี้แจงจุดประสงค์ และแสดง
เหตุผลในการก่อตั้ง “สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย” ต่อสาธุชน

ผู้มีจิตศรัทธาต้องการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาสืบต่อไปได้รับทราบ

ท่านอาจารย์เสริมชัยรับภาระเรื่องการพิมพ์แผ่นพับ
ใบอนุโมทนาใบนี้ไป เนื่องจากเคยให้บริการการพิมพ์หนังสือที่โรงพิมพ์
ชื่อ “ชวนพิมพ์” บ่อยๆ ท่านจึงมอบให้โรงพิมพ์แห่งนี้ดำเนินการพิมพ์
แผ่นพับดังกล่าวเพื่อจะนำไปแจกจ่าย

โรงพิมพ์ “ชวนพิมพ์” มี **คุณชวน ศรสงคราม** เป็นเจ้าของ
และผู้จัดการ คุณชวนท่านนี้เป็นคนทำงานละเอียดรอบคอบ งาน
สิ่งพิมพ์ทุกชิ้นของโรงพิมพ์ เมื่อพิมพ์เสร็จแล้วคุณชวนจะต้อง
นำมาตรวจดูก่อนจะส่งให้ลูกค้าต่อไป สำหรับแผ่นพับใบอนุโมทนา
ขอรับบริจาคที่ดินเพื่อก่อตั้ง “สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย”
ซึ่งท่านอาจารย์เสริมชัยเป็นผู้ส่งพิมพ์นี้ก็เช่นกัน เมื่อพิมพ์เสร็จ
เรียบร้อยคุณชวนได้นำมาตรวจดูตามปกติ เมื่ออ่านข้อความแสดง
จุดประสงค์และเหตุผลในการก่อตั้งสถาบันฯ ท่านก็เกิดความเลื่อมใส
ศรัทธา และมีความยินดีที่จะบริจาคที่ดินส่วนหนึ่งให้ก่อตั้ง “สถาบัน-
พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย”

ที่ดินแปลงนี้อยู่ที่อำเภอตำบโนนสวรรค์ จังหวัดราชบุรี
มีเนื้อที่ทั้งหมด ๗๒ ไร่ครึ่ง กรรมสิทธิ์ดั้งเดิมเป็นของแม่ยายของท่าน
และแม่ยายได้ยกที่ดินผืนนี้ให้กับหลาน คือบุตรชายของคุณชวน คือ
อาจารย์เชาว์ ศรสงคราม คุณชวนได้นำเรื่องนี้ปรึกษากับบุตรชาย
และตกลงกันว่าจะบริจาคที่ดินดังกล่าวจำนวน ๓๐ ไร่ ให้ก่อตั้งสถาบัน
พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย แต่มีข้อแม้อยู่ว่าทางสถาบันจะต้องซื้อ
ที่ดินส่วนที่เหลือ คือ ๔๒ ไร่ครึ่งไปด้วย ในราคา ๘ แสนบาท โดยให้
เวลาการชำระเงินค่าที่ดินทั้งหมดภายในกำหนด ๑ ปี

คุณชวนได้พบปะพูดคุยกับท่านอาจารย์เสริมชัย เพื่อแจ้งให้ทราบถึงจุดประสงค์ในการบริจาคที่ดินดังกล่าว ซึ่งท่านอาจารย์เสริมชัยก็ยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะรับบริจาค และปฏิบัติตามเงื่อนไขประกอบการบริจาคครั้งนี้ จากนั้นท่านอาจารย์เสริมชัยได้นำเรื่องคุณชวนจะบริจาคที่ดินโดยมีเงื่อนไขเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการโครงการพุทธภวนาวิชาธรรมกาย กรรมการทุกคนลงมติให้ตั้ง **“มูลนิธิพุทธภวนาวิชาธรรมกาย”** เพื่อรับโอนที่ดิน และหาเงินเข้ามูลนิธิเพื่อชำระค่าที่ดินส่วนที่ต้องจ่ายอีก ๘ แสนบาท โดยคณะกรรมการแต่ละท่านเริ่มต้นบริจาคเงินส่วนตัวเข้ามูลนิธิตามกำลังของตน ตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทไปจนถึงจำนวนแสนบาท

มูลนิธิพุทธภวนาวิชาธรรมกาย ตั้งขึ้นในปี ๒๕๒๔ โดยได้เชิญ **ศาสตราจารย์บัญญัติ สุขิวัตต์ ประธานศาลฎีกา** ขณะนั้นมาเป็นประธานมูลนิธิ ซึ่งท่านก็ยินดีรับเป็นประธาน

คณะกรรมการโครงการมูลนิธิพุทธภวนาวิชาธรรมกาย วัดสระเกศ ได้รวบรวมเงินค่าที่ดินจำนวน ๘ แสนบาทครบถ้วน และได้ชำระแล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา

ที่ดินผืนนี้คือที่ตั้งของ **วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม** **อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี** ในปัจจุบันซึ่งตลอดพื้นที่รื้อฟื้นด้วยต้นไม้ นานาชนิด ดูเขียวชะอุ่มเย็นตาเย็นใจ แต่ถ้าย้อนกาลเวลากลับไป

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ที่ดินผืนเดียวกันนี้ก็คือท้องนาราบโล่ง และเป็นที่ดินซึ่งชาวบ้านละแวกนั้นเรียกว่า **“โคกตม้าง”** เป็นที่ดินไร้คุณภาพในการเพาะปลูก เนื่องจากเป็นดินเค็ม เป็นที่เนินสูงกว่าที่อื่น จนน้ำท่วมไม่ถึง แต่ไม่มีต้นไม้ยืนต้นแม้แต่ต้นเดียวขึ้นอยู่ได้ ทว่าอีก ๖-๗ ปีต่อมา ร่องรอยของความแห้งแล้งกันดารได้สูญหายไปจนหมดสิ้น ดุจพลิกหน้ามือเป็นหลังมือ กลับกลายเป็นที่ดินผืนมืมหิมาอันชุ่มชื้นและงดงามด้วยพันธุ์ไม้แน่นชนิดเต็มพื้นที่

สถาบันพุทธภวนาวิชาธรรมกาย ถูกกำหนดให้ตั้งขึ้น ณ ที่ดินผืนใหม่แห่งนี้ และดำเนินงานต่อไปทันที ทั้งๆ ที่ยังไม่มีถาวรวัตถุใดๆ ปลูกสร้างขึ้น งานในพระพุทธศาสนาครั้งแรกของสถาบัน คือ การเปิดอบรมพระภิกษุสามเณร **ปฐมสังฆมณฑล** ระหว่างวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ โดยมีพระเถรานุเถระ ถึงพระผู้ใหญ่ระดับเจ้าคณะอำเภอแสดงความประสงค์ขอเข้ารับการอบรมจำนวน ๓๕ รูป

วัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมของสถาบันพุทธภวนาครั้งนี้มีเป้าหมายสำคัญ ๓ ประการคือ

๑. เพื่อสร้างพระในใจตนเอง และผู้อื่น เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของสาธุชนให้กว้างขวางออกไป

๒. เพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์ และวิทยากร ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และให้ส่งมอบพร้อมด้วยศิลาจารวัตร เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น เป็นที่พึ่งทางใจแก่สาธุชนได้อย่างแท้จริง ได้ช่วยกันสืบพระพุทธศาสนาให้ยืนยาว

๓. เพื่อรักษาและสืบต่อธรรมเนียมปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกาย

ของพระพุทธเจ้าให้ถูกต้อง และสมบูรณ์ตามที่พระมงคลเทพมุนี
หลวงพ่อดาวกาน้ำ (สด จนฺทสโร) ได้สั่งสอนและถ่ายทอดเอาไว้

การเปิดอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นแรก ประสบความสำเร็จ
ตามวัตถุประสงค์พอสมควร คณะกรรมการสถาบันฯ จึงมีดำริจะเปิด
การอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๒ ในปลายปีเดียวกัน โดยกำหนดไว้ใน
เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งก็ได้รับความสนใจในการอบรมมาก
ขึ้นเป็นลำดับ

ในระหว่างการอบรมพระกัมมัฏฐานในปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๕
นี้เอง คณะกรรมการมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายก็ได้กราบทูล
เชิญ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา
(พระอิสริยยศในขณะนั้น) เสด็จมาทรงเป็นองค์ประธานในพิธีวาง
ศิลาฤกษ์ เพื่อก่อสร้างศาลาเอนกประสงค์ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม
เวลา ๑๔.๐๐ น. การก่อสร้างศาลาเอนกประสงค์จึงได้ดำเนินต่อมา
จนสำเร็จ และเริ่มใช้การได้ในการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นกลางปี
เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ และได้ใช้ประโยชน์ต่อมาจนถึงตราบ
เท่าทุกวันนี้

นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการก่อสร้างเสนาสนะให้เป็นที่พัก
แก่พระภิกษุสงฆ์ ได้แก่ พระอาจารย์สังเวียน อริยฺตฺโต เป็นต้น ผู้
อยู่ดูแลบริหารกิจการของสถาบันแทน รอเวลาที่ท่านอาจารย์เสริมชัย
จะลาออกจากงาน และอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา
ได้รับหน้าที่นี้สืบต่อไป

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ท่านอาจารย์เสริมชัย ท่านตั้งใจ
จะอุปสมบทเมื่อมีอายุ ๖๐ ปี คือปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ทว่ามีเหตุปัจจัย
เกื้อหนุนให้ท่านเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ก่อนกำหนดที่ตั้งใจไว้ เนื่องจาก
สหรัฐอเมริกาออกกฎหมายใหม่เกี่ยวกับสวัสดิการของข้าราชการ
อเมริกันทั่วโลก ซึ่งเรื่องนี้ได้กล่าวถึงรายละเอียดแล้วในตอนต้น

ท่านอาจารย์เสริมชัยเห็นเป็นโอกาสที่จะได้อุปสมบทเร็วขึ้น
เมื่อนำเรื่องนี้มาปรารภกับทุกคนในครอบครัวก็ได้รับการอนุโมทนา
ด้วยความยินดี เป็นอันว่าไม่มีความขัดข้องใดๆ อีกต่อไป ในวาระ
ที่ท่านจะลาจากเพศฆราวาสสู่เพศบรรพชิต ดังนั้นท่านจึงทำเรื่อง
ขอลาออกจากการเป็นข้าราชการสำนักข่าวสารอเมริกัน (USIS)
แห่งประเทศไทย โดยยื่นใบลาออกตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔
และได้รับการอนุมัติให้ลาออกได้ในอีก ๑ ปีต่อมา คือสิ้นเดือนมกราคม
พ.ศ. ๒๕๒๕ การที่มีคำสั่งอนุมัติให้ลาออกได้ล่าช้าถึงเพียงนี้ ก็เนื่อง
จากเสียเวลาคัดสรรหาตัวบุคคลมารับตำแหน่งหน้าที่แทน และต้อง
คอยเป็นที่เลี้ยงฝึกบุคคลผู้จะมาทำหน้าที่แทนท่านนั่นเอง

เมื่อจบสิ้นพันธะและภาระรับผิดชอบในหน้าที่การงานเป็น
ที่เรียบร้อย ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๕ นั้นเอง ท่าน
อาจารย์เสริมชัยก็หันมาดำเนินการเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัว
จนไม่มีความห่วงกังวลใดๆ อีก จากนั้นท่านจึงเตรียมตัวเข้าสู่พิธี
อุปสมบท

วันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ นายเสริมชัย พลพัฒนานาฤทธิ์
ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและวิปัสสนาของสถาบันพุทธภาวนา-
วิชชาธรรมกายก็ได้บรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา

๑๔๔ ชีวิต การงาน หลักธรรม ได้ร่ำกาสาวพัสตร์

มีฉายาว่า “ชยมงคลโล” ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
โดยมี เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินุร
มหาเถร) อดีตเจ้าคณะใหญ่หนกลาง วัดสามพระยา เป็นพระอุปัชฌาย์
เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร)
วัดสระเกศ ในสมัยดำรงสมณศักดิ์ที่ พระพรหมคุณาภรณ์ เป็นพระ
กรรมวาจาจารย์

เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชมั่งคณาจารย์ (ช่วง วร
บุญมหาเถร) วัดปากน้ำ ในสมัยดำรงสมณศักดิ์ที่ พระธรรมธีรราชน
มหานูญี เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ในนาทิตี กาย วาจา ใจ ห่มครองด้วยผ้ากาสาวพัสตร์

ในนาทิตี กาย วาจา ใจ สำนวณอยู่ในศีล ๒๒๗ ข้อ

ในนาทิตี กาย วาจา ใจ กำหนดให้เป็นหนึ่ง เพื่อเข้า

ให้ถึงพุทธิปัญญา

นาทินั้น คือการก้าวเดินไปบนเส้นทางแห่งมรรค ผล

นิพพาน

ภาคบรรพชีวิต

สัมโมทนียกถา ของ

สมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์

(ในสมัยดำรงสมณศักดิ์ที่ พระธรรมธีรราชมหามุนี)

กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ

ประธานโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน ฯ

ในศุภวโรภาสที่พระเดชพระคุณ เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ได้โปรดเมตตาอนุเคราะห์เป็นพระอุปัชฌาย์ อุปสมบทคุณเสริมชัย พลพัฒนานาฤทธิ์ ณ พัทธสีมา วัดปากน้ำ เขต ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในวันพฤหัสบดีที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ ตรงกับวันแรม ๑๑ ค่ำ เดือน ๓ ปีชวด เวลา ๐๙.๐๐ น.นี้ นับเป็นมงคลสมัยยังความปิติโสมนัสแก่ทุกท่านที่มา่วมอนุโมทนาบุญกุศล สำคัญครั้งนี้ยิ่งนัก

คณะผู้ร่วมอนุโมทนาบุญมีทั้งพระเถรอาจารย์ผู้ใหญ่ พระสงฆ์ สามเณร ผู้ทรงศีล สาธุชน บุคคลสำคัญ ผู้เคารพนับถือ ครอบครัว ญาติมิตร อีกทั้งศิษยานุศิษย์ ประกอบกันเป็นองค์ประชุมในพิธี บรรพชาอุปสมบทอันเป็นมหากุศลนี้ ซึ่งยากนักที่บุคคลพึงได้พึงประสบ เพราะต้องสมบูรณถึงพร้อมด้วยขณะ ด้วยสมัย ชาติกำเนิด อายุ ตระกูล จันตะ อธิยาศัย บุญญาบารมี ประชุมพร้อมต้องกัน

คุณเสริมชัยเป็นผู้ที่อุทิศชีวิตจิตใจให้แก่พระบวรพุทธศาสนามานาน เป็นผู้เสียสละกำลังความคิด กำลังใจ กำลังกาย มากมายนัก มิได้เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย แม้ขณะอยู่ในเพศฆราวาส ก็ได้ร่วมกับพระเถรานุเถระและสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย ก่อตั้ง โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ขึ้นเมื่อปี

พ.ศ. ๒๕๑๘ และต่อมาก็ได้สร้างสถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เพื่อการอบรม
พระกัมมัฏฐานแต่พระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ได้เป็น
กำลังสำคัญเสมอมาในการช่วยสร้างพระวิปัสสนาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ
และสร้างพระในใจคน สืบทอดวิชาธรรมกายตามพระเดชพระคุณ
หลวงพ่อดิปปากน้ำ ผู้ทรงพระเดชพระคุณหาที่สุดมิได้

พระพุทธศาสนาแพร่หลายไพศาลดำรงถาวรตลอดมาตราบ
จนปัจจุบันและต่อไปในอนาคต เป็นรัตนแก้วอันประเสริฐ ทำให้เกิด
ความขึ้นบานกอปรประโยชน์และเกื้อกูลความสุขของพุทธศาสนิกชน
ก็เพราะพระสงฆ์นำสืบกันมา บัดนี้คุณเสริมชัยจะได้รับบรรพชา
อุปสมบทโดยน้ำใจที่สนิทสนมเป็นศาสนทายาทร่วมสิกขากับคณะสงฆ์
ด้วยตนเอง ร่วมอุปถัมภ์ศาสนวงศให้ถาวร ร่วมเป็นธุระสั่งสอนพุทธ-
บริษัทสืบต่อไป

อาตมภาพขออัญมณภาพรัตนะทั้ง ๓ คือ พุทธรัตนะ
ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ทั้ง ๓ ประการนี้ จงดลบันดาลความสุขสวัสดิ์
ให้อุบัติบังเกิดมีแต่ท่านสาธุชนทั้งปวงบรรดามาสโมสรรอนุโมทนาบุญ
และคุณเสริมชัยให้สถิตสถาพรสัมฤทธิ์ผลสมดังมโนราถ รุ่งเรือง จำเริญ
ในวรพระพุทธศาสนายิ่งขึ้นไป เทอญ.

สัมโมทนียกถา ของ พระธรรมกิตติวงศ์

(ในสมัยดำรงสมณศักดิ์ที่พระราชวิสุทธโมลี)

กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม

บุคคลที่พระศาสนาต้องการ

ทหารที่มีคุณภาพและมีสมรรถภาพดี ย่อมเป็นศรีสง่า
แก่กองทัพ ยิ่งแม่ทัพนายกองเป็นผู้มีคุณภาพและมีสมรรถภาพดี
ด้วยแล้ว ย่อมทำให้กองทัพนั้นแข็งแกร่งเกรียงไกร รบที่ไหนชนะที่นั่น
ทั้งเป็นที่เกรงขามของศัตรูหมู่ปัจจุามิตรโดยทั่วหน้าฉันใด ภิกษุดีมี
คุณภาพ และมีสมรรถภาพดีก็เป็นศรีสง่าแก่พระศาสนา ฉันนั้น
หากเปรียบพระศาสนาเป็นกองทัพ โดยมีชื่อเรียกกันทั่วไปว่า
"กองทัพธรรม" พระศาสนาก็ย่อมต้องการทหารที่ดี ต้องการแม่ทัพ
นายกองที่ดี เพื่อแสดงแสนยานุภาพคือการเผยแผ่ธรรมไปสู่มวลมนุษย
ให้กว้างไกลไปทั่วโลกโดยไม่มีขอบเขตจำกัด ภิกษุดี คือภิกษุผู้มี

ความรู้ดี มีความสามารถดี และมีการปฏิบัติดี องค์คุณ ๓ ประการนี้ มีอยู่ในภิกษุใด นอกจากจะทำให้ภิกษุนั้นได้ชื่อว่า **ภิกษุดี** เป็นที่ต้องการของพระศาสนาแล้ว ยังเป็นภิกษุประเภทแม่ทัพนายกองอีกด้วย ภิกษุเช่นนี้แหละที่พระศาสนาต้องการ เพราะเป็นกำลังของพระศาสนา ได้ทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะในด้านการดำรงไว้และการเผยแผ่พระสัทธรรม อันเป็นหลักของพระศาสนา

ในสมัยพุทธกาล เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศพระศาสนาใหม่ๆ วันหนึ่ง ขณะที่ทรงประทับเทศนาธรรมอยู่ที่วัดเวฬุวัน เมืองราชคฤห์ ทรงทอดพระเนตรเห็นนักบวชต่างศาสนา ๒ ท่านเดินนำหน้าบริวารนับร้อยเข้ามาในวัด ทรงทราบด้วยพระญาณว่านักบวช ๒ ท่านนี้จะเป็นกำลังสำคัญของพระศาสนาในอนาคต จึงตรัสให้ที่ประชุมทราบต่อนั้นแล้วว่า “**คู่อัครสาวกของเรามาแล้ว**” และทรงต้อนรับนักบวช ๒ ท่าน พร้อมด้วยคณะนั้นด้วยพระทัยยินดี ทรงให้บวชเป็นภิกษุทั้งหมด ต่อมา ท่านทั้งสองนั้นก็เป็นการสำคัญในการประกาศพระศาสนาของพระองค์ได้จริง สองท่านนั้นก็คือ **พระสารีบุตร** และ**พระโมคคัลลาน์** คู่พระอัครสาวกขวาซ้ายของพระองค์นั่นเอง

บุคคลที่มีศรัทธามาบวช ถิ่นนับเป็นบุคคลที่พระศาสนาต้องการอยู่แล้ว ยิ่งเป็นผู้มีความรู้ดี มีความสามารถดี และมีการปฏิบัติดีมาก่อนจะบวชด้วยแล้ว ยิ่งเป็นที่ต้องการของพระศาสนามากขึ้น เป็นทวีคูณ

อนึ่ง ยังมีบุคคลที่พระศาสนาต้องการอีกประเภทหนึ่ง คือ บุคคลผู้กล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ในสิ่งที่มีความ

ดำรงอยู่นานและความวิวัฒนาการแห่งพระศาสนา โดยไม่เห็นแก่ความลำบากเหนื่อยยากส่วนตนและไม่หวังผลเป็นชื่อเสียงและลาภสักการะ เพราะพระศาสนาสามารถอาศัยบุคคลเช่นนี้ได้มากเช่นกัน

ผู้มีความรู้ดี มีความสามารถดี และมีปฏิบัติดี ทั้งเป็นผู้ที่กล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง นับว่าเป็นยอดของประเภทบุคคลที่พระศาสนาต้องการ บุคคลเช่นนี้แม้มีไม่มากนัก ก็อาจนำพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง วิวัฒนาการ แผ่ไพศาลไปทั่วปฐพีได้

คุณเสริมชัย พลพัฒนานาฤทธิ์ เมื่อเป็นคฤหัสถ์เป็นผู้มีความสนใจใฝ่หาธรรมในพระพุทธศาสนามาก โดยเฉพาะในด้านการปฏิบัติ จนมีความรู้ความสามารถขนาดที่เรียกได้เต็มปากว่า “**อาจารย์**” ทั้งยังเป็นผู้กล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำ ในสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรม เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา เป็นผู้มีความเสียสละสูง เรียกได้ว่าเป็นบุคคลที่พระศาสนาต้องการมากผู้หนึ่ง บัดนี้ คุณเสริมชัยได้ตัดสินใจสละเพศคฤหัสถ์ผู้ครองเรือนมาสู่เพศบรรพชิต เพื่อทำกิจแห่งพุทธ-ทาสยาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงขออนุโมทนาไว้ ณ ที่นี้ และยินดีต้อนรับเพื่อสรรพมิกใหม่ท่านนี้ด้วยความดีใจและเต็มใจ ทั้งยังหวังด้วยว่า พระพุทธศาสนาของเราได้กำลังสำคัญเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งท่านแล้ว อันจะนำพระพุทธศาสนาเจริญวัฒนาถาวรยิ่งๆ ขึ้นไป ด้วยกำลังความรู้ ความสามารถ ความปฏิบัติดี และความกล้าในทางที่ถูกต้องของท่านผู้นี้ ขออนุโมทนาด้วยใจ.

สัมโมทนียกถา ของ

พระภิกษุโกศลเถร

รองเจ้าอาวาส และอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ
วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ฯ

เมื่อโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ
ภาษีเจริญ และมูลนิธิพุทธภิกษุวิชาวชิชาธรรมกาย วัดสระเกศ
ได้ก่อตั้งขึ้นนับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ และ พ.ศ. ๒๕๒๔ ตามลำดับมานั้น
คุณเสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์ ได้เป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงาน
และเผยแผ่วิชาธรรมกายของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตาม
ที่พระเดชพระคุณ พระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อดาวขาว) ได้เคย
สอนไว้ ได้ทำการอบรมพระภิกษุมีฐานเป็นประโยชน์ทั้งที่ใกล้ไกล
ทั้งโดยการสอนทางหนังสือ วิทยุ และโทรทัศน์ ได้ผลเป็นที่อนุโมทนา
สาธุการทั่วไป

คุณเสริมชัย เป็นผู้ที่สำคัญและระวางในสังฆ ๕ เจริญ
กัลยาณมิตตธรรม ๗ และปฏิบัติสัปปริสธรรม ๘ ประการ โดย

เคร่งครัดเสมอเป็นแบบอย่างดีงามของครูผู้ตั้งตนไว้ในคุณธรรม

บัดนี้คุณเสริมชัย จะได้อุปสมบทในวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ.
๒๕๒๙ ก็จะได้เป็นกำลังในพระพุทธศาสนายิ่งขึ้น อาตมาหวังว่า
คุณเสริมชัยจะได้เป็นกำลังและเจริญยิ่งในบวรพระพุทธศาสนาของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดไป.

พระภิกษุวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล)

ให้ความเคารพต่อพระเดชพระคุณ พระภิกษุโกศลเถร
เป็นอย่างมาก ตั้งแต่สมัยยังครองเพศฆราวาส เมื่ออุปสมบท
เป็นพระภิกษุแล้ว คารวธรรมที่ท่านมีต่ออาจารย์ก็ทวีคุณยิ่งขึ้น

คำปรารภของ

อาจารย์เสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์

ผู้อำนวยการมูลนิธิ และผู้อำนวยการ (ฝ่ายบริหาร)

สถาบันพุทธภวนาวิชชาธรรมกาย

ปณิธานในการเข้าบรรพชาอุปสมบท

แม้ข้าพเจ้าจะดำรงชีวิตในทางคลกค่อนข้างจะอยู่ดีมีสุข ด้วยฐานะทางสังคมทางการเงินในระดับกลาง ด้วยครอบครัวที่อบอุ่น พร้อมหน้าแม่บ้านและบุตรหลานที่มีความสามัคคีปรองดองกันดี ก็ยังตัดสินใจสละชีวิตที่สุขสบายตามควรแก่อัตภาพอย่างชาวโลกนี้เพื่อเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์โดยไม่ลังเล โดยที่ได้เตรียมตัวเตรียมใจที่จะเข้าบรรพชาอุปสมบทนี้เป็นเวลาถึงร่วม ๑๐ กว่าปีมาแล้ว เมื่อปณิธานที่จะปฏิบัติกิจในพระพุทธศาสนาเต็มเปี่ยมหนักแน่นมั่นคงพร้อมดีแล้ว ทั้งข้าพเจ้าและแม่บ้าน ก็ตัดสินใจและประกาศกำหนดเวลาที่จะเข้าบรรพชาอุปสมบทล่วงหน้าเป็นเวลา ๑ ปี แก่สาธุชน

สหธรรมิกได้ทราบเพื่ออนุโมทนาสาธุการด้วยว่าจะบรรพชาอุปสมบทในวันที่ ๖ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๒๙ ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ฯ

ปณิธานที่ตั้งใจจะเข้าปฏิบัติพระพุทธศาสนากิจที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

๑) จากประสบการณ์ที่ได้เคยพบเห็นพระภิกษุสงฆ์บางรูปไม่เอื้อเฟื้อพระวินัย ไม่ดงามด้วยศีลาจารวัตร ปฏิบัติไม่เหมาะสมกับสมณสารูป

เราจักปฏิบัติพระศาสนาโดยเอื้อเฟื้อพระวินัย สำรวมด้วยมรรยาทและโคจร ปฏิบัติให้เหมาะสมกับสมณสารูป เพื่อยังประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน กล่าวคือพุทธบริษัทอื่น ให้เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาของประชาชน และเพื่อสืบบรรพพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวยิ่งขึ้นไป

๒) สถาบันพระพุทธศาสนาบางแห่งส่งเสริมการศึกษาเน้นหนักอยู่แต่ทางด้านปริยัติพระสัทธรรม ย่อหย่อนปฏิบัติพระสัทธรรมเพื่อเข้าถึงอริสัจ อริจิต อริปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัศนะ ฯลฯ เพื่อมรรค ผล นิพพาน คือปฏิบัติพระสัทธรรม

ความย่อหย่อนทั้งในพระวินัยและพระธรรมตามที่กล่าวในข้อ ๑) และ ๒) นี้ มีสาเหตุมาจากโครงสร้างของการบริหารงานพระพุทธศาสนาหลายประการ เช่น

ผู้รับบรรพชาอุปสมบททุกรูป โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่ปกครองตั้งแต่ระดับพระสังฆาธิการขึ้นไป โดยมากไม่สนใจในธรรมเนียมปฏิบัติถึงขั้นอริสัจศึกษา อริจิตศึกษา และอริปัญญาศึกษา ฯลฯ ซึ่งมีรากฐานมาจากที่สถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนา

ส่วนมากเน้นหนักอยู่เพียงปริยัติพระสัทธรรมยิ่งกว่าปฏิบัติพระสัทธรรม ทำให้พระสงฆ์เถรานุเถระผู้ทำหน้าที่ปกครองดังกล่าวไม่อาจให้ความรู้ให้การแนะนำพระกัมมัฏฐานแก่กุลบุตรผู้บรรพชาอุปสมบทเข้ามา ปฏิบัติพระศาสนาได้อย่างลึกซึ้งและจริงจัง แม้การอบรมพระนวกะก็น้อยวัดนักที่จะเน้นให้ปฏิบัติพระสัทธรรมอย่างจริงจัง

มีเพียงไม่กี่วัดในจำนวนนับพันๆ วัดในประเทศไทย ที่ให้การศึกษาอบรมแก่พระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ทั้งปริยัติสัทธรรม ปฏิบัติสัทธรรม ถึงปฏิเวธสัทธรรม ตลอดทั้งสนับสนุน ส่งเสริม ยกย่อง ผู้ปฏิบัติในอริยศีลสิกขา อริยจิตสิกขา และอริยปัญญาสิกขา

กุลบุตรผู้บรรพชาอุปสมบทเข้ามาในบวรพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมากจึงได้แต่เรียนรู้หลักปริยัติสัทธรรม โดยมิได้ปฏิบัติพระสัทธรรมเพื่ออบรมจิตให้สงบ อบรมปัญญาให้บริสุทธิ์ เพื่อทำนิพพาน ให้แจ้งอย่างจริงจังดังที่กล่าวขอบรรพชาอุปสมบทต่อพระอุปัชฌาย์

จึงไม่เข้าใจซาบซึ้งเรื่อง บาป บุญ คุณ โทษ ทางเจริญ ทางเสื่อม ธรรมที่ควรละ และธรรมที่ควรเจริญ

ความละลาหยะและความเกรงกลัวต่อบาปอกุศล หรือศรัทธา ในอริยศีลสิกขา อริยจิตสิกขา อริยปัญญาสิกขา ก็มีน้อย

ความย่อหย่อนในทั้งพระสัทธรรมและพระวินัยก็เกิดขึ้นได้มาก ด้วยประการฉะนี้

โดยเหตุนี้เราจักศึกษาและปฏิบัติพระศาสนาโดยอ้อมเพื่อต่อทั้งพระธรรมและพระวินัย ทั้งหลักปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ เต็มกำลังสติปัญญาและบารมีแล้วจักแนะนำสั่งสอนพุทธบริษัทอื่นให้ปฏิบัติพระศาสนาไปในแนวทางนั้นพร้อมด้วยจักระดมทรัพย์ากรทั้ง

ทรัพย์ากรบุคคล กล่าวคือ วิทยากรผู้ผ่านการศึกษาและปฏิบัติธรรม มาดีพอสมควรแล้ว และทั้งทุนทรัพย์จากผู้จิตศรัทธาบริจาคให้แก่มูลนิธิ พุทธภาวนาวิชชาธรรมกายเพื่อการเผยแผ่พระสัทธรรม ในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร และสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี นี้ จนเต็มกำลังสติปัญญา ความสามารถและทรัพย์ากร เพื่อสร้างพระในใจตน และเพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เป็นกำลังสำคัญในการช่วยกันสืบบวรพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวสืบไป อันจะยังประโยชน์สุขแก่คนหมู่มากทั้งภายในและภายนอกประเทศชั่วกาลนาน

ดังที่เราได้ลงมือดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ต้นปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี และทุกวันอาทิตย์ ที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ และ ในที่อื่นๆ อีกมากแห่ง ปรากฏผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สาธุชนและเพื่อนสหธรรมิกอยู่แล้ว

อนึ่ง เมื่อดำเนินโครงการอบรมพระกัมมัฏฐานแต่พระสงฆ์เป็นรุ่นๆ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นต้นมานั้น ยังได้ประสบการณ์เพิ่มเติมอีกว่า

พระวิทยากรและวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งพระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกา นั้นเป็นที่ต้องการแก่พุทธบริษัทในท้องถิ่นต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศอย่างมากจนสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายแห่งนี้ผลิตออกมาไม่ทันแก่ความต้องการของวัด สถานที่ทำงาน หรือสถาบันต่างๆ ที่ขอมาเพื่อขอให้ไปช่วยอบรมพระกัมมัฏฐานทั้งเป็นประจำ

และเป็นคราวๆ

เฉพาะพระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา จากจังหวัดต่างๆ เมื่อทราบข่าวการอบรมพระกัมมัฏฐานต่างสนใจที่จะมาเข้ารับการอบรมกันคราวละเป็นจำนวนมากๆ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าพระสงฆ์ที่สนใจไปสมัครเข้ารับการอบรมนั้นส่วนมากเป็นพระลูกวัด ส่วนพระสงฆ์ที่มีหน้าที่ปกครองในระดับพระสังฆาธิการขึ้นไป และพระสงฆ์ผู้ได้ศึกษาพระปริยัติสัทธรรมมาดีแล้ว ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการสืบบรรพพระพุทธศาสนาในฐานะผู้นำในการปฏิบัติและเผยแผ่พระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ปรากฏว่ามีมาเข้ารับการอบรมน้อย

หากพระสงฆ์ในระดับพระสังฆาธิการขึ้นไป รวมทั้งพระสงฆ์ที่ได้ศึกษาพระปริยัติสัทธรรมมาดีแล้วจะได้เข้ามาศึกษาอบรมพระกัมมัฏฐานด้วยมากเพียงใด ก็ยังประโยชน์ตนและสาธุชนหมู่ใหญ่ได้มากขึ้นเพียงนั้น

เราได้แต่ภาวนา ผู้ที่ยังไม่มาก็ขอให้มา ผู้ที่มาแล้วขอให้เจริญรุ่งเรืองในบรรพพระพุทธศาสนา และเข้าถึงซึ่งความสันติสุขยิ่งขึ้นไปเถิด

๓) วิชาธรรมกายนั้นทรงคุณค่ามหาศาลแก่ผู้ตั้งใจปฏิบัติด้วยอิทธิบาทธรรม เพื่อความเข้าถึง รู้เห็นและเป็นอย่างหาที่สุดมิได้ทั้งทางโลกและทางธรรม พระพุทธเจ้าเป็นเจ้าของ พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ (สด จันทสโร) เป็นผู้ค้นพบในระยะเวลาที่ไม่มีผู้ปฏิบัติได้เข้าถึง รู้เห็น และเป็น ทั้งๆ ที่มีปรากฏโดยชัดแจ้งอยู่ในพระไตรปิฎก

เป็นธรรมที่พึงเปิดเผยแก่สาธุชนตามระดับภูมิธรรมและสติปัญญาความสามารถทั้งของผู้ทรงคุณธรรมนี้และทั้งผู้ที่ จะรับการถ่ายทอดวิชานี้ ครูอันมีหลวงพ่อบุญนาโกศลเถร (วีระคุณุตตโม) ฯลฯ เป็นต้น ก็ได้ถ่ายทอดวิชาธรรมกายนี้ให้แก่ผู้อื่นจนเต็มกำลังสติปัญญาความสามารถ โดยไม่ปิดบังด้วยเช่นกัน อีกทั้งไม่คำนึงถึงว่าผู้รับถ่ายทอดนั้นจะเจริญคุณธรรมเสมอกับเราหรือสูงกว่าเรา เพื่อบุชาพระคุณของพระรัตนตรัยและพระคุณของครู กับทั้งเพื่อยังประโยชน์ตนประโยชน์ท่านให้สูงและกว้างไกลออกไปมากที่สุดเพื่อสืบบรรพพระพุทธศาสนาให้สถาพรยืนยาวต่อไป

๔) เรามีความรู้และประสบการณ์ทางโลกมาดีพอสมควร ก็จะใช้ความรู้และประสบการณ์ทางโลก เพื่อส่งเสริมการบริหารโครงการธรรมปฏิบัติ และเผยแผ่พระสัทธรรมนี้ ให้ดำเนินไปอย่างได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูงที่สุด เท่าที่ทรัพยากรต่างๆ จะอำนวย

เป็นต้นว่า วิชาความรู้ในระเบียบวิธีการวิจัย (Research Methodology) จะได้นำไปแนะนำสั่งสอนพระวิทยากรให้รู้หลักและระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าพระสัทธรรม จากทั้งหลักปริยัติพระสัทธรรม หลักปฏิบัติภาวนาธรรมตามแนววิชาธรรมกาย และจากทั้งผลที่ได้รับจากการปฏิบัติพระสัทธรรมนี้ ให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง ตรงประเด็น เป็นสัมมาทิฐิ มุ่งตรงต่อมรรค ผล นิพพาน อย่างแท้จริง ตามศักดิ์แห่งบารมีของผู้ปรารถนาพระสวากุมิหรือพุทธภูมิ

จักได้ส่งเสริมให้พระวิทยากรได้ศึกษาหาความรู้ ความชำนาญในภาษาต่างประเทศเพื่อประโยชน์แก่การศึกษาและเผยแผ่

๑๖๐ ชีวิต การงาน หลักธรรม ได้ร่ำกาสาวพัสตร์

พระสังฆธรรมได้แก่การส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนภาษาบาลี (เปรียญธรรม) ภาษาอังกฤษ, ญี่ปุ่น, จีน, ฝรั่งเศส และเยอรมัน อีกทั้งการแปลตำราธรรมเป็นภาษาต่างประเทศต่อไปด้วย

จะได้นำหลักวิชาการบริหารราชการแผ่นดิน หรือรัฐ-
ประศาสนศาสตร์ Public Administration มาใช้ในการบริหารกิจการ
ของสถาบันฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการบริหารงานบุคคลเพื่อ
ผลิตพระวิทยากรให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและให้สามารถเป็นกำลังสำคัญ
ในการช่วยกันเผยแผ่พระสังฆธรรมนี้ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

และจะใช้เทคโนโลยีในยุคใหม่ช่วยผลิตรายการธรรมบรรยาย
และธรรมปฏิบัติ เช่น เทปคาสเซต, เทปวีดีโอ เพื่อช่วยขยายการ
เผยแผ่พระสังฆธรรมให้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ฯลฯ

อุโบสถวัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม

อุโบสถ

ส่วนประกอบของอุโบสถ ประกอบด้วย ๓ ชั้น

ชั้นบน เป็นชั้นที่ประดิษฐานพระประธานและพระคูบารมี พระประธานซึ่งประดิษฐานอยู่ในห้องพระ เป็นห้องกระจกรัตนบัลลังก์ ทั้งหมด เป็นศิลปปูนปั้นช่างพื้นบ้านสุพรรณบุรี ประดับรัตนชาติชนิดต่างๆ เช่น หีบหิม พลอยสีต่างๆ หยกหินผลึก และรัตนชาติอื่นๆ อีกมากมาย

ชั้นที่ ๒ เป็นชั้นลอย ประกอบด้วยสองส่วน คือ ส่วนหนึ่งเป็นห้องสำหรับเก็บรักษาพระพุทธรูปของวัด ในส่วนด้านนอกเป็นสถานที่จารึกรายชื่อของผู้ทำบุญในการสร้างอุโบสถ โดยจารึกลงในแผ่นหินอ่อนแล้วปิดทอง เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งบุญอันสำคัญที่พุทธศาสนิกชนได้ร่วมกันสร้างอุโบสถขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ที่ใช้ในการเจริญภาวนา การสอนภาวนา ต่อธรรมในระดับผู้เห็นดวงธรรมให้ถึงธรรมกายอีกด้วย

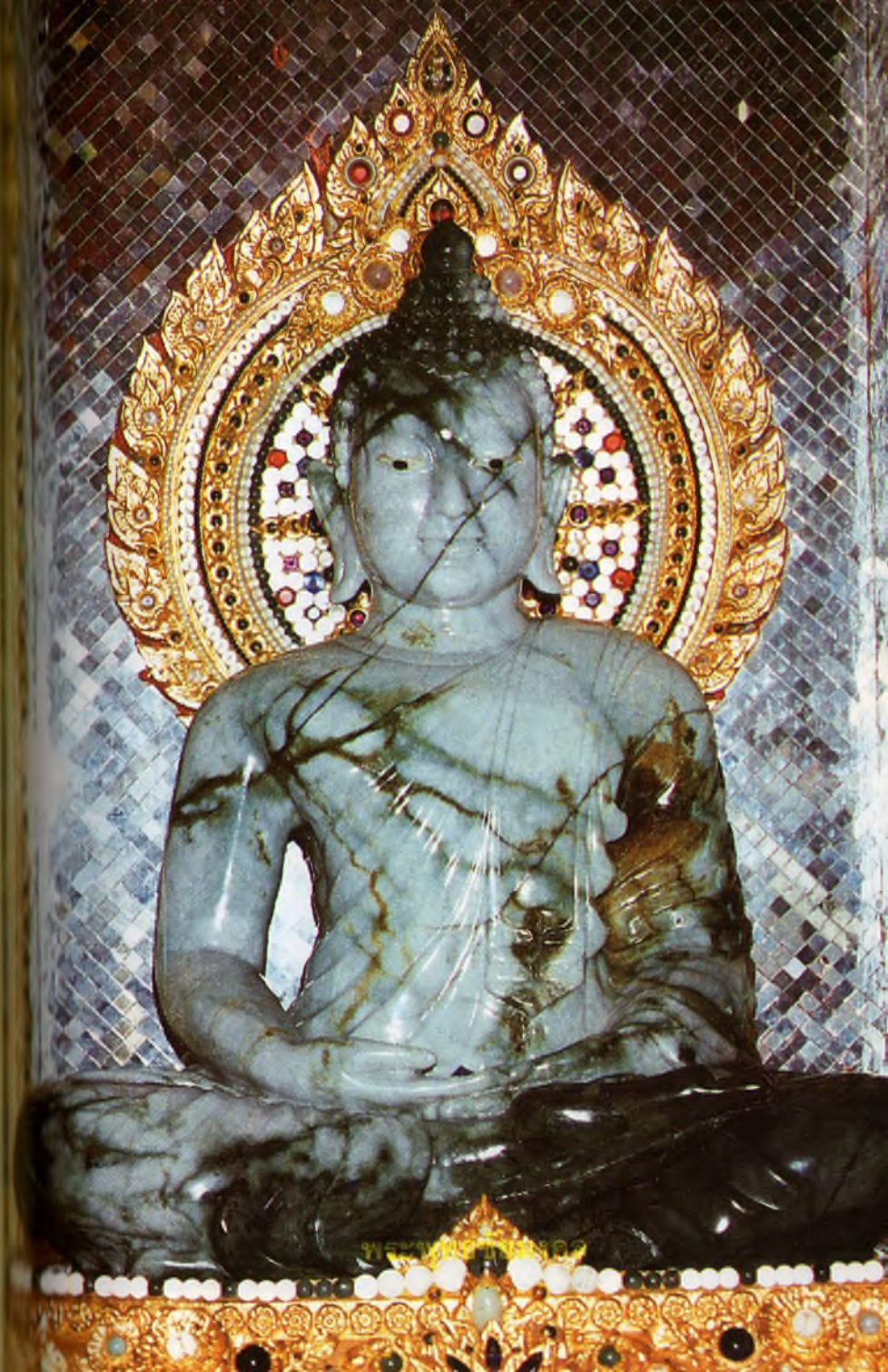
ชั้นล่างสุด เป็นห้องโถงใหญ่ สามารถจุคนได้ประมาณ ๑๐๐ คน โดยใช้เป็นสถานที่ใช้สอนภาวนาเบื้องต้น ในส่วนฝาผนังมีจารึกประวัติการสร้างวัด และกฎวัด ไว้ในแผ่นหินอ่อน เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ทราบถึงประวัติของวัดแห่งนี้

“วิหารหลวงพ่อด”

“วิหารหลวงพ่อด”

“วิหารหลวงพ่อด” เป็นที่ประดิษฐานรูปเหมือนของหลวงพ่อด วัดปากน้ำ มีลักษณะโดดเด่นแบบเรือนไทย สีขาวนวลตา สร้างเสร็จ ใน พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยมีท่านเจ้าประคุณ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าอาจารย์ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำองค์ปัจจุบัน เป็นเจ้าภาพใหญ่ในการก่อสร้าง ร่วมกับญาติโยมอื่นๆ และโดยมีพระมหาสุจิตต สุจิตโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาส เป็นวิศวกรคุมการก่อสร้างงบประมาณการก่อสร้างทั้งสิ้น ๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท

พระพุทธชัยมงคล

พระพุทธรูปจำลองธรรมกาย พระประธานประจำอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ พระหัตถ์เบื้องขวาวางบนพระหัตถ์เบื้องซ้าย นิ้วชี้พระหัตถ์ข้างซ้าย พระเกตุทรงดอกบัวตูม ประทับนั่งขัดสมาธิราบ บนองค์ฉนวน (ฐานเขียง) ทรงจีวรพลิ้ว สร้างสำเร็จด้วยหยกพม่าแท้ (Jadeite) สีเขียวปนขาว หน้าตักขนาด ๒๑ นิ้ว (๕๓ เซนติเมตร) ความสูงเฉพาะองค์พระ ๒๓.๕ นิ้ว (๖๒ เซนติเมตร) น้ำหนักประมาณ ๙๙ กิโลกรัม (เดิมมีน้ำหนักประมาณ ๒๘๕ กิโลกรัม) แกะโดยช่างศิลป์ชาวพม่า ที่ร้านทองทวี อ.แม่สาย จ.เชียงราย โดยมีพระภิกษุวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล) เป็นผู้นำหินหยกชิ้นนี้ไป แกะสลัก และได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุประดิษฐานไว้ภายในพระเกตุโมลีขององค์พระ โดยแบ่งเป็น ๓ ส่วนด้วยกัน ซึ่งบรรจุอยู่ในผอบทองคำไว้ คือ

๑.พระบรมสารีริกธาตุ

๒.พระหทัยธาตุ

๓.พระโลหิตธาตุ

โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธมาจารย์ (อุปเสณมหาเถร) วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร เป็นองค์ประธานในพิธีอัญเชิญพระประธาน และพระคู่บารมีพระประธาน ประดิษฐานบนฐานชุกชีในอุโบสถ ในปี พ.ศ.๒๕๓๔

พระพรหมญาณชัยมงคล

พระพรหมยานชัยมงคล

พระพุทธรูปคู่บ้านมีพระประธาน (องค์รองเบื้องขวา) ปางปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ ประทับนั่งขัดสมาธิราบบนองค์ฉาน (ฐานเจียง) ยกพระหัตถ์ขวาขึ้น กรีดนิ้วเกือบบเป็นวงกลม พระหัตถ์ซ้ายวางบนพระเพลา นิ้วชี้ไปที่พระนาภี (ศูนย์กลางกาย) ทรงจีวรพลิ้วสำเร็จด้วยหินผลึกอเวนเจอร์น สีม่วงแก่ (Aventurine) จากประเทศบราซิล ขนาดหน้าตัก ๑๕.๕ นิ้ว (๓๙ เซนติเมตร) ความสูงเฉพาะองค์พระ ๒๐ นิ้ว (๕๐ เซนติเมตร) ฝีมือช่างแกะสลักชาวไทย โดยหลวงพ่อพระภาวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคลโล) เป็นผู้ออกแบบ ใช้เวลาแกะสลักนาน ๓ เดือน จึงจะแล้วเสร็จ มุลนิธิพุทธ-ภาวนาวิชชาธรรมกาย พร้อมด้วยสาธุชนพุทธบริษัทร่วมเป็นเจ้าภาพสร้างถวายเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๓๔

พระพุทธรูปชัยมงคลบพิตร

พระพุทธรูปชัยมงคลบพิตร

พระพุทธรูปคู่บ้านมีพระประธาน องค์ที่สอง เป็นพระพุทธรูป
เก่าแก่ ปางมารวิชัย เกตุตุ้ม ทรงจีวรพริ้ว ปลายจีวรพาดบนไหล่ซ้าย
ห้อยยาวลงมาเพียงพระนาภี ประทับนั่งขัดสมาธิเพชร แบบพระ-
พุทธรูปพม่า สำเร็จด้วยโลหะทองคำบวบ ขนาดหน้าตัก ๑๗ นิ้ว (๔๓
เซนติเมตร) ความสูงเฉพาะองค์พระ ๒๓ นิ้ว (๕๘ เซนติเมตร) ลงรัก
ปิดทองไว้อีกชั้นหนึ่ง เป็นพระพุทธรูปที่นายเสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์
ได้บูชามาจากลำปาง เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๔ ต่อมาเมื่อ
วันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ นายเสริมชัยได้บรรพชาอุปสมบทเป็น
พระภิกษุในพระพุทธศาสนา ซึ่งปัจจุบันคือ พระภาวนาวิสุทธิคุณ
(เสริมชัย ชยมงคล) ปฐมเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม
คุณอุไร พลพัฒนาฤทธิ์ โยมอุปฐายิกา จึงได้นำมาถวายให้เป็น
สมบัติของวัด เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

พระธรรมกายชัยมงคล

พระธรรมกายชัยมงคล

พระพุทธรูปปฏิมาจำลองธรรมกาย ปางสมาธิ ประทับนั่ง
ขัดสมาธิราบบนองค์ฉนวน ทรงจีวรพลิ้ว สำเร็จด้วยหินผลึกขาวใส
(Rock Crystal) จากเมืองอมริตสา ประเทศอินเดีย ขนาดหน้าตัก
๑๖ นิ้ว (๔๐ เซนติเมตร) แกะโดยช่างศิลป์ชาวอินเดีย (ฮินดู) ที่เมือง
Jaipur ประเทศอินเดีย พระภาวนาวิสุทธิคุณ เป็นผู้ออกแบบและ
ควบคุมการสร้าง โดยใช้ระยะเวลา ๖ เดือน จึงแล้วเสร็จ และนำมา
ประเทศไทยเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๓ นายปิยะบุตร
และนางสุจินตนา ชลวิจารณ์ เป็นเจ้าภาพสร้างถวาย ใช้เงินใน
การนี้ทั้งสิ้น ๔๕๐,๐๐๐ บาท

พระพุทธรูปประสิทธิชัยมงคล

พระพุทธประสิทธิชัยมงคล

พระพุทธรูปคู่บารมีพระประธานเบื้องซ้าย เป็นพระพุทธรูป
เก่าแก่ ปางมารวิชัย เกตุตุ้ม ทรงจีวรพลิ้ว ปลายจีวรพาดบนไหล่ซ้าย
ยาวลงมาเพียงพระนาภี ประทับนั่งขัดสมาธิเพชร แบบพระพุทธรูป
พม่า สำเร็จด้วยทอง นาก ขนาดหน้าตัก ๑๑ นิ้ว (๒๘ เซนติเมตร)
ความสูงเฉพาะองค์พระ ๑๘ นิ้ว (๔๕ เซนติเมตร) เป็นพระพุทธรูปที่
นายเสริมชัย พลพัฒนานฤทธิ ได้บุชมาจากเชียงราย เมื่อเดือน
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ต่อมาเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙
นายเสริมชัยได้บรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา
ซึ่งปัจจุบันคือ พระภาวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล) ปฐม
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม คุณอุไร พลพัฒนานฤทธิ
โยมอุปัฏฐายิกา จึงได้นำมาถวายให้เป็นสมบัติของวัด เมื่อเดือน
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

พระธรรมยานชัยมงคล

พระธรรมยานชัยมงคล

พระพุทธรูปงามจำลองที่สำเร็จด้วยหินรัตนชาติหยกจีน (บ่อใหม่) สีเขียวอ่อน เป็นพระพุทธรูปศิลปะจีน ปางประทานพร หงายฝ่าพระหัตถ์ซ้ายลงตรงพระชานุ เกตุตุ้ม ตั้งพระกรรณหนา ทรงจีวรย้วย พาดบนไหล่ทั้งซ้าย-ขวา เปิดพระอุระกว้าง ไม่พาดสังฆาฏิ ขนาดหน้าตัก ๑๗ นิ้ว (๔๒.๕ เซนติเมตร) ความสูงเฉพาะองค์พระ ๒๓ นิ้ว (๕๙ เซนติเมตร) มีกระบังพระรัศมีติดอยู่เบื้องพระปฤษฎางค์ สูงพ้นองค์พระไปอีก ๗.๕ นิ้ว หลวงพ่อพระภาวนาวิสุทธิคุณ ได้อัญเชิญมาจากประเทศสิงคโปร์ และมีญาติโยมสาธุชนร่วมกันเป็นเจ้าภาพสร้างถวาย เป็นจำนวนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ภาคการงาน

การบริหาร

วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

ใน สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ก่อกำเนิดขึ้นโดยมี
เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธมหาราช (เกี่ยว อุปเสรมหาเถร ป.ธ. ๙)
วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร เป็นประธาน ตั้งแต่ครั้งดำรงสมณศักดิ์
เป็นที่พระพรหมคุณาภรณ์ มีเจ้าประคุณสมเด็จพระมหา
มิ่งคลาจารย์ (ช่วง วรปัญญา มหาเถร ป.ธ. ๙) สมัยดำรงสมณศักดิ์
เป็นที่พระธรรมธีรราชมหามุนี, พระเดชพระคุณพระธรรมธีรราช
มหามุนี (วิเชียร อินมคฺโค ป.ธ. ๙) สมัยดำรงสมณศักดิ์เป็นที่
พระเมธีวราภรณ์ และ พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณฺธุตโม) วัด
ปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็นรองประธาน ฯลฯ

ด้วยความสนับสนุนของโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน
วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และโครงการ / มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

วัดสระเกศ มี ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ เป็นประธาน ตั้งแต่สมัยยังดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา และ นายเสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์ (ท่านเจ้าคุณพระภิกษุญาณวิสุทธิคุณ - เสริมชัย ชยมงคลโล ป.ธ. ๖) ซึ่งทำงานเป็นพนักงานสำนักงานข่าวสารอเมริกัน (USIS) กรุงเทพฯ ในตำแหน่ง Research Specialist เป็นผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร และวิปัสสนา เริ่มเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแก่พระสงฆ์รุ่นแรกขึ้นระหว่างวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ - ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ทั้งที่ในขณะนั้นพื้นดินไม่มีต้นไม้แม้สักต้น และยังมีได้มีอาคารสิ่งก่อสร้างแต่อย่างใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการที่สำคัญ ๓ ประการคือ

๑. เพื่อสร้างพระในใจตนเองและผู้อื่น เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของสาธุชนให้กว้างขวางออกไป

๒. เพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์หรือวิทยากร ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และให้ดังมาพร้อมด้วยศิลาจารวัตร เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เป็นที่พึ่งทางใจแก่สาธุชนได้อย่างแท้จริง ได้ช่วยกันสืบบรรพพระพุทธศาสนาให้ยืนยาว

๓. เพื่อรักษา และสืบทอดธรรมปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้าให้ถูกต้องและสมบูรณ์ตามที่พระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ (สด จนทสโร) ได้สั่งสอนและถ่ายทอดเอาไว้

กิจการของสถาบันแห่งนี้จึงได้เริ่มดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่บัดนั้น และได้รับการอุปถัมภ์และบริหารให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้

ในวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ นายเสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์

ผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร และวิปัสสนาของสถาบันฯ ได้บรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุมีฉายาว่า “ชยมงคลโล” ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ โดยมีเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธรรมาเถร) อดีตเจ้าคณะใหญ่หนกลาง วัดสามพระยา เป็นพระอุปัชฌาย์

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธมาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร) วัดสระเกศ ในสมัยดำรงตำแหน่งเป็นที่ พระพรหมคุณาภรณ์ เป็นพระกรรมวาจาจารย์

เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชมงคลาจารย์ (ช่วง วรบุญมหาเถร) วัดปากน้ำ ในสมัยดำรงตำแหน่งเป็นที่ พระธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ต่อมาในปลายปีพุทธศักราช ๒๕๒๙ มุลนิธิพุทธภิกษุญาณวิชาวชิธรรมกาย โดย ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ ประธานมูลนิธิฯ ได้ยื่นคำขอต่อกระทรวงศึกษาธิการเพื่อขออนุญาตสร้างวัด บนที่ดิน ๗๒ ไร่ ภายในบริเวณที่ดินของมูลนิธิ/สถาบันพุทธภิกษุญาณวิชาวชิธรรมกายแห่งนี้ และได้รับอนุญาตให้สร้างวัดเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐

เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ปีเดียวกัน เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ หลวงพ่อวัดสามพระยา ได้เป็นผู้เจิมแผ่นศิลาฤกษ์เพื่อประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์การก่อสร้างอุโบสถขึ้น เมื่อการก่อสร้างอุโบสถจนจะเสร็จเรียบร้อยแล้ว ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ ประธานมูลนิธิฯ ก็ได้ขออนุญาตตั้งเป็นวัด

กระทรวงศึกษาธิการ (โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๔) จึงได้ประกาศตั้งเป็นวัดขึ้นใน
พระพุทธศาสนา ชื่อ "วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม" เพื่อเป็น
อนุสรณ์แด่พระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ (สด จนฺทสโร)
ผู้ปฏิบัติและสอนภาวนาถึงธรรมกายและพระนิพพานตามพระสัทธรรม
ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม และได้รับ
พระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ในปีเดียวกัน

อนึ่ง พระมหาเสริมชัย ชยมงคล ก็ได้รับการคัดเลือก
แต่งตั้งเป็นปฐมเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ในวันที่ ๙
กรกฎาคม ปีเดียวกัน (๒๕๓๔) นี้ด้วย เพื่อดำเนินกิจกรรมสืบต่อ
วัตถุประสงค์ของสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย เพื่อสืบ
บรรพพุทธศาสนาให้วัฒนาถาวรยิ่งขึ้นไป

เมื่อหลวงพ่อพระมหาเสริมชัยได้เข้ารับภาระหน้าที่ในฐานะ
ปฐมเจ้าอาวาสวัดแห่งนี้แล้ว ท่านได้กำหนดวัตถุประสงค์สำคัญ กติกา
และระเบียบปฏิบัติสำหรับพระภิกษุ สามเณร อันเป็นแนวทางนโยบาย
การบริหารวัดหลวงพ่อดธรรมกายารามมาตราบปัจจุบันนี้

วัตถุประสงค์ของการบริหาร

วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

การจะกระทำการใดๆ ให้สำเร็จสมความมุ่งหมาย ย่อม
ต้องมีหลักการและเหตุผลที่แจ่มแจ้งชัดเจน จึงจะสามารถใช้เป็น
หลักดำเนินการงานนั้นๆ ให้บรรลุเป้าหมายได้โดยสมบูรณ์

วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ในสถาบันพุทธภาวนาวิชา-
ธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยการนำของ
หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงคล ปฐมเจ้าอาวาส ได้วาง
วัตถุประสงค์ในการบริหารวัดเอาไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

๑. เพื่อสละตนออกจากทุกข์ทั้งปวง และเพื่อทำนิพพาน
ให้แจ้ง (สัพพทุกขนิสฺสอรณนิพฺพานสจฺจฉิกรณตุถยา)

๒. เพื่อให้ตนเองและหมู่คณะ (พระภิกษุ/สามเณร) เป็นผู้ทรง

คุณวุฒิ คือ คุณความดี หรือคุณธรรม และความรู้ความสามารถ
เหมาะแก่ตำแหน่งหน้าที่แต่ละรูปๆ กล่าวคือ

(๑) เพื่อให้รับรู้ เรียนรู้ และรอบรู้ พระปริยัติสัทธรรม พระ
ปฏิบัติสัทธรรม และพระปฏิเวธสัทธรรม ที่ให้ได้รับผลหรืออย่างน้อย
ให้มีประสบการณ์จากการปฏิบัติสัทธรรมตามสมควร

(๒) เพื่อให้มีศีลจารวัตรทั้งดงาม เป็นแบบอย่าง (ทิฐา-
นุกติ) ที่ดีแก่ผู้อื่น

(๓) เพื่อให้เป็นที่ตั้งความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชน

(๔) เพื่อให้สามารถเป็นที่พึ่งทางใจแก่ประชาชนได้

(๕) เพื่อให้ช่วยกันสืบบรรพพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง
ยืนยาว และมั่นคงยิ่งขึ้นไป

๓. เพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางของการบำเพ็ญกุศลความดีเพื่อ
ประโยชน์ และความสันติสุขของสาธุชนหมู่ใหญ่ กล่าวคือ

(๑) เป็นศูนย์กลางของการให้การศึกษาอบรมศีลธรรม และ
ภาวนาธรรม เพื่อความบริสุทธิ์และสันติสุข คือ ความสงบกาย วาจา ใจ
ด้วยสติสัมปชัญญะ และด้วยปัญญาอันเห็นชอบ

(๒) เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของการประกอบศาสนพิธี ได้แก่
กุศลพิธี ทานพิธี บุญพิธี เป็นต้น

(๓) เพื่อให้เป็นอุทยานการศึกษา คือ ศูนย์กลางการศึกษาหา
ความรู้ ทั้งคดีโลกและคดียุทธธรรม ที่จะยังความสว่างคือปัญญา และ
ประโยชน์แก่สาธุชนโดยทั่วไป

๔. เพื่อให้วัดเป็นสถานที่สัปปายะ เหมาะแก่การบำเพ็ญ

คุณความดี (ดังกล่าว) และให้เป็นที่ตั้งแห่งความศรัทธาเลื่อมใสของ
ประชาชนคือ

(๑) ให้มีปูชนียวัตถุที่สำคัญ เป็นที่เลื่อมใสศรัทธา

(๒) ให้มีความสะอาด เรียบร้อย ร่มรื่น และ

(๓) ให้มีความสงบ

๕. เพื่อให้การจัดการ การรักษาและการใช้ศาสนสมบัติเป็น
ไปโดยเรียบร้อยดี กล่าวคือ ให้ใช้ประโยชน์ได้นาน อย่างคุ้มค่าที่
ประชาชนเขาถวายให้ด้วยใจศรัทธาในพระรัตนตรัย ไม่ให้เสียหาย หรือ
เกิดการร่วไหล

การศึกษาและหน้าที่การงาน

- พ.ศ. ๒๕๓๑ สอบได้นักธรรมชั้นเอก
- พ.ศ. ๒๕๓๔ สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค
- พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นครูสอนปริยัติธรรม
- พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกรรมการนักธรรมสนามหลวง
- พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส
- พ.ศ. ๒๕๓๕ วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม
- พ.ศ. ๒๕๓๕ สอบได้เปรียญธรรม ๔ ประโยค
- พ.ศ. ๒๕๓๖ สอบได้เปรียญธรรม ๕ ประโยค
- พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้รับแต่งตั้งเป็น "พระกรรมวาจาจารย์"
- พ.ศ. ๒๕๓๗ สอบได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค
- พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้รับแต่งตั้งเป็น "พระอุปัชฌาย์"

- พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้รับอาราธนาเป็นกรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
- พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้รับอาราธนาเป็นวิทยากรบรรยาย
ถวายความรู้พระสังฆาธิการ
ในเขตภาค ๑๕
เรื่อง "หลักการบริหารวัด และการจัดทำ
แผน และโครงการ"
- พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้พระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ
พระราชทานสมณศักดิ์ เป็น
พระราชาคณะชั้นสามัญ เบญจ
ฝ่ายวิปัสสนา (สป. วิ.)
ที่ พระภาวนาวิสุทธิคุณ

ผลงานทางวิชาการ

หลวงพ่อพระภาวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล) ท่านยังได้แต่งและเรียบเรียงหนังสือต่างๆ เป็นผลงานทางวิชาการไว้ในพระพุทธศาสนาอีกมากมาย เช่น

หนังสือนิพพาน ๓ นัย

หนังสืออริยสัจ ๔

หนังสือตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ

หนังสือพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย เล่มที่ ๑ - ๒

หนังสือหลักสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน

เพื่อทำนิพพานให้แจ้ง

หนังสือธรรมะเพื่อคุณภาพชีวิต

หนังสือโพธิปักขิยธรรม

หนังสือการบริหารวัด

หนังสือรวมปาฐกถาธรรม เล่มที่ ๑ - ๕

หนังสือ THE HEART OF DHAMMAKAYA MEDITATION

(และฉบับแปลเป็นภาษาจีน)

หนังสือทางมรรคผล นิพพาน

รวมทั้งมีบทความทางพุทธศาสนาที่ลงเผยแพร่ในนิตยสารธรรมกาย ตั้งแต่เล่มที่ ๑ จนถึงปัจจุบัน, นิตยสารญาณทิพย์ ตั้งแต่เล่มที่ ๑ จนถึงปัจจุบัน และยังได้มีการบันทึกธรรมบรรยายและคำสอนวิธีปฏิบัติพระกัมมัฏฐานตามแนววิชาธรรมกายไว้ในเทปคาสเซ็ทและวีดีโอ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ผลงาน ที่ได้รับรางวัล

จากผลงานในสมณเพศของหลวงพ่อกษัตริย์คุณ (เสริมชัย ชยมงคล) ปฐมเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายารามที่ท่านได้กระทำไว้มากมาย เป็นเหตุให้ท่านได้รับการยกย่องและเชิดชูเกียรติจากสถาบันต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนหลายรางวัลด้วยกัน ที่สำคัญ อาทิ

รางวัลดีเด่นด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายในประเทศ “เสมาธรรมจักร” พ.ศ. ๒๕๓๖ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ได้รับการคัดเลือก และขึ้นทะเบียนเป็น อุทยานการศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๘

รับรางวัลผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น ด้านสถาปัตยกรรมไทย ประเภท
กิจกรรมและโครงการดีเด่นด้านสร้างสรรค์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๙
จาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

อุโบสถวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ได้รับรางวัล “อนุรักษ์
สถาปัตยกรรมไทยดีเด่น” พ.ศ. ๒๕๓๙ จากสมเด็จพระเทพรัตน-
ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ได้รับรางวัลชนะเลิศ “โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิม-
พระเกียรติฯ ประเภทศาสนสถาน ของกรมป่าไม้” พ.ศ. ๒๕๓๙
จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์

ได้รับรางวัลชนะเลิศ “ผลงานโครงการปลูกป่าถาวร-
เฉลิมพระเกียรติฯ” และได้รับพระราชทาน เข็มทองคำเครื่องหมาย-
โครงการ จาก สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่
๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

การอบรมธรรมปฏิบัติประจำปี โครงการอบรมพระกัมมัฏฐาน แด่พระสงฆ์ประจำปี

วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ได้เปิดการอบรมพระ
กัมมัฏฐานประจำปีขึ้นปีละ ๒ รุ่น คือ รุ่นกลางปี ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๔
พฤษภาคม, รุ่นปลายปี ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๔ ธันวาคม (ของทุกปี)
แก่พระภิกษุสงฆ์ และสาธุชนทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์สำหรับการ
ดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อสร้างพระในใจตนเองและผู้อื่น เพื่อความร่มเย็น
เป็นสุขของสาธุชนให้กว้างขวางออกไป

๒. เพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์ หรือวิทยากรให้เป็นผู้ทรง
คุณวุฒิ และให้คงมาพร้อมด้วยศีลาจารวัตร เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น
เป็นที่พึ่งทางใจแก่สาธุชนได้อย่างแท้จริง ได้ช่วยกันสืบวรพระพุทธ-
ศาสนาให้ยืนยาวยิ่งๆ ขึ้นไป

๓. เพื่อรักษาและสืบต่อธรรมเนียมปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้าให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามที่หลวงพ่อดอกน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ได้สั่งสอนและถ่ายทอดไว้

หลักสูตรการอบรมภาคธรรมบรรยาย

การดำเนินโครงการอบรมสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานแก่พระภิกษุ, สามเณร, อุบาสก, อุบาสิกาและสาธุชนทั้งหลาย เฉพาะภาคธรรมบรรยายได้อารธนาพระมหาเถระผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายธรรมในหัวข้อที่เกี่ยวกับธรรมปฏิบัติ คือ สมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน อันเป็นหลักสูตรช่วยส่งเสริมความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรม ดังต่อไปนี้

๑. หลักสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง ได้แก่ ธรรมอันเป็นอารมณ์ หรือภูมิของสมถะและวิปัสสนา, วิสุทธิ ๗ คือ ธรรมอันเป็นรากเหง้าของวิปัสสนา และธรรมอันเป็นตัววิปัสสนา ฯลฯ

๒. อาการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

๓. จรณะ ๑๕ และการบำเพ็ญบารมี ๓๐ ทศ เป็นต้น

๔. โพธิปักขิยธรรม คือ ธรรมอันเป็นฝักฝ่ายแห่งความตรัสรู้ ได้แก่ สัมมปธาน ๔, อิทธิบาท ๔, สติปัฏฐาน ๔, อินทรีย์ ๕, พละ ๕, โพชฌงค์ ๗, อริยมรรค มีองค์ ๘

เฉพาะหลักสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง และวิธีปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน ตามแนววิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้าที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกน้ำท่านได้ปฏิบัติ และสั่งสอนถ่ายทอดไว้นั้น หลวงพ่อพระภวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล) ปฐมเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม รับเป็นผู้บรรยายเองตลอดมา คราไปถึงทุกวันนี้

วิธีอบรมและหลักสูตรการอบรมภาคปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน

แนวทางในการอบรมพระกัมมัฏฐานของวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม มีวิธีการอบรมดังนี้

มีทั้งการให้การอบรมพระกัมมัฏฐานรวมกัน และมีการแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อย ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ กล่าวคือ

ก) กลุ่มที่ยังปฏิบัติไม่ถึงดวงธรรม หรือ ดวงปฐมมรรค

ข) กลุ่มที่ปฏิบัติได้ถึงดวงธรรมแล้ว ก็แยกไปต่อธรรมให้ถึงธรรมกาย

ค) กลุ่มที่ปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้ว ก็แยกไปต่อวิชาชั้นกลาง มีการพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ และให้ฝึกเจริญวิชาธรรมกาย

ขั้นสูงต่อไป โดยมีพระวิปัสสนาจารย์ หรือพระวิทยากรประจำกลุ่ม คอยให้คำแนะนำโดยใกล้ชิด

เมื่อมีผู้ปฏิบัติได้ผลดีแต่ยังไม่มีประสบการณ์ในการสอน หรือไม่มีอัธยาศัยในการสอน หรือยังเป็นเด็ก ก็ให้ช่วยเจริญภาวนา วิชาธรรมกายขั้นสูงประจำอยู่กลุ่มต่างๆ เพื่อให้การอบรมได้ผลดีขึ้น และมีผลเป็นการสร้างบุคลากรที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการสอน ให้ดูตัวอย่างการสอน แล้วสามารถเป็นวิทยากรในโอกาสต่อไปได้

อุปกรณ์การฝึกอบรม

จะมีหนังสือคู่มือธรรมปฏิบัติ และเทปสอนการเจริญภาวนา ให้ตามสมควรตามกำลังที่มีเจ้าภาพถวาย

จำนวนและระยะเวลาการอบรม

เพื่อให้พระสงฆ์เถระและผู้เข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐาน ณ วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม ในสถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ได้รับคำแนะนำและความรู้ในการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานโดยใกล้ชิด เพื่อให้การปฏิบัติภาวนาได้ผลดีทางวัดหลวงพ่อดุข จึงรับสมัครพระภิกษุ สามเณรผู้เข้ารับการอบรมได้เพียงรุ่นละ ประมาณ ๕๐๐-๖๐๐ รูป และอุบาสก อุบาสิกาสาธุชนรับได้รุ่นละประมาณ ๗๐๐-๘๐๐ ท่านเท่านั้น กำหนดระยะเวลาเข้ารับการอบรม ๑๔ วัน คือ รุ่นกลางปี และปลายปี ถ้ามีผู้สมัครเกินกว่านี้ก็จะพิจารณาแบ่งให้เข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐานในรุ่นต่อไป ผู้สมัครมาก่อนจะได้รับการพิจารณารับเข้ารับการอบรมก่อน

การสมัครเข้ารับการอบรม และข้อปฏิบัติที่สำคัญ

สำหรับผู้สนใจที่จะเข้ารับการอบรมภาวนาธรรมนี้ กำหนดให้ส่งจดหมายขอสมัครเข้ารับการอบรมไปยัง พระภาวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล) เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดุขธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๗๐๑๓๐

ในกรณีมีผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันหลายท่าน ให้ระบุรายชื่อและวัดของผู้ที่จะไปร่วมกันนั้นด้วย เมื่อผู้สมัครได้มีจดหมายแจ้งความจำนงค์ขอสมัครเข้ารับการอบรมไปแล้ว หากผู้สมัครไม่ได้รับแจ้งว่าจำนวนผู้สมัครเต็มแล้ว ขอให้เตรียมเดินทางไปเข้ารับการอบรมได้

โดยขออาราธนาให้เดินทางถึงวัดสระเกศ (ภูเขาทอง) กรุงเทพฯ ก่อนเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานหนึ่งวัน (รุ่นกลางปีให้ไปถึงวัดสระเกศ วันที่ ๓๐ เมษายน เวลา ๑๓.๐๐ น. ส่วนรุ่นปลายปีให้ไปถึงวัดสระเกศ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน เวลา ๑๓.๐๐ น.) เพื่อขึ้นรถที่จัดไว้ให้เดินทางไปสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายพร้อมกัน

รถโดยสารจะออกเดินทางจากหน้าศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ (ภูเขาทอง) ก่อนวันเปิดการอบรมหนึ่งวันของการอบรมทุกรุ่น เวลา ๑๓.๐๐ น. (โทร. สำนักงานมูลนิธิ วัดสระเกศ ๒๒๔-๗๔๗๕, ๖๒๑-๑๒๓๕-๖) หรือพระคุณเจ้าผู้ขอเข้ารับการอบรม จะเดินทางไปยังสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เองโดยตรง ตามวันเวลาที่ระบุนี้ได้ (โทร. วัดหลวงพ่อดุข (๐๓๒) ๒๕๔-๖๕๐, ๒๕๓-๓๕๒) รถบขส. ขึ้นรถที่ขนส่งสายใต้ สาย ๗๘ และปอ. ๒ (กรุงเทพฯ- ดำเนินสะดวก) ผ่านหน้าวัด ก่อนถึงตลาดดำเนินสะดวก

กำหนดการประจำวัน

เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการอบรมพระกัมมัฏฐาน วัดหลวงพ่อดุข จึงได้กำหนดกิจวัตรประจำวันให้ผู้เข้ารับการอบรมพึงปฏิบัติเสมอกันดังนี้

- ๐๔.๐๐ น. ตีบนอน (สัญญาณระฆัง)
 ๐๔.๓๐ น. ทำวัตรเช้า ผีกรเจริญภาวนาธรรม
 ๐๖.๐๐ น. จันยาคุ
 ๐๘.๐๐ น. เจริญภาวนาธรรมรวมกัน
 ผู้ปฏิบัติธรรมได้ถึงธรรมกาย
 ให้แยกไปรับการต่อวิชาอีกต่างหาก
 ๐๙.๓๐ น. รับภัตตาหารบิณฑบาต
 ให้ฉันภัตตาหารเฉพาะบิณฑบาต
 และฉันภัตตาหารมือเดียว
 ๑๔.๐๐ น. ฟังบรรยาย มิมหาสติปัฏฐาน ๔,
 โพธิปักขิยธรรม, พระวินัย เป็นต้น
 ๑๗.๐๐ น. แบ่งกลุ่มปฏิบัติภาวนาธรรม
 ให้พระวิทยากรช่วยแนะนำ
 และควบคุมพระกัมมัฏฐานอย่างใกล้ชิด
 ส่วนผู้ปฏิบัติได้ถึงธรรมกายรับการต่อวิชา
 ๑๙.๐๐ น. ทำวัตรเย็น ปฏิบัติภาวนาธรรม
 ตอบปัญหาธรรม
 ๒๑.๐๐ น. ดับไฟ จำวัด

การอบรมธรรมปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ณ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม โดย หลวงพ่อพระ-
 ภาวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ. ๖) ปฐมเจ้าอาวาส
 ได้จัดตั้งโครงการสำหรับเยาวชนทั่วไป โดยใช้ชื่อโครงการว่า

“โครงการอบรมธรรมปฏิบัติเพื่อเยาวชน”

ซึ่งโครงการดังกล่าวมีหลักการและเหตุผล ดังนี้

“เยาวชน” เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งของครอบครัว
 วงศ์ตระกูล และประเทศชาติ วิธีการฝึกฝนพัฒนาเยาวชนให้เป็น
 ผู้ที่เพียบพร้อมด้วยความรู้คู่คุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี อาจมี
 หลายวิธี แต่วิธีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน
 ในสังคมไทยคือการบวช อันเป็นรูปแบบของการฝึกฝน อบรม และ
 ควบคุมตน พร้อมทั้งขัดขัดเกลากิเลสในใจตนเอง เพื่อให้เป็นผู้ที่

ถึงพร้อมด้วยกาย วาจา และใจ เป็นไปตามแนวทางคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงมีพระประสงค์ให้เราทั้งหลายได้ประพฤติและปฏิบัติตนด้วยการละจากสิ่งชั่วทั้งปวง ให้ประกอบแต่กรรมดี และทำจิตใจให้ผ่องใส เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งชีวิตทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อ “สร้างพระในใจกุลบุตร และกุลธิดา” ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย มีสติสัมปชัญญะ ด้วยสมาธิที่มั่นคง และด้วยปัญญาอันเห็นชอบ รู้จักบาปบุญคุณโทษตามที่เป็นจริง รู้ทางเจริญ ทางเสื่อมแห่งชีวิต จักได้ไม่เป็นผู้ประมาทมัวเมาในชีวิต หลงไปตามกระแสโลกที่เป็นไปด้วยอำนาจของกิเลส ตัณหา อุปาทาน และกรรมชั่วที่จะเป็นโทษ เป็นความทุกข์เดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น

๒) ให้ได้รับการอบรมศีล, สมาธิ และปัญญา ตามแนววิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า ให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามที่พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ (สด จนฺทสโร) ได้สั่งสอนและถ่ายทอดไว้

๓) ให้เห็นคุณค่าของพระรัตนตรัย และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีของไทย ช่วยกันรักษาและสืบต่อพระพุทธศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีไว้ด้วยการประพฤติปฏิบัติธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี

๔) ให้เป็นผู้มีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งจะพลอยช่วยให้สุขภาพกายดีขึ้นอีกทางหนึ่ง

ประเภทของโครงการอบรม

โครงการอบรมภาคฤดูร้อน มี ๒ โครงการ คือ

- ก) โครงการบวชนกชนมจารีณี (ถือศีล ๘ ไม่ปลงผม) ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ เมษายน ของทุกปี
- ข) โครงการบรรพชาสามเณร ภาคฤดูร้อน ระหว่างวันที่ ๑-๒๓ เมษายน ของทุกปี

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม

- ๑. เป็นชายอายุระหว่าง ๑๒-๑๗ ปี (สำหรับผู้จะบวชเป็นสามเณร)
- ๒. เป็นหญิงอายุตั้งแต่ ๑๒ ปีขึ้นไป
- ๓. มีความประพฤติดี มีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติ และสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของวัดได้
- ๔. มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เสพและติดสิ่งเสพติด เช่น บุหรี่ เป็นต้น
- ๕. ได้รับอนุญาตจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง

การเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ประจำตัว

- ๑. ใบสมัครเข้ารับการอบรม จำนวน ๒ ใบ

๒. รูปถ่ายที่ถ่ายไม่เกิน ๖ เดือน ขนาด ๒ นิ้ว จำนวน ๑ รูป
๓. เฉพาะผู้ที่มีโรคประจำตัว ให้มีเอกสารจากทางแพทย์
หรือจากสถานศึกษารับรองว่า
สามารถจะมาอยู่ปฏิบัติธรรมได้ด้วย
๔. เสื้อผ้าชุดขาว ๒ ชุด (ชุดอุบาสก/อุบาสิกา)
หรือชุดนักเรียน/นักศึกษา ของสถาบันฯ
(เฉพาะผู้เข้ารับการบรรพชาสามเณร ไม่ต้องเตรียม
เสื้อขาว - ผ้านุ่งนาคมา ทางโครงการฯ ได้เตรียมให้แล้ว)
๕. เตรียมของใช้ส่วนตัว เช่น สบู่, ยาสีฟัน, ผงซักฟอก,
ไฟฉาย, ยาประจำตัว เป็นต้น

โครงการอบรมเยาวชน ภาคปกติ

เปิดการอบรมจากสถาบันการศึกษา และหน่วยงานราชการ/
รัฐวิสาหกิจต่างๆ ที่ขอมาเข้ารับการอบรมได้ตั้งแต่เดือนมิถุนายน-
พฤศจิกายน เดือนละ ๒ รุ่น รุ่นละไม่เกิน ๔๐๐ คน

ระเบียบการเข้ารับการอบรมฯ

๑. ให้ทางสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ส่งเอกสาร/
จดหมายหรือแผนงานการอบรมติดต่อขอมาเข้ารับการ

- อบรมล่วงหน้าอย่างน้อย ๑๕ วัน
(เจ้าหน้าที่เจ้าอาวาส วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม)
๒. ให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกท่านถือศีล ๘
(งดรับประทานอาหารในเวลาเย็น)
๓. ให้เตรียมเสื้อผ้าชุดขาว ๒ ชุด (ชุดอุบาสก/อุบาสิกา)
หรือชุดนักเรียน/นักศึกษา สำหรับครู/อาจารย์ ให้สวมใส่
ชุดที่สุภาพเรียบร้อย และในระหว่างการอบรมไม่อนุญาต
ให้สุภาพสตรีสวมใส่กางเกงโดยเด็ดขาด
๔. ผงซักฟอก, ไฟฉาย, ยาประจำตัว เป็นต้น

ติดต่อเข้ารับการอบรมฯ ได้ที่

ประชาสัมพันธ์วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๗๐๑๓๐

โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๕๐, ๒๕๓-๓๕๒ ต่อหมายเลข ๒๒๐

วิธีการอบรมสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน

ภาคปริยัติธรรม

ก) อบรมธรรมะเบื้องต้น

มีทาน, ศีล, ภาวนา, คิปปิปฏิบัติ (ธรรมสำหรับฆราวาส)
และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีของไทย

ข) พุทธประวัติและศาสนพิธี

และทุกวันเวลา ๑๔.๐๐ น. จะมีพระอาจารย์ หรือพระเถรานุเถระมาบรรยายธรรมประมาณ ๑ ชั่วโมง ทางวัดจะมีหนังสือคู่มือธรรมปฏิบัติและเทปสอนภาวนาให้ตามสมควร ตามกำลังที่มีเจ้าภาพ

ภาคธรรมปฏิบัติ

ก) กิจกรรมทำวัตร สวดมนต์เช้า-เย็น

ข) ฝึกอบรมเจริญภาวนาตามแนววิชาธรรมกาย

และการ ฝึกปฏิบัติพระกัมมัฏฐานแต่ละวันจะมีทั้ง

- การให้คำแนะนำในการฝึกเจริญภาวนาเป็นส่วนรวม
- และทั้งการแยกเป็นกลุ่มย่อย โดยมีพระวิทยากรผู้ช่วยคอยให้คำแนะนำ และควบคุมการเจริญภาวนาอย่างใกล้ชิดทุกกลุ่ม

กิจกรรมการอบรมประจำวัน

ภาคเช้า

- ๐๕.๐๐ น. สัญญาณระฆัง
- ๐๕.๓๐ น. ทำวัตรเช้า/เจริญภาวนา
- ๐๗.๐๐ น. จันภัตตอาหารเช้า/รับประทานอาหารเช้า
- ๐๙.๐๐ น. สัญญาณระฆัง
- ๐๙.๓๐ น. เจริญภาวนาธรรม/ธรรมบรรยาย

๑๐.๔๕ น. สัญญาณกลองเพล

๑๑.๐๐ น. จันภัตตอาหารเพล/รับประทานอาหารกลางวัน

ภาคบ่าย

๑๓.๓๐ น. สัญญาณระฆัง

๑๔.๐๐ น. ธรรมบรรยาย

๑๖.๓๐ น. สัญญาณระฆัง

๑๗.๐๐ น. แบ่งกลุ่มย่อยเจริญภาวนาธรรม

๑๙.๐๐ น. สัญญาณระฆัง

๑๙.๓๐ น. ทำวัตรเย็น/เจริญภาวนาธรรม ตอบปัญหาธรรม

๒๑.๐๐ น. ดับไฟ จำวัด

ข้อปฏิบัติระหว่างการเข้ารับการอบรม

๑. สำหรับผู้อยู่อบรมธรรมปฏิบัติให้ถือศีล ๘ (งดอาหารเย็น)
๒. เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ/ข้อบังคับในการอบรม
๓. เป็นผู้มีระเบียบวินัย เช่นการเข้าแถวเพื่อไปทำกิจกรรมต่างๆ และการเดินไปยังสถานที่เจริญภาวนา
๔. เป็นผู้มีความอดทนในการเข้าร่วมกิจกรรม (อดข้าวเย็น/นั่งสมาธิ/ฟังธรรม)
๕. ต้องช่วยตนเองในเรื่องความเป็นอยู่

เช่น ช่วยตนเองในการตักอาหาร

และการล้างภาชนะด้วยขามที่ใช้รับประทานอาหาร

การนอนในกลด หรือสถานที่ที่ทางวัดจัดไว้ให้

๖. ผู้ที่มีโรคประจำตัว ควรแจ้งให้อาจารย์หรือพระพี่เลี้ยง
ทราบ หรือเอายาประจำตัวมาด้วย

๗. ทำความสะอาดที่พักอาศัย/ห้องน้ำ ช่วยกันรักษาความ
สะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่
ตลอดจนช่วยกันรักษาของสงฆ์ และพึงใช้ของทุกอย่าง
ด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง

๘. หากพบว่ามียูปกรณ์หรือสาธารณูปโภคสิ่งใดชำรุด
ให้บอกพระเจ้าหน้าที่ หรืออาจารย์ที่ดูแล

๙. ช่วยปิดน้ำ/ไฟฟ้า ทุกครั้งที่เสร็จจากภารกิจ
หรือปิดไฟตามที่ทางวัดกำหนดไว้

๑๐. ก่อนกลับ (จบการอบรมฯ)

ให้ทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ

เช่น กลด ผ้าห่ม เสื้อ หมอน ฯลฯ ให้เรียบร้อย

และนำมาคืนที่คลังสิ่งสมณภัณฑ์ ข้างศาลาอเนกประสงค์

ข้อห้ามระหว่างการเข้ารับการอบรม

๑. ห้ามนำสิ่งเสพติดประเภทต่างๆ เข้ามา

และโปรดยงดการสูบบุหรี่ตลอดการอบรม

๒. ห้ามพกพาอาวุธ หรือของมีคมต่างๆ

๓. ห้ามสะสมอาหารและของขบเคี้ยวหลังยามวิกาล
ในบริเวณกลด หรือที่พักของตน

๔. ห้ามประพฤติตนในทางที่จะขาดความสามัคคี
หรือก่อให้เกิดเรื่องทะเลาะวิวาทกัน

๕. ห้ามฟังวิทยุ หรือนำอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องเสียงต่างๆ เข้ามา
(จะทำให้จิตใจฟุ้งซ่านได้)

๖. ห้ามนำเอกสาร หรือหนังสืออ่านเล่นต่างๆ เข้ามา
(จะทำให้จิตใจฟุ้งซ่าน)

๗. ห้ามจับกลุ่มสนทนากันในเรื่องไร้สาระ
ที่ไม่ใช่การสนทนาธรรมหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

๘. ห้ามพูดโอ้อวดผลของการปฏิบัติธรรม
และไม่พูดหยาบคาย คำส่อเสียด หรือด้อยค่าลามก
และไม่พูด หรือกระทำการใดๆ อันจักไม่ให้เกิด
ต่อสุภาพสตรี รวมทั้งไม่ส่งเสียงดังให้เกิดความรำคาญ

แก่ผู้อื่นที่ต้องการความสงบ หรือกำลังพักผ่อน

๙. ห้ามลงอาบนํ้าหรือซักผ้าในคลอง

๑๐. ห้ามทำความสกปรกในบริเวณวัด
เช่น ทิ้งขยะมูลฝอยลงในที่ที่มีได้จัดภาชนะรองรับไว้

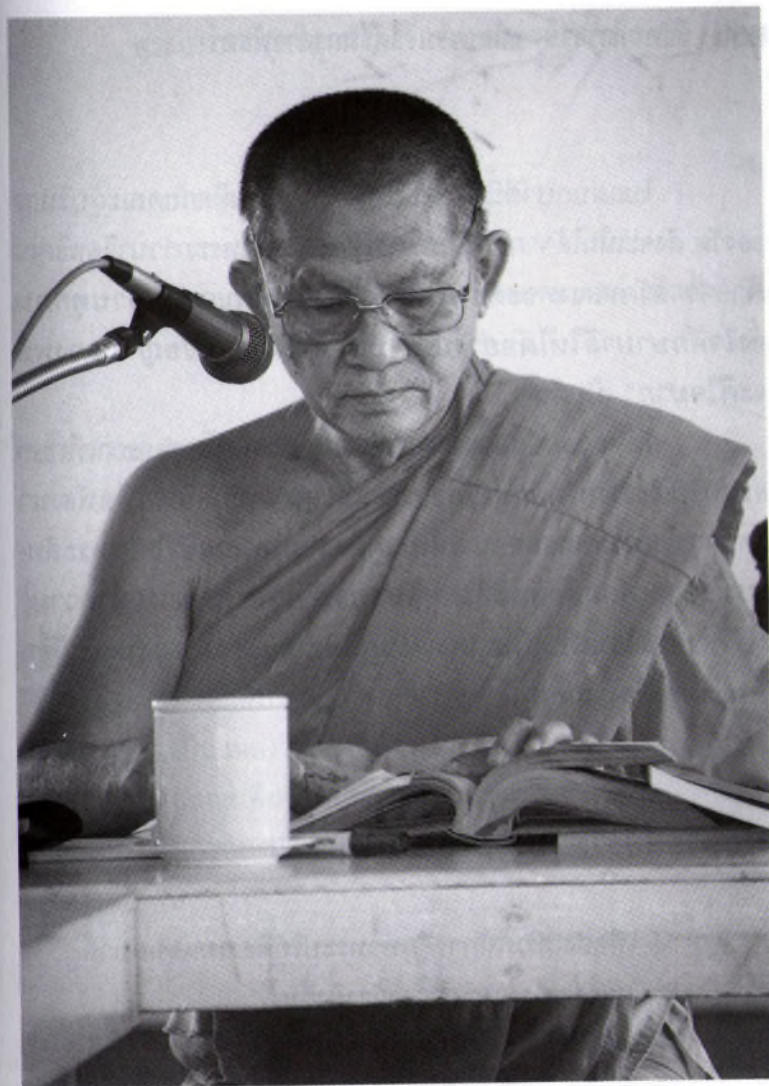

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกนักธรรมและแผนกบาลี

หลักการและเหตุผล

เนื่องด้วยวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม เป็นสถานที่ให้ความรู้ให้การศึกษา และการปฏิบัติพระสัทธรรมตามแนววิชาธรรมกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อให้ได้ผล คือ ปฏิเวธ แต่การจะปฏิบัติได้ถูกต้องตรงทางนั้นจำเป็นต้องมีการศึกษาพระปริยัติธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติธรรมก่อน เปรียบเสมือนการศึกษาสำรวจแผนที่ทางเดินก่อนออกเดินทาง

ดังนั้น วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม จึงมีนโยบายให้พระภิกษุสามเณรในวัดทุกรูป พร้อมทั้งผู้สนใจ เข้ารับการศึกษาพระปริยัติธรรมอย่างจริงจัง ทั้งในแผนกบาลี และแผนกนักธรรม

หลวงพ่อดพระภาวนาวิสุทธิคุณ

ทำหน้าที่ทั้งเจ้าอาวาส พระอุปัชฌาย์ และครูสอนพระปริยัติธรรม (ในภาพ) กำลังสอนวิชาธรรมวิจารณ์ชั้นนักธรรมเอก แก่พระภิกษุ สามเณร วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

ในแผนกบาลีนี้มีการส่งเสริมอย่างเต็มที่จากคณะผู้บริหารของวัด ดังจะเห็นได้จากคำให้โอวาทของหลวงพ่อบุญธรรมคุณเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดุสิตว่า “อยากให้พระเถระลูกหลานทุกคนตั้งใจศึกษาบาลีให้ได้อย่างน้อยเป็น “พระมหาเปรียญ” หลวงพ่อบุญธรรมใจมาก” เป็นต้น

วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม จึงได้จัดโครงการการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนกนักธรรม และแผนกบาลีขึ้น เพื่อพัฒนาบุคลากรในพระพุทธศาสนาให้เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในพระสัทธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาแล้วนั้นไปเป็นแนวทางปฏิบัติต่อตนเอง และแนะนำผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์

นโยบายและวัตถุประสงค์แผนกบาลี

๑. เพื่อส่งเสริมให้การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีให้เข้มแข็ง และกว้างขวางยิ่งขึ้น
๒. เพื่อให้ผู้ศึกษาเห็นคุณค่าของการศึกษาภาษาบาลีว่าเป็นการเรียนรู้เพื่อทรงไว้ซึ่งพระพุทธพจน์ อันเป็นการช่วยกันจรรโลงพระพุทธศาสนาอีกด้วย
๓. เพื่อให้ผู้ศึกษาบาลีมีคุณวุฒิ ตามระเบียบของคณะสงฆ์
๔. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาพระสัทธรรมแก่ตนเองและผู้อื่น เช่น การแปลพระไตรปิฎก

๕. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไปในภายหน้าในการเผยแผ่พระสัทธรรม เช่น การศึกษา, การปกครองของคณะสงฆ์ เป็นต้น

นโยบายและวัตถุประสงค์แผนกนักธรรม

๑. บริหารและพัฒนาการเรียนการสอนแผนกนักธรรม แผนกสามัญ และการศึกษาเสริมอื่นๆ เช่น การศึกษานอกโรงเรียน, คอมพิวเตอร์, ภาษาอังกฤษ, ทักษะการพูด เป็นต้น
๒. เป็นแหล่งวิชาการ ค้นคว้า แลกเปลี่ยนข้อมูลการเรียนการสอน และอบรมแก่ครูอาจารย์ และวิทยาการ

งานด้านการปกครอง... หลวงพ่อพระภาวนาวิสุทธิคุณ
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ทำหน้าที่บริหารกิจการ
ของวัด และทำหน้าที่ปกครอง ให้การศึกษาอบรมพระภิกษุ
และสามเณร ภายในวัดอยู่เป็นประจำมิได้ขาด

กิจกรรมบำเพ็ญกุศล ในวันสำคัญประจำปี

วันสำคัญประจำปี

- วันเสาร์ต้นเดือน
- วันขึ้นปีใหม่ / วันตั้งทุน และเพิ่มทุนนิธิตาหาร
คิลานเภสัช และทุนเผยแพร่ธรรม
- วันคล้ายวันมรณภาพของหลวงพ่อดปากน้ำ
- วันตรุษจีน
- วันมาฆบูชา
- โครงการอบรมธรรมปฏิบัติเพื่อเยาวชน ภาคฤดูร้อน
- วันสงกรานต์
- อบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นกลางปี

- วันวิสาขบูชา และวันทอดผ้าป่ามหากุศล
- วันอาสาฬหบูชา
- วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ฯ
- วันคล้ายวันบรรลุนิคมของหลวงพ่อดอกน้ำ
- วันทอดผ้าป่ามหากุศล
- วันตักบาตรเทโวโรหณะ
- วันทอดผ้าป่านวากานุสรณ์
- วันทอดกุฐินสามัคคี
- วันคล้ายวันเกิดของหลวงพ่อดอกน้ำ
- อบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นปลายปี
- วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ

กำหนดการบำเพ็ญกุศลเจริญภาวนา

- ๐๙.๐๐ น. รับผิดชอบแล้วเจริญภาวนา
- ๐๙.๓๐ น. พิธีตักบาตร
เฉพาะวันขึ้นปีใหม่ และวันออกพรรษา
- ๑๑.๐๐ น. ถวายสังฆทานภัตตาหารแด่พระสงฆ์แล้ว
ทุกท่านรับประทานอาหารร่วมกัน
- ๑๓.๐๐ น. เจริญภาวนาธรรม พระธรรมเทศนา หรือ
ธรรมบรรยาย แล้วต่อยด้วยพิธีพิเศษของวันนั้น

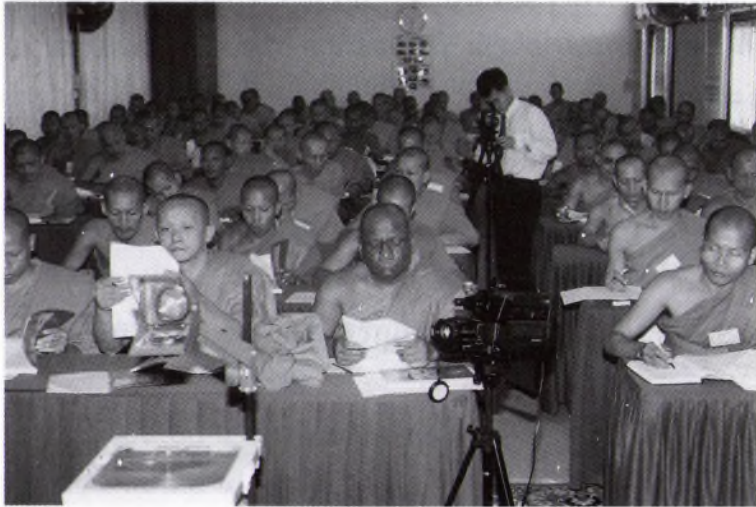
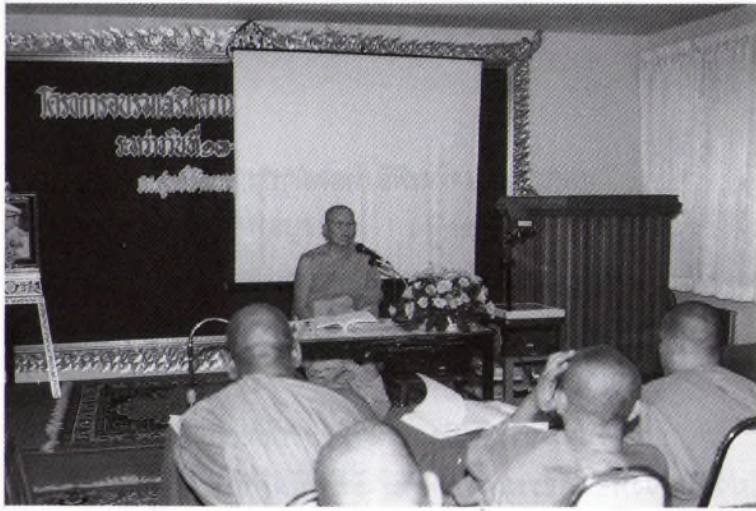
เช่น ทานพิธี, ทอดผ้าป่า, ถวายผ้าอาบน้ําฝน,
ทอดกุฐิน

๑๔.๐๐ น. เวียนเทียนรอบอุโบสถ

หมายเหตุ :

ทุกวันที่มีการจัดกิจกรรม มีรถรับส่งสาธุชนจากกรุงเทพฯ
ไปวัดหลวงพ่อดอกน้ำธรรมกายาราม ขึ้นรถได้ที่หน้าศาลาการเปรียญ
วัดสระเกศ เวลา ๐๙.๐๐ น. เสร็จกิจกรรมแล้วรถออกจากวัด
หลวงพ่อดอกน้ำธรรมกายาราม ถึงวัดสระเกศ กรุงเทพฯ เวลาประมาณ
๑๖.๓๐ น.

บรรยาย "หลักการบริหารวัด"

แก่พระสังฆาธิการ ภาค ๑๕

ในโครงการเสริมความรู้แก่พระสังฆาธิการ ภาค ๑๕
ที่เจ้าคณะภาค ๑๕ จัดขึ้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอยุธยา

กิจกรรมการเผยแพร่ธรรมะ มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

การอบรมเจริญภาวนาวิชชาธรรมกาย ภายใต้การ
ควบคุมพระกัมมัฏฐานของ พระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร
(วีระ คณุตตโม) รองเจ้าอาวาส และพระอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาธุระ
วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และหลวงพ่อบุญพระภาวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย
ขยมงคล ป.ธ. ๖) เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม กำหนด
วัน เวลา และสถานที่ เอาไว้ดังต่อไปนี้

๑. ที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร (ภูเขาทอง)

ทุกวันอาทิตย์ วันละ ๓ รอบ (เฉพาะวันอาทิตย์ต้นเดือน
มีพิธีถวายสังฆทานภัตตาหารเพลร่วมกัน) ดังต่อไปนี้

๐๙.๓๐ น. ทำวัตรเช้า

- ๑๐.๐๐ น. สำหรับสาธุชนทั่วไปฝึกเจริญกรรมภาวนา
ทั้งเบื้องต้น และเบื้องกลางร่วมกัน
๑๓.๐๐ น. แบ่งผู้รับการอบรมเป็นกลุ่มย่อย
ทุกวันจันทร์ และพฤหัสบดี ภาควิชา เวลา ๑๘.๐๐ น.

๒. ที่วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

ในสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

ทุกวันเสาร์ต้นเดือน เวลา ๐๗.๐๐ น. มีรถรับส่งผู้มีจิตศรัทธา
ไปปฏิบัติธรรมที่วัดหลวงพ่อดฯ เป็นประจำ โดยไม่คิดค่าโดยสาร
แต่ประการใด มีกำหนดการดังนี้

- ๐๙.๐๐ น. ทำวัตรเช้าเจริญกรรมภาวนาธรรม
๑๑.๐๐ น. ถวายสังฆทานภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์
๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน
๑๓.๐๐ น. ทำวัตรเย็น เจริญกรรมภาวนาธรรม/ธรรมบรรยาย
๑๔.๐๐ น. ออกเดินทางกลับ

รายการธรรมปฏิบัติ ทางสถานีวิทย์และโทรทัศน์ รายการ “ธรรมสู่สันติ” และ “ธรรมก่อนนอน” ทางสถานีวิทย์ และโทรทัศน์ต่าง ๆ

๑. สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๙ อสมท.
ทุกวันพุธ สัปดาห์ที่ ๒ ของเดือน
เวลา ๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น.
๒. สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์
ทุกวันอาทิตย์ สัปดาห์ที่ ๓ ของเดือน
เวลา ๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น.
๓. สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์
ทุกคืนวันอาทิตย์ เวลา ๒๒.๕๐ น.

คณะผู้บุกเบิกก่อตั้งมูลนิธิ และสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

จนเป็นวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

(แถวหน้า) รศ. ดร. ธีระ เกรอต รองประธานมูลนิธิ ฯ

ศ. บัญญัติ สุชีวะ ประธานมูลนิธิ ฯ

นายเสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์

กรรมการ ผู้อำนวยการมูลนิธิ ฯ

และสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

ศ. ดร. นิคม จันทรวิทุร ที่ปรึกษามูลนิธิ ฯ

การก่อตั้ง

มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

จุดกำเนิดของโครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการประชุมใหญ่ของคณะกรรมการบริหารโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๒๓ ณ หอวิปัสสนากัมมัฏฐาน วัดปากน้ำ ซึ่งพระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชชมหามุนี (ช่วง วรปุณฺณมहाเถร ป.ธ. ๙ ปัจจุบันดำรงสมณศักดิ์ที่ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ผู้เป็นองค์ประธานโครงการ และเป็นประธานในที่ประชุม ยังไม่พร้อมที่จะพิจารณาอนุมัติให้จัดอบรมพระวิปัสสนาจารย์ในส่วนกลางที่วัดปากน้ำ ตามข้อเสนอของ คุณเสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์ (ปัจจุบันคือ พระภาวนาวิสุทธิคุณ-เสริมชัย ชยมงฺคโล) ที่เสนอให้รับดำเนินการเป็นโครงการประจำ

โครงการพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย จึงได้ถือกำเนิดขึ้น โดยเป็นผลจากการประชุมดังกล่าว คณะศิษย์หลวงพ่อดอกน้ำ ประกอบด้วยพระเถรานุเถระ และคฤหัสถ์ผู้เป็นกำลังสำคัญในการช่วย เผยแผ่ธรรมปฏิบัติ ได้มีความเห็นร่วมกันถึงความจำเป็นของการอบรม วิปัสสนาจารย์ และวิทยากรให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความสามารถ และเป็นหลักชัยในการถ่ายทอดวิชาธรรมกายที่เพียบพร้อมในทางปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธแก่สาธุชน จึงได้ประชุมกันเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๓ ณ พระตำหนักสมเด็จพระสังฆราช วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เพื่อจัดตั้ง "โครงการ และมูลนิธิพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย" ขึ้น เพื่อเปิดการอบรมสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานขึ้นที่วัดสระเกศ และเพื่อจัดหาทุนซื้อที่ดิน และก่อสร้าง-จัดตั้ง "สถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย" และดำเนินการตั้งเป็นวัดต่อไป

ครั้นวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ คณะกรรมการบริหารมูลนิธิฯ ได้พิจารณา และมีมติที่จะใช้ที่ดินแปลง ๗๒.๕ ไร่ ที่อำเภอดำเนินสะดวก เป็นสถานที่ถาวรเพื่อก่อตั้งสำนักสงฆ์ และสถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย ขึ้นต่อไป โดยมีปณิธาน ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อฝึกอบรม และผลิตพระวิปัสสนาจารย์ที่ดีพร้อม และเป็นที่ฝึกอบรมสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนววิชาธรรมกายแก่พุทธบริษัท

๒. เพื่อศึกษาและปฏิบัติวิชาธรรมกายขั้นสูงร่วมกัน และต่อเนื่อง

๓. เพื่อให้อุบาสก อุบาสิกา มีที่พักชั่วคราวในการศึกษาและ

ปฏิบัติธรรมตามแนววิชาธรรมกาย

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๒๔ มูลนิธิพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย ก็ได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทยให้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

และในปีแรกแห่งการจัดตั้งโครงการ/มูลนิธิ และสถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย ซึ่งอยู่ภายใต้การนำของพระเดชพระคุณ พระพรหมคุณาภรณ์ (เกี่ยว อุปฺเสณมหาเถร ป.ธ. ๙ ; สมเด็จพระพุฒาจารย์) และพระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร (วีระคณฺหุตฺตโม) ที่ศิษยานุศิษย์ทุกคนเลื่อมใสศรัทธาต่อวัดอุปฺระสงค์ และการดำเนินงานดังกล่าว ต่างพากันแซ่ซ้องสาธุการด้วยความกตัญญูตเวทิตาเป็นอย่างยิ่ง ก็ได้ก้าวรุดไปเพื่อสืบพระบวรพุทธศาสนาและประกาศพระสัทธรรม ธรรมปฏิบัติ คือ สมถวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนววิชาธรรมกายของพระพุทธองค์ ให้เผยแผ่กว้างขวางออกไป ในขณะที่การดำเนินการสร้างสำนักสงฆ์และสถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกายขึ้น ยังอยู่ในระยะเริ่มแรก นับว่าประจวบกันเป็นกาลเวลาอันดีเลิศที่สาธุชนทุกๆ ท่านจักได้มีโอกาสอันประเสริฐที่จะเจริญเนืองนานุญในพระบวรพุทธศาสนาสืบต่อไป

พิธีผูกพัทธสีมา เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕
 พระเดชพระคุณ เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
 ได้เป็นองค์ประธานสงฆ์ ในพิธีผูกพัทธสีมาอุโบสถ วัดหลวงพ่อดฯ
 พร้อมด้วย เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์
 และ เจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์
 (ในสมัยที่ดำรงสมณศักดิ์เป็นที่ พระธรรมปัญญาบดี)

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิ และโครงการพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย

มูลนิธิ และโครงการพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย วัด
 สระเกศ ราชวรณาววิหาร กรุงเทพฯ ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญยิ่ง คือ

๑. เพื่อสืบทอด และจรรโลงพระบรมพุทธศาสนา
๒. เพื่อสาธุชนจักได้ทำให้แจ้งซึ่งวิชาธรรมกายของพระ-
 พุทธเจ้า ตามอย่างทีพระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อ-
 วัดปากน้ำ (สด จนทสโร) ท่านปฏิบัติเข้าถึง รู้-เห็นและเป็นธรรมกาย
 ได้แนะนำสั่งสอนถ่ายทอดไว้
๓. เพื่อเผยแผ่ธรรมปฏิบัติ สมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน ตาม
 แนวทางวิชาธรรมกายโดยใกล้ชิด ให้กว้างขวาง และมีประสิทธิภาพ
 มากที่สุด

๔. เพื่อฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์ หรือวิทยากรให้ถึงพร้อมทั้งฝ่ายปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ให้งดงามด้วยศีลาจารวัตร ให้สามารถเป็นหลักชัยสั่งสอนวิชาธรรมกาย และเป็นแม่พิมพ์ที่ดีแก่นุชนบริษัท

๕. เพื่อจัดตั้งและบริหารกิจการของ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ในสถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย ให้เป็นศูนย์การศึกษาค้นคว้า ฝึกอบรม และปฏิบัติวิชาธรรมกาย อีกทั้งเป็นศูนย์เจริญวิชาธรรมกายชั้นสูงร่วมกัน และต่อเนื่องตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง

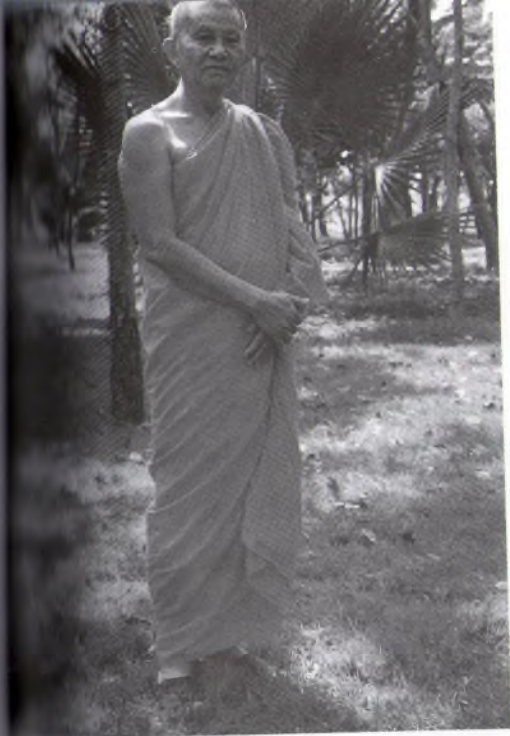
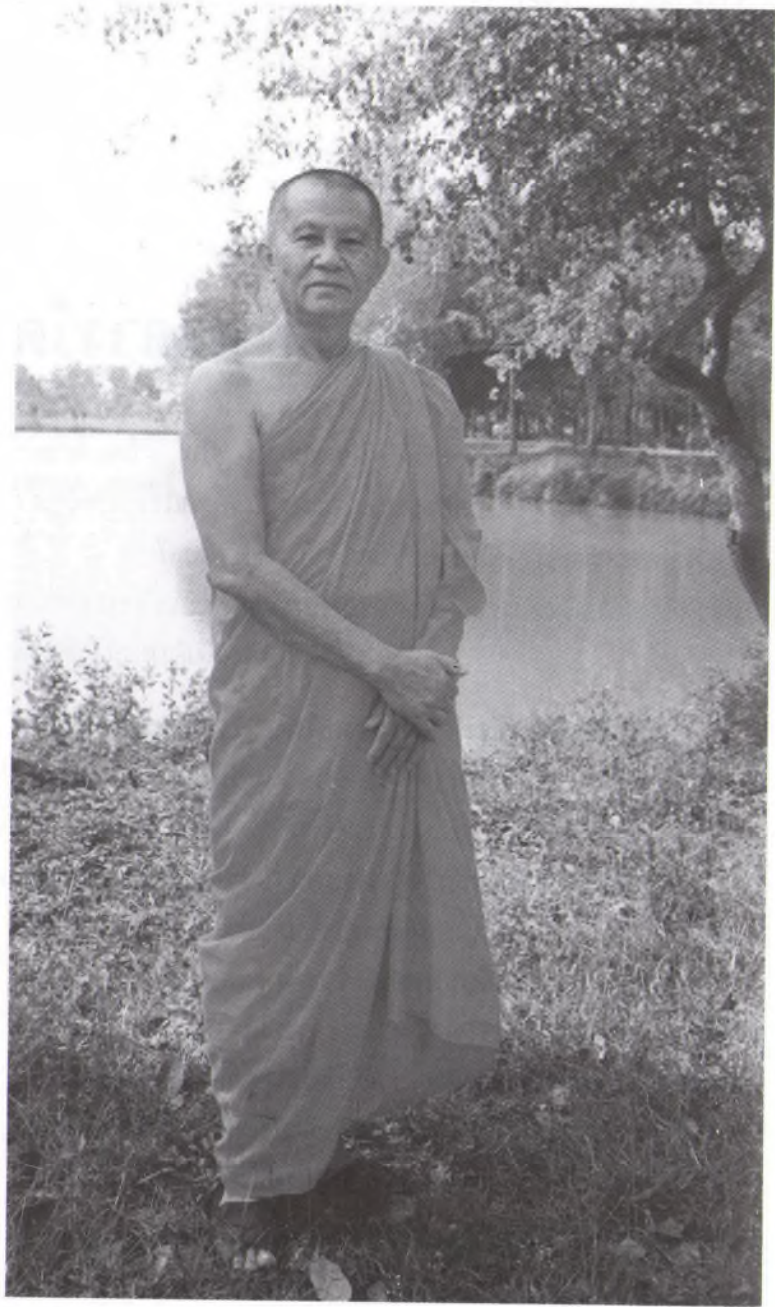
๖. เพื่อปฏิบัติธรรมให้มีผลเป็นการเสริมสร้างความสงบสันติสุขในมวลมนุษยธรรมวฏฏะทั้งหลาย และให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันนี้

ป่าไม้งามท่ามกลางวัด

วัดต้องมีพื้นที่ร่มรื่นด้วยแมกไม้ นานาชนิดเหมือนป่าไม้ เพื่อผู้ที่เข้ามาแสวงบุญในเขตวัดได้รับความสดชื่นจากธรรมชาติ ใจอ่อนนุ่มลงสู่สมาธิได้ง่าย

ด้วยเหตุนี้เอง หลวงพ่อพระภาวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัยมงคลโล ป.ธ. ๖) จึงดำริให้ปลูกสวนป่าขึ้นด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิดที่มีคุณค่า และหายาก เช่น จันทน์หอม, จันทน์กระพ้อ, เต็ง, มะค่าโมง, ชิงชัน, ประดู่ลาย, สาธร, รัง, ขานาง, นางดำ ฯลฯ รวมทั้งต้นไม้ที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าในอดีต ซึ่งนับย้อนถอยหลังไปหลายพระองค์ เช่น ต้นชึก หรือ จามจุรีสีทอง อันเป็นต้นไม้ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า พระนามว่า กกุสันโธ, ต้นขานาง อันเป็นต้นไม้ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า พระนามว่า โกณฑัญญะ และต้นไม้อื่นๆ อีกมากมาย

โดยเฉพาะต้นพระศรีมหาโพธิ์ ที่พุทธคยา ประเทศอินเดีย อันเป็นต้นไม้ที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน พระนามว่า โคตมะ ซึ่งพระนางสังฆมิตตา (ภิกษุณีอรหันต์) ได้อัญเชิญไปปลูกที่เมือง อนुरาธปุระ ประเทศศรีลังกา ฯพณฯ เอกอัครราชทูตศรีลังกา ประจำ กรุงเทพฯ ก็ได้นำหน่อพันธุ์พระศรีมหาโพธิ์จากต้นเดิม ที่เมือง อนुरาธปุระนี้มาทูลเกล้าฯ ถวายแด่ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า-โสมนสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ให้ทรงปลูกไว้ด้วย เพื่อให้เป็น พุทธานุสติแก่ญาติโยมสาธุชนทั้งหลาย

รวมทั้งยังจัดให้มีการปลูกสวนป่าสมุนไพรมะเขือเป็นสัดส่วน ทำ ให้วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม ได้รับรางวัลชนะเลิศการปลูกป่า ถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ ประเภทศาสนสถาน ของกรมป่าไม้ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และได้รับรางวัลชนะเลิศ “ผลงานโครงการปลูกป่า ถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ ประเภทศาสนสถาน” และได้รับพระราชทานเข็มทองคำ เครื่องหมายโครงการฯ จากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ อีกทั้งได้รับ คัดเลือกและขึ้นทะเบียนเป็นอุทยานการศึกษาอีกด้วย

เมื่อมีเวลาว่างหลวงพ่อบุญมาวสุทธุคุณ จะเดินตรวจดู แลความเจริญเติบโตของต้นไม้เสมอ ท่านมักจะพูดเสมอว่า “หลวงป่า ปลูกต้นไม้ไว้ให้ลูกหลาน เมื่อมันโตจะได้ใช้ประโยชน์”

นับว่าหลวงพ่อบุญมาวสุทธุคุณ เป็นพระภิกษุผู้มี สายตากว้างขวางยาวไกลทีเดียว

ภาคหลักธรรม

หลักปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน เพื่อทำนิพพานให้แจ้ง และปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้คือทั้งได้ทรงเห็นแจ้ง และทั้งได้ทรงรู้แจ้ง ดังพระพุทธดำรัสในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรว่า

“อิทํ ทุกขํ อริยสัจจันติ เม ภิกขเว ปุพเพ อนนุสสุเตสุ ธรรมेषุ จกขุ อุตปาติ ญาณํ อุตปาติ ปญญา อุตปาติ วิชชา อุตปาติ อาโลโก อุตปาติ”^๑

แปลความว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว ญาณได้เกิด ขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว วิชชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้ว แก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยได้ ฟังมาก่อนว่า นี่เป็นทุกข์อริยสัจ”

^๑ พระไตรปิฎกบาลี ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ ๔,

วินัยปิฎก มหาวรรค ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร, ข้อ ๑๕, หน้า ๑๙-๒๑.

หลักทำนุพพานให้แจ้ง

และได้ทรงประทานหลักสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเพื่อทำ
นุพพานให้แจ้ง ไว้ดังต่อไปนี้

"ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ที่พอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ,
ยินดีในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ตามประกอบความพอใจใน
ความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, เป็นผู้พอใจในหมู่, ยินดีในหมู่, ตามประกอบ
ความพอใจในหมู่, อยู่แล้วหนอ; เอนั้นจักมาเป็นผู้โดดเดี่ยว
ยินดียิ่งในความสงัดเจิบนั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่เป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเจิบแล้ว จักถือ
เอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตได้นั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้

เมื่อไม่ได้ถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตแล้ว จักยัง
สัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้

เมื่อไม่ทำสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์แล้ว จักยัง
สัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะ
ที่มีได้

เมื่อไม่ทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์แล้ว จักละ
สัญญาชนทั้งหลายนั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้

เมื่อไม่ละสัญญาชนทั้งหลายแล้ว จักทำนุพพานให้แจ้งนั้น
ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้เลย.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ที่ไม่พอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ,
ไม่ยินดีในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ไม่ตามประกอบความพอใจใน
ความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ไม่เป็นผู้พอใจในหมู่, ไม่ยินดีในหมู่, ไม่

ตามประกอบความพอใจในหมู่, อยู่แล้วหนอ; เอนั้นจักมาเป็นผู้
โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเจิบนั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้
เป็นได้.

เมื่อเป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเจิบแล้ว จักถือ
เอานิมิตแห่งสมาธิจิตและวิปัสสนาจิตได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้
เป็นได้.

เมื่อถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตและวิปัสสนาจิตได้แล้ว จักยัง
สัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้
เป็นได้.

เมื่อทำสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้แล้ว จักยัง
สัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่
มีได้เป็นได้.

เมื่อทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้แล้ว จัก
ละสัญญาชนทั้งหลายได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้.

เมื่อละสัญญาชนทั้งหลายได้แล้ว จักทำนุพพานให้แจ้ง
ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้แล" ๑

อนึ่ง ท่านพระอานนท์ พระพุทธอุปัฏฐาก ได้แสดง
ปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นด้วยสมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐาน
และท่าน พระสารีบุตร ได้อธิบายความไว้ ดังต่อไปนี้ ๒

๑ พระไตรปิฎกบาลี ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ ๒๒, อังคุตตรนิกาย ฉักกนิบาต, ข้อ ๓๓๗, หน้า ๔๗๒-๔๗๓.

(คำแปลจากหนังสือขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ ของกองตำราคณะธรรมทานไชยา พ.ศ. ๒๕๑๔, หน้า ๒๔๕-๒๔๖.)

๒ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ ๒๑, อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต, ข้อ ๑๗๐, หน้า ๒๐๐-๒๐๑ และ
พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ ๓๑, ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิตามรรค, ข้อ ๕๓๔-๕๔๓, หน้า ๓๑๓-๓๑๔.

๑ : เจริญวิปัสสนา โดยมีสมณะเป็นเบื้องต้น

พระธรรมภาสิตว่า

"ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ภิกษุในศาสนานี้ย่อมเจริญวิปัสสนาอันมีสมณะเป็นเบื้องต้น เมื่อภิกษุนั้นเจริญวิปัสสนาอันมีสมณะเป็นเบื้องต้นอยู่ มรรคย่อมเกิด ภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้น เมื่อภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้นอยู่ ย่อมละสัญญาได้ อนุสัยย่อมสิ้นไป"

ท่านพระสารีบุตรได้อธิบายความไว้ว่า

"ภิกษุเจริญวิปัสสนา โดยมีสมณะเป็นเบื้องต้นอย่างไร ?

ความที่จิตมีอารมณ์เดียวไม่ฟุ้งซ่าน ด้วยสามารถแห่งเนกขัมมะเป็นสมาธิ วิปัสสนาด้วยอรรถว่าพิจารณาเห็นธรรมที่เกิดขึ้นในสมาธินั้น โดยความเป็นสภาพไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา ด้วยประการดังนี้สมณะจึงมีก่อน วิปัสสนามีภายหลัง เพราะเหตุนี้ท่านจึงกล่าวว่า เจริญวิปัสสนามีสมณะเป็นเบื้องต้น...

ความที่จิตมีอารมณ์เดียวไม่ฟุ้งซ่าน ด้วยสามารถความไม่พยาบาทเป็นสมาธิ ความที่จิตมีอารมณ์เดียวไม่ฟุ้งซ่าน ด้วยสามารถแห่งอาโลกสัญญาเป็นสมาธิ ความที่จิตมีอารมณ์เดียวไม่ฟุ้งซ่าน ด้วยสามารถความเป็นผู้พิจารณาความสละคืนหายใจออก ด้วยสามารถความเป็นผู้พิจารณาเห็นความสละคืนหายใจเข้าเป็นสมาธิ วิปัสสนาด้วยอรรถว่า พิจารณาเห็นธรรมที่เกิดขึ้นในสมาธินั้น โดยความเป็นสภาพไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา โดยประการดังนี้ สมณะจึงมีก่อน วิปัสสนามีภายหลัง เพราะเหตุนี้ท่าน

จึงกล่าวว่า เจริญวิปัสสนา มีสมณะเป็นเบื้องต้น...

คำว่า มรรคย่อมเกิด ความว่ามรรคย่อมเกิดอย่างไร ?

สัมมาทิฐิด้วยอรรถว่าเห็น เป็นมรรคย่อมเกิด,

สัมมาสังกัปปะด้วยอรรถว่าดำริ เป็นมรรคย่อมเกิด,

สัมมาวาจาด้วยอรรถว่ากำหนด เป็นมรรคย่อมเกิด,

สัมมากรรมด้วยอรรถว่าเป็นสมุฏฐาน เป็นมรรคย่อมเกิด,

สัมมาอาชีวะด้วยอรรถว่าผ่องแผ้ว เป็นมรรคย่อมเกิด,

สัมมาวายามะด้วยอรรถว่าประคองไว้ เป็นมรรคย่อมเกิด,

สัมมาสติด้วยอรรถว่าตั้งมั่น เป็นมรรคย่อมเกิด,

สัมมาสมาธิด้วยอรรถว่าไม่ฟุ้งซ่าน เป็นมรรคย่อมเกิด

มรรคย่อมเกิดอย่างนี้

เมื่อภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้นอยู่ กล่าวคือ นึกถึงอยู่ รู้อยู่ เห็นอยู่ พิจารณาอยู่ อธิษฐานจิตอยู่ น้อมจิตไปด้วยศรัทธา ประคองความเพียรไว้ ตั้งสติไว้มั่น ตั้งจิตไว้อยู่ ทราบชัดด้วยปัญญา รู้ยิ่งซึ่งธรรมที่ควรรู้ยิ่งอยู่ กำหนดรู้ซึ่งธรรมที่ควรกำหนดรู้ละธรรมที่ควรละ เจริญธรรมที่ควรเจริญ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้ง ย่อมละสัญญาได้ อนุสัยย่อมสิ้นไป"

๒ : เจริญสมณะโดยมีวิปัสสนาเป็นเบื้องต้น

พระธรรมภาสิตว่า

“ภิกษุเจริญสมณะโดยมีวิปัสสนาเป็นเบื้องต้น เมื่อภิกษุนั้น
เจริญสมณะโดยมีวิปัสสนาเป็นเบื้องต้นอยู่ มรรคย่อมเกิด ภิกษุนั้น
เสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้น เมื่อภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มาก
ซึ่งมรรคนั้นอยู่ ย่อมละสังขโยชน์ได้ อนุสัยย่อมสิ้นไป ฯ”

พระสารีบุตรได้อธิบายความไว้ว่า

“ภิกษุนั้นเจริญสมณะโดยมีวิปัสสนาเป็นเบื้องต้นอย่างไร ?

วิปัสสนาด้วยอรรถว่า พิจารณาเห็นโดยความเป็นสภาพ
ไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา ความที่จิตมีการ
ปล่อยธรรมทั้งหลายที่เกิดในวิปัสสนานั้นเป็นอารมณ์ เพราะความที่
จิตมีอารมณ์เดียวไม่ฟุ้งซ่าน เป็นสมาธิด้วยประการดังนี้ วิปัสสนาจึง
มีก่อน สมณะมีภายหลัง เพราะเหตุนี้ท่านจึงกล่าวว่าเจริญสมณะมี
วิปัสสนาเป็นเบื้องต้น”

๓ : เจริญสมณะและวิปัสสนาคู่กัน

พระธรรมภาสิตว่า

“ภิกษุเจริญสมณะและวิปัสสนาคู่กันไป เมื่อภิกษุนั้นเจริญ

สมณะและวิปัสสนาคู่กันไป มรรคย่อมเกิด ภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้
มากซึ่งมรรคนั้น เมื่อภิกษุนั้นเสพเจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้นอยู่
ย่อมละสังขโยชน์ อนุสัยย่อมสิ้นไป”

พระสารีบุตรได้อธิบายความไว้ว่า

“ภิกษุย่อมเจริญสมณะและวิปัสสนาคู่กันไปอย่างไร?

ภิกษุย่อมเจริญสมณะและวิปัสสนาคู่กันไปด้วยอาการ ๑๖

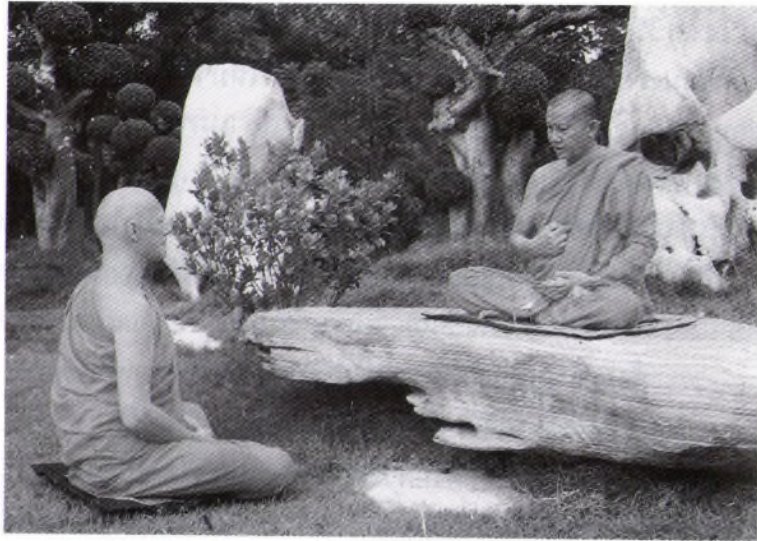
คือ

ด้วยความเป็นอารมณ์ ๑, ด้วยความเป็นโคจร ๑, ด้วยความ
ละ ๑, ด้วยความสละ ๑, ด้วยความออก ๑, ด้วยความหลีกเลี่ยง ๑, ด้วยความ
ความเป็นธรรมละเอียดย ๑, ด้วยความเป็นธรรมประณีต ๑, ด้วยความ
หลุดพ้น ๑, ด้วยความไม่มีอาสวะ ๑, ด้วยความเป็นเครื่องข้าม ๑, ด้วย
ความไม่มีนิमित ๑, ด้วยความไม่มีที่ตั้ง ๑, ด้วยความว่างเปล่า ๑, ด้วย
ความเป็นธรรมมีกิจเป็นอันเดียวกัน ๑, ด้วยความไม่ล่วงเกินซึ่งกัน
และกัน ๑, ด้วยความเป็นคู่กัน ๑...”

๔ : ธัมมูทัจจวิคคหิตมนัส

การเจริญภาวนาที่จิตใจของผู้ปฏิบัติที่ถูกชักให้เขวด้วย
ธัมมูทัจจ หรือ วิปัสสนูปกิเลส ๑๐ ประการ แต่ครั้งถึงคราวเหมาะ
ที่จิตนั้นตั้งแน่วแน่งบสนิทลงได้ ณ ภายใน เค้นชัดเป็นสมาธิ มรรค

ก็เกิด (วิธีเอาผิดเป็นครู)

“ภิกษุผู้มีใจนึกถึงโอภาสอันเป็นธรรมถูกอุทธรณ์จะกันไว้ สมัยนั้นจิตย่อมตั้งมั่นสงบอยู่ภายใน เป็นธรรมเอกผุดขึ้น ตั้งมั่นอยู่ มรรคย่อมเกิดแก่ภิกษุนั้น ภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้น เมื่อภิกษุนั้น เสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้นอยู่ ย่อมละสัณฺโณชนได้ อนุสัยย่อมสิ้นไป”

แนวทางปฏิบัติ สมถกัมมัฏฐาน/ภาวนา

มีพระพุทธดำรัสปรากฏในฉกกนิบาต อังคุตตรนิกาย ส่วนคำแปลนั้นกระผมต้องขอคัดลอกจากหนังสือขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ ของคณะธรรมทานไชยา ปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ หน้า ๒๘๕-๒๘๖ เพราะท่านแปลได้ดี คลุมเนื้อความที่อรรถกถาจารย์ได้แสดงไว้แล้วด้วย เพราะฉะนั้นกระผมเห็นว่าเป็นเนื้อความบริสุทธิ์ สมบูรณ์ จึงได้นำมาใช้ ขอกราบขอบพระคุณคณะธรรมทานไชยาไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

พระพุทธภาสิตมีว่า

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ที่พอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ยินดีในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ตามประกอบความพอใจในการคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, เป็นผู้พอใจในหมู่, ยินดีในหมู่, ตามประกอบ

ความพอใจในหมู่, อยู่แล้วหนอ, เธอนั้นจักมาเป็นผู้โดดเดี่ยว ยินดียิ่งในความสงัดเจิบนั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่เป็นผู้โดดเดี่ยว ยินดียิ่งในความสงัดเจิบแล้ว จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิต วิปัสสนาจิตได้นั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่ได้ถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิต วิปัสสนาจิตแล้ว จักยังสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้.

เห็นไหมครับ สมาธิต้องสูงต้องอาศัยนิมิต และเมื่อพิจารณาสภาวะธรรมก็ต้องเห็นนิมิต จึงจะยังสัมมาทิฐิ คือ ความเห็นชอบแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้ มิฉะนั้นไม่บริบูรณ์ ที่ว่าให้บริบูรณ์ได้นั้นกำลังสมาธิต้องพอที่จะเห็นทั้งสภาวะของสังขารที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง หรือธรรมที่เป็นไปในภพ ๓ และเห็นไปถึงวิสังขาร คือ พระนิพพานที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งตามที่เป็นจริง เรียกว่าสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาที่บริบูรณ์แล้ว เห็นอย่างนี้

เมื่อไม่ทำสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์แล้ว จักยังสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้.

คือแปลว่าความเห็นแจ้งชัดทั้งสภาวะของสังขารและวิสังขาร และอริยสัจ ๔ ไม่สมบูรณ์แล้ว คือเมื่อไม่ทำสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์แล้ว จักยังสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์นั้น ข้อ นี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้

ก็คือว่าเมื่อเจริญทั้งสมถะและวิปัสสนา เห็นแจ้งรู้แจ้งดีแล้ว ในขณะที่โคตรกุจิตยึดหน่วงพระนิพพานเป็นอารมณ์นั้น กำลังสมถะ

และวิปัสสนามีกำลังเสมอกัน โคตรภูจิตที่ได้อบรมสมถวิปัสสนา-
กัมมัฏฐานมาดีแล้ว บริสุทธิสมบูรณ์ดีแล้ว เป็นสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนา
ดีแล้ว มรรคจิตนั้นจึงเกิดและเจริญขึ้นปหานสัญญาชนิกเลสเครื่อง
ร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกให้หมดสิ้นโดยเด็ดขาด เป็นสมุจเฉทปหานได้
แล้ว ผลจิตก็เกิดขึ้นเข้าผลสมาบัติ อากาโรที่เข้าผลสมาบัติก็ต้อง
อาศัยสมาธิ เพราะฉะนั้นสมเด็จพะสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงแสดง
ไว้ตรงนี้สำคัญมากว่า

เมื่อไม่ได้ถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตแล้ว จักยัง
สัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ก็มิเป็นฐานะที่มีได้
เมื่อไม่ทำสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์แล้ว จักยัง
สัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ก็มิเป็นฐานะ
ที่มีได้.

เมื่อไม่ทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์แล้ว จัก
ละสัญญาชนทั้งหลายนั้น ข้อนี้ก็มิเป็นฐานะที่มีได้เป็นได้.

เห็นไหมครับว่า พระโยคาวจรจะต้องเจริญสมาธิ หรือ
สมถกัมมัฏฐาน สมาธิที่จะสามารถให้กำจัดสัญญาชนให้บรรลุมรรค ผล นิพพานได้ ต้องเป็นสมาธิตั้งแต่ระดับปฐมฌานขึ้นไปที่จะเป็นไปเพื่อให้เกิดปัญญา ชื่อว่าสัมมาสมาธิ มิฉะนั้นองค์มรรคจักไม่เต็ม ก็ไม่อาจจะปหานสัญญาชนได้ เพราะทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์ ทีนี้จึงตรัสต่อไปว่า

เมื่อไม่ละสัญญาชนทั้งหลายแล้ว จักทำนิพพานให้แจ้งนั้น
ข้อนี้ก็มิเป็นฐานะที่มีได้เลย.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ที่ไม่พอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ,

ไม่ยินดีในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ไม่ตามประกอบความพอใจใน
ความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ไม่เป็นผู้พอใจในหมู่, ไม่ยินดีในหมู่, ไม่
ตามประกอบความพอใจในหมู่, อยู่แล้วหนอ, เธอนั้นจักมาเป็นผู้
โดดเดี่ยว ยินดียิ่งในความสงัดเจิบนั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้
เป็นได้.

เมื่อเป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเจิบแล้ว จักถือเอา
นิมิตแห่งสมาธิจิตและวิปัสสนาจิตได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้
เป็นได้.

เมื่อถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตและวิปัสสนาจิตได้แล้ว จัก
ยังสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้
เป็นได้.

เมื่อทำสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้แล้ว จักยัง
สัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะ
ที่มีได้เป็นได้.

เมื่อทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้แล้ว จัก
ละสัญญาชนทั้งหลายได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้.

เมื่อละสัญญาชนทั้งหลายได้แล้ว จักทำนิพพานให้แจ้ง
ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้แล.^๑

^๑ พระไตรปิฎกบาลี ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ ๒๒,

อังกุตรนิกาย ฉกกนิบาต, ข้อ ๓๓๙, หน้า ๔๗/๒-๔๗/๓.

(คำแปลจากหนังสือขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ ของกองตำราคณะธรรมทานไชยา

พ.ศ. ๒๕๑๔, หน้า ๒๔๕-๒๔๖)

เมื่อพระคุณเจ้าได้เข้าใจอย่างนี้แล้ว ก็คงเห็นคุณค่าของสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานว่าต้องทำให้เกิดและเจริญขึ้นพร้อมกันไปบ้าง สลับกันไปบ้าง ในส่วนของสมถกัมมัฏฐานนั้น ก็จะต้องเริ่มตั้งแต่ให้มีความสงบ สันติ สงบ อยู่ในระเบียบวินัย แล้วก็โดดเดี่ยว แม้จะนั่งอยู่หลายคนก็ต้องกระทำใจเหมือนกับโดดเดี่ยวคนเดียว ใจจึงจะสงบ แล้วจึงสามารถถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตได้ และเมื่อถือนิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตได้แล้ว จึงจะสามารถยังสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้ และเมื่อทำสัมมาทิฐิคือความเห็นแจ้งโดยชอบทั้งในสภาวะของสังขารและสภาวะของวิสังขารแล้ว ก็เห็นแจ้งไปถึงอริยสัจ ๔ ตามที่เป็นจริง จึงเรียกว่า “ทำสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์”

เมื่อสามารถทำสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์แล้ว ก็สามารถทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้ เมื่อทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์แล้ว จึงจะละสังขารทั้งหลายคือทั้ง ๑๐ ประการได้ และเมื่อละสังขารทั้งหลายได้แล้ว จะทำนิพพานให้แจ้งก็เป็นได้มีได้ เรียกว่า “ทำนิพพานให้แจ้งแล้ว” อย่างสมบูรณ์อย่างมั่นคง แต่คำว่า “เห็นนิพพาน รู้นิพพาน” นั้นสามารถทำได้ตั้งแต่ก่อนไปถึงแก่ ตั้งแต่เข้าถึงโคตรภูจิต หรือโคตรภูญาณขึ้นไป ก็สามารถที่จะสัมผัสหรือยึดหน่วงพระนิพพานเป็นอารมณ์ได้ แต่ในการได้พระนิพพานเป็นอารมณ์ แม้จะได้ทั้งรู้ทั้งเห็น และได้สัมผัสพระนิพพาน ในขั้นนี้คือการได้พระนิพพานเป็นอารมณ์ ด้วยโคตรภูจิตหรือโคตรภูญาณ ในขั้นนี้ยังเป็นนิพพาน

ขั้น “บัญญัติ” อยู่ ยังไม่นับว่าได้บรรลุพระนิพพานธาตุอันเป็นปรมาตมธรรมแท้ๆ เหมือนพระอริยบุคคลที่บรรลุอรหัตตมรรคอรหัตตผลแล้ว

บัดนี้ เราจะได้มาทำความเข้าใจในเรื่องของหลักปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานสืบต่อไป

สมถกัมมัฏฐาน/สมถภาวนา

“สมถะ” แปลว่าความสงบระงับ อะไรสงบระงับ ? สงบระงับจากอะไร ? ความสงบระงับ ณ ที่นี้ หมายถึงสงบระงับใจ คือใจจะต้องเป็นผู้สงบระงับ หรือได้รับการอบรมให้สงบระงับ สงบระงับจากอะไร ? ก็จากกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา โดยวิธีไหน ? โดยวิธีอบรมจิตใจให้หยุดให้หนึ่งเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคง เมื่ออบรมจิตใจให้หยุดให้หนึ่งแนบแน่นมั่นคงแล้ว ผลของการอบรมจิตใจนั้นจะยังให้องค์คุณ ๕ ประการ ชื่อว่า องค์แห่งฌาน เกิดและเจริญขึ้นในจิตใจของเรา องค์แห่งฌานนั้นได้แก่ วิตก วิจารณ์ คือ ความตรึกตรองประกอบนิมิต ปิติ สุข และเอกัคคตา คือใจมีอารมณ์เป็นหนึ่งเป็นหนึ่งเดียว เมื่อจิตใจที่สงบที่หยุดนิ่งเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงถึงเกิดองค์คุณคือองค์แห่งฌานทั้ง ๕ แล้วองค์แห่งฌานจะทำหน้าที่กำจัดกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญาให้หมดสิ้นไป

กิเลสนิรณันมี ๕ อย่าง ได้แก่ **ถีนมิทธะ** คือความง่วงเหงา ซึมเซาไม่กระปรี้กระเปร่าแห่งจิตใจ หรือความที่จิตใจหดหู่ท้อถอย ที่กระหม่อมกล่าวเสมอ และพยายามที่จะกระตุ้นเตือนท่านผู้ปฏิบัติธรรม ให้มีจิตใจตื่นอยู่ทุกขณะ ไม่ง่วงเหงาซึมเซา ไม่ประกอบตนในลักษณะ **กามสุขัลลิกานุโยค** คือรักษabayจนเกินไป เมื่อถึงเวลามาปฏิบัติธรรม ต้องมา ไม่ว่างตอนนี้อะไร พัง เวลาปฏิบัติธรรม จันเกินอนเสีย เลี้ยงไม่มา ประชุมเสีย หรือถ้ามาก็จิตใจหดหู่ซึ้งก็เลย คอยแต่จะง่วง คอยแต่จะพียง อย่างนี้แหละเรียกว่าปล่อยให้กิเลสนิรณันข้อถีนมิทธะเข้าครอบงำจิตใจ เพราะชอบแต่จะประกอบ**กามสุขัลลิกานุโยค** ให้เกิดความสุขสบายแก่ตนจนเกินไป ถ้าว่าจิตใจง่วงเหงาซึมเซาอยู่อย่างนั้น องค์แห่งฌาน หรือองค์คุณที่จะทำหน้าที่กำจัดกิเลสนิรณันเครื่องกั้น ปัญญาก็ไม่เกิด เพราะฉะนั้นต้องข่ม ต้องมีอุบายวิธีข่ม ข่มอะไร ? ข่มกิเลสนิรณันคือถีนมิทธะนี้แหละ ตัวสำคัญตัวแรกทีเดียว

กิเลสนิรณันนั้นไม่เพียงแต่ว่าเป็นเครื่องกั้นปัญญา แต่เป็นอุปสรรคของสมาธิด้วย ถ้าใครมีกิเลสนิรณันเกิดขึ้นในใจ สมาธิไม่เกิด เมื่อสมาธิไม่เกิด องค์คุณแห่งฌานคือองค์แห่งฌานทั้ง ๕ ก็ไม่เกิด เมื่อองค์คุณคือองค์ฌานทั้ง ๕ ไม่เกิด กิเลสนิรณันก็ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ ดลจิตดลใจให้บุคคลนั้นมีจิตใจที่มีวามอง เศร้าหมอง สติปัญญาก็ไม่แจ่มแจ้ง เพราะไม่อาจเห็นอรรถเห็นธรรม ได้โดยชัดแจ้ง เพราะฉะนั้นจึงมีอุบายวิธีที่จะอบรมจิตใจให้เป็นสมาธิ แนบแน่นมั่นคง และเมื่อจิตใจเป็นสมาธิ คือหยุดนิ่งอยู่ในอารมณ์เดียว แนบแน่นมั่นคงดีแล้ว องค์แห่งฌานซึ่งเป็นองค์คุณหรือองค์ธรรม เครื่องกำจัดกิเลสนิรณันทั้ง ๕ ก็จะปรากฏขึ้นกล่าวคือ เมื่อ "วิตก"

คือความตรึกนึกเห็นนิมิตได้ใสแจ่มในจิตใจ ตั้งแต่ระดับ**อุคคหนิมิต** ขึ้นไปถึง**ปฏิภาคนิมิต** เห็นนิมิตใสแจ่มขึ้นแม้ชั่วครา ความง่วงจะหมดไปทันที นี่แหละองค์คุณหรือองค์แห่งฌานประการหนึ่ง

วิตก ทำหน้าที่กำจัดกิเลสนิรณัน (เครื่องกั้นปัญญา) ข้อที่ ๑ คือ **ถีนมิทธะ** ความง่วงเหงาซึมเซาไม่กระปรี้กระเปร่าแห่งจิตใจ ที่ว่าคนง่วงคนซึมรู้สึกซึ้งก็เลย เพราะใจมันมีดมันทึบ แต่ถ้าใจปรากฏ องค์คุณ เช่น ได้**อุคคหนิมิต**ขึ้นไป จัดว่าเป็น**วิตก** คือสามารถถือเอา**นิมิต**แห่งสมาธิจิตให้เห็นใสแจ่มปรากฏขึ้นในใจสว่าง เมื่อใจสว่างความง่วงก็หมดไป นี่เป็นธรรมตาที่สุด

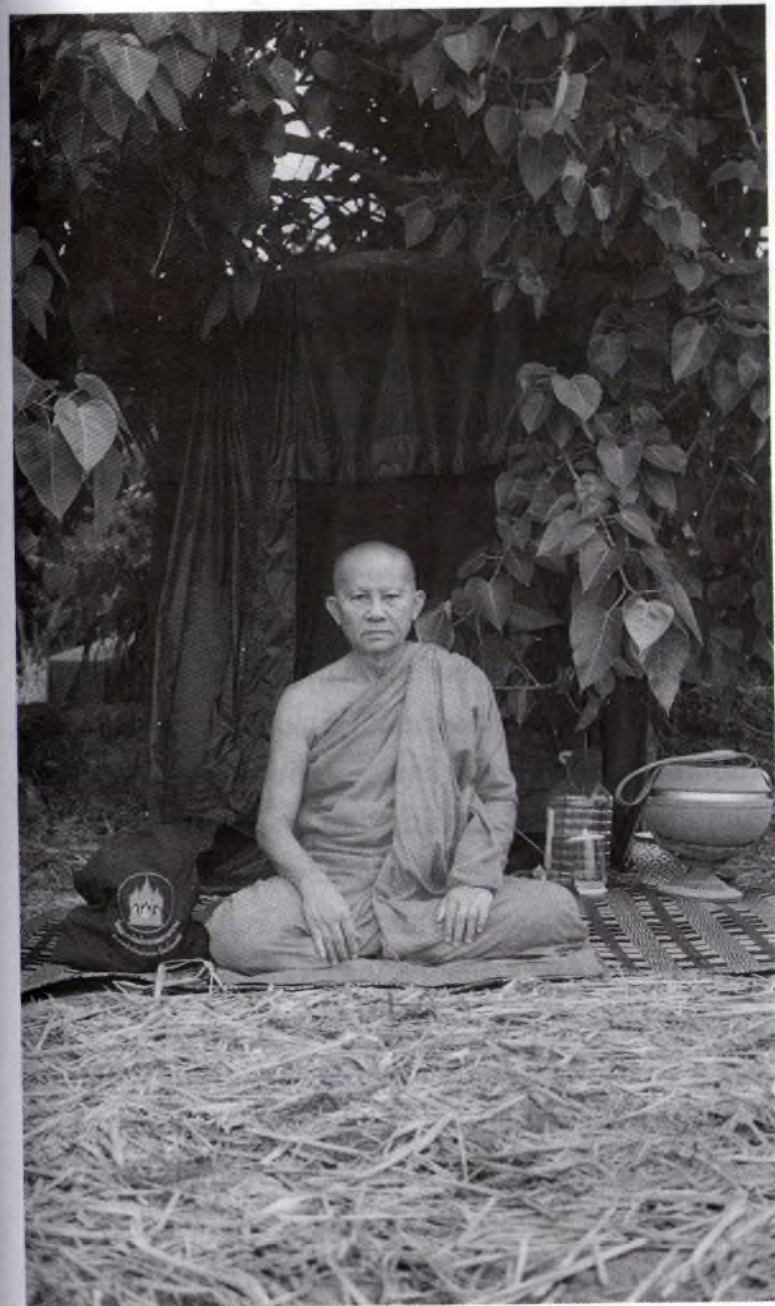
และถ้าปรากฏองค์คุณคือ องค์แห่งฌานประการที่ ๒ คือ **วิจาร์** คำว่า "วิจาร์" นี้หมายถึงความตรอง นี่เขาแปลกันว่าอย่างนั้น เลยฟังไม่รู้เรื่อง ก็หมายเอาว่า ถือเอา**นิมิต**แห่งสมาธิจิตได้แนบนอน อยู่ได้นาน สามารถจะเห็นใสสว่างได้นาน จะนึกย่อให้เล็กลง หรือขยายให้โตขึ้นก็ได้ นั่นเรียกว่า "**ปฏิภาคนิมิต**" เป็นนิมิตติดตา ใสแจ่มอยู่อย่างนั้น เรียกว่า "วิจาร์" เมื่อจิตใจถือเอา**ปฏิภาคนิมิต**ได้ ถือเอาสมาธิจิตได้อย่างแนบแน่นคงอย่างนั้น ความลังเลสงสัยในการปฏิบัติธรรมในเบื้องต้นจะหมดไป ด้วย "วิจาร์" คือว่าจะสัมผัสกับความใสบริสุทธิ์ จิตใจผ่องแผ้วที่ไม่เคยประสบมาก่อน ก็ทำให้รู้สึกว่าปฏิบัติพระกัมมัฏฐานหรือภาวนาที่พระพุทธเจ้าท่านสอน นี้ได้ผลดีจริงนะ เป็นทางให้ใจสงบระงับได้จริง เมื่อเกิดความรู้สึกตกลง ปลงใจอย่างนั้น **ศรัทธา**เกิด นี่แหละ**วิจิกิจฉา**จะหมดไปในเบื้องต้น ว่าคุณพระพุทธที่ว่าพระหทัยผ่องใสเป็นอย่างนี้ คุณพระธรรมที่ว่า วิตก วิจาร์ อันเป็นธรรมปฏิบัติที่ถึงองค์คุณคือองค์แห่งฌานคืออย่างนี้

พระสงฆ์คือหมู่ชนที่ปฏิบัติตามธรรมของพระพุทธเจ้า ท่านมีประสบการณ์อย่างนี้จึงเอามาสอนเรา เกิดความเชื่อ เกิดศรัทธาปสาทะ ในคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คือพระรัตนตรัยด้วยอาการอย่างนี้ เพราะฉะนั้นวิจิตรจากความลึกลับสงสัยในแนวทางปฏิบัติธรรมตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยทางศีล สมาธิ ปัญญา หรือสมถะ วิปัสสนาโดยมีศีลเป็นบาท มีนัยอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ นี่เป็นแนวทางที่จะให้สงบระงับจากกิเลสเหตุแห่งทุกข์ได้จริง จะมีประสบการณ์ในใจอย่างนี้

เพราะฉะนั้น พระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกน้ำ จึงได้กล่าวแสดงว่าถ้าใครปฏิบัติได้ถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย แม้เพียงกระพริบตาเดียว เปรียบได้ตั้งระยะเวลาที่ช้างกระดิกหู หรือ งูแลบลิ้น เป็นมหานิสงส์ใหญ่ เพราะเหตุนี้เอง คือเกิดศรัทธาเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในธรรมปฏิบัติว่าจะเป็นการให้กำจัดทุกข์ได้จริงนั้นปรากฏให้เห็นในใจแล้ว ศรัทธาเกิดแล้ว วิจิตรจากความลึกลับสงสัยในเบื้องต้นจึงหมดไปแล้ว

ในขณะเดียวกัน เมื่อใจหยุดนิ่งสงบจริงๆ ผ่องใสละเอียด เนียน "ปิติ" ก็เกิด ขณะเดียวกันนั้นปิติเกิด ปิติเกิดแล้วความหงุดหงิด ขัดเคืองใจก็หมดไป แม้กระทั่งถ้าว่าใจหยุดตั้งนิ่งแน่วแน่มั่นคง นั่งไปเถอะ ใจไปรวมอยู่ที่ศูนย์กลางกายแล้ว ไม่เนื่องด้วยสรีระ หรือเนื่องน้อยที่สุด เพราะฉะนั้นสรีระจึงไม่เมื่อย ไม่รู้สึกเมื่อย

เพราะฉะนั้นคนที่ไม่เป็นสมาธินี้ก็ทุกข์หยิกๆ อยู่ นั่นแหละทนไม่ได้ประเดี๋ยวปวดแข้ง ประเดี๋ยวปวดขา เพราะใจมันไปตามแข้งตามขา ใจมันไม่ได้หยุดนิ่ง ถ้าใจหยุดนิ่งเป็นสมาธิแน่วแน่มั่นคง

จริงๆ แล้ว ใจอยู่ส่วนใจ หรือนามอยู่ส่วนนาม รูปอยู่ส่วนรูป แต่นามนั้นตั้งอยู่ส่วนตรงกลางของรูป นี่กล่าวโดยธาตุละเอียดซึ่งขยายส่วนหยาบออกมาเป็นธาตุหยาบ

ธาตุละเอียด "ใจ" คือนามขั้น ๔ ธาตุละเอียดของเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ขยายส่วนหยาบมาเป็นดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ ตั้งอยู่ในท่ามกลางธาตุละเอียดของรูปขั้น

ธาตุละเอียดของรูปขั้นขยายส่วนหยาบออกมาเป็น "ดวงกาย" และเป็นที่ตั้งของธาตุละเอียดของมหาภูตรูป ๔ คือ ธาตุน้ำ ดิน ไฟ ลม และอีกธาตุละเอียดหนึ่ง คืออากาศธาตุ

นามขั้น ๔ คือ ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ ก็ตั้งอยู่ตรงกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายนี้เอง นี่ในส่วนธาตุละเอียด

ส่วนธาตุหยาบที่ขยายคือเจริญเติบโตออกมา สำหรับดวงกายนั้นก็ขยายส่วนหยาบออกมาเป็นกายเนื้อของเรา ด้วยกระดูก ด้วยเนื้อ ด้วยไขมัน ด้วยเอ็น และกัด้วยผิวหนังต่างๆ อวัยวะต่างๆ นี่เป็นธาตุหยาบที่ขยายส่วนหยาบมาจากมหาภูตรูป ๔ คือ ธาตุน้ำ ดิน ไฟ ลม และอากาศธาตุ เป็น ๕ รวมด้วยวิญญาณธาตุอีก ๑ เป็นธาตุ ๖ ตั้งอยู่ตรงกลางของกลางซึ่งกันและกัน คือนามขั้น ๔ ตั้งอยู่ตรงกลางของกลางรูปขั้น

ในส่วนนี้เปรียบให้เห็นว่า นามธรรมและรูปธรรมนั้นเป็นคนละส่วนกันและแยกกันได้ เพราะฉะนั้นเมื่อจิตใจหยุดนิ่งเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคง ประกอบด้วยวิตก วิจารณ์ จิตใจมีความปิติ ยินดีแล้ว ความหงุดหงิดโกรธพยาบาทขัดเคืองใจหรือขัดข้องในสรีระจึงไม่มี หรือจำเพาะส่วนสรีระก็มีน้อยที่สุด เพราะความรู้สึกสัมผัส

จากภายนอกจะน้อยลง ยิ่งถ้าได้ถึงปฏิภาคนิมิตเป็นอัปปนาสมาธิแล้ว สัมผัสภายนอกแทบจะไม่มีรู้สึกเลย

ความ "ปิติ" เกิด ถ้าชมความปิติได้ ด้วยอาการของใจที่หยุดนิ่งถูกต้องตามวิธีของสมถกัมมัฏฐาน คือหยุดในหยุดกลาง-ของหยุดนิ่ง ไม่ปล่อยให้ใจเตลิดเปิดเปิงไปตามปิติ ดังเช่นผู้ที่ไม่รู้ พอใจประสพกับปิติ ก็ปล่อยสติเลย พอปล่อยสติ ก็สั่นเทาบ้าง น้ำหู น้ำตาไหลบ้าง บางคนก็มีอาการเหมือนคนจะร้องไห้สะอึกสะอื้น โยกโคลน บางคนก็เดินไปเลยอ้างว่าขงขึ้น (ขงขลัง) นั่นเพราะปิติเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยแล้วไม่รู้จักชม ไม่ชมปิติ สติสัมปชัญญะก็หลุดลอยไป สมาธิก็เคลื่อน อาการอื่นไม่ใช่สัมมาสมาธิก็กลับมาปรากฏในใจ คลจิตรลใจให้ปฏิบัติตามอำนาจของมัน

เพราะฉะนั้นท่านผู้ใดที่ปฏิบัติภาวนาสมาธิถึงขั้นจะเกิดองค์แห่งฌาน คือ วิตก วิจารณ์ ปิติ แล้วไม่ชมปิติ ก็จะผลอสติ ปล่อยให้ไปตามอำนาจของความไม่เข้าใจ แล้วก็ปล่อยให้ไปตามอำนาจของปิติที่มันจะเกิด และถึงแสดงอาการต่างๆ เตลิดเปิดเปิงเลยไป ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ด้วยอาการอย่างนั้น สมาธิก็เคลื่อน สมาธิเคลื่อนก็เป็นอื่นไป ไม่ใช่สัมมาสมาธิ

เพราะฉะนั้นจุดตรงนี้นิดเดียวแหละ เมื่อปิติเกิด เช่น คนที่ปฏิบัติเข้าถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายใสแจ่มขึ้นมาแล้ว ทำใจให้สงบระงับ เรียกว่าไม่ปล่อยใจตามปิติ ชมปิติ ไม่ยินดียินร้าย รวมใจหยุดในหยุดกลางของหยุดให้นิ่ง

พอปิตสงบระงับ "สุข" ก็เกิด เพราะใจหยุดนิ่งเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงยิ่งไปอีก ถึงเป็นเอกัคคตา ใจมีอารมณ์เป็นหนึ่ง เมื่อ

ความสุขเกิด ความฟุ้งซ่านแห่งจิตใจไปในเรื่องต่างๆ แม้ไปรู้สึกเจ็บปวดเมื่อยในที่ไหนๆ ก็สงบระงับไป จิตใจคงเสวยสุขอยู่ด้วยจิตใจที่ผ่องใสสะอาดบริสุทธิ์ละเอียดเนียนอยู่นั่นแหละ

หยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลาง เป็นเอกัคคตา เมื่อใจเป็นหนึ่ง คือเป็นเอกัคคตาแล้ว หรือเป็นเอกัคคตาจิตแล้ว ความยินดีพอใจยึดติดในรูป เสียง กลิ่น รส สิ่งสัมผัสทางกาย ชื่อว่า "กามฉันทะ" เป็นอันหมดไป

เพราะฉะนั้นองค์คุณ คือองค์แห่งฌาน มีวิตก วิจารณ์ ปีติ สุข และเอกัคคตา เมื่อปรากฏขึ้นแก่พระโยคาวจรผู้เจริญภาวนาสมาธิ หรือสมณภาวนาแล้ว จิตใจจึงผ่องใสจากกิเลสนิวรณ์ เครื่องกั้นปัญญา องค์แห่งฌานทั้ง ๕ มีหน้าที่กำจัดนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา ให้หมดสิ้นไป จิตใจผ่องใส ใสแจ้วเลยในขณะนี้ เมื่อจิตใจผ่องใสก็น้อมไปเพื่อวิชาต่างๆ ได้ นี่เป็นเบื้องต้นของสมถกัมมัฏฐาน

เพราะฉะนั้นความหมายของคำว่า "สมถะ" ถ้าจะกล่าวโดยรายละเอียด พอให้เป็นทีที่เข้าใจแล้ว ก็หมายถึงการเจริญภาวนาสมาธิให้จิตใจสงบ หยุดนิ่งเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคง จนองค์คุณหรือองค์แห่งฌานทั้ง ๕ ได้แก่ วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตา ปรากฏเกิดและเจริญขึ้น ทำหน้าที่กำจัดกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา คือ ถีนมิทธะ วิจิกิจจา พยาปาทะ อุทธัจจกุกกุจจะ และกามฉันทะ ให้หมดสิ้นไป

จึงกล่าวว่าสมถกัมมัฏฐานเป็นอุบายวิธีอบรมจิตใจให้หยุดนิ่งเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงเพื่อชำระจิตใจให้ผ่องใสจากกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญานั้นเอง

พึงเข้าใจว่ากิเลสนิวรณ์นี้เรามีปกติคอยแต่ปรากฏในจิตใจอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นในการที่จะอบรมจิตใจให้เป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงนั้น กิเลสนิวรณ์เป็นอุปสรรคของการเจริญสมาธิอีกด้วย ท่านที่เจริญภาวนาสมาธิในเบื้องต้นไม่ได้ผลนั้น เพราะกิเลสนิวรณ์นี้แหละ เป็นอกุศลธรรมคอยขัดขวางใจไม่ให้หยุดนิ่งแนบแน่นมั่นคง ตัวอย่างเช่น

ผู้ที่มักมีความง่วง ความขี้เกียจ หรือว่าความหดหู่ทอดยอภายในจิตใจ บางทีได้เห็นได้ฟังอะไรที่ไม่ถูกใจ ใจก็ห่อเหี่ยว ได้ยินข่าวไม่ดีก็ห่อเหี่ยว ไม่ถูกใจก็ห่อเหี่ยว จิตใจอ่อนแอและทอดยออย่างนี้แหละ คือ "ถีนมิทธะ" ถ้าเกิดขึ้นแล้วจิตใจอ่อนแอปวดเบียดไม่ผ่องใส เมื่อไม่ผ่องใสจะพิจารณาอะไร ให้เห็นแจ่มแจ้งเป็นไปไม่ได้ เราจะเห็นญาติโยมบางทีนะ เวลาเมื่อมีเรื่องอะไรเกิดความเศร้าสลดในจิตใจแล้ว คิดอะไรไม่ออก หน้าเข้ก้นงอๆ ให้คนอื่นเขาทำ นี่แหละถีนมิทธะ

อีกอย่างหนึ่ง "วิจิกิจจา" วิจิกิจจานี้อย่างเช่นบางท่านไม่สามารถที่จะเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานให้ก้าวหน้า ที่กระผมเคยยกตัวอย่างว่ามีพระภิกษุผู้ปฏิบัติภาวนาแล้ว ก็เป็นผู้สอนภาวนาท่านหนึ่งที่กระผมเคยได้พบตอนสมัยกระผมเป็นสมณาวาส ท่านเจริญภาวนาแบบอานาปานสติ แต่ว่าเมื่อเจริญภาวนาไปแล้วปรากฏเห็นภายในกาย ณ ภายในเห็น "กายมนุษย์ละเอียด" บ้าง เห็น "กายทิพย์" บ้าง เห็นแล้วไม่รู้จะทำอย่างไรต่อไป เกิด "วิจิกิจจา" เมื่อไม่รู้ก็เลยปฏิเสธ เมื่อปฏิเสธก็ไม่มีฐานที่ตั้งของใจที่จะดำเนินไปให้เกิดสมาธิแนบแน่นมั่นคง ที่จะเจริญทั้งสมถะและวิปัสสนาที่จะให้ได้เข้าถึง รู้ เห็น และเป็นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม

จากสุดหยาบไปจนสุดละเอียด แล้วให้บริสุทธิ์ผ่องใส ถึงและเป็นธรรมกายก็ทำไม่ได้ เพราะ "วิจิกิจฉา" เกิด **ไม่รู้จะไปทางไหนดี จะถูกหรือผิด** ก็เลยพิจารณากันแต่เพียงว่า **กายมนุษย์ละเอียดที่เห็น** (ซึ่งตัวเองไม่เคยเห็น ไม่รู้จัก) หรือ**กายทิพย์ที่เห็น** ตนเองไม่รู้จักว่านั่นเป็น**นิมิตหลอก** หรือ**นิมิตเทียม** ก็จึงพิจารณาง่ายๆ เพียงว่าเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แล้วก็รีบปฏิเสธไปเสีย ก็เลยได้คุณความดีอยู่เพียงระดับตรงนั้น ไม่อาจที่จะก้าวหน้าไปอีกได้

แต่ถ้ารู้วิธีปฏิบัติ เอา**กายในกายเบื้องต้น** ได้แก่ **กายมนุษย์ละเอียด**นั้นเป็นฐานปฏิบัติเพื่อให้ถึง**กายในกาย เวทนา ในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม** ที่ละเอียดประณีตยิ่งๆ กว่ากันไปตามลำดับจนสุดละเอียด จิตใจผ่องใสถึงที่สุด ก็จะถึงธรรมกาย เมื่อเข้าถึงธรรมกาย ทำความรู้สึกเป็นธรรมกาย เอาธรรมกายเบื้องต้นนั้นแหละเป็นบาทฐานชำระจิตใจของตนให้สะอาดบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไป เป็นธรรมกายที่บริสุทธิ์ละเอียดต่อๆ ไปจนสุดละเอียด ก็จะถึงพระนิพพาน ถึงอายตนะนิพพาน เห็นสภาวะที่เป็นไปในพระนิพพาน เห็น**วิสังขารคือพระนิพพาน**ตามที่เป็นจริง อย่างน้อยเมื่อปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้ว สามารถที่จะพิจารณาสภาวะธรรมให้เห็นตามที่เป็นจริง ทั้งสภาวะของสังขารและวิสังขารคือพระนิพพานตามที่เป็นจริง ให้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้นได้ ก็เลยต้องหยุดอยู่เพียงเท่านั้น เพราะวิจิกิจฉาแท้ๆ นี่เป็นที่น่าเสียดายมาก "วิจิกิจฉา" นั้นเป็นอุปสรรคของสมาธิ แล้วก็พลอยเป็นอุปสรรคของวิปัสสนาด้วยประการฉะนี้

กิเลสนิวรณ์ข้อต่อไปที่คอยขัดขวางสมาธิก็คือ "พยาปาทะ" ความหงุดหงิดขัดเคืองใจ ไม่มีความอดทน พอนั่งเจริญภาวนาได้นิด

หนึ่ง ร้อนหน่อย เย็นหน่อย เหงื่อไหลไคลย้อยหน่อย ก็อยู่ไม่ได้ ปฏิบัติไม่ได้แล้ว อดทนไม่พอ หยุกหยิก รำคาญใจ รำคาญคนอื่น อะไรต่ออะไรหยุดนิ่งไม่ได้ ที่นี้เมื่อเป็นเช่นนั้น ความหงุดหงิดความรำคาญใจเกิดขึ้น จิตใจก็จะขุ่นมัวด้วยโทสะและพยาบาท หรือความขัดเคืองใจ ใจก็ไม่เป็นสมาธิ ได้แก่ ผู้ชอบเอาแต่ใจตนเอง เพราะฉะนั้นเขาจึงให้หาสถานที่ที่สัปปายะ ที่เงียบ ที่สงบ ที่เย็นสบาย แต่ไม่ใช่สบายจนหลับนะ ที่สบายจนให้เกิด "ปิติ" จนให้กายและวาจาสงบเป็น "ปัสสัทธิ" จิตใจเกิดปิติแล้วก็จะเกิดสมาธิได้ เพราะฉะนั้นให้เข้าใจว่าที่สัปปายะที่ว่า "ที่สบาย" นั้นไม่ใช่สบายเพื่อการนอน แต่สบายเพื่อการปฏิบัติให้พอเหมาะแก่จิตใจที่ยังอ่อนแอ ให้ประคับประคองใจของตนให้หยุด ให้นิ่ง เพื่อให้เกิดองค์คุณคือองค์แห่งฌาน กำจัดกิเลสนิวรณ์ ข้อ "พยาปาทะ" นี้ได้

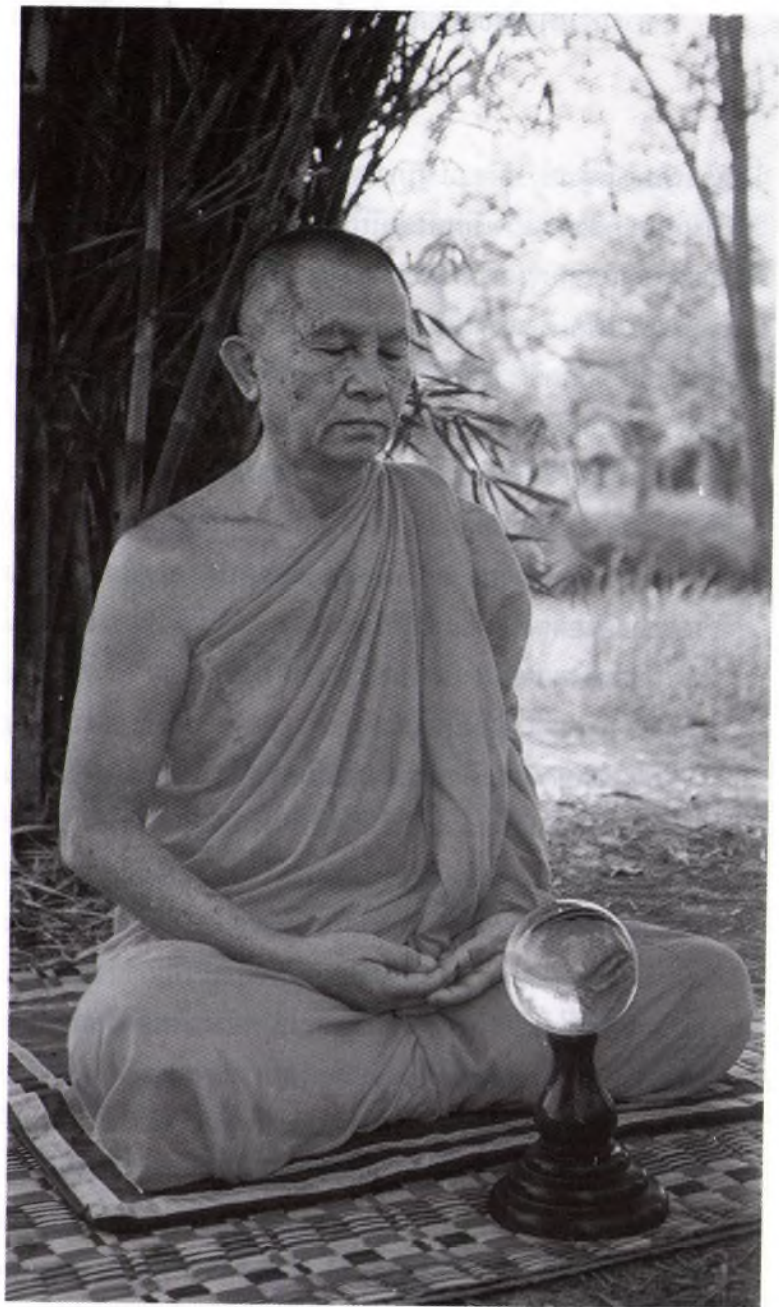
แล้วอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญนักทีเดียว คือ "อุทธัจจกุกกุกจะ" ความฟุ้งซ่านแห่งจิตใจไปในเรื่องต่างๆ หรือความวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ นี่ก็สำคัญทีเดียว เป็นอุปสรรคของสมาธิตั้งแต่ต้น พอเริ่มนั่งเจริญภาวนาก็บอกสอนว่าให้เห็นดวงแก้วให้จำได้นะ พอนึกทำท่าจะจำได้ พอหลับตาไปหน่อยเดียวแหละ บางคนใจไปโน่นแล้ว ไม่รู้ว่าลูกหลานมันเป็นยังไง ไม่รู้ที่บ้านมันเป็นยังไง ตามใจปล่อยใจให้เป็นไปตามอารมณ์ นึกไปทั่ว เห็นไปทั่ว อดีตก็ตาม ปัจจุบันก็ตาม อนาคตก็ตาม นึกไปเรื่อย นี่จิตใจคอยแต่จะเป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นต้องข่มใจ ข่มกิเลสนิวรณ์ด้วยอุบายวิธีต่างๆ สำหรับในการปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายนั้น เราจึงใช้ "อาโลกกสิณ" เป็นเครื่องหมายกำหนดนึกให้เห็นในใจ เพื่อรวม "ใจ" ได้แก่ความเห็นด้วยใจ ความจำ

ความคิด ความรู้ ให้มารวมหยุด มารวมอยู่ในองค์บริกรรม นึกให้เห็นนิมิตด้วยใจนั้น นี่คืออุบายวิธีเพื่อที่จะป้องกันแก้ไขและกำจัด "อุทธัจจกุกกุจจะ" สำหรับบุคคลที่มักมีจิตใจฟุ้งซ่าน ซึ่งถ้าว่ายังไม่ได้อบรมบ่มนิสัยให้ดีแล้ว ความที่เป็นผู้มีจิตใจฟุ้งซ่านนั้นแทบจะทุกคน แม้แต่ผู้พูดนี้ถ้าไม่ตั้งใจชมด้วยอุบายวิธีที่เหมาะสมก็ฟุ้งซ่านได้ เป็นได้ด้วยกันทั้งนั้น เว้นแต่พระอริยเจ้าชั้นสูง ท่านมีสติสัมปชัญญะครบ เมื่อมีอุบายวิธี เช่นอย่างวิธีปฏิบัติตามแบบวิชาวชิระมกาย อาศัยอาโลกกสิณ เป็นเครื่องน้อมนำจิตใจให้มารวมหยุดในองค์บริกรรมนิมิต แล้วก็หยุดนิ่งตรงกลางของกลางศูนย์กลางบริกรรมนิมิต คือดวงแก้ว แล้วยังกำหนดให้ศูนย์กลางดวงแก้วไปตั้งศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมืออีก จึงเป็นเรื่องที่ไม่ง่าย นึกเห็นข้างนอกนึกเห็นได้ง่าย แต่นึกเห็นภายในนึกเห็นได้ยาก ที่เห็นได้ง่ายมีโอกาสดูกของปลอมได้ง่าย แต่การนึกเห็น ณ ภายในนั้นเห็นได้ยาก ที่เห็นภายในนั้นแหละเป็นของจริงโดยสมมติในเบื้องต้น ถ้าว่าใครทำได้ก็จะไม่ถูกของหลอกมาหลอกหลอนจิตใจ ที่เรียกว่านิมิตหลอกหลวง เพราะอะไร เพราะเมื่อใจนั้นสามารถถือเอาปฏิภาคนิมิตได้ หรืออย่างน้อยอุคคหนิมิต แล้วค่อยๆ เจริญภาวนาให้ถึง ถือเอาปฏิภาคนิมิตได้ ใจย่อมมารวมเป็นหนึ่งแนวแน่มั่นคงแล้ว หยุดนิ่งตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมนั้น ถูกธรรมในธรรม แล้วก็ถูกภายในกาย เวทนาในเวทนา และจิตในจิต เวทนาและจิตก็คือ "ใจ" ใจที่ตั้งอยู่ในกาย กายก็มีทั้งหยาบทั้งละเอียด

ส่วน ธรรมในธรรมนั้น เมื่อใจหยุดนิ่งตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม จิตก็ไม่สังขาร จิตไม่สังขารไม่ปรุงแต่งด้วยอำนาจของการถือเอาปฏิภาคนิมิตได้ เมื่อใจหยุดนิ่งกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม

จิตดวงเดิมตกศูนย์ ปล่อยปฏิภาคนิมิต กล่าวคือดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย ซึ่งจิตดวงเดิมตั้งอยู่ที่ไม่สะอาด ไม่ผ่องใส นั่นแหละตกศูนย์พร้อมกับจิตดวงเดิมนั้น ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายที่ผ่องใสดวงใหม่พร้อมด้วยใจ คือดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ ที่ผ่องใสจากกิเลสนิวรณ์เป็นกุศลจิตก็จะปรากฏลอยเด่นขึ้นมาใหม่ ตรงศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม นี่แหละธรรมในธรรม เพราะภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ก็ตั้งอยู่ในกลางของกลางธรรมในธรรมนี้แหละทั้งหมดเลย อย่าได้สงสัย เพราะเหตุไร ? เพราะธาตุละเอียดของชั้น ๕ ตั้งแต่สุดหยาบไปสุดละเอียด ตั้งอยู่ในตรงกลางของกลางซึ่งกันและกัน ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมนี้เอง เพราะฉะนั้นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ก็ตั้งอยู่ในกลางของกลางซึ่งกันและกัน จากสุดหยาบไปสุดละเอียด

เพราะเหตุนี้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงแสดงธรรมปฏิบัติในเรื่องของสติปัฏฐาน ๔ ว่า ให้มีสติพิจารณาเห็นภายในกาย ซึ่งก็ต้องมีเวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม เป็นทั้ง ณ ภายในนอก คือส่วนหยาบ และเป็นทั้ง ณ ภายใน คือ ส่วนละเอียด อย่างเช่นมีสติเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม ของกายมนุษย์หยาบ เรียกว่า ณ ภายใน และเมื่อให้กายมนุษย์ละเอียดเจริญภาวนาธรรมต่อไปให้เข้าถึงกาย เวทนา จิต ธรรม ของกายทิพย์และทิพย์ละเอียด ซึ่งเป็น ณ ภายใน ละเอียดยิ่งกว่าขึ้นไป กาย เวทนา จิต ธรรม ของกายทิพย์และทิพย์ละเอียดนั้นก็ เป็น ณ ภายใน กายมนุษย์ละเอียดก็เป็น ณ ภายในนอก นี่แหละละเอียด ยิ่งกว่ากันไปตามลำดับ จนถึงรูปพรหม

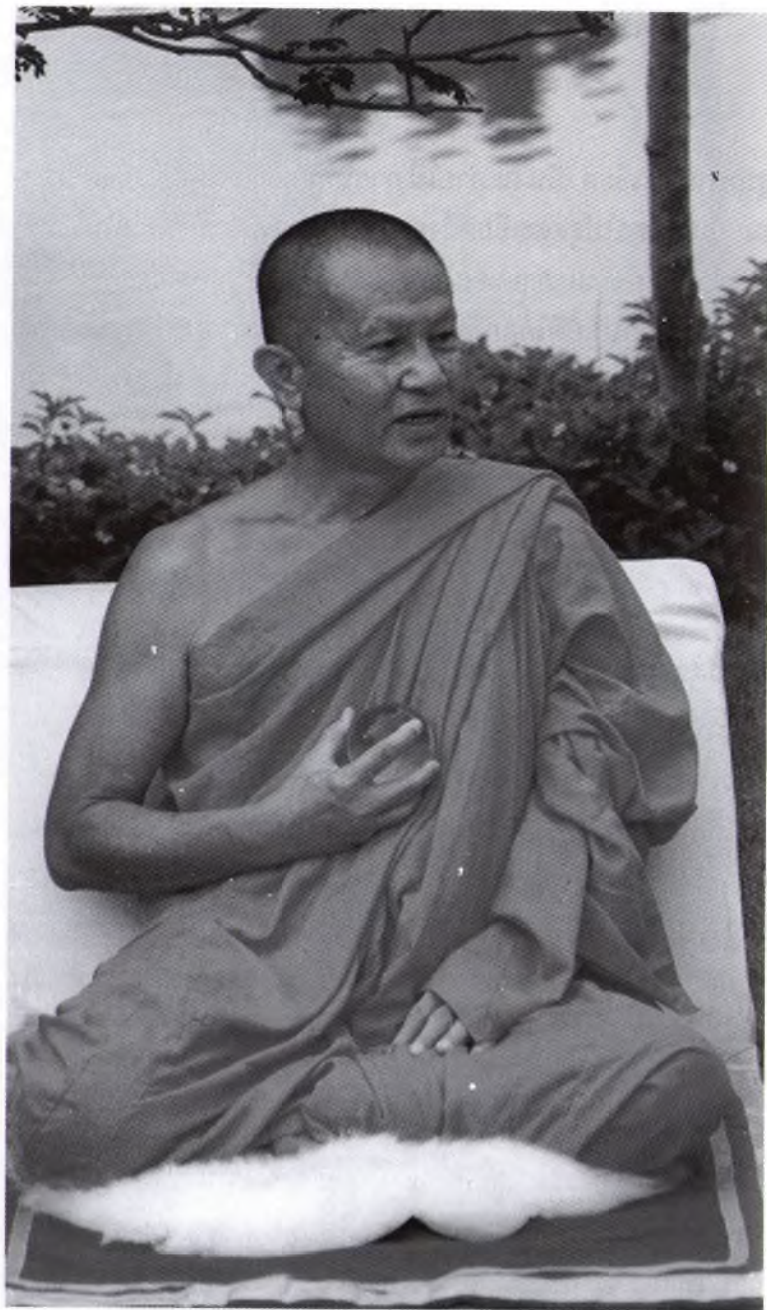

รูปพรหมละเอียด เป็น ณ ภายใน กายทิพย์หยาบ ทิพย์ละเอียด ก็เป็น ณ ภายนอกไปสุดละเอียดถึงอรุปรหม ก็เป็น ณ ภายใน ส่วนรูปพรหมก็เป็น ณ ภายนอกไป จากสุดหยาบไปสุดละเอียดอย่างนี้

ถ้าปฏิบัติได้ถูกต้องตรงตามพระธรรมของพระพุทธเจ้าจะเห็นละเอียดไปอย่างนี้ และในขณะเดียวกันทั้งเห็นทั้งรู้ แล้วยังชำระจิตใจของเราให้ผ่องใส เหมือนกับเราลุกขึ้นเดินตามบันไดขึ้นไปทีละขั้นๆ จนไปถึงขั้นสูงสุด คือ ธาตุธรรมที่บริสุทธิ์คือธรรมกาย ซึ่งเป็นกายพ้นโลก

ณ บัดนี้ ให้เข้าใจในส่วนของการอบรมภาวนาสมาธิ ด้วยอุบายวิธีช่วยให้จิตใจหยุดนิ่งแนบแน่นเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคง ด้วยการให้กำหนดองค์บริกรรมนิมิต เพื่อให้ถือเอาอุคคหนิมิต และปฏิภาคนิมิตได้ การกำหนดบริกรรมนิมิตเท่านี้ยังไม่พอ เพราะฉะนั้นจึงให้กำหนดองค์บริกรรมภาวนาอีกโสดหนึ่ง องค์บริกรรมภาวนานั้นใช้คำว่า "สัมมาอรหัง" "สัมมา" นั้นย่อมาจากสัมมาสัมพุทธ แปลว่า พระผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ หมายเอาพระปัญญาคุณของพระพุทธเจ้า ส่วนคำว่า "อรหัง" หมายเอาพระผู้ไกลจากกิเลสและบาปกรรมทั้งปวง หมายเอาพระวิสุทธิคุณของพระพุทธเจ้า

เมื่อบริกรรมภาวนาว่า "สัมมาอรหัง ๗ ๗" ตรงกลางของกลางจุดเล็กใสศูนย์กลางดวงศูนย์กลางกาย คือศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมแล้ว ใจก็จะมาทำงานที่นี้ มาเห็นที่นี้ มาท่องในใจที่นี้ แล้วก็น้อมพระพุทธคุณมาสู่ใจเป็นพุทธานุสสติอยู่ที่นี้ ประกอบพร้อมด้วยอานาปานสติ พิจารณาเห็นลมหายใจเข้าออกที่นี้ เมื่อลมละเอียด

แล้วก็จะหยุดที่นี้ คือลมหายใจจะละเอียดแล้วก็สั้นเข้าๆ ก็หยุดที่นี้ ลมหยุดอย่างมีสติสัมปชัญญะนั้นเป็นวัตถุประสงค์ของอานาปานสติ ในขั้นสมถกัมมัฏฐานแล้วก็หยุดตรงกลางนาภี ซึ่งตรงกันกับการปฏิบัติภาวนาตามแบบที่หลวงพ่อดปากน้ำท่านสอนตามแนววิชาธรรมกาย คือจะให้ถึง รู้ เห็น และเป็นธรรมกายได้ ก็ด้วยการหยุด ในหยุดกลางของหยุด กลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของทุกกาย สูดกายหายาบ กายละเอียด ไปจนสุดละเอียด จึงถึงธรรมกาย ตรงนี้แหละจึงเป็นจุดสำคัญที่สุด คือกลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของทุกกาย สูดกายหายาบกายละเอียดนี้เอง เป็นมัชฌิมาปฏิปทาในทางปฏิบัติ ศีลบริสุทธิ หรือ “ศีลวิสุทธิ” จิตบริสุทธิ หรือ “จิตตวิสุทธิ” ก็ปรากฏเกิดมีตรงนี้ ไม่ใช่มีที่อื่น เพราะใจหยุดนิ่งตรงนี้ไม่ปรุงแต่ง ใจตรงนี้ ใจก็เข้าถึงความสะอาดบริสุทธิ์ด้วยธรรมปฏิบัติ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ในทางปฏิบัติตลอดถึงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ตรงกลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ตรงศูนย์กลางกายนี้เอง

หลวงพ่อดปากน้ำ ท่านจึงกล่าวว่าดวงธรรมที่ปรากฏใสแจ่มนี้แหละ คือ “ดวงปฐมมรรค” หนทางเบื้องต้นไปสู่มรรค ผล นิพพาน และว่าพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า ท่านจะเข้ามรรค ผล นิพพาน ก็ไม่ได้ไปทางอื่น ก็ไปตรงกลางของกลางนี้แหละ สัตว์โลกจะเปลี่ยนวาระจิตก็เปลี่ยนตรงนี้แหละ จากจิตปุถุชนเข้าสู่ความเป็นพระอริยบุคคล ก็ตรงกลางของกลางนี้แหละ เกิดดับๆ อยู่ตรงนี้นี่เอง

เพราะฉะนั้นหลวงพ่อดปากน้ำจึงกล่าวว่าศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมนี่เอง ทางนี้เองคือมัชฌิมาปฏิปทา เป็นเอกายนมรรค ให้เข้าถึง รู้ เห็น และเป็นกาย เวทนา จิต ธรรม ณ กายนอก

และภายในสุดละเอียด ใจเปลี่ยนวาระจิตที่นี้ เปลี่ยนวาระไปดี ไปสะอาดบริสุทธิ์ก็ที่นี่ จากสุดหยาบไปสุดละเอียดถึงธรรมกาย ถึงพระนิพพานที่นี้ กลางของกลางนี้แหละ ท่านจึงว่าทางนี้ทางเดียว ไม่มีสองทาง นี่แหละเอกายนมรรค

ตัวหนังสือก็หมายเอากายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม แต่ในทางปฏิบัติ กายเข้าถึง รู้ เห็นและเป็น ขณะเจริญภาวนามีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ไม่ได้อยู่ที่ไหน อยู่ที่กลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของแต่ละกาย จากสุดหยาบคือของกายเนื้อไปสุดละเอียดของกายอรูปพรหม เมื่อจิตใจสะอาดบริสุทธิ์พ้นความบริสุทธิ์ของอรูปพรหมนั้นแล้ว ก็ถึงกายธรรม คือธรรมกาย เป็นกายพ้นโลก เป็นกายที่เก่า ที่หลวงพ่อบอกท่านกล่าวถึงนั้น

เพราะฉะนั้นหลวงพ่อบอกท่านจึงมั่นใจในการปฏิบัติภาวนาธรรมดับหยาบไปหาละเอียด จากกายสุดหยาบสุดละเอียดถึงธรรมกายไปสุดละเอียด ถึงพระนิพพานด้วยอาการอย่างนี้

เพราะฉะนั้นพระโยคาวจรจะก้าวล่วงข้ามโคตรปฏุชน เข้าสู่ความเป็นอริยบุคคล จิตของปฏุชนต้องตกศูนย์ดับไป ที่ว่าวิญญานดับนั้นคือตรงนี้ วิญญานดับตรงนี้ วิญญานนะเป็นธาตุรับรู้ของกายโลกิยะ ดับกันตรงนี้ ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมนั้น เมื่อดับแล้วปรากฏธรรมกายใสสว่างขึ้นมา นี่เป็นธรรมคนละส่วนกัน

เพราะฉะนั้นส่วนมากพอจะพูดว่า การที่คนจะบรรลุมรรค ผล นิพพาน วิญญานดับ บางคนก็ไปนึกเอาว่าต้องตาย ไม่ใช่ ดับตั้งแต่ยังเป็นๆ นี่แหละดับเพราะ “ใจ” คือ ความเห็น (ด้วยใจ) ความจำ

ความคิด ความรู้ ซึ่งขยายส่วนหยาบออกมาจากธาตุละเอียดของนามชั้น ๔ คือ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน กิวิญญานธาตุนั้นแหละ วิญญานธาตุนีของกายโลกิยะดับตกศูนย์ธรรมกายที่บริสุทธิ์เป็นกายพ้นโลก จึงปรากฏใสเด่นขึ้นมาด้วยอาการอย่างนี้ ความหลุดพ้นเป็นอย่างนี้

สำหรับผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมที่ถึงทั้งรู้ทั้งเห็นและเป็นธรรมกาย แม้เพียงชั่วคราวด้วยการขมกิลเลส ชื่อว่า “วิกขัมภณวิมุตติ” ก็เข้าถึงธรรมที่บริสุทธิ์ ที่ชื่อว่า “ธรรมกาย” ในเบื้องต้น นับว่าเป็นเพียงได้ถึงโคตรวิญญาน ถ้าหากว่ายังไม่จำกัดกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน หรืออีกนัยหนึ่งยังไม่สามารถกำจัดสัญญาชนกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกอย่างน้อย ๓ ประการได้ ก็ยังจัดอยู่ในชั้นโคตรวิญญบุคคล ผู้ได้โคตรวิญญาน ซึ่งถ้าประมาทขาดสติสัมปชัญญะด้วยปัญญาอันเห็นชอบ ปล่อยให้กิเลสครอบงำจิตใจได้อีก ก็อาจจะถอยกลับหลัง หรือถ้าปฏิบัติธรรมให้ยิ่งขึ้นไปสืบต่อไป มุ่งตรงต่อมรรค ผล นิพพาน ก็ถึงพระนิพพานตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้

กล่าวโดยสรุป ในเรื่องของสมถกัมมัฏฐานว่า กิเลสนิวรรตทั้ง ๕ เป็นตัวอุปสรรคของสมาธิ เพราะฉะนั้นอุบายวิธีที่สำคัญที่หลวงพ่อบอกว่าปากน้ำสอนจึงอาศัยอาโลกกสิณเป็นอารมณ์สมถะที่สำคัญ เพื่อนำ “ใจ” คือ ความเห็นด้วยใจ ความจำ ความคิด ความรู้ มารวมอยู่ใน “องค์บริกรรมนิมิต” พร้อมด้วย “บริกรรมภาวนา” คู่กัน บริกรรมภาวนานั้นคือให้ท่องในใจ “สัมมาอรหังฯ” ซึ่งแปลว่า พระผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ ผู้ไกลจากกิเลสและบาปธรรม

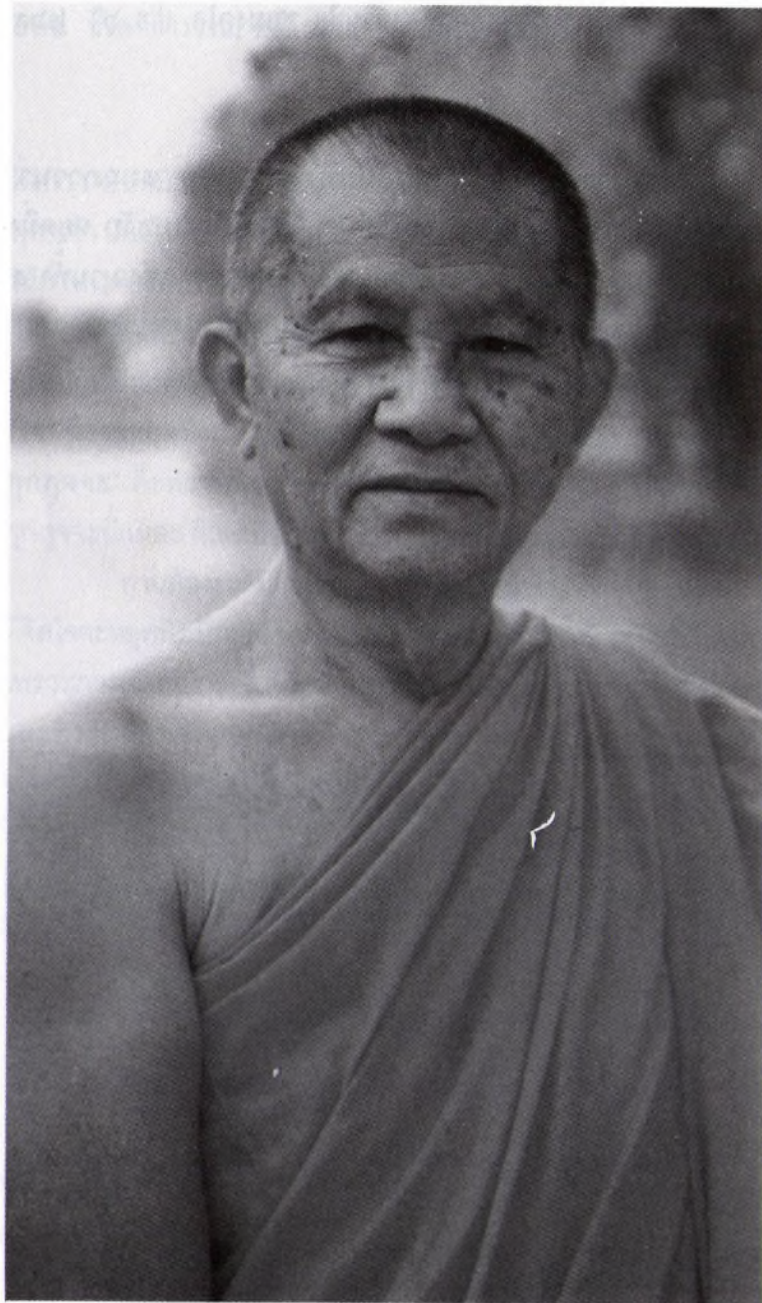
ทั้งปวง อันหมายถึงพระปัญญาคุณ และพระบริสุทธิคุณ ของพระพุทธเจ้า นับเป็นพระนามใหญ่ของพระองค์ จึงนับเนื่องอยู่ในพุทธานุสติ ให้กำหนดองค์บริกรรมนิมิต และองค์บริกรรมภาวนาคู่กัน ตรงศูนย์กลางกายอันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ พร้อมกับสังเกตพิจารณาลมหายใจเข้าออกเป็น “อานาปานสติ” ด้วย “ใจ” จึงจะหยุดนิ่งเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงแล้วนั้นแหละ “อุทฺธัจจ-กุกกุจจะ” คือความฟุ้งซ่านแห่งจิตใจจึงจะระงับไป และกัธวอุทฺธัจจ-กุกกุจจะนั้นแหละ ก็เลสนิวรณ์ตัวนี้แหละ คอยขัดขวางสมาธินี้

ท่านต้องระวังสำหรับการปฏิบัติภาวนาในเบื้องต้น และก่อนที่จิตใจจะหยุดนิ่งเป็นเอกัคคตาแนบแน่นมั่นคงแท้ๆ บางทีจิตใจนั้นแหละ เพราะกามฉันทนิวรณ์ คือความหลงยึดติดอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัสผัสสทางกาย ก็จะมีลมไปสู่อารมณ์นั้นได้เสมอ เช่น คนที่เคยมีครอบครัวมาอยู่ปฏิบัติธรรม ก็จะมีไปถึงครอบครัว คนที่มีคนรักนึกถึงคนรัก คนที่มีสิ่งของที่รักก็นึกถึงสิ่งของที่ตนรักอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นใจก็ไม่มีสมาธิได้ แต่ถ้าหมกมุ่นฉันทะเหล่านี้เสียได้ ให้จิตใจหยุดนิ่งแนบแน่นมั่นคงเป็นเอกัคคตาจิตได้ กามฉันทะเป็นอันหมดไป

สมถภาวนาหรือสมถกัมมัฏฐานเป็นธรรมเครื่องอบรมจิต อบรมจิตแล้ว จิตได้เสวยประโยชน์อะไร ? ย่อมละระาคะได้ นี่เป็นพระพุทฺธพจน์ และเมื่อละระาคะได้ จิตใจผ่องใส ก็อบรมปัญญา อบรมปัญญาด้วยอะไร ? ด้วยวิปัสสนาภาวนา วิปัสสนาภาวนาอบรมปัญญาแล้ว เสวยประโยชน์อะไร ? กำจัดอวิชชาได้

เพราะฉะนั้นคำว่า “สมถกัมมัฏฐาน” หรือ “สมถภาวนา” จึงหมายถึงการอบรมหรืออุบายวิธีอบรมจิตใจให้สงบระงับ หยุดนิ่ง เป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคง เพื่อให้เกิดองค์คุณคือองค์แห่งฌานทั้ง ๕ เพื่อกำจัดกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญาให้หมดไป อ่อนโยนควรแก่ งานวิปัสสนาด้วยประการฉะนี้

ธรรมบรรยาย

เรื่อง “สู่ทางพระนิพพาน”*

พระนิพพาน ในความหมายอันเป็นที่เข้าใจธรรมดาทั่วไปในหมู่พุทธศาสนิกชนผู้สนใจในการศึกษาและปฏิบัติธรรมว่า หมายถึงการดับกิเลสเหตุแห่งทุกข์ กองทุกข์ก็ดับ พระนิพพานเป็นโลกุตตรธรรม เป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้นไม่ว่ามนุษย์หรืออมนุษย์จึงต่างปรารถนานิพพานทั้งสิ้น แต่จะรู้จักนิพพานเพียงใดนั้นมีอยู่แต่ในพระพุทธศาสนาเท่านั้น เพราะว่าสัตว์โลกใดๆ ก็ตาม ย่อมไม่ปรารถนาทุกข์ ย่อมปรารถนาแต่สุขอันถาวรด้วยกันทั้งสิ้น แต่สภาวะที่ตนปรารถนาอันยั่งยืนนั้น ใครจะรู้จักดีแค่ไหนอย่างไรนั้นมีอยู่แต่ในพระพุทธศาสนาเท่านั้น ซึ่งองค์สมเด็จพระ

*แสดง ณ หอประชุมวัดสามพระยา เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๒

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงบรรลुพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ได้นำออกเผยแผ่ แต่ความเข้าใจในพระนิพพานก็อาจจะเป็นที่เข้าใจแตกต่างกันไปบ้าง จะเรียกว่าผิดหรือเรียกว่าถูกไม่ได้ เพราะว่าผู้ที่กำลังคิดว่าอะไรจะผิดอะไรจะถูก คือผู้ที่ยังไม่ได้พระนิพพานอย่างแท้จริง ถ้าได้แล้วไม่ต้องคิด จะรู้ได้เลยว่าอะไรผิดอะไรถูก อาตมาก็ตกอยู่ที่นั่นนั่นเช่นกัน แต่ด้วยคำแนะนำสั่งสอนของครูอาจารย์ ด้วยการศึกษานในหลักปริยัติ ประกอบด้วยประสบการณ์จากธรรมปฏิบัติซึ่งอาตมาภาพได้รับมาแต่เพียงเล็กน้อย แต่อาศัยประสบการณ์จากหลายๆ ท่านมารวมกันเข้าแล้วจึงนำมาสู่ท่านทั้งหลาย โดยจะแยกแสดงถึงความหมายของพระนิพพานโดย ๓ นัย ซึ่งบางท่านอาจไม่เคยได้ยิน เพราะเคยได้ยินแต่นัยเดียว คือสภาวะของพระนิพพาน แต่อาตมาจะนำมากล่าวทั้งสภาวะนิพพาน ๑, ผู้ทรงสภาวะพระนิพพาน ๑, และอายตนะนิพพาน ซึ่งเป็นที่สถิตของพระนิพพาน อีก ๑, แปลว่าจะพูดกัน ๓ นัย ซึ่งไม่มีความแตกต่างใดๆ รวมแล้วก็เป็นสภาวะของนิพพานทั้งหมด แต่แจกแจงให้เห็นที่เป็นสภาวะล้วนๆ กับผู้ทรงสภาวะ และที่สถิตอยู่ของผู้ทรงสภาวะนั้น ซึ่งทั้งหมดนี้ก็มีอยู่ในพระไตรปิฎก

๑. สภาวะนิพพาน

จะแบ่งประเด็นที่พูดเป็น ๔ ประเด็นที่สำคัญ ตามที่มีหลักฐานปรากฏอยู่และเชื่อถือได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระไตรปิฎก

และ/หรือผู้อธิบายพระไตรปิฎก ดังเช่นพระพุทธโฆษาจารย์ ที่เราถือว่าเป็นพระอรหันต์ นั่นคือพระอรรถกถาจารย์

สภาวะนิพพานในประเด็นที่ ๑ เป็นสภาวะที่ว่าง คือไม่มีหรือพ้นไปแล้ว หรือปราศจากแล้วจากกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ซึ่งเป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้งหลาย นี่ตรงกับคำว่า “สุญญ” หลายท่านอาจเคยได้ยินว่า “สุญญตา” บ้าง หรือ “นิพพาน ปรมาสุญญ” บ้าง มีเอกสารที่แสดงไว้อย่างชัดเจนอยู่ในพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย อฏฐกนิบาต มหาวารวรรค เวรัญชสูตร ว่าด้วยพระพุทธองค์แก้อสงสัยของเวรัญชพราหมณ์ ข้อที่ ๑๐๑ และในอรรถกถาธรรมบทก็ได้อธิบายไว้ว่า “สุญญโต อนิมิตโต จ” ดังนี้ เพราะว่าบทเหล่านั้นแม้ทั้ง ๓ ก็เป็นชื่อแห่งพระนิพพานนั่นแหละจริงอยู่พระนิพพานเป็นธรรมชาติชื่อว่าว่าง เพราะไม่มีราคะ โทสะ โมหะ และพ้นแล้วจากราคะ โทสะ โมหะ เหล่านั้น เพราะเหตุที่นั่นพระนิพพานนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า สุญญตวิโมกข์ จากบาลีพุทธภาษิตและอรรถกถาจารย์ได้อธิบายไว้ คำว่า นิพพานว่างอย่างยิ่ง นิพพาน ปรมาสุญญ มีอยู่ในคัมภีร์มหายาน แต่ในคัมภีร์ฝ่ายเถรวาทจะพูดเกี่ยวกับ สุญญตวิโมกข์ แต่มีความหมายโดยนัยเดียวกันคือว่าง ว่างอย่างยิ่งบ้าง “ว่าง” นั้นว่างจากกิเลส มี ราคะ โทสะ โมหะ เป็นต้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ว่างจากอิตตานุทิฏฐิ หรือ อิตตวาทุพาทาน คือความหลงผิดไปยึดมั่นถือมั่นในสังขารมีขันธ ๕ เป็นต้น ว่าเป็นอิตตา กล่าวโดยรวบยอดคือว่างจากกิเลส ตัณหา อุปาทาน ไม่ใช่ว่างหมายถึง “ไม่มี” เอกสารหลักฐานนั้น

แสดงว่าว่างจากกิเลส ตัณหา อุปาทาน

สภาวะนิพพานในประเด็นที่ ๒ จึงหมายถึงว่า นิพพานนั้นมีแต่สภาวะของนิพพาน ไม่ใช่สภาวะของขันธ ๕ ซึ่งเป็นสังขารธรรม เมื่อไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว นิพพานก็ย่อมมีอยู่ และเมื่อมีอยู่พระพุทธเจ้าท่านแสดงไว้ว่านิพพานเป็นธรรมสภาวะ คือ เป็นแก่นเป็นสาร และมีสภาพเที่ยง เป็นสภาวะที่เที่ยง เพราะไม่ต้องเปลี่ยนแปลงแปรผันไปตามเหตุตามปัจจัย เป็นสภาวะประเสริฐสุด คือไม่ตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ ข้อนี้ก็มีปรากฏอยู่ในอรรถกถาซึ่งอธิบายพุทธวจนะที่มีปรากฏอยู่ในอิตติวุตตกอรรถกถา มีอยู่ในพระสูตรและอรรถกถาแปล ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ เล่มที่ ๑ ภาคที่ ๔ จัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัยว่า อถวา นิจุจาวาโต เสฏฐาภาวโต จ สภาวธมฺเมสุ สารนฺติ ธมฺมสารํ นิพฺพานํ แปลว่า ธรรมชาติใดเป็นสาระในสภาวธรรมทั้งหลายโดยความเป็นธรรมชาติเที่ยง และโดยความเป็นธรรมชาติประเสริฐสุด เหตุนั้นธรรมชาตินั้นชื่อว่าธรรมสภาวะ คือ พระนิพพาน เพราะฉะนั้นพระนิพพานมิใช่สูญหรือไม่มี แต่ว่างจากกิเลส ตัณหา อุปาทาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ว่างหรือปราศจาก หรือพ้นจากอิตตานุกูลิ หรืออิตตวาทุพาทาน คือความหลงผิดไปยึดมั่นในสังขารมีขันธ ๕ เป็นต้นว่าเป็นอิตตา แต่ไม่ใช่ว่าไม่มีนิพพาน

สภาวะนิพพานในประเด็นที่ ๓ คือ ตาติ เป็นธรรมชาติคงที่ อาตมาจะลองถามพระมหาสุเนตร ท่านเป็นเปรียญธรรม ๕

ประโยค ใครจะเรียนถามท่านว่าเมื่อพระนิพพานเป็นสภาพว่างจากกิเลส เป็นธรรมสภาวะ เป็นสภาพเที่ยง เป็นอนัตตาได้ไหม ? คือ มีใช่สภาพที่เป็นตัวตนได้ไหม ?

พระมหาสุเนตร สุนีโต ตอบว่า “ไม่ได้” (คือไม่เป็นอนัตตา)

มีเอกสารอีกฉบับหนึ่งซึ่งเป็นที่รู้กันทั่วไปว่าบาลีพุทธภาษิตว่า สพุเพ สงฺขารา อนิจฺจา สพุเพ สงฺขารา ทุกฺขา สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา คำว่า “สพุเพ” แปลว่า “ทั้งปวง” “ธมฺมา” แปลว่า “ธรรมทั้งหลาย” ที่ว่าธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา คือมิใช่ตัวตน จะรวมถึงพระนิพพานด้วยหรือเปล่า ? สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันตชินาสพเจ้าทั้งหลายแสดงสภาวะที่เรียกว่าสามัญญลักษณะ คือสภาพหรือลักษณะทั่วไปของธรรมชาติที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ให้พิจารณาดูว่าท่านแสดงลักษณะหรือสามัญญลักษณะของธรรมชาติใด ? จะเห็นว่าท่านเริ่มต้นด้วย รูป อนิจจัง รูปแลไม่เที่ยง ยทนิจํ ตํ ทุกฺขํ สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นแลเป็นทุกข์ ที่เป็นทุกข์ เพราะต้องเปลี่ยนแปลงตามเหตุและปัจจัย จึงทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้นาน มี เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็เปลี่ยนแปลงและดับไป ใครเข้าไปยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาและทิฏฐิ คือความหลงผิดว่าเป็นตัวตนบุคคล เรา เขา ของเรา ของเขา แล้วเป็นทุกข์ ยึดมากทุกข์มาก ยึดน้อยทุกข์น้อย ไม่ยึดเลยไม่ทุกข์เลย ซึ่งนั่นเป็นสภาวะพระนิพพาน ยํ ทุกฺขํ ตํ อนตฺตา หรือ ตทนตฺตา สิ่งใดเป็นทุกข์เพราะทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ สิ่งนั้นแหละเป็นอนัตตา ท่านแสดงเช่นนั้นโดยยกขันธ ๕ ขึ้นแสดง เพราะใกล้ตัวที่สุด และเป็นที่ตั้งที่อาศัย

ของกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ของแต่ละสัตว์ ผู้ยังไม่พ้นโลก จึงทรงแสดงสามัญญลักษณะของสังขาร โดยยกเอาชั้น ๕ ขึ้นแสดง

จึงมีข้อสรุปว่า **สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา สังขารทั้งหลาย ไม่เที่ยง** สังขารในความหมายกว้างไม่ใช่เพียงชั้น ๕ แต่หมายความถึงสังขารชั้นหรือสิ่งที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ทั้งที่มีวิญญูณครอง และไม่มีวิญญูณครอง ที่ชื่อว่าอุปาทินนสังขารและอนุปาทินนสังขาร รวมเรียกว่าสังขาร บรรดาที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งทั้งหลายเหล่านี้ที่ไม่เที่ยง เพราะต้องเปลี่ยนแปลงแปรผันไปตามเหตุตามปัจจัย **สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขา** ก็เพราะไม่เที่ยงจึงทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ใครเข้าไปยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาทิฏฐิจึงเป็นทุกข์ และมีคำสุดท้ายว่า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายทั้งปวงมิใช่ตัวตน** นี่หมายถึงวิสังขารอย่างเช่นพระนิพพานด้วยหรือ ?

คำอธิบายของพระอรรถกถาจารย์ ซึ่งเรานับถือว่าเป็นคำอธิบายของพระอรหันต์ ถือเอาเป็นตำราศึกษาต่อมาได้อธิบาย **สพฺเพ ธมฺมา** คือคำว่า **ธมฺมา** หรือธรรมทั้งหลาย พระพุทธองค์หมายถึงอะไร ? จำเพาะในคาถาว่า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ ยทา ปญฺญา** ปสฺสตี อถ นิพฺพินฺหติ ทุกฺเข เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา "เมื่อใดบัณฑิตย่อมเห็นด้วยปัญญาว่า 'ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา' เมื่อนั้นย่อมหน่ายในทุกข์ ความหน่ายในทุกข์เป็นทางแห่งความหมดจด"

และอรรถกถาจารย์ได้อธิบาย **สพฺเพ ธมฺมา** ต่อไปว่า ตตฺถ **สพฺเพ ธมฺมา**ติ ปญฺจกฺขนฺธาเอว อธิปฺเปตา มีความว่า บรรดาบทเหล่านั้น สองบทว่า **สพฺเพ ธมฺมา** พระผู้มีพระภาคทรงประสงค์เอาชั้น ๕ นี้เอง ฯ ท่านทั้งหลายคงเข้าใจแล้วว่า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา**

หมายความว่านิพพานด้วยหรือไม่ ? หมายความว่าวิสังขารด้วยหรือไม่ ? จากเอกสารและหลักฐานทั้งหลาย อันนี้มีอยู่ใน **ธมฺมปทฺฐกถา สุตฺตโม** ภาค เรื่อง **อปรี ปญฺจสทฺทิกขุตฺต** จัดพิมพ์โดย **มหาเมฏฺฐ-ราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๙**, หน้า ๖๒ และใน **พระธมฺมปทฺฐกถา แปล ภาค ๗** จัดพิมพ์โดย **มหาเมฏฺฐราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๙**, หน้า ๙๘ เป็นอันว่า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** สิ่งที่เป็นอนัตตา นั้นก็คือสังขาร โดยที่ท่านยกเอาชั้น ๕ มากล่าวกันเสมอๆ เท่านั้น มิได้กินความถึงวิสังขาร อย่างเช่นพระนิพพาน ซึ่งเป็นธรรมสาระ (ธมฺมสาร) เป็นแก่นสาร **นิจฺจภาวโต** โดยเป็นสภาพเที่ยง **สญฺญภาวโต** โดยเป็นสภาพอันประเสริฐนี้แต่ประการใด

ในสมัยพุทธกาลได้มีพระที่เคยเข้าใจผิดและได้รับการชี้แจงจากพระอรหันต์ ตัวอย่างคือท่านยมกะ ที่มีปรากฏอยู่ในตอนท้ายของการโต้ตอบปัญหาเกี่ยวกับพระสรีรบุตรมหาเถระ มีปรากฏในสังยุตตนิกาย ชันธวรรค พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๗ ข้อที่ ๑๙๘ มีใจความดังต่อไปนี้

พระยมกะในสมัยพุทธกาลนั้นยังไม่ได้บรรลุอริยมรรค อริยผล แต่ท่านได้เที่ยวคุยว่าท่านรู้แจ้งในธรรมะของพระพุทธเจ้าหมดแล้วว่าพระอรหันต์นั้นตายแล้วขาดสูญ เพราะท่านไปเข้าใจความหมายของคำว่าพระอรหันต์ พระตถาคต หรือพระพุทธเจ้าว่าเป็นแต่เพียงหรือมีแต่เพียงชั้น ๕ เท่านั้น เมื่อท่านเห็นเพียงเท่านั้นท่านจึงเข้าใจเอาเองว่าสภาวะของพระอริยเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระอรหันตบุคคล และพระตถาคตเจ้า เป็นต้น ที่ท่านว่าว่างจากกิเลสแล้ว เมื่อชั้น ๕ แดกทำลายแล้วก็หมดกัน นิพพานไม่มี เพราะไม่

ทราบว่าคุณวาทะที่แท้จริงของพระอรหันตบุคคฺล หรือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือพระอรหันตปัจเจกพุทธเจ้า เป็นอย่างไร ท่านก็เที่ยวคุยว่าพระอรหันต์ตายแล้วขาดสูญ รู้หมดแล้วธรรมะของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลายต่างเวทนาใครจะอนุเคราะห์แก่พระยมกะพยายามชี้แจงอธิบายอย่างไรก็ไม่เชื่อ พระอรหันต์ทั้งหลายก็เป็นห่วงเป็นใยเพื่อนสหธรรมิกว่าด้วยทักขิวัณนั้นจะได้ไปอบายภูมิ ก็ไปอาราธนาพระสารีบุตรมหาเถระมาช่วยแก้ไขทักขิวัณของพระยมกะให้ถูกต้อง พระสารีบุตรก็ได้อนุเคราะห์ โดยกล่าวเป็นคำถามว่า

“ท่านสำคัญว่าอย่างไรท่านยมกะ ท่านมองเห็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ว่าเป็นตถาคตหรือ ?” เมื่อพิจารณาต่อนต่อไปก็จะพบว่าพระยมกะยังไม่แจ้งในธรรมของพระพุทธเจ้าทั้งหมด รู้แต่พอคฤคฺมเครือ จึงตอบว่า

“มิใช่เช่นนั้นผู้มีอายุ” (ท่านมิได้มองเห็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ว่าเป็นตถาคต) คำตอบอันนี้ถูก แต่ว่าพระสารีบุตรซึ่งเป็นพระธรรมเสนาบดี พระอัครสาวกเบื้องขวา หยั่งรู้แล้วว่าพระยมกะยังไม่บรรลุพระอรหัตตผล เพื่อจะให้พระยมกะรู้ตัวว่าท่านยังไม่รู้จริง ก็เลยถามคำถามอีกว่า

“ท่านสำคัญอย่างไรท่านยมกะ ท่านมองเห็นว่าตถาคต นั้นเป็นสภาวะไม่มีรูป ไม่มีเวทนา ไม่มีสัญญา ไม่มีสังขาร ไม่มีวิญญาณหรือ ?”

พระยมกะก็ตอบไปว่า “มิใช่เช่นนั้นท่านผู้มีอายุ” (ท่านยมกะตอบไปในความหมายว่าตถาคตเป็นสภาวะที่มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) คำตอบตรงนี้จึงผิด ผิดเพราะว่า แท้ที่จริงแล้ว

ตถาคตเป็นสภาวะที่ไม่มีรูป ไม่มีเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เพราะชั้น ๕ ไม่ใช่ตถาคต แต่พระยมกะตอบไปว่าพระตถาคตมี โดยตอบปฏิเสธทักขิวัณว่ามีเช่นนั้นท่านผู้มีอายุ พระสารีบุตรเลยได้ความจริงว่าพระยมกะยังไม่ได้บรรลุธรรม จึงดูว่า

“ท่านยมกะ ในปัจจุบันนี้เองที่ตรงนี้ ท่านยังหาตถาคตที่แท้จริงไม่ได้ (แปลว่าไม่รู้จักตถาคตที่แท้จริงโดยสภาวะ) ควรหรือที่ท่านกล่าวแถลงว่า ข้าพเจ้ารู้ทั่วถึงธรรมตามที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้แล้วว่า พระภิกษุผู้เป็นชีณาสพ ต่อจากแตกกายทำลายชั้น ๕ ก็จะขาดสูญหายสิ้น หลังจากตายก็จะไม่มีอยู่อีก”

พระยมกะเข้าใจว่าพระอรหันต์ตายแล้วขาดสูญหมดกัน ไม่มีอะไร เป็นความเข้าใจผิด พระสารีบุตรกล่าวถึงคำว่า “ตถาคต” และถูกใจว่าท่านยังไม่รู้จักตถาคตจริงๆ และยังมากล่าวว่ารู้ทั่วถึงธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้แล้ว และว่าผู้เป็นภิกษุผู้ชีณาสพ เมื่อตายแล้วขาดสูญ หลังจากตายไม่มีอยู่อีก พระยมกะได้สติบรรลุธรรมเดี๋ยวนั้น จึงได้มีผลการพระสารีบุตรว่า

“ข้าแต่ท่านพระสารีบุตร แต่ก่อนเมื่อยังไม่รู้ กระผมจึงมีความเห็นอันชั่วร้ายนั้น (ถือความเห็นนี้เป็นทักขิวัณ) แต่เพราะได้สดับธรรมเทศนาของท่านสารีบุตรนี้ กระผมจึงละความเห็นชั่วร้ายนั้นได้แล้ว และกระผมได้บรรลุธรรมแล้ว” (แปลว่ารู้จักพระตถาคตแล้ว)

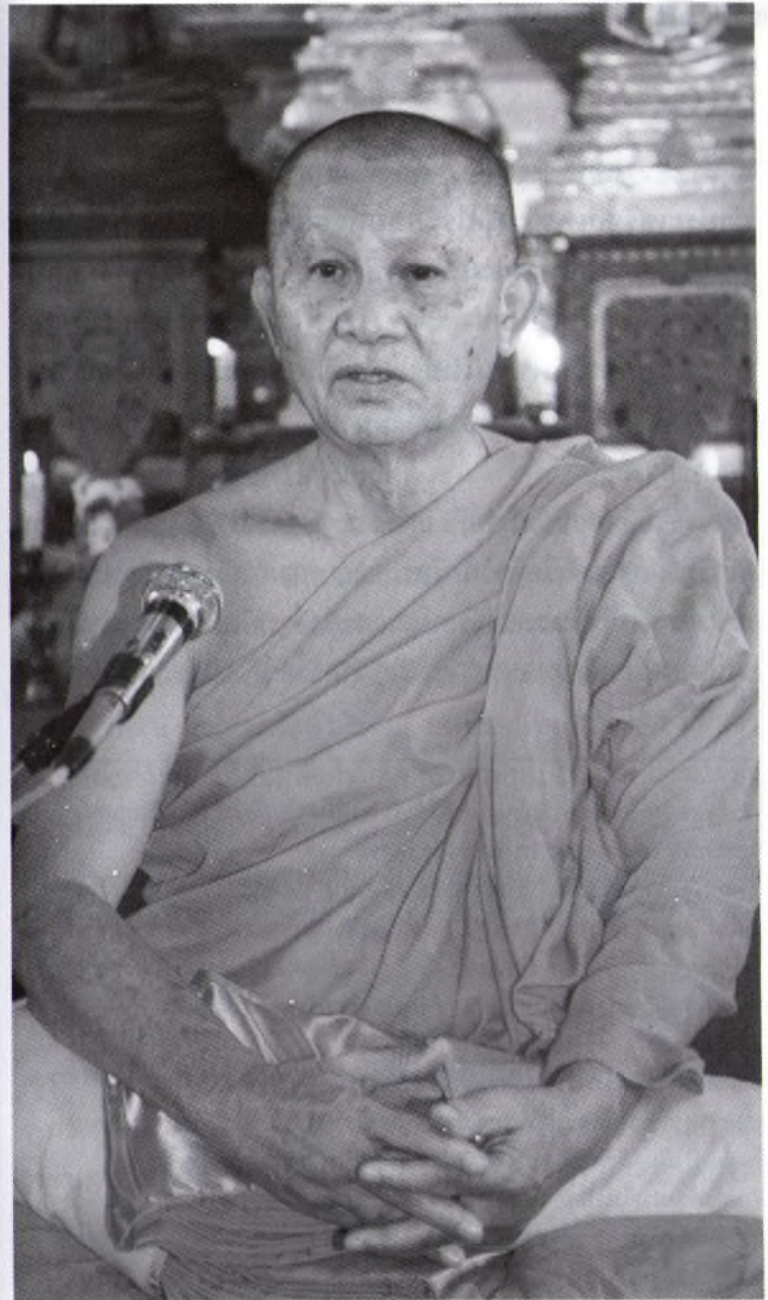
พระสารีบุตรจึงกล่าวต่อไปว่า “ท่านยมกะ ถ้าเช่นนั้นทั้งหลาย จะพึงถามท่านอย่างนี้ว่า ท่านยมกะภิกษุผู้เป็นชีณาสพ หลังจากร่างกายแตกทำลายแล้วจะเป็นอย่างไร ท่านถูกถามอย่างนี้จะพึง

ตอบอย่างไร ?"

ท่านยมกะตอนนั้นบรรลอรหัตตผลแล้วกล่าวว่า "กระผมพึงกล่าวชี้แจงอย่างนี้ว่า รูปแลเป็นสิ่งไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นดับแล้ว สิ่งนั้นถึงความไม่ตั้งอยู่แล้ว" (เป็นอนัตตา) หมายความว่า เป็นอนัตตาจำเพาะชั้น ๕ ซึ่งจัดอยู่ในประเภทของสังขารเท่านั้น ท่านยมกะจึงกล่าวต่อไปว่า "ข้าพเจ้าถูกถามเช่นนี้พึงกล่าวชี้แจงอย่างนี้"

พระสารีบุตรจึงสาธุการว่า "ดีละท่านยมกะ"

จึงเป็นเครื่องยืนยันว่าที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงว่า สัพเพ ธมมา อนตตา ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตานั้น หมายแต่เฉพาะสังขาร โดยทรงยกเอาชั้น ๕ ขึ้นแสดงเสมอๆ เท่านั้น ธรรมอื่นที่มีใช้สังขาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นวิสังขารที่เป็นอสังขตธาตุ อสังขตธรรม ที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งอย่างเช่นพระนิพพาน ไม่เป็นอนัตตาแน่นอน เอกสารหลักฐานมีเช่นนั้นแหละ เป็นที่มาแห่งความหมายสภาวะของพระนิพพานที่ว่าเป็นสภาพว่างอย่างยิ่ง ปรมิ สญญิ ว่างจากกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน เหตุแห่งทุกข์ทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งว่างจากโลภะ และ ราคะ โทสะ โมหะ ว่างจากอิตตานุกูลิหรืออิตตาวาอุปาทาน คือ ความหลงยึดมั่นในสังขารมีชั้น ๕ เป็นต้น ว่าเป็นอิตตา แต่เป็นธรรมที่มีสาระ มีแก่นสาร (ธมฺมสาร์) โดยความเป็นสภาพเที่ยง (นิจุภาวโต) โดยเป็นสภาพประเสริฐสุด (เสฏฐภาวโต) โดยแท้ และเมื่อเป็นธรรมชาติที่เป็นแก่นสารสาระและเป็นสภาพเที่ยง จึงคงที่ ชื่อว่า "ตาทิ" อันนี้มีปรากฏในสรภังคเถรคาถาว่า พระพุทธเจ้า

ทั้งหลายอุบัติแท้โดยธรรมกาย ผู้คงที่ นั้นพระบาลีเรียกว่า “ตาทิโน”^๑ ที่ว่าประเสริฐก็เพราะไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง จึงไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ คือ ไม่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และกลับเป็นสุข

สภาวะนิพพานในประเด็นที่ ๔ คือ เมื่อ นิพพาน ปรมา สฤณ ก็กลับเป็นธรรมชาติที่เป็นบรมสุข นิพพาน ปรมา สุข ด้วยประการฉะนี้

นี่คือความหมายที่แยกแยะมาพิจารณาให้เห็นเด่นชัดตาม เอกสารหลักฐานที่เชื่อถือได้ มีพระอรรถกถาจารย์ขึ้นไปถึงพระพุทธ- พจน์ และคำของพระอรหันตชีนาสพในพระไตรปิฎกซึ่งแยกแยะ ความหมายมาจากความหมายรวมๆ ว่าการดับกิเลสและกองทุกข์เป็น

^๑ พระพุทธองค์ได้แสดงความหมายของคำว่า ตาทิโน คือ ผู้คงที่ ไว้ในที่มากแห่ง ใน รมุมปทฎกถา จตุตถโก ภาค อรหันตคุณคุณนา

จัดพิมพ์โดยมหาจุฬาราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๙. หน้า ๖๓-๖๔

เช่นในเรื่องมหาจุฬายนคเถรวาทว่า “ยสฺสสิทฺธิริยา นิ สมตฺตญฺจคตานิ ๗ เปยฺ ตาทิโน” แปลความว่า อินทรีย์ทั้งหลายของภิกษุใด ถึงแล้วซึ่งความสงบ รวากะมาแล้วหลาย อันนายสารถิฝึกแล้ว แม้เทพและมนุษย์ทั้งหลายย่อมรักใคร่ต่อภิกษุนั้น ผู้มีมานะอันละได้แล้ว ผู้ไม่มีอาสวะ ผู้คงที่”

ในเรื่อง สาริปุตตตเถรวาทว่า “ปจฺวิสโม โน วิรุชฺชติ ๗ เปยฺ ตาทิโน” แปลความว่า ภิกษุใด เป็นผู้เสมอด้วยแผ่นดิน เป็นผู้มีเสนาเขื่อนเป็นเครื่องเปรียบ เป็นผู้คงที่ เป็นผู้มิวัตรอันงาม เป็นผู้มีกิเลสเพียงดังเบือกคมไปปราศแล้ว เพียงดังหัวน้ำอันมิเบือกคมไปปราศแล้ว ย่อมไม่ (ยินดี) ยินร้าย (ในโลกธรรม ๘) สังสารทั้งหลาย (การเวียนว่ายตายเกิดในทุกคติภูมิ สุตคติภูมิทั้งหลาย) ย่อมไม่มีแก่ภิกษุ ผู้คงที่ (เช่นนั้น)”

โลกุตตรธรรม เป็นจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา ทั้งหมดนี้กล่าวโดยนัยสภาวะพระนิพพาน

๒. ผู้ทรงสภาวะนิพพาน

ความดี ความชั่ว ความสุข ความทุกข์ ต้องมีที่ตั้ง ต้องมี ผู้ทรง และผู้ทรงนั้นเป็นผู้มีชีวิตด้วย

ขั้นที่ ๕ นี้หรือคือผู้ทรงสภาวะนั้น ? ไม่ใช่ ต้องเป็นธรรมชาติ อื่นอย่าง ซึ่งไม่ใช่ขั้นที่ ๕ อย่างแน่นอน เพราะขั้นที่ ๕ ไม่เป็นสุข แต่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จะทรงสภาวะที่เที่ยง เป็นสุขที่ ประเสริฐ และที่คงที่ (ตาทิ) ได้อย่างไร เพราะเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เพราะฉะนั้นจะต้องไม่ใช่ขั้นที่ ๕ แน่แน่นอน เพราะขั้นที่ ๕ มีสภาวะ ที่นับวันแต่จะเน่าเปื่อยผุพังตามสภาพของมันไปในที่สุด นี่แหละที่ว่า เป็นอนัตตา ยึดถือไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ทรงสภาวะนิพพานนี้ต้อง เป็นผู้ทรงสภาวะที่มีสภาวะอย่างเดียวกัน คือต้องเป็นธรรมชาติที่ คงที่ ที่เที่ยง ที่ประเสริฐ และที่เป็นสุขโดยแท้

พระพุทธองค์ท่านตรัสว่าตถาคตคือใคร ? มีอยู่ในอัคคัญญ- สุตตรา ตถาคตสฺส เหติ วาเสฏฺฐา อธิวจนํ ธมฺมกาโย อติปิ พุรหมกาโย อติปิ ธมฺมภูโต อติปิ พุรหมภูโต อติปิ แปลความว่า ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ เพราะคำว่า ธรรมกายก็ตี พุรหมกายก็ตี ธรรมภูตก็ตี พุรหมภูตก็ตี เป็นชื่อของตถาคต ที่ทรงแสดงว่า “เป็นชื่อของตถาคต” หมายถึง “เป็นตถาคต” นั่นเอง “อธิวจน” ศัพท์นี้ถ้าแปลโดยพยัญชนะก็แปลว่า “เป็นชื่อ” ซึ่งถ้าแปล

โดยความหมายที่เรียกว่าแปลโดยอรรถ ก็หมายความว่า “เป็น” ธรรมกาย เป็นพรหมกาย สรุปคือว่า ธรรมกายกิติ ธรรมภูตกิติ พรหมกายกิติ พรหมภูตกิติ นั้นแหละ คือเรตถาคต “เรา” ในที่นี้ หมายถึง “ตถาคต” มิใช่ใครอื่น ถ้ากล่าวถึงสภาวะของพระอรหันต์กิติ กล่าวถึงสภาวะของพระพุทธเจ้า หรือตถาคตกิติ คำแปลที่กล่าวถึงสภาวะนี้มีอยู่ในสรภังคเถรคาถา ขุททกนิกาย ข้อ ๓๖๕ พระไตรปิฎก ภาษาไทยฉบับหลวง พ.ศ. ๒๕๒๑ เล่มที่ ๒๖ หน้า ๓๓๔ มีความว่า

“เมื่อก่อนเราผู้ชื่อว่าสรภังคะ ไม่เคยได้เห็นโรคคือ อุบาทวนันท์ ๕ ได้ครบบริบูรณ์ทั้งสิ้น โรคนั้นอันเราทำตาม พระดำรัสของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ ได้เห็นแล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่าพระวิปัสสี พระสิขี พระเวสสภู พระกกุสันโธ พระโกนาคมนะ พระกัสสปะ ได้เสด็จไปแล้วโดยทางใดแล พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคตมก็ได้เสด็จไปแล้วโดยทางนั้น พระพุทธเจ้า ๗ พระองค์นี้ทรงปราศจากต้นหาไม่ทรงถือมัน ทรงหยั่งถึงความสิ้นกิเลส เสด็จอุบัติแท้โดย ธรรมกาย ผู้คงที่ ทรงเอ็นดูอนุเคราะห์สัตว์ทั้งหลาย ได้ทรงแสดง ธรรม คือ อริยสัจ ๔ อันได้แก่ ทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ ทางเป็นที่สิ้นทุกข์ เป็นทางไม่เป็นไปแห่งทุกข์ อันไม่มีที่สิ้นสุดในสังสารเพราะกายนี้แตกและเพราะความสิ้นชีวิตนี้ การเกิดในภพใหม่อย่างอื่นมิได้มี เราเป็นผู้หลุดพ้นแล้วจากสรรพกิเลสทั้งปวง” นี่เป็นคำสอนของท่านสรภังคเถระ

ท่านมหาปชาบดีโคตมก็ได้ทรงแสดงไว้ในพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน เอกุโปสถวรรค มหาปชาบดีโคตมเถรียาปทาน

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่มที่ ๓๓ หน้า ๒๑๕ ความว่า

“ข้าแต่พระโลกนาถ พระองค์เป็นผู้ประทานความสุข อันเกิดจากพระสัทธรรมให้หม่อมฉัน ข้าแต่พระโคตม หม่อมฉัน เป็นผู้อันพระองค์ให้เกิด ข้าแต่พระสุตเจ้า รูปกายของพระองค์ นี้ อันหม่อมฉันทำให้เจริญเติบโต ธรรมกายอันนำผลิตผลิตของหม่อมฉันอันพระองค์ทำให้เจริญเติบโตแล้ว”

หม่อมฉันอันพระองค์ให้เกิดนั้น คือ ให้เกิดธรรมกาย “หม่อมฉัน” หมายถึง พระอรหันต์ ธรรมกายอันนำผลิตผลิตของหม่อมฉัน “ผลิตผลิต” คือเป็น ปรมิ สุขิ อันพระองค์ทำให้เจริญเติบโตแล้ว แต่ธรรมกายที่เกิดขึ้นโดยที่ยังไม่ตัดกิเลส คือยังละสังขโยชน์เครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกอย่างน้อย ๓ ประการ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิลัพพตปราคาส เป็นต้นได้ ก็ยังไม่ใช่พระอริยเจ้า ถ้าละสังขโยชน์ ๑๐ ได้หมดจึงเป็นพระอรหันต์บุคคล ธรรมกายของพระอรหันต์หรือพระตถาคตหมายเอาธรรมกายที่บรรลอรหัตตผลแล้ว มิใช่หมายถึงเฉพาะแต่เพียงว่ารู้เห็นธรรมกายเฉยๆ เท่านั้น ต้องเป็นธรรมกายที่เจริญขึ้นและบรรลุมรรค ผล นิพพาน แล้วเท่านั้น “หม่อมฉันให้พระองค์เต็มอิ่มอันระงับเสียได้ซึ่งความอยากชั่วครู่ แม้น้ำนมคือพระสัทธรรมอันสงบบระงับล่องส่ว พระองค์ก็ให้หม่อมฉันดูดดื่มแล้ว ข้าแต่พระมุนี ในการผูกมัดและรักษา พระองค์มิได้ชื่อว่าเป็นหนี้หม่อมฉัน” เรื่องตอนนี้มีอยู่ว่า พระนางมหาปชาบดีโคตมีกำลังไปกราบทูลลาสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อเข้าสู่ปรินิพพาน และกราบทูลว่า พระองค์ได้ยังหม่อมฉันให้เกิด (ความเป็นพระอรหันต์) คือ ธรรมกาย และยัง

ธรรมกายให้เจริญเติบโต ธรรมกายอันน่าผลิตผลิตของหม่อมฉันเติบโต ก็คือ เป็นธรรมกายอริยมรรค อริยผล นิพพาน (มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ รวมเป็นพระนพโลกุตระธรรมเจ้า ๙ ประการ คือเป็นธรรมกายมรรค ธรรมกายผล และพระนิพพาน) พระอรหันต์ท่านกล่าวเช่นนี้ก็ถือว่า ให้หมดหนทางใจที่หม่อมฉันได้ถวายน้ำนมให้พระองค์ดูดดื่ม ทำให้ร่างกายเจริญเติบโต ที่เจ้าชายสิทธัตถะเจริญเติบโตมาเป็นอันว่าหมดหนทางแล้ว เพราะฉะนั้นให้สังเกตหลักฐานว่าพระอรหันต์ทุกองค์ ถ้าจะกล่าวถึงสภาวะของความเป็นพระอรหันต์ก็ดี พระตถาคตก็ดี หรือแม้จะพระอริยบุคคลในลำดับรองลงมาก็ดี ท่านมิได้กล่าวว่าเป็นสภาวะของชั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แต่ประการใด ท่านกล่าวถึงและหมายเอาธรรมกายมรรค ธรรมกายผล และธรรมกายที่บรรลุพระนิพพานแล้วเท่านั้น ไม่มีองค์ใดปฏิเสธ เพราะฉะนั้นเมื่อกล่าวถึงผู้ทรงสภาวะพระนิพพานนี้แล้ว จะเห็นว่าเป็นธรรมกายมรรค ธรรมกายผล เป็นธรรมกายที่บรรลุหัตตผลแล้ว เป็นพระนิพพาน ดังที่เราเรียกว่ามรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ นั้นเอง แต่ธรรมกายมรรค ธรรมกายผลในเบื้องต้น เบื้องกลางยังมีไขสูงสุด ก็แปลว่ามีสภาวะของพระนิพพานที่รองลงมาตามลำดับภูมิธรรม แต่ที่ว่างจากกิเลสโดยสิ้นเชิง เป็นวิราคะธาตุ วิราคะธรรมแท้ๆ นั้นหมายเอาธรรมกายที่บรรลุหัตตผลแล้วเท่านั้น

ผู้ทรงสภาวะดังกล่าวนี้ยังมีอยู่ ๒ ประเภท คือ

ประเภทที่ ๑ เรียกว่า สอุปาทิเสสนิพพาน คือ พระนิพพานที่ยังมีกายเนื้อหรือกายในภพสามอยู่ กายหยาบนี้เองเป็นผู้แสดง

ออกซึ่งสภาวะด้วยกิริยาอาการของผู้ที่ปราศจากกิเลส ตัณหา อุปาทานนั้น แต่มิใช่ผู้ทรงหรือเป็นสภาวะนั้น เช่นเป็นผู้สำรวจอยู่ในพระธรรมพระวินัย ไม่ประพฤติไปตามอำนาจของกิเลส เป็นผู้มิสติครอบบริบูรณ์

ประเภทที่ ๒ เรียกว่า อนุปาติเสสนิพพาน ถ้ากายเนื้อหรือกายที่เป็นชั้น ๕ อื่นๆ อย่างเช่นบรรดารูปพรหมในชั้นสุทธาวาสบรรลุหัตตผลแล้วนั้น แดกทำลายแล้ว พระนิพพาน คือ ธรรมกายที่บรรลุหัตตผลที่สุดละเอียดนั้นแหละ ปรากฏอยู่ถาวรในอายตนะนิพพาน จึงชื่อว่าอนุปาติเสสนิพพาน

๓. อายตนะนิพพาน ที่สถิตอยู่ของพระนิพพาน

อายตนะนั้นอยู่ที่ใด ? อยู่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของกายที่สุดละเอียดของกายในภพสามนั้นเอง จึงชื่อว่า หาทิตั้งมิได้ ไม่มีที่ตั้ง และไม่เนื่องด้วยชั้น ๕ แต่ว่าชั้น ๕ เมื่อยังเป็นๆ อยู่สภาวะนั้นได้ส่งผลมายังชั้น ๕ ให้เสวยสันติสุขอยู่ด้วยความว่างจากกิเลส ตัณหา อุปาทาน แต่ทุกขเวทนาที่เกิดกับชั้น ๕ ยังได้รับอยู่ เอาไฟไปจี้กายเนื้อท่านก็ไหม้ ไหม้ท่านก็เจ็บปวด แต่ว่าท่านสามารถเข้าสู่อุปาทิเสสนิพพานทั้งๆ ยังมีชีวิตเป็นอยู่ แล้วขาดความรู้สึกจากชั้น ๕ ได้ตามลำดับภูมิธรรมของท่าน เพราะพระอรหันต์แต่ละท่านมีในระดับพระอรหันต์ปฏิสัมภิทา และพระอรหันต์สุขขวิปัสสกะ

ภูมิธรรมของท่านในส่วนที่เป็นพิเศษไม่เท่ากัน ถ้าจะอุปมาเหมือนมะขามล่อน พระนิพพานตั้งอยู่กลางของกลางชั้น ๕ ของสัตวิโน ขณะที่เป็สนุอุปาทิเสสนิพพาน เหมือนมะขามล่อน เปลือกอยู่ลึกแต่ว่าเปลือก คือชั้น ๕ สักแต่มี สักแต่เป็น สักแต่ทรงอยู่ ส่วนสภาวะและผู้ทรงนิพพาน และอายตนะนิพพานอยู่ในกลางนั้น และนั่นเป็น "ธาตุธรรมเป็น" บางท่านจึงเรียกว่า "นิพพานเป็น" แต่เมื่อชั้น ๕ แตกทำลายแล้ว สภาวะของพระนิพพานนั้นก็สถิตอยู่คงที่ในอายตนะนิพพานนั่นเอง

เพราะฉะนั้นความหมายของพระนิพพานจึงกล่าวถึง ๓ นัย
ว่า สภาวะพระนิพพาน ๑, ผู้ทรงสภาวะพระนิพพาน ๑, และ
อายตนะนิพพานที่สถิตอยู่ของพระนิพพานอีก ๑ อายตนะนั้นพระ
พุทธเจ้าตรัสว่า อตถิ ภิกขเว ตทายตน์ ฯ มีอยู่ในปาฏลิกามิยวรรค
อุทาน ซึ่งแปลความว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย อายตนะนั้น (อายตนะ-
นิพพาน) มีอยู่ ท่านแสดงต่อไปว่า “ยตถ เนว ปริวี น อาโป น
เตโช น วาโย...” แปลว่า ที่ดิน น้ำ ลม ไฟ ไม่มีแล อากาศัญญ-
ายตนะก็ไม่ใช่ วิญญาณัญญายตนะก็มีใช่ อากิญจัญญายตนะ
ก็มีใช่ เนวสัณญานาสัณญายตนะก็มีใช่ โลกนี้ก็มีใช่ โลกอื่น
ก็มีใช่ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ก็มีใช่ อนึ่ง ภิกษุทั้งหลาย เรามิได้
กล่าวเลยซึ่งอายตนะนั้นว่าเป็นการมา เป็นการไป เป็นการตั้งอยู่
เป็นการจุติ เป็นการเกิด อายตนะนั้นหาที่ตั้งมิได้ มิได้เป็นไป
หาอารมณ์มิได้ นั่นแลที่สุดแห่งทุกข์ ท่านแสดงเป็นนัยไว้อย่างนี้
เพราะฉะนั้นถ้าหากปฏิบัติธรรมถูกวิธี ตรงวิธี ให้ได้คุณสมบัติที่จะถึง
อายตนะนิพพานได้ ก็จะได้เห็นและเข้าใจความหมายที่สมเด็จพระสัมมา

สัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ สำหรับผู้ที่ปฏิบัติตามแนวพุทธทาวนาวิชา
ธรรมกาย ที่ปฏิบัติละเอียดไปแล้ว ย่อมได้เห็นและสัมผัสได้ เพราะเป็น
อายตนะ เป็นการเห็นด้วยอายตนะภายในที่ละเอียดเสมอกันจึงเห็นได้
ตาเนื้อเห็นไม่ได้ ตาทิพย์ ตาพรหม ก็เห็นมิได้ ต้องเป็นตาที่ละเอียดเสมอ
กัน หรือเครื่องรู้เห็นที่ละเอียดเสมอกัน นั่นคือตา หรืออายตนะของ
ธรรมกายที่ละเอียด หยิบๆ ก็จะไม่เห็นหรือเห็นไม่ชัด เห็นไม่จริง
เมื่อเป็นอายตนะเห็นได้แล้วยังสัมผัสกันได้ อาตมาจะถามผู้ที่ปฏิบัติ
ได้ถึงธรรมกายแล้วว่าเห็นอายตนะนิพพาน และพระนิพพานหรือไม่
และสัมผัสได้หรือไม่

ถาม “คุณโยมจิราภา (คุณจิราภา เศวตนันท์)
เห็นอายตนะนิพพานไหม ?”

ตอบ "เห็นค่ะ"

ถาม "สัมผัสได้ไหม ?"

ตอบ “ได้ค่ะ”

ถาม "สัมผัสได้นี้หมายถึงว่า (พระนิพพานคืออรรคมกาย
ตรัสรู้ของพระอรหันต์ และพระพุทธเจ้า)
มิเป็นตัวตนสัมผัสได้ใช่หรือไม่ ?"

ตอบ “ใช่ค่ะ”

ถาม “ถ้าสัมผัสพระนิพพานและพระพุทธรูปได้)
เย็น ร้อน อ่อน แข็ง อย่างไร สัมผัสแล้วรู้สึก
อย่างไร คุณโยมสมจิตร์?” (คุณสมจิตร์ อาวีรอบ)

ตอบ "รู้สึกเย็นค่ะ"

ผู้ถามสรุป “นี่ก็สัมผัสได้เหมือนกัน

พระนิพพาน และพระพุทธเจ้าสัมผัสได้”

ถาม “สามเณรสุรชัยละ

(สามเณรสุรชัย กำนันคำ บาลีประโยค ๑-๒)

สัมผัส (พระนิพพานและพระพุทธเจ้า) ได้หรือไม่?”

ตอบ “สัมผัสได้ครับ”

ถาม “(พระนิพพานและพระพุทธเจ้า) มีเป็นตัวเป็นตน หรือว่างเปล่า?”

ตอบ “มีเป็นตัวตนครับ”

ถาม “นิ่ม หรือ อ่อน แข็ง อย่างไร?”

ตอบ “นิ่มครับ”

ถาม “ใสหรือทึบ?”

ตอบ “ใสครับ บริสุทธิ์ครับ”

ถาม “(เห็น) ธรรมดาหรือสว่างมาก?”

ตอบ “สว่างมากครับ”

ถาม “พระภิกษุท่านพูดมากไม่ได้

จะขอถามพระบุญส่ง (พระบุญส่ง สุวณฺณสาโร)

ให้ตอบย่อ ๆ ว่า ที่โยมตอบ สามเณรตอบ

ท่านเห็นตรงตามเขาหรือไม่?”

ตอบ “เห็นตรงครับ”

ถาม “พระชูชัย (พระชูชัย อตฺถโชติ) ละ

เห็นตรง (ตามที่เขาตอบ) หรือไม่?”

ตอบ “เห็นตรงครับ”

เป็นอันว่าพระพุทธเจ้าตรัสไว้ แสดงไว้นั้น เมื่อปฏิบัติตรงไป ได้คุณภาพตามนั้น ก็จะรู้เห็นและเข้าใจว่าสภาวะของพระนิพพาน ทั้งโดยสภาวะ โดยผู้ทรงสภาวะ และโดยอายตนะที่สถิตอยู่ของผู้ทรงสภาวะ มีอยู่ และมีอยู่อย่างไร และมีใช่ว่างจนไม่มีอะไร แต่ที่ว่าพระนิพพาน ผู้ทรงสภาวะ นิพพานมีเป็นตัวเป็นตนนั้น ก็ได้หมายเอา “ตัวตน” ตามอัตตานุทิวฏฐิหรืออัตตวาทุปาทาน ที่ไปยึดมั่นในสังขารมีชั้น ๕ เป็นต้น ว่าเป็นอัตตา คนละความหมายนี้มีเอกสารอีกมากที่เป็นพยานหลักฐานในเรื่องนิพพานนี้ นี้ว่าด้วยความหมายของนิพพาน ๓ ลักษณะ หรือ ๓ นัย

๔. ธรรม ๒

ต่อไปนี้เราลองไปดูอีกในหัวข้อที่สองว่า พระประสงค์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประสงค์อะไร ที่ทรงสั่งสอนเวไนยสรรพสัตว์อยู่ ทรงประสงค์ให้เรียนรู้อะไร เพื่ออะไร แต่ละเรียนรู้ร้อยล้าน แต่ว่าเมื่อมาพูดถึงธรรมชาติที่ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา และมาเห็นธรรมชาติที่เที่ยง ที่เป็นสุข ที่คงที่ พระพุทธองค์จึงทรงแสดงมีปรากฏในพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุทาน นิพพานสูตรที่ ๓ แปลความว่า

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรมชาติที่ไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ประดูแต่งไม่ได้แล้ว มีอยู่ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำ

ไม่ได้แล้ว ประงแต่ไม่ได้แล้ว จักไม่ได้มีอยู่แล้วไซ้ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้ว ที่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำได้แล้ว ประงแต่แล้ว จะไม่พึงปรากฏในโลกนี้เลย ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ประงแต่ไม่ได้แล้ว มีอยู่ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำแล้ว ประงแต่แล้ว จึงปรากฏ"

หมายความว่าอย่างไร ? หมายความว่า พระพุทธองค์มีประสงค์จะให้เวไนยสรรพสัตว์ที่พอสอนได้ ให้ศึกษาให้เข้าใจในสังขารธรรม ว่าประกอบด้วยปัจจัยประงแต่อย่างไร แล้วมีสามัญลักษณะอย่างไร อย่างเช่นขันธ ๕ เป็นต้น ก็คือให้เห็น ให้แจ้ง ให้แทงตลอดในพระไตรลักษณ์ คือ ความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ของสังขารธรรมทั้งหลาย มีขันธ ๕ เป็นต้น เท่านั้น ทั้งนี้เพื่ออะไร เพื่อทำลายอัตตานุทิฎฐิ อัตตวาทุปาทานที่หลงไปยึดมั่นถือมั่นในสังขารธรรมเหล่านี้ ด้วยตัณหาและทิฎฐิให้มันเป็นทุกข์

สรุปรวบยอดแล้วอุปาทานในขันธ ๕ เป็นทุกข์ ที่นี้เมื่อปล่อยวางอุปาทานนี้เสียได้ ก็เลส ตัณหา และทิฎฐิ คือความหลงผิดมันก็หมดไป เมื่อหมดไปย่อมจะเห็นแจ้งในสภาวะหนึ่งที่เป็นสภาวะเที่ยง เป็นธรรมสภาวะ เป็นสภาวะประเสริฐ เป็นความสุขด้วยว่างจากกิเลส ตัณหา อุปาทานทั้งหลายเหล่านั้น โดยให้แจ้งทั้งโดยสภาวะของนิพพาน ผู้ทรงสภาวะ และที่สถิตอยู่ของผู้ทรงสภาวะนั้น แล้วจะได้อะไร ได้ตนเป็นเกาะเป็นที่พึ่งเป็นที่อาศัยอันถาวร ตอนนี้ใช้คำว่า "ตน" ได้แล้ว "ตนนี้เอาตมาพูดเองหรือ?" เปล่า พระพุทธเจ้าท่านตรัส

ตรัสที่ไหน โน้นในสมัยพุทธกาล ตอนที่หลังจากบรรลुพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้วประมาณ ๘ สัปดาห์ เสด็จโปรดปัญจวัคคีย์ที่อิสิปตนมฤคทายวัน จำพรรษาที่นั่น และก็โปรดพระยสะและสหยา และก็ส่งออกไปประกาศพระศาสนา แล้วก็เสด็จพระดำเนินเข้าสู่อุรุเวลาเสนานิคม มุ่งที่จะไปโปรดชฎิล ๓ พี่น้อง อุรุเวลกัสสปะ นทีกัสสปะ คยากัสสปะ มีบริวารคนละหลายร้อย รวมเบ็ดเสร็จสู่อุรุเวลาเสนานิคม ระหว่างทรงเสด็จก็ทรงทราบด้วยพระญาณว่า จะมีผู้ที่ให้โปรดอีกละ เสด็จประทับอยู่ได้ต้นไม้ใกล้สวนฝ้าย สวนฝ้ายมีภททวัคคีย์ ๓๐ คน เป็นสหยา กัน ต่างก็นำขบถ คือเมียหรือผู้หญิงก็แล้วแต่มาวิ่งเล่นกัน ซ่อนหาปิดตา อะไรก็แล้วแต่เถอะ ในสวนฝ้ายก็มีภททวัคคีย์คนหนึ่งไม่มีขบถดีกับเขา ก็เลยไปเช่าเอาหญิงแพศยามาเล่นกับเขา พอจะเล่นในป่าฝ้ายก็มอบเครื่องทรงเครื่องแต่งตัวให้ถือให้ขบถดีถือ ภททวัคคีย์ที่ได้หญิงแพศยามาก็ให้ถือเหมือนกัน พอถือเสร็จ หญิงแพศยานั้นหลบหนีไปพร้อมกับเครื่องแต่งตัวราคาแพงนั้นแหละ บรรดาภุมารทั้งหลายเหล่านี้ติดตามหญิงแพศยานั้น ผ่านไปทางสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เสด็จประทับอยู่ได้ต้นไม้ พระพุทธองค์ก็ตรัสถาม เอ้อ ภุมารทั้งหลาย เธอจะพากันไปไหน ? ภททวัคคีย์ทั้งหลายก็บอกว่า กระผมตามหาผู้หญิงเอาหอของเครื่องทรงหนีไป พระพุทธองค์ทรงถามว่า "ท่านทั้งหลายจะสำคัญความนั้นไฉน ข้อที่ท่านทั้งหลายจะพึงแสวงหาสตรีนั้นเป็นกรรมอันประเสริฐ หรือว่า จะแสวงหาตนประเสริฐกว่า สองอย่างนี้อย่างไหนประเสริฐกว่า"

ภททวัคคีย์เหล่านั้นเป็นผู้มีปัญญา พอได้ยินคำว่า ตน ระลึกได้เลย เอ้อ เราจะหาตน กราบทูลพระพุทธเจ้าว่า "หาตนประเสริฐ

กว่า" คนนี้หมายถึงเอชันธะ ๕ นี้หรือเปล่า? ไม่ใช่ละ ทำไมถึงไม่ใช่ ฟังต่อไป พระพุทธองค์ตรัสไว้ทีเดียว จันนั้นลง ฉันจะแสดงธรรมให้ฟัง แล้วก็แสดงธรรมแปลความว่า นี่เธอทั้งหลายจงมีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง อย่างอื่นไม่ใช่ จงมีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นเกาะเป็นที่พึ่ง อย่ามีสิ่งอื่น

ที่นี้ "ตน" นี้หมายถึงอะไร? กายเนื้อนี้เป็นตนหรือเปล่า? ถ้ากายเนื้อที่เป็นตน ท่านไม่ต้องบอกให้แสวงหา มันมีอยู่แล้ว ความนี้ พระพุทธเจ้าตรัสนะ ตรัสทีเดียว ตนนั้นหมายถึงสภาวะพระนิพพาน อันประกอบด้วยผู้ทรงสภาวะนิพพาน และที่สถิตอยู่ของพระนิพพาน ใน ๓ นัยนั่นเอง เพราะว่าใน ๓ นัยนั้นเป็นสภาวะประเสริฐ เป็นสุข เทียบ และก็คงที่ และทรงแสดงอนุปพิทกตา คืออกตาแสดงไปโดยลำดับว่าด้วยทาน ด้วยศีล ด้วยอานิสงส์ของท่าน อานิสงส์ของศีล ไปจนถึงสวรรค์โน้น

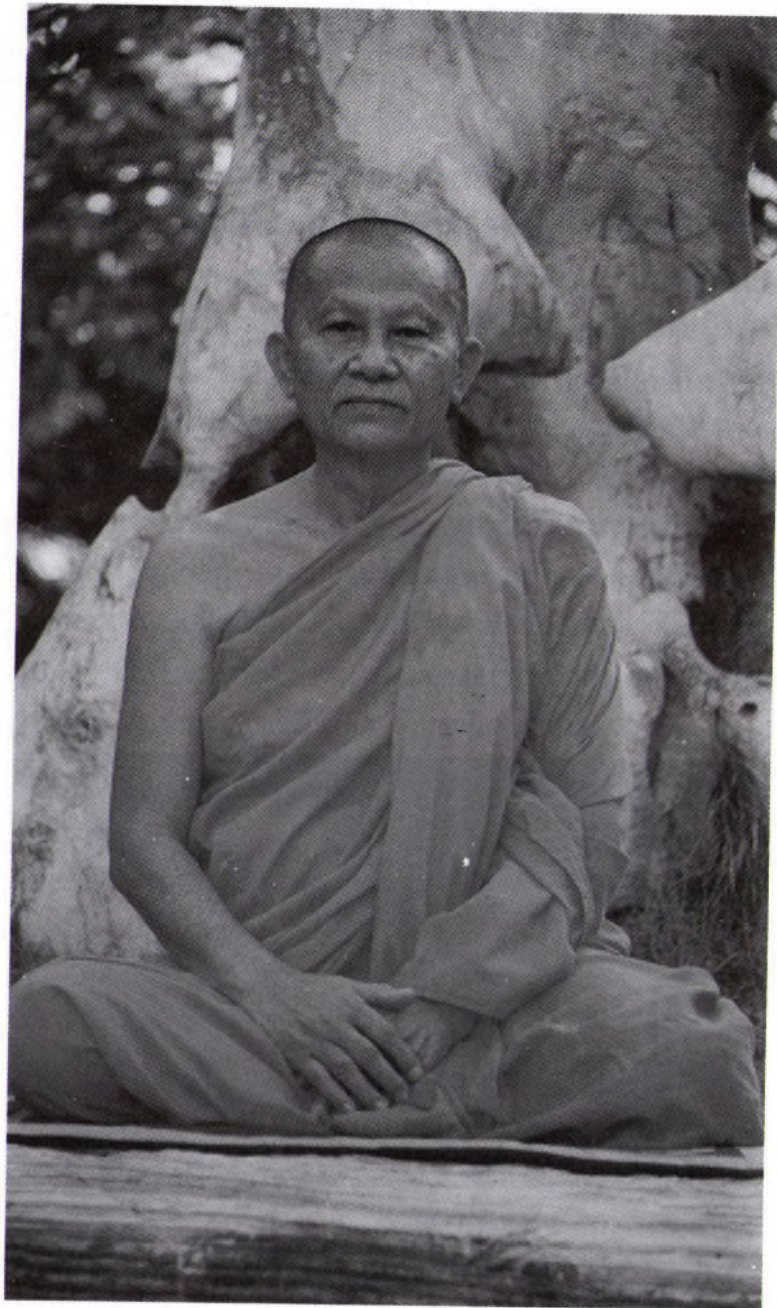
แล้วก็แสดงโทษของกาม หรือของแม่สวรรค์สมบัติว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา พอภิกษุทศคิย์เข้าใจก็แสดงอริยสัจ ๔ ต่อจนได้บรรลุธรรม แต่ว่ายังไม่ถึงพระอรหันต์บุคคล แล้วทรงประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทาให้ (บวชให้) โดยตรง บวชให้แล้วส่งออกประกาศพระศาสนา จึงเสด็จต่อไปยังอุรุเวลาเสนานิคม

เพราะฉะนั้นตอนนี้แหละที่พระพุทธเจ้าให้แสวงหาละ ตนนั้นมีสภาวะอย่างไร ทรงแสดงไว้ว่าธรรมชาติที่ไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ประปรุงแต่งไม่ได้แล้ว มีอยู่ ถ้าธรรมชาตินี้ไม่ได้มีอยู่แล้วไซ้ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้ว ที่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำได้แล้ว ประปรุงแต่งได้แล้ว จะไม่พึงปรากฏใน

โลกนี้เลย นี่วัตถุประสงค์หรือพระประสงค์ของพระพุทธเจ้า ก็เพราะว่าธรรมชาตินี้มีอยู่ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำได้แล้ว ประปรุงแต่งได้แล้วจึงปรากฏ

นี้แหละเมื่อศึกษามาถึงตรงนี้ เราก็คงดำเนินต่อไปได้โดยง่าย หรือต่อไปยังทางหรือปฏิบัติทางสู่พระนิพพาน

วิเคราะห์อาการทางตลอดสัจจะ ๔ และตัวอย่างผลการปฏิบัติของบูรพาจารย์ แสดงว่านิพพานธาตุโดยปรมาตม์เป็นอัตตา (แท้)

พระธรรมเสนาบดี ท่านพระสารีบุตรมหาเถระ พระ
อัครสาวกเบื้องขวาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้แสดงธรรม
เรื่องการทางตลอดสัจจะ ปรากฏตามพระบาลีและคำแปลเป็น
ภาษาไทย ในพระไตรปิฎกที่ได้อ้างถึงข้างต้น ข้อ ๕๔๙ ว่า

“สัจจะ ๔ มีการทางตลอดด้วยญาณเดียว ด้วยอาการ
เท่าไร ?

สัจจะ ๔ มีการทางตลอดด้วยญาณเดียว ด้วยอาการ ๑๒
คือ ด้วยความเป็นของแท้ ๑, ด้วยความเป็นอนัตตา ๑,
ด้วยความเป็นของจริง ๑, ด้วยความเป็นปฏิเวธ ๑,
ด้วยความเป็นเครื่องรู้ยิ่ง ๑, ด้วยความเป็นเครื่องกำหนดรู้ ๑,
ด้วยความเป็นธรรม ๑, ด้วยความเป็นเหมือนอย่างนั้น ๑, ด้วย

ความเป็นธรรมที่รู้แล้ว ๑, ด้วยความเป็นธรรมที่ควรทำให้แจ้ง ๑, ด้วยความเป็นเครื่องถูกต้อง ๑, ด้วยความเป็นเครื่องตรัสรู้ ๑

สังขจะ ๔ ท่านสงเคราะห์ด้วยญาณเดียว ด้วยอาการ ๑๒ อย่างนี้ สังขจะใดที่ท่านสงเคราะห์เป็น ๑ สังขะนั้นเป็น ๑ บุคคลย่อมแทงตลอดสังขจะหนึ่งด้วยญาณเดียว เพราะเหตุนั้นสังขจะ ๔ จึงมีการแทงตลอดด้วยญาณเดียว ฯ”

ซึ่งสรุปความว่า อาการแทงตลอด คือ อาการเห็นแจ้ง รู้แจ้ง กล่าวคือ ความตรัสรู้ในสังขจะ ๔ นั้นเอง เป็นสภาพแท้ เป็นสภาพมิใช่ ตน (อนัตตา) เป็นสภาพจริง และเป็นสภาพแทงตลอด คือ ทั้งตรัสรู้ (Penetration/comprehension) และบรรลุธรรม (Attainment)^๑

ส่วนสภาพธรรมของแต่ละสังขจะ คือ ทุกขสังขจะ สมุทัย-สังขจะ นิโรธสังขจะ และ มรรคสังขจะ นั้นมีเฉพาะตัวของแต่ละสังขจะ ซึ่งเป็นคนละแผนกจากสภาพธรรมของอาการแทงตลอดนี้ ดังปรากฏเนื้อความในข้อ ๕๔๙ นี้ ตอนต่อไปอีกว่า

“สังขจะ ๔ มีการแทงตลอดด้วยญาณเดียว ด้วยความเป็นของแท้ อย่างไร ?

ด้วยอาการ ๑๒

๑. สภาพแห่งทุกข เป็นสภาพบีบคั้น ๑, เป็นสภาพที่ปัจจัยปรุงแต่ง ๑, เป็นสภาพให้เดือดร้อน ๑, เป็นสภาพแปรปรวน ๑, เป็นสภาพแท้

๒. สภาพแห่งสมุทัย เป็นสภาพประมวลมา ๑, เป็นเหตุ ๑, เป็นเครื่องประกอบไว้ ๑, เป็นสภาพกังวล ๑, เป็นสภาพแท้

๓. สภาพแห่งนิโรธ เป็นที่สลัดออก ๑, เป็นสภาพสงบ ๑, เป็นสภาพที่ปัจจัยไม่ปรุงแต่ง ๑, เป็นอมตะ ๑, เป็นสภาพแท้

๔. สภาพแห่งมรรค เป็นเครื่องนำออก ๑, เป็นเหตุ ๑, เป็นที่สละ ๑, เป็นใหญ่ ๑, เป็นสภาพแท้

สังขจะ ๔ ท่านสงเคราะห์ด้วยญาณเดียว ด้วยความเป็นของแท้ ด้วยอาการ ๑๒ นี้ สังขจะใดที่ท่านสงเคราะห์เป็น ๑ สังขะนั้นเป็น ๑ บุคคลย่อมแทงตลอดสังขจะ ๑ ด้วยญาณเดียว เพราะเหตุนี้สังขจะ ๔ จึงมีการแทงตลอดด้วยญาณเดียว

สังขจะ ๔ มี การแทงตลอด ด้วยญาณเดียว ด้วยความเป็นอนัตตา ฯลฯ ด้วยความเป็นของจริง, ด้วยความเป็นปฏิเวธ, ด้วยความเป็นเครื่องรู้ยิ่ง, ด้วยความเป็นเครื่องกำหนดรู้, ด้วยความเป็นธรรม, ด้วยความเป็นเหมือนอย่างนั้น, ด้วยความเป็นธรรมที่รู้แล้ว, ด้วยความเป็นธรรมที่ควรทำให้แจ้ง, ด้วยความเป็นเครื่องถูกต้อง, ด้วยความเป็นเครื่องตรัสรู้ อย่างไร ฯ”

ในกรณีสังขจะ ๔ มีการแทงตลอดด้วยญาณเดียว ด้วยความเป็นอนัตตานั้น ถ้าจะเขียนให้เต็มความ ก็จะได้เช่นเดียวกันกับการแทงตลอดด้วยญาณเดียว ด้วยความเป็นของแท้ (ซึ่งจะจัดรูปให้อ่านทำความเข้าใจง่าย) ดังนี้

^๑ปฏิเวธ การแทงตลอด, ตรัสรู้, -Pativedho penetration, comprehension, attainment ตามปทานุกรม บาลี-ไทย อังกฤษ-สันสกฤต

ฉบับพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมพระชินรัตนวิสุทธิมณฑล, พ.ศ. ๒๕๑๒, หน้า ๔๔๔.

สังขะ ๔ มีการแทงตลอดด้วยญาณเดียว ด้วยความเป็นอนัตตา อย่างไร

สังขะ ๔ มีการแทงตลอดด้วยญาณเดียว ด้วยความเป็นอนัตตา ด้วยอาการ ๑๖ (แต่ละสังขะมีอาการ ๔) คือ

๑. สภาพแห่งทุกข์ (ทุกข์สสุ) เป็นสภาพบีบคั้น (ปีฬนฏโจ) ๑, เป็นสภาพที่ปัจจัยปรุงแต่ง (สงฺขตฏโจ) ๑, เป็นสภาพให้เดือดร้อน (สนฺดาปฏโจ) ๑, เป็นสภาพแปรปรวน (วิปริณามฏโจ) ๑, เป็นอนัตตา (อนตตฏโจ)

๒. สภาพแห่งสมุทัย (สมุทยสสุ) เป็นสภาพประมวลมา (อายุหนฏโจ) ๑, เป็นเหตุ (นิทานฏโจ) ๑, เป็นเครื่องประกอบไว้ (สญฺโฆคฏโจ) ๑, เป็นสภาพกักขฬ (ปฺลิโพธฏโจ) ๑, เป็นอนัตตา (อนตตฏโจ)

๓. สภาพแห่งนิโรธ (นิโรธสสุ) เป็นที่สลัดออก (นิสฺสรนฏโจ) ๑, เป็นสภาพสงบ (วิเวกฏโจ) ๑, เป็นสภาพที่ปัจจัยไม่ปรุงแต่ง (อสงฺขตฏโจ) ๑, เป็นอมตะ (อมตฏโจ) ๑, เป็นอนัตตา (อนตตฏโจ)

๔. สภาพแห่งมรรค (มคฺคสสุ) เป็นเครื่องนำออก (นียฺยานฏโจ) ๑, เป็นเหตุ (เหตุฏโจ) ๑, เป็นทสฺสนะ (ทสฺสนนฏโจ) ๑, เป็นใหญ่ (อิปฺเตยฺยฏโจ) ๑, เป็นอนัตตา (อนตตฏโจ)

จะเห็นว่า สังขะ ๔ มีการแทงตลอดด้วยญาณเดียว ด้วยอาการ ๑๖ มีเป็นต้นว่า ด้วยความเป็นของแท้ ๑, ด้วยความเป็นอนัตตา ๑ ฯลฯ นั้นเป็นแผนกหนึ่ง อาการแทงตลอดนี้ยังเป็นกิจริยา จึงเป็นอนัตตา

ส่วนสภาพธรรมแต่ละสังขะนั้นมีอย่างละ ๔ รวมเป็น

อาการ ๑๖ นี่เป็นอีกแผนกหนึ่งดังที่ได้แสดงเนื้อความเต็มๆ ให้เห็นทั้งกรณี ด้วยความเป็นของแท้ และด้วยความเป็นอนัตตา เป็นต้นแล้ว

เพราะฉะนั้นอย่าเข้าใจสับสน คือ อย่าเอาสภาพธรรมของอาการแทงตลอดสังขะ ๔ ด้วยอาการ ๑๖ ดังเช่น "ด้วยความเป็นอนัตตา" ไปรวมเข้ากับความเป็นสภาพธรรมของแต่ละสังขะ ว่าเป็นสภาพธรรมของสังขะทั้ง ๔ ด้วย เพราะแต่ละสังขะมีสภาพธรรมสังขะละ ๔ โดยเฉพาะของตนอีกต่างหาก จึงรวมเป็นอาการ ๑๖

ส่วนว่า สภาพธรรมของแต่ละสังขะ จะเป็นอนัตตาหรือไม่ ให้พิจารณาจากการที่ท่านพระสารีบุตรมหาเถระได้แสดงไว้ในข้อ ๕๕๐ และ ข้อ ๕๔๗ แห่งพระไตรปิฎกนี้ว่า

ในข้อ ๕๕๐ ท่านพระสารีบุตรมหาเถระได้แสดงธรรมนี้ไว้มีความย่อว่า ในสังขะ ๔ ทุกขสังขะ ๑, สมุทัยสังขะ ๑, และ มรรคสังขะ ๑ เป็นสังขตธรรม เป็นสังขะที่ปัจจัยปรุงแต่งมีสังขตลักษณะ ๓ คือ มีความเกิดปรากฏ (อุปฺปาโท ปญฺญาติ) ๑, ความเสื่อมปรากฏ (วโย ปญฺญาติ) ๑, เมื่อตั้งอยู่ ความแปรปรวนปรากฏ (น จิตฺตสฺส อณฺเฏตฺตํ ปญฺญาติ) ๑

ส่วนนิโรธสังขะ เป็นอสังขตธรรม เป็นสังขะที่ปัจจัยไม่ปรุงแต่ง มีอสังขตลักษณะ ๓ คือ ความเกิดไม่ปรากฏ (น อุปฺปาโท ปญฺญาติ) ๑, ความเสื่อมไม่ปรากฏ (น วโย ปญฺญาติ) ๑, เมื่อตั้งอยู่ความแปรปรวนไม่ปรากฏ (น จิตฺตสฺส อณฺเฏตฺตํ ปญฺญาติ) ๑

ดังมีเนื้อความ (คำแปล) ข้อ ๕๕๐ นี้ว่า

“สัจจะมีลักษณะเท่าไร สัจจะมีลักษณะ ๒ คือ สังขต-
ลักษณะ ๑, อสังขตลักษณะ ๑ สัจจะมีลักษณะ ๒ นี้ ๑

สัจจะมีลักษณะเท่าไร สัจจะมีลักษณะ ๒ คือ

สัจจะที่ปัจจัยปรุงแต่ง มีความเกิดปรากฏ ๑, ความเสื่อม
ปรากฏ ๑, เมื่อตั้งอยู่ความแปรปรวนปรากฏ ๑,

สัจจะที่ปัจจัยไม่ปรุงแต่ง ความเกิดไม่ปรากฏ ๑, ความ
เสื่อมไม่ปรากฏ ๑, เมื่อตั้งอยู่ความแปรปรวนไม่ปรากฏ ๑ สัจจะ
มีลักษณะ ๒ นี้ ๑

สัจจะมีลักษณะเท่าไร สัจจะมีลักษณะ ๑๒ คือ

ทุกข์สัจ มีความเกิดขึ้นปรากฏ ๑, ความเสื่อมปรากฏ ๑,
เมื่อยังตั้งอยู่ความแปรปรวนปรากฏ ๑

สมุทัยสัจ มีความเกิดขึ้นปรากฏ ๑, ความเสื่อมปรากฏ ๑,
เมื่อตั้งอยู่ความแปรปรวนปรากฏ ๑

มรรคสัจ มีความเกิดขึ้นปรากฏ ๑, ความเสื่อมปรากฏ ๑,
เมื่อตั้งอยู่ความแปรปรวนปรากฏ ๑

นิโรธสัจ ความเกิดไม่ปรากฏ ๑, ความเสื่อมไม่ปรากฏ
๑, เมื่อตั้งอยู่ความแปรปรวนไม่ปรากฏ ๑ สัจจะมีลักษณะ ๑๒ นี้ ๑”

และได้แสดงหลักในการพิจารณาสภาพธรรมของสัจจะ
ไต่ว่าจะเป็นอนัตตา หรือไม่เป็นอนัตตา มีปรากฏในข้อ ๕๔๗ ดังนี้

สัจจะ ๔ มีการแทงตลอดด้วยญาณเดียว ด้วยอาการเท่าไร?

สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ ๑, สิ่งใดไม่เที่ยงและ
เป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา ๑, สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์และ
เป็นอนัตตา สิ่งนั้นเป็นของแท้ ๑

สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาและเป็นของแท้
สิ่งนั้นเป็นของจริง ๑, สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เป็น
ของแท้ และเป็นของจริง สิ่งนั้นท่านสงเคราะห์เป็นหนึ่ง สิ่งใด
ท่านสงเคราะห์เป็นหนึ่ง สิ่งนั้นเป็นหนึ่ง บุคคลย่อมแทงตลอดสัจจะ
หนึ่งด้วยญาณเดียว เพราะเหตุนั้นสัจจะ ๔ จึงมีการแทงตลอดด้วย
ญาณเดียว ๑

สัจจะ ๔ มีการแทงตลอดด้วยญาณเดียวด้วยอาการเท่าไร ?

สัจจะ ๔ มีการแทงตลอดด้วยญาณเดียวด้วยอาการ ๙
คือ

ด้วยความเป็นของแท้ ๑, ด้วยความเป็นอนัตตา ๑,
ด้วยความเป็นของจริง ๑, ด้วยความเป็นปฏิเวธ ๑, ด้วยความ
เป็นธรรมที่ควรรู้อย่าง ๑, ด้วยความเป็นธรรมที่ควรกำหนดรู้ ๑,
ด้วยความเป็นธรรมที่ควรละ ๑, ด้วยความเป็นธรรมที่ควรเจริญ
๑, ด้วยความธรรมที่ควรทำให้แจ้ง ๑

สัจจะ ๔ ท่านสงเคราะห์เป็นหนึ่งด้วยอาการ ๙ นี้ สัจจะใด
ท่านสงเคราะห์เป็นหนึ่ง สัจจะนั้นเป็นหนึ่ง บุคคลย่อมแทงตลอด
สัจจะหนึ่งด้วยญาณเดียว เพราะเหตุนั้นสัจจะ ๔ จึงมีการแทงตลอด
ด้วยญาณเดียว ๑

จากพระธรรมที่ท่านพระสารีบุตรมหาเถระท่านได้แสดงไว้

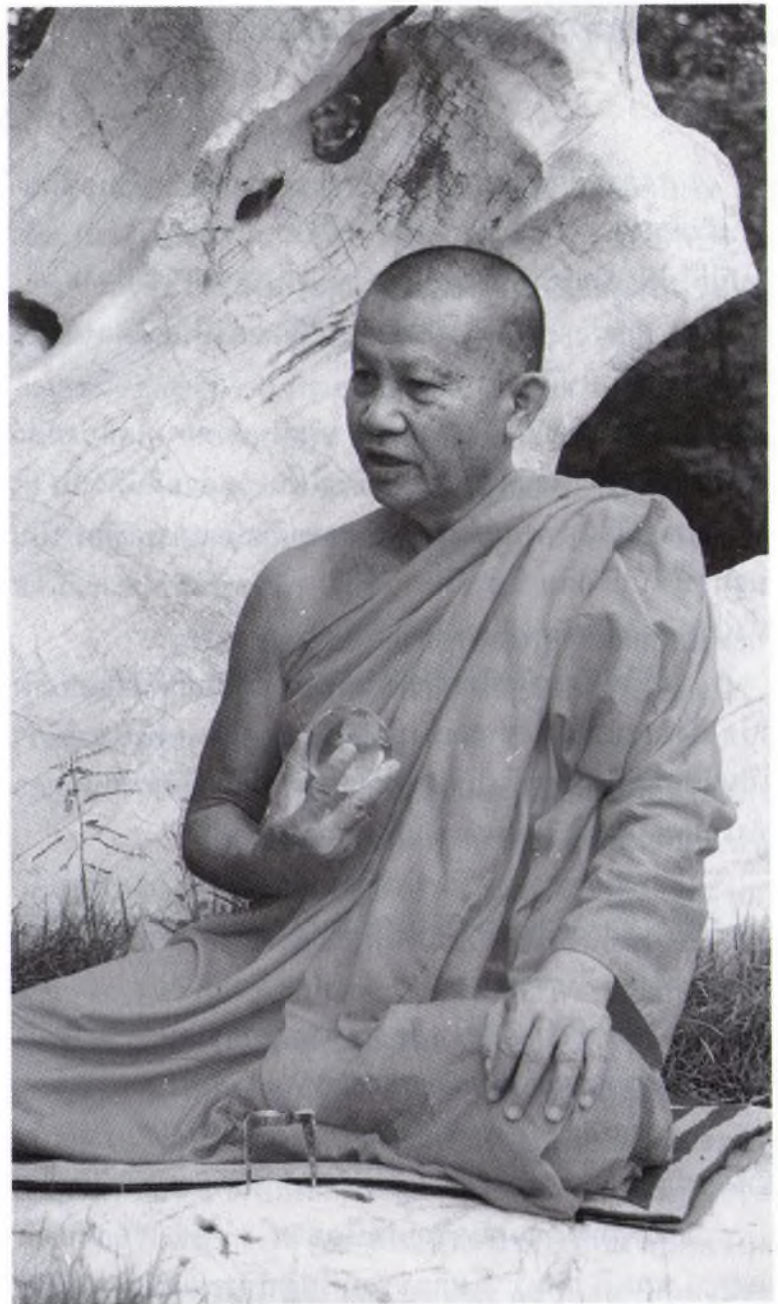
จึงเป็นอันสรุปความได้ว่าในอริยสัจจะ ๔ คือ ทุกขสัจจะ สมุทัยสัจจะ และ มรรคสัจจะ เป็นสัจจะที่ปัจจัยปรุงแต่ง (สังขตธรรม) ซึ่งมีสังขตลักษณะ คือมีความเกิดปรากฏ ๑, ความเสื่อมปรากฏ ๑, เมื่อตั้งอยู่ความแปรปรวนปรากฏ ๑ จึงไม่เที่ยง (อนิจจัง) เป็นทุกข์ (ทุกข์) และเป็นอนัตตา (อนตฺตา)

ส่วนนิโรธสัจจะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นิโรธธาตุ หรือพระนิพพานธาตุโดยปรมาตม อันพระอริยเจ้าพระอรหันต์เจ้าท่านตรัสรู้ (แทงตลอด) และได้บรรลุ นั่น เป็นอกิริยา เป็นสัจจะที่ปัจจัยไม่ปรุงแต่ง (อสังขตธรรม) มีสังขตลักษณะ คือ ความเกิดไม่ปรากฏ ๑, ความเสื่อมไม่ปรากฏ ๑, เมื่อตั้งอยู่ความแปรปรวนไม่ปรากฏ ๑ จึงเป็นอมตธรรมที่พ้นจากอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ คือพ้นจากความเป็น อนิจจัง ทุกข์ และอนตฺตา และกลับมีอัตตลักษณะ อันเป็นสภาพที่ตรงกันข้ามกับสังขารทั้งหลายทุกประการ คือ เป็นสภาพเที่ยง (นิจจัง) เป็นบรมสุข (ปรมสุข) เป็นสภาพยั่งยืน (ธฺว) มั่นคง (สฺสฺสฺต) และคงที่ (ตาทิ)

เพราะเหตุนี้จึงเป็นธรรมที่ไม่เป็นไปเพื่ออาพาธ ที่สมเด็จพระบรมศาสดา ได้ตรัสเรียกว่า “อตฺตา” ดังปรากฏในอนัตตลักษณะสูตร พระไตรปิฎกบาลี ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ ๔ วินัยปิฎก มหาวรรค ข้อ ๒๐, หน้า ๑๔-๒๖ มีพระพุทธดำรัสตอนหนึ่งว่า

“รูป ภิกฺขเว อนตฺตา รูปญจ หิ ภิภฺขเว อตฺตา อภิวิสฺสนิยํ รูป อาพาธาย สฺวตฺเตยฺย... ยสฺมา จ ภิภฺขเว รูป อนตฺตา ตสฺมา รูป อาพาธาย สฺวตฺตติ ฯลฯ”

แปลความว่า

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย รูป (คือสังขารร่างกายนี้) เป็นอนัตตา ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ (ถ้า) รูปนี้จักได้เป็นอนัตตา (ตัวตน) แล้ว รูปนี้ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาหาร (ความลำบาก)...

ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะรูป (นี้) แล เป็นอนัตตาจะนั้น รูป (นี้) จึงเป็นไปเพื่ออาหาร ฯลฯ”

เพราะฉะนั้น นิโรธธาตุ หรือ พระนิพพานธาตุโดยปรมาตม อันพระอริยเจ้าพระอรหันตเจ้าท่านได้บรรลุด้วยดีแล้วนั้น จึงพ้นจากอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ และกลับเป็นสภาพเที่ยง เป็นบรมสุข เป็นตัวตน คือ อัตตาแท้ที่วิมุตหลุดพ้นจากอัสวกิเลส ทั้งปวง คือ เป็นอตตาวิมุต โดยแท้

มิใช่อัตตาลิเกยะอันเป็นอัตตาเทียมอย่างสังขตธรรม หรือ สังขารธรรมทั้งหลายทั้งปวงที่พวกอุจเฉทวาทิบัญญัติว่าเป็นอัตตาทั้งในปัจจุบัน และพวกสัสสทวาทิบัญญัติว่าเป็นอัตตาทั้งในปัจจุบันและในอนาคต แต่ประการใด

และอัตตาแท้ นี้แหละที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตรัสไว้ในจักกวัตติสูตร และในอตตปิสุตฺร อตตปิปรวรรคที่ ๕ ว่า ด้วยการฟังตนฟังธรรม ว่า

“อตฺตทปฺปา ภิกฺขเว วิหฺรต อตฺตสฺสรณา อนญฺญสฺสฺสรณา ธมฺมทปฺปา ธมฺมสฺสรณา อนญฺญสฺสฺสรณา”

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงมีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง จงมีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งอยู่”

แล้วทรงสอนให้เจริญสติปัฏฐาน ๔ คือ ให้อาศัยตน (อตฺตทปฺปา) สมมติ อันเป็นโลกิยธรรมนี้ปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน มี

สติพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต และเห็นธรรมในธรรม เป็นทั้ง ณ ภายนอก และ ณ ภายใน เข้าไปจนสุดละเอียด เพื่อให้ถึงตน (อตฺตทปฺปา) วิมุตติ อันเป็นโลกุตตรธรรม คือ มรรค ผล นิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง สมตามที่ได้ทรงแสดงไว้ในขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“อตฺตทปฺปา อตฺตทปฺปา นาโก โภโก หิ นาโก ปโร สียา ฯ”

“ตนแล เป็นที่พึ่งของตน คนอื่นใครเล่าจะเป็นที่พึ่งได้ ฯ”

คำว่า อตฺตทปฺปา อตฺตสฺสรณา แปลความว่า จงมีตน (อตฺตทปฺปา) เป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง

พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายในสมังควลลาลินี อรรถกถา ที่มณิกาย ปาฏิกวรรค และในสารัตถปกาสินี อรรถกถา สังยุตตนิกาย ชันธวรรค มีข้อความคล้ายกันว่า

“ถามว่ากัมมัตถา อตฺตทปฺปา นี้ อะไรเล่าชื่อว่าตน (อตฺตทปฺปา) แก้ว โลภิยธรรมและโลกุตตรธรรม ด้วยเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า ธมฺมทปฺปา ธมฺมสฺสรณา อนญฺญสฺสฺสรณา มีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่ง”

นั่นก็คือว่า พระบรมศาสดาตรัสสอนให้อาศัยตน (อตฺตทปฺปา) อันเป็นโลกิยธรรม เป็นอตฺตทปฺปาสมมติ เจริญสติปัฏฐาน ๔ เพื่อให้ละอุปาทานในเบญจขันธ์ด้วยศรัทธา และทวิญญูนั้นเสียแล้ว ให้เข้าถึง ให้มี ให้เป็นตน (อตฺตทปฺปา) อันเป็นโลกุตตรธรรม มีมรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ซึ่งเป็นอตฺตทปฺปาวิมุต เป็นธรรมสาระ เอาเป็นเกาะ เอาเป็นที่พึ่งอันถาวรได้ เพราะไม่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แต่กลับเป็น นิจุจํ ปรมาํ สุขํ และ ฐวํ/ตาที คือ เที่ยง เป็นบรมสุข

และยังยืน/คงที่ ไม่ต้องเกิด แก่ เจ็บ (อาพาธ) และตายอีก

เพราะเหตุนี้ พระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) จึงได้สั่งสอนศิษยานุศิษย์ว่า วิสังขาร คือ พระนิพพานนั้นแหละที่เป็นอิตตาวิมุต เป็นวิราคะธาตุ วิราคะธรรมล้วนๆ และมีสภาวะที่ตรงกันข้ามกับสังขาร คือเป็น นิจุจ สุกข์ และ อตฺตา แท้ๆ (ไม่ใช่อิตตาเทียมอย่างเบญจขันธ)

ตรงตามพระพุทธวจนะและอรรถาธิบายของพระอรรถกถาจารย์ ทุกประการ และที่พระสุปฏิปันในทั้งหลายท่านได้กล่าวไว้ตรงกันหมด ดังต่อไปนี้

๑. ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตเถระ

กล่าวไว้ในโอวาทของท่าน ในหนังสือมุตโตทัย หน้า ๒๔ ว่า

“พระชินาสพเจ้าทั้งหลายดับโลก ๓ รุ่งโรจน์อยู่ คือ ทำการพิจารณาและบำเพ็ญเพียรเป็นภาวิโต พหุลิกโต คือทำให้มาก เจริญให้มาก จนจิตมีกำลังสามารถพิจารณาสมมติทั้งหลายทำลาย สมมติทั้งหลายลงไปได้ จนเป็นอกิริยา ก็ยอมดับโลก ๓ ได้ การดับโลก ๓ นั้น ท่านชินาสพเจ้าทั้งหลาย มิได้เหาะขึ้นไปในกามโลก รูปโลก อรูปโลก เลยทีเดียว คงอยู่กับที่นั่นเอง แม้พระบรมศาสดาของเรา ก็เช่นเดียวกัน พระองค์ประทับนั่งอยู่ ณ คงไม้โพธิพฤกษ์แห่งเดียว เมื่อจะดับโลก ๓ ก็มิได้เหาะขึ้นไปในโลก ๓ คงดับอยู่ที่จิต จิตนั่นเอง เป็นโลก ๓ ฉะนั้น ท่านผู้ต้องการดับโลก ๓ พึงดับที่จิตของตนๆ จนทำลายกิริยา คือตัวสมมติหมดสิ้นจากจิต ยังเหลือแต่อกิริยา (คือนิโรธธาตุ/พระนิพพานธาตุ) เป็นฐิติจิต ฐิติธรรม อันไม่รู้จัก ตาย (อมตธรรม) ฉะนั้นแล”

๒. พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี

หลวงพ่อดาวพากน้ำ (สด จนฺทสโร)

ได้แสดงไว้ในพระธรรมเทศนา เรื่อง ติลักขณาทิคถา เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ ในหนังสือชีวประวัติ ผลงานรวมพระธรรมเทศนา ๖๓ กัณฑ์ หน้า ๔๐๗ ว่า

“สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ ยทา ปญฺญา ย ปสฺสติ อถ นิพฺพินฺนติ ทุกฺเช เอส มคฺโค วิสฺสุติยา

เมื่อใดบุคคลเห็นตามปัญญาว่าธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว เมื่อนั้นย่อมเบื่อหน่ายในทุกขนี้ นี่เป็นหนทางหมดจดวิเศษ”

นี่ถึงจะจริง ละได้จริง เอาตรงนี้แหละว่า ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัว ธรรมทั้งหลายนะอยู่ที่ไหน สังขารมีที่ไหน ธรรมมีที่นั่น สังขารอยู่ที่ไหน ธรรมอยู่ที่นั่น...

...กายมนุษย์ที่เป็นตัว ก็ตัวโดยสมมติ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์เรียกว่าไม่ใช่ตัว นั่นไม่ใช่ตัวแท้ๆ เป็นที่อาศัยของตัว คือ กายมนุษย์ละเอียด

...ส่วนเบญจขันธทั้งห้าของกายมนุษย์ละเอียด ก็เป็นอนิจจัง ทุกขัง ส่วนธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด ก็ไม่ใช่ตัว เป็นที่อาศัยของตัวซึ่งเป็นกายทิพย์

กายทิพย์ประกอบด้วยรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นอนิจจัง ทุกขัง ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ ก็ไม่ใช่ตัว เป็นที่อาศัยของตัว คือกายทิพย์ละเอียด

กายทิพย์ละเอียดก็เป็นอนิจจัง ทุกขัง ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด ก็ไม่ใช่ตัว เป็นที่อาศัยของตัว คือกายรูปพรหม

รูปพรหมหมดทั้งร่างกาย ประกอบด้วยเบญจขันธ์ทั้งห้า คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็เป็นอนิจจัง ทุกขัง ส่วนดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมก็ไม่ใช่ตัว เป็นที่อาศัยของตัว คือกายรูปพรหมละเอียด

กายรูปพรหมละเอียด ประกอบด้วย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็เป็น อนิจจัง ทุกขัง ส่วนดวงธรรมที่ทำให้เป็นรูปพรหมละเอียด ก็ไม่ใช่ตัว เป็นที่อาศัยของตัว คือกายอรูปพรหม

กายอรูปพรหมก็เป็น อนิจจัง ทุกขัง ประกอบด้วยเบญจขันธ์ทั้งห้า คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่เที่ยง ไม่ใช่ตัว เหมือนกัน ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ส่วนดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมเล่า ก็ไม่ใช่ตัว เป็นที่อาศัยของตัว คือ กายอรูปพรหมละเอียด

กายอรูปพรหมละเอียดก็ประกอบด้วยขันธ์ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็เป็นอนิจจัง ทุกขัง ส่วนดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียดก็ไม่ใช่ตัว เป็นที่อาศัยของตัว ตัวเหล่านี้โดยสมมติทั้งนั้น ไม่ใช่วิมุตติ

สูงขึ้นไปกว่านี้เข้าถึงกายธรรม กายธรรมคราวนี้เป็นตัวละ กายธรรมเป็นตัว ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมนั้นแหละเป็นตัว กายธรรมนั้นแหละเป็นนิจจัง สุขัง ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายก็เป็นอิตตา

ส่วนดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายแปดกายเบื้องต้นก็เป็น อนัตตา ไม่ใช่ตัว จะเป็นอิตตายังไม่ได้ เพราะยังเป็นสมมติอยู่

กายธรรมของธรรมกายละเอียดที่อาศัยดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายอยู่นั้น เรียกว่ากายธรรมละเอียด... ตั้งแต่กายธรรมไปสิบกาย

กายธรรม กายธรรมละเอียด กายโสตา กายโสตาละเอียด กายสกทาคา กายสกทาคาละเอียด กายอนาคา กายอนาคาละเอียด เหล่านี้ยกเป็นตัวทั้งนั้น ควรยกเป็นนิจจัง สุขัง ทั้งนั้น ส่วนดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายเล่า หมดทั้งก่อนนั้นแหละเป็นอิตตา เป็นนิจจัง สุขัง อิตตา ส่วนกายพระอรหันต์ ถ้าถึงพระอรหันต์ก็เป็นนิจจัง สุขัง อิตตาแท้ๆ กายธรรมก็มีขันธ์เหมือนกัน แต่เป็นธรรมขันธ์ ท่านไม่เรียกเบญจขันธ์ เป็นธรรมขันธ์เสีย มีธาตุเหมือนกัน เป็นวิราคธาตุ เป็นวิราคธรรม เป็นธรรมไปทั้งก่อน เพราะฉะนั้นกายธรรมพระอรหันต์เป็นนิจจัง สุขัง อิตตา หมดทั้งก่อน กายพระอรหันต์ละเอียดก็เป็นนิจจัง สุขัง อิตตา หมดทั้งก่อน

เมื่อรู้จักดังนี้แล้ว ก็นี้แหละ ถ้าจะไปนิพพานไปได้ทางนี้ ทางอื่นไปไม่ได้ ที่พระองค์ทรงรับสั่งไว้ อุตตติปา อุตตสรณา อนนุสสรณา ตนเป็นที่พึ่งของตน อุตตติปา ตนเป็นที่เกาะ ตนเป็นที่พึ่ง สิ่งอื่นไม่ใช่ ธมฺมทิปา ธมฺมสรณา อนนุสสรณา ธรรมเป็นเกาะ ธรรมเป็นที่พึ่ง สิ่งอื่นไม่ใช่”

๓. พระเดชพระคุณพระราชวิสุทธิญาณโสภณ

หลวงพ่อดวงมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

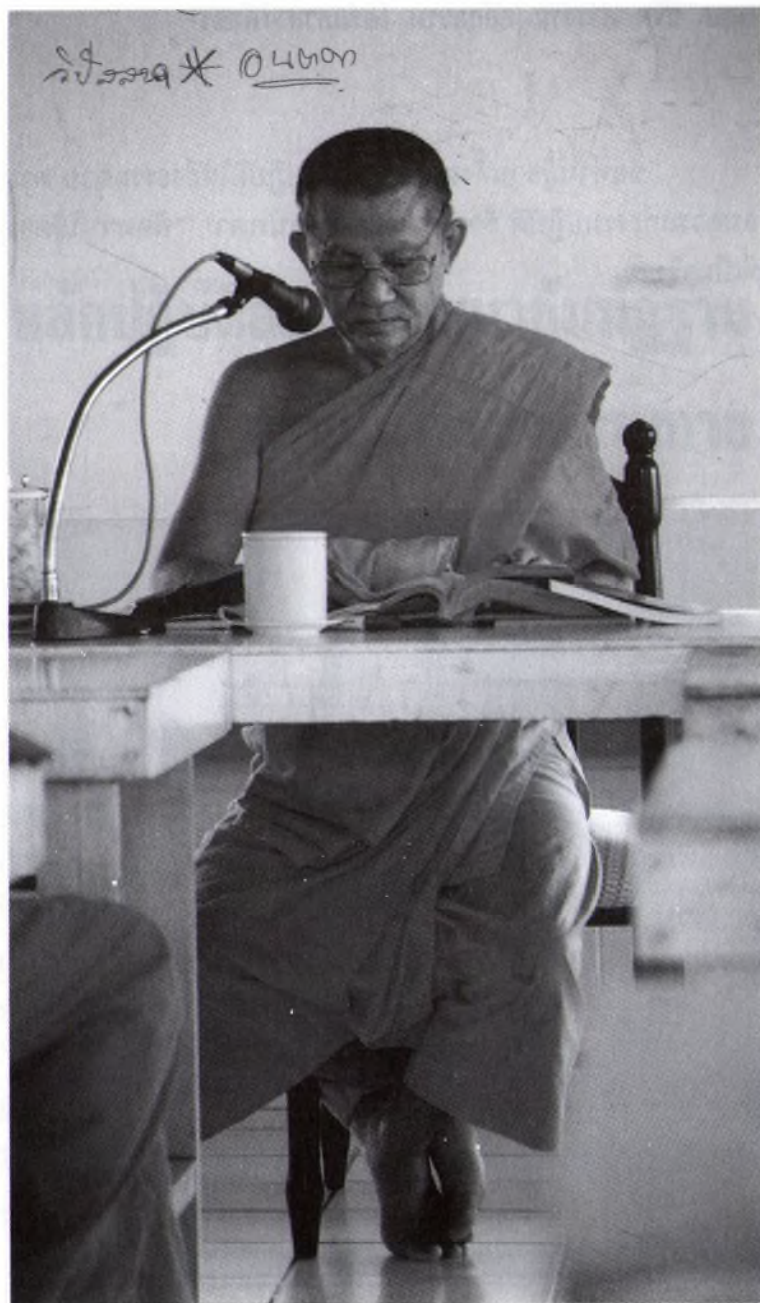
ได้แสดงพระธรรมเทศนา เรื่อง การเสกสรวรรณของกิเลส เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ในหนังสือศาสนธรรมปลูกคนให้ตื่น หน้า ๓๐๓ ว่า

“คำว่า นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่งนั้น หมายถึง สุขในหลักธรรมชาติของความบริสุทธิ์แห่งใจนั้นแล ไม่ได้เป็นความสุขแบบสมมติ

ทั้งหลาย ดังสุขเวทนาที่มีอยู่ภายในกาย ภายในจิตของสามัญชนทั่วไป
นี้เรียกว่า สุขในขั้นสมมติ มีอยู่ทั้งทางกายและจิตใจ ส่วนพระอรหันต์
ท่านผู้สิ้นกิเลสแล้วนั้น ท่านมีเพียงทุกข์ทางกายเท่านั้น ในจิตของท่าน
ไม่มีทั้งทุกข์เวทนาและสุขเวทนา อุเบกขาเวทนา เหลืออยู่ในนั้นเลย
เพราะฉะนั้น คำว่า ปรมิ สุขิ จึงไม่ใช่สุขเวทนาที่โลกทั้งหลาย
อาจเอื้อมถึงอยู่ นั้นไม่ใช่โลกที่กิเลสอาจเอื้อมถึงได้ เป็นธรรมชาติ
แห่งความสุขของจิตบริสุทธิ์ล้วนๆ ต่างหาก นั้นแลท่านว่า นิพพาน
ปรมิ สุขิ เป็นสุขในหลักธรรมชาติที่มีอยู่กับความบริสุทธิ์นั้น สุขนี้จึง
ไม่มีคำว่า อนิจจัง ทุกขัง อนตตา เข้าไปแทรกได้เลย เพราะ อนิจจัง
ทุกขัง อนตตา เป็นสมมติ ต้องอยู่ในวงสมมติ นอกไปจากสมมติไม่
ได้ ส่วน ปรมิ สุขิ นั้นนอกวงสมมติไปแล้ว ท่านให้ชื่อว่าวิมุตติ..."

และได้แสดงพระธรรมเทศนา เรื่อง ความตายเป็นธรรมดา
ในหนังสือธรรมชุดเตรียมพร้อม หน้า ๔๓๕ ว่า

"การที่เราบำเพ็ญอยู่เวลานี้ และบำเพ็ญเรื่อยมานี้แล คือ
การดำเนินเพื่อหลบหลีกปลีกภัยทั้งหลายโดยลำดับ จนบรรลุถึง
"มหาสมบัติอันพึงหวัง" จากนั้นจะเรียกว่า 'นิจจัง' เป็นของเที่ยง
ก็ได้ เพราะไม่มีอะไรเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่มีอะไรเข้ามาทำลายจิตใจ
ให้เดือดร้อนวุ่นวาย จะเรียกว่า 'บรมสุข' ก็ไม่ผิด จะเรียกว่า 'อัตตา'
ก็ไม่น่าจะผิด เพราะเป็น 'ตน' แท้ คือตนในหลักธรรมชาติ ไม่มี
'สมมติ' น้อยใหญ่ แม้ปรมาณูเข้ามาเกี่ยวข้องใจ แต่ไม่ได้หมายถึงว่า
'อัตตา' ที่เป็นคู่กับ 'อนัตตา' นั้นเป็นความสมมติอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งเป็น
ทางดำเนินเพื่อ พระนิพพาน..."

ขอท่านผู้อ่านทั้งหลายจงตั้งใจปฏิบัติให้ถึงธรรมกาย ตามสมควรแก่ธรรมปฏิบัติ ก็จะเข้าใจเรื่อง "อนัตตา", "อัตตา" ได้ตามที่เป็นจริงแล.

หลักปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน ตามแนววิชชาธรรมกาย

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงประทานหลัก คือ ธรรมเป็นอารมณ์ของสมถกัมมัฏฐาน อันเป็นพื้นฐานสำคัญให้ถึงธรรมอันเป็นรากเหง้าให้วิปัสสนาเกิด เจริญขึ้น และตั้งอยู่ เพื่อเจริญปัญญา จากการที่ได้เห็นแจ้งและรู้แจ้งในสภาวะของสังขารธรรมและวิสังขารธรรมคือพระนิพพานโดยปรมาตม์ และในพระอริยสัจ ๔ ตามที่เป็นจริงไว้หลายวิธี อันผู้เจริญภาวนาพึงเลือกปฏิบัติให้ถูกจริต อริยาไคยของตน

ข้าพเจ้าจึงขอเสนอวิธีเจริญทั้งสมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐาน ที่ให้ผลดีมีประสิทธิภาพสูงตามหลักปฏิบัติพระสัทธรรมเพื่อทำนิพพาน ให้แจ้งที่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงแสดงไว้ดีแล้ว คือ วิธีเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานให้ถึงธรรมกายมรรคผลนิพพานตามรอยบาท

พระพุทธองค์ที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดำ วัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ท่านปฏิบัติได้เข้าถึง ได้รู้ เห็น และเป็นธรรมกายแล้ว จึงได้สั่งสอนศิษยานุศิษย์จนตลอดชีวิตของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดำ ท่าน และได้ถ่ายทอดสืบต่อๆ กันมาจนถึงปัจจุบัน ปรากฏผลดีเป็น อย่างสูงแก่ผู้ปฏิบัติด้วยอิทธิบาทธรรม

โดยมีหลักปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานถึงธรรมกาย ให้เกิดอภิญญาและวิชา คือความรู้ความสามารถพิเศษ ได้แก่ วิชา ๓ วิชา ๔ (รวมอภิญญา ๒) ชื่อว่า “วิชาธรรมกาย” เป็นพื้นฐาน สำคัญแก่การเจริญวิปัสสนาปัญญาถึงโลกุตระปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

๑. ขั้นสมถกัมมัฏฐาน

มีหลักวิธีปฏิบัติเบื้องต้นที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

๑) กำหนด “ฐานที่ตั้งของใจ” ไว้ ณ ศูนย์กลางกาย เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ อันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม และเป็นที่ตั้งกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม

ศูนย์กลางกายระดับสะดือเป็นที่สุดและเป็นต้นทางลม-หายใจ (เข้า-ออก)

๒) กำหนด “บริกรรมนิมิต” คือ นึกให้เห็นด้วยใจเป็น เครื่องหมายดวงแก้วกลมใสให้ใจรวมอยู่ ณ ศูนย์กลางดวงแก้วกลมใส

นั้น ตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ (ตามข้อ ๑) การเพ่งดวงแก้วกลมใส มีลักษณะที่เป็นการเพ่งแสงสว่าง (อาโลกกสิณ) กล่าวคือถ้าพระโยคาวจรเพ่งแสงสว่างเป็นอารมณ์ ถึงได้อุคคณิมิต ก็จะเป็นดวงใสสว่าง หลวงพ่อดำ วัดปากน้ำ ท่านจึงใช้ดวงแก้วกลมใส (แทนดวงใสสว่าง) เป็นบริกรรมนิมิต

๓) กำหนด “บริกรรมภาวนา” คือ ท่องในใจด้วยองค์ บริกรรมภาวนาว่า “สัมมา อรหังฯ” ที่กลางของกลางจุดเล็กใส กลางดวงแก้วกลมใส ตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือนั้น เพื่อประคองใจให้หยุดนิ่งตรึงนั้น

คำว่า “สัมมา” เป็นคำย่อมาจากคำว่า “สัมมาสัมพุทธโธ” แปลว่า พระผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ ซึ่งหมายถึงพระปัญญาคุณของพระพุทธเจ้า ส่วนคำว่า “อรหัง” แปลว่า พระผู้ไกลจากกิเลส และบาปกรรมทั้งปวง ซึ่งหมายถึง พระวิสุทธิคุณของพระพุทธเจ้า เมื่อบริกรรมภาวนาว่า “สัมมา อรหังฯ” นึกน้อมพระพุทธคุณ คือ พระปัญญาคุณ และพระวิสุทธิคุณของพระพุทธเจ้า มาสู่ใจเรา ด้วยเป็นพุทธานุสสติ

ถ้าผู้ปฏิบัติภาวนากำหนดบริกรรมนิมิต คือนึกเห็นเครื่องหมายดวงแก้วกลมใสด้วยใจได้ยาก ก็ให้สังเกตลมหายใจเข้า-ออก ที่ผ่านและกระทบดวงแก้วตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ อยู่ตรงนั้น (เป็นอานาปานสติอีกโสดหนึ่ง) โดยไม่ต้องตามลมหายใจเข้า-ออก ก็จะช่วยให้เห็นดวงนิมิตได้ง่ายเข้า เมื่อเห็นดวงใส ปรากฏขึ้นแล้ว ก็ปล่อยความสนใจในลม

เมื่อรวมใจหยุดนิ่งตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ

๒ นิ้วมือ อันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม ก็จะเข้าถึง และได้รับ เห็นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม จนถึงธรรมกายอันเป็นกายที่พ้นโลก เป็นธาตุธรรมที่บริสุทธิ์ เป็น อุปการะสำคัญต่อการเจริญวิปัสสนาให้เกิดปัญญาจากการที่ได้ เห็นแจ้งและรู้แจ้ง

ก. ในสภาวะของสังขาร คือธรรมอันเป็นไปในภุมิ ๓ ทั้ง ลึ้น และธรรมที่เป็นไปในภุมิที่ ๔ เฉพาะที่เป็นสังขตธรรมตามที่เป็น จริง

ข. ในสภาวะของวิสังขาร คือพระนิพพานธาตุโดย ประมัตถ์ ทั้งสภาวะนิพพาน ผู้ทรงสภาวะ และอายตนะนิพพาน ตามที่เป็นจริง และ

ค. ในอริยสัจ ๔ อันเป็นไปในญาณ ๓ คือ สัจจญาณ กิจจญาณ และ กตญาณ มีรอบ ๑๒ ดังปรากฏคำสอนวิธีปฏิบัติสมถ- วิปัสสนากัมมัฏฐานเบื้องต้น โดยพระเดชพระคุณหลวงพ่อดิปปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ต่อไปนี้

"ต่อไปนี้ไปคอยตั้งใจฟัง เมื่อเราทำวัตรอาราธนาเสร็จแล้ว ก็จะบอกวิธีการทำต่อไป วิธีการทำสมถวิปัสสนาต้องมีบริกรรมภาวนา กับบริกรรมนิมิตเป็นคู่กัน บริกรรมนิมิตให้กำหนดเครื่องหมายเท่า ดวงใสเหมือนกับเพชรลูกที่เจียรระโนแล้ว ไม่มีขนแมว โตเท่าแก้วตา ผู้หญิงกำหนดเข้าปากช่องจมูกซ้าย ผู้ชายกำหนดเข้าปากช่องจมูกขวา อย่าให้ล้าให้เหลื่อม ใจของเราก็ยึดไปยึดมาแวบไปแวบมา ให้เข้าไป อยู่เสียในบริกรรมนิมิต ปากช่องจมูก หูซ้ายชายขวา ข้างนอกดวง โตเท่าแก้วตา ข้างในดวงโตเท่าเมล็ดพุทธรักษา ใสขาวเหมือนกระจก

ส่องเงาหน้า หูยักกำหนดปากช่องจมูกซ้าย ชายกำหนดปากช่อง จมูกขวา แล้วให้บริกรรมภาวนาประกอบบริกรรมนิมิตนั้นไว้ว่า "สัมมาอรหัง" ตรึกนึกดวงที่ใส ใจหยุดอยู่กลางดวงที่ใส "สัมมาอรหัง" ตรึกถึงดวงที่ใส ใจหยุดอยู่กลางดวงที่ใส "สัมมาอรหัง" ตรึกถึงดวง ที่ใสใจหยุดอยู่กลางดวงที่ใส นิ่งอยู่ที่นั่น **นี้ฐานที่ ๑**

ฐานที่ ๒ เลื่อนไปที่เพลตา หูยักอยู่ซีกข้างซ้าย ชายอยู่ ซีกข้างขวา ตรงหัวตาที่มุลตาออกตามช่องลมหายใจเข้าออกข้างใน แล้วให้บริกรรมประกอบเครื่องหมายที่เพลตานั่นว่า "สัมมาอรหังฯ" ๓ ครั้ง แบบเดียวกัน

แล้วเลื่อนเครื่องหมายตรงลำดับเพลตาเข้าไปที่กลางกั๊ก ศีรษะข้างใน ไม่ให้ค่อนซ้ายขวาหน้าหลังล่างบน กลางกั๊กพอดี ที่นี้ เรียกว่า**ฐานที่ ๓** แล้วบริกรรมประกอบเครื่องหมายที่กลางกั๊กศีรษะ ข้างในว่า "สัมมาอรหังฯ" ๓ ครั้ง ตรงนี้มีลัทธิพิธี ต้องกลับตาไป ข้างหลังให้ตาค้าง เหมือนคนชักจะตาย เราหลับตาอยู่ ตาซ้อนขึ้นข้าง บนเหลือบขึ้นข้างบน เหลือบไปๆ จนค้างแน่น ให้ความเห็นกลับไปข้าง หลัง แล้วค่อยๆ ให้เห็นกลับเข้าข้างใน พอตาเห็นกลับเข้าข้างในก็เลื่อน เครื่องหมายจากฐานที่ ๓ **นี้ไปฐานที่ ๔** ที่ปากช่องเพดาน ที่รับ ประทานอาหารสำหรับ อย่าให้ล้าให้เหลื่อมพอดี แล้วบริกรรมประกอบ เครื่องหมายในฐานที่ ๔ นั้นว่า "สัมมาอรหังฯ" ๓ ครั้ง

แล้วก็เลื่อนเครื่องหมายจากฐานที่ ๔ **ไปฐานที่ ๕** ที่ปาก- ช่องคอ เนือลูกกระเดือก เหมือนกลางกั๊กปากด้วยแก้ว ตั้งไว้ปากช่อง คอ บริกรรมประกอบเครื่องหมายที่ปากช่องคอนั้นว่า "สัมมาอรหังฯ" ๓ ครั้ง แล้วเลื่อนเครื่องหมายลง**ไปฐานที่ ๖** กลางตัว สุดลม-

หายใจเข้าออก สะดือทะลุหลังขวาทะลุซ้าย กลางกักข้างใน ตรงกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ที่ใจหยุดนั้นทีเดียว ตั้งตรงนั้นเอาใจของเราจรดเข้าที่ดวงใส่นั้น แล้วบริกรรมภาวนาว่า "สัมมาอรหังฯ" ๓ ครั้ง แล้วถอยหลังจากฐานที่ ๖ มาที่เหนือ กลางตัวเรานี้ขึ้นมา ๒ นิ้วมือ ฐานนั้นเรียกว่า ฐานที่ ๗

ฐานที่ ๗ นั้นมีศูนย์ ๕ ศูนย์ ๑. ศูนย์กลาง ๒. ศูนย์ข้างหน้า ๓. ศูนย์ข้างขวา ๔. ศูนย์ข้างหลัง ๕. ศูนย์ข้างซ้าย ศูนย์กลางคือ อากาศธาตุ ศูนย์ข้างหน้าธาตุน้ำ ศูนย์ข้างขวาธาตุดิน ศูนย์ข้างหลัง ธาตุไฟ ศูนย์ข้างซ้ายธาตุลม เครื่องหมายใสสะอาดตรงช่องอากาศกลาง ตรงนั้นเรียกว่า "ศูนย์"

ทำไมถึงเรียกว่า "ศูนย์" ? ตรงนั้นเวลาสัตว์ไปเกิดมาเกิด แล้วก็มาอยู่ในที่ลึบ อยู่ในกลางดวงนั้น กายละเอียดอยู่ในกลาง ดวงนั้น เมื่อพ่อแม่ประกอบธาตุธรรมถูกส่วนเข้าแล้ว ก็ตกศูนย์ ที่เดียว พอตกศูนย์ก็ลอยขึ้นมาเหนือกลางตัว ๒ นิ้วมือ (เป็นดวง กลมใส) โดเต้าฟองไข่แดงของไข่ไก่ ใสเป็นกระจกส่องเงาหน้า นี่มัน จะเกิดละ ตรงนั้นเรียกว่าศูนย์ ศูนย์นั้นเป็นสำคัญนัก จะเกิดมาใน มนุษย์โลกก็ต้องเกิดด้วยศูนย์นั้น จะไปนิพพานก็ต้องเข้าศูนย์นั้น ไปเหมือนกัน จะไปสู่มรรค ผล นิพพานก็ต้องเข้าศูนย์นั้นเหมือนกัน แบบเดียวกัน

จะตายจะเกิดเดินตรงกันข้าม ถ้าว่าจะเกิดก็ต้องเดิน นอกออกไป ถ้าว่าจะไม่เกิดก็ต้องเดินในเข้าไป กลางเข้าไว้ หยุดเข้าไว้ ไม่คลาดเคลื่อน นี่ตายเกิดอย่างนี้ ให้รู้จักหลักอย่างนี้ เมื่อรู้จักหลักดังนี้แล้วก็รู้ทีเดียว พอรุ่งขึ้นเช้านี้ ที่ใจเราวนวายอยู่

มันทำอะไร ? มันต้องการจะเวียนว่ายตายเกิด ถ้าใจเรานิ่งอยู่ใน กลางนั้น มันจะเลิกเวียนว่ายตายเกิด เราก็รู้ตัวของเราอยู่ เราไม่ต้องง้อใคร เรารู้แล้วเราเรียนแล้ว เราเข้าใจแล้ว เราต้องทำใจ ของเราให้นิ่ง ทำใจให้หยุดอยู่ศูนย์กลางนั้น กลางของกลางๆๆ ข้างขวา หน้าหลัง ล่างบน นอกใน ไม่ไป เข้ากลางของกลางๆๆ นิ่งแน่นหนักขึ้น พอถูกส่วนเข้าเท่านั้น เห็นดวงใสแจ่มบังเกิดขึ้น เท่า ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์

ดวงนั้นแหละเรียกว่า อัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เป็น ทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ทั้งหมดในสากลโลก ใน สากลธรรม พระพุทธเจ้าพระอรหันต์จะเข้าไปสู่นิพพาน ต้องไป ทางนี้ทางเดียว ไม่มีทางแตกแยกจากกัน ไปแนวเดียวทางเดียว กันหมด แต่ว่าการไปนั้น บางท่านเร็ว บางท่านช้า ไม่เหมือนกัน คำที่ว่า ไม่เหมือนกันนี้แหละ ถึงจะได้ชื่อว่าไม่ช้ากัน คำว่าไม่ช้ากัน เพราะเร็ว กว่ากัน ช้ากว่ากัน แล้วแต่นิสัยวาสนาของตนที่สั่งสมอบรมไว้ แต่ว่า ทางไปนั้นเป็นทางเดียวกันหมด เป็นเอกายนมรรค หนทางเส้น เดียว เมื่อจะไปต้องหยุด นี่ก็แปลก ทางโลกเขาจะไปต้องขึ้นเรือบิน เรือยนต์ รถยนต์ไป จึงจะเร็วจึงจะถึง แต่ทางธรรมไม่เป็นเช่นนั้น เมื่อจะ ไปต้องหยุด ถ้าหยุดจึงจะเร็ว จึงจะถึง นี่แปลกอย่างนี้ ฉะนั้นต้องเอา ใจหยุด จึงจะเร็วจึงจะถึง หยุดอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ พอหยุดถูกส่วนก็เห็นดวงใส ดวงนั้นแหละเรียกว่าเอกายนมรรค หรือที่เรียกว่าปฐมมรรค หรือเรียกว่าอัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน โดเต้าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ใจก็หยุดนิ่งอยู่กลางดวงนั้น

พอหยุดนิ่งถูกส่วนเข้าเท่านั้น หยุดในหยุดๆ กลางของหยุด

เรื่อยเข้าไป กลางของกลางๆๆๆ ที่หยุดนั้น พอถูกส่วนเข้า เห็นดวง
 อีกดวงหนึ่งเท่าๆ กัน อยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานนั้น
 เรียกว่าดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีลนั้น พอถูกส่วนเข้า เห็นอีกดวงหนึ่ง
 เท่าๆ กัน เรียกว่าดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธินั้น พอถูกส่วนเข้า
 เห็นอีกดวงหนึ่งเรียกว่าดวงปัญญา ดวงเท่าๆ กัน หยุดอยู่กลางดวง
 ปัญญานั้น พอถูกส่วนเข้า เห็นอีกดวงหนึ่ง เรียกว่าดวงวิมุตติ ไส
 ละเอียดหนักขึ้นไป หยุดอยู่กลางดวงวิมุตตินั้น พอถูกส่วนเข้า เห็น
 อีกดวงหนึ่ง เรียกว่าดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ-
 ญาณทัสสนะ พอถูกส่วนเข้า เห็นตัวกายมนุษย์ของเรานั้นนอนผืน
 ออกไปทีไปเกิดมาเกิด

เขาเรียกว่ากายมนุษย์ละเอียด พอเราไปเห็นเข้าเท่านั้น เรา
 ก็รู้ได้ทีเดียวว่า อ้อ กายนี้เวลาฝันเราเคยเห็นเคยไปกับมัน ในเวลาทำ
 กิจหน้าที่ฝัน เวลาตื่นแล้วไม่รู้มันไปอยู่ที่ไหน บัดนี้เรามาเห็นแล้ว อยู่
 กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั่นเอง

เมื่อเห็นแล้ว ก็ให้กายมนุษย์ละเอียดนั้นนั่งเข้าเหมือนกาย-
 มนุษย์หยาบข้างนอกนี้ เมื่อนั่งถูกส่วนเข้าแล้ว ใจมนุษย์ละเอียดก็
 หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด พอ
 ถูกส่วนเข้า หยุดถูกส่วนเข้าเท่านั้นแหละ ก็เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติ-
 ปุฏฐาน หยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน พอถูกส่วนเข้า
 ก็เห็นดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่
 กลางดวงสมาธิ พอถูกส่วนเข้าเห็นดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวง
 ปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วน
 เข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณ-

ทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็นกายทิพย์

ให้กายทิพย์นั่งแบบเดียวกันกับกายมนุษย์ละเอียดนั้น ใจ
 ของกายทิพย์หยุดนิ่งอยู่กับศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์
 พอถูกส่วนเข้า เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดอยู่กลางดวง
 ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าเห็นดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล
 ถูกส่วนเข้าเห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้าเห็นดวง
 ปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่
 กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลาง
 ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็นกายทิพย์ละเอียด

ใจกายทิพย์ละเอียดก็นิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้
 เป็นกายทิพย์ละเอียด ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
 หยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าเห็นดวงศีล
 หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวง
 สมาธิ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้า
 เห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ-
 ญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าเห็น
 กายรูปพรหม

ใจกายรูปพรหมก็นิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็น
 กายรูปพรหม ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ใจกาย-
 รูปพรหมเมื่อหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูก
 ส่วนเข้าเห็นดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงสมาธิ
 หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวง
 ปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วน

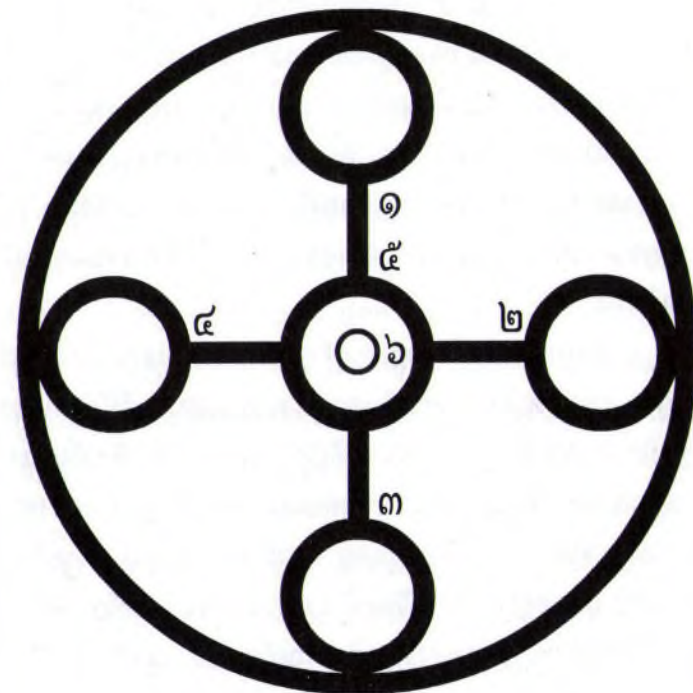
เข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ
ถูกส่วนเข้าเห็นกายรูปพรหมละเอียด

ใจกายรูปพรหมละเอียด หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้
ให้เป็นกายรูปพรหมละเอียด ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติ-
ปัฏฐาน หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้า
เห็นดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่
กลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญา
ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวง
วิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้า
ก็เห็นกายอรูปพรหม

ใจกายอรูปพรหม ก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้
เป็นกายอรูปพรหม พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าเห็น
ดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่กลาง
ดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญา ถูก
ส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวง
วิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้า
ก็เห็นกายอรูปพรหมละเอียด

ใจกายอรูปพรหมละเอียด หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้
ให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียด ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติ-
ปัฏฐาน หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้า
เห็นดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่กลาง
ดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญา

ลักษณะของฐานที่ ๗

๑. ศูนย์ด้านหน้า	ธาตุน้ำ
๒. ศูนย์ด้านขวา	ธาตุดิน
๓. ศูนย์ด้านหลัง	ธาตุไฟ
๔. ศูนย์ด้านซ้าย	ธาตุลม
๕. ศูนย์กลาง	อากาศธาตุ
๖. กลางอากาศธาตุ	วิญญาณธาตุ

ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็น
ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วน
เข้าก็เห็นกายธรรม รูปเหมือนพระปฎิมา เกตุดอกบัวตูม ใสเป็นกระจก
ส่องหน้า หน้าตักโตเล็กตามส่วน หน้าตักเท่าไหนดวงธรรมที่ทำให้
เป็นธรรมกายก็โตเท่านั้น กลมรอบตัว อยู่กลางกายธรรมกายนั้น
ธรรมกายเป็นตัวพุทธรัตนะ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายเป็น
ธรรมรัตนะ

ใจพุทธรัตนะก็หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็น
ธรรมกาย พอหยุดถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุด
อยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าเห็นดวงศีล
หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ
ถูกส่วนเข้าเห็นดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็น
ดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณ-
ทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็น
ธรรมกายละเอียด ไต่กว่าธรรมกายที่เห็นแล้วนั้น ๕ เท่า

ใจกายธรรมละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้
เป็นธรรมกายละเอียด ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
ขยายส่วนโตหนักขึ้นไป ใจก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนา-
สติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าเห็นดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าเห็น
ดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงปัญญา หยุดอยู่
กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ
ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ-
ญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็นกายธรรมพระโสดา หน้าตัก ๕ วา

สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูมใสหนักขึ้น

ใจกายพระโสดา ก็หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้
เป็นกายพระโสดา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุด
อยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าเห็นดวงศีล
หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ
ถูกส่วนเข้าเห็นดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็น
ดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณ-
ทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็น
กายธรรมพระโสดาละเอียด อยู่ในกลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ
ของพระโสดานั้น หน้าตัก ๑๐ วา

ใจกายพระโสดาละเอียด หยุดนิ่งอยู่ที่กลางดวงธรรมที่ทำให้
เป็นกายพระโสดาละเอียด ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติ-
ปัฏฐาน หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูก
ส่วนเข้าเห็นดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงสมาธิ
หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวง
ปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้า
เห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ
ถูกส่วนเข้าก็เห็นกายพระสกิทาคา หน้าตัก ๑๐ วา สูง ๑๐ วา เกตุ
ดอกบัวตูมใสหนักขึ้น

ใจของกายพระสกิทาคาก็หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้
เป็นกายพระสกิทาคา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
หยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าเห็นดวงศีล
หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวง

หลุดกิเลสหมด ไม่มีกิเลสเลย เสร็จกิจในพระพุทธศาสนา ทั้ง
สมถวิปัสสนาตลอด^๑

ตั้งแต่กายมนุษย์ถึงกายอรุปรหมละเอียด แค่นั้นเรียกว่า
ขั้นสมถะ

ตั้งแต่กายธรรมโคตรภูทั้งหยาบทั้งละเอียด จนกระทั่งถึง
กายพระอรหันต์ทั้งหยาบทั้งละเอียดนี้เป็นขั้นวิปัสสนาทั้งนั้น”^๒

๒. ขั้นอนุวิปัสสนา

เมื่อผู้ปฏิบัติภาวนาได้ถึงธรรมกายแล้ว ย่อมสามารถเจริญทั้ง
สมถะและวิปัสสนาให้เกิดอภิญญาและวิชา ให้สามารถพิจารณา
เห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรมให้เจริญ
“วิปัสสนาปัญญา” เห็นแจ้งรู้แจ้งสภาวะของสังขาร อันประกอบด้วย

๑ พระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำ หมายถึง ธรรมกายอรหันต์ผล
ที่ได้รับบรรลุ (กำจัดสัญญา ๑๐ ได้แล้ว) ผล และนิพพานแล้ว
ส่วนผู้ปฏิบัติได้ถึงธรรมกาย แต่ยังละสัญญา ๑๐ เบื้องต่ำอย่างน้อย ๓ ประการ
(สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส) ไม่ได้ หลวงพ่อท่านแสดงว่า
ยังเป็นแต่โคตรภูบุคคล ผู้ได้โคตรภูญาณเท่านั้น

๒ พระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำ หมายถึง ตั้งแต่ขั้นอนุวิปัสสนา
เห็นแจ้งในสภาวะของสังขารธรรม ตลอดถึงโลกุตรวิปัสสนา
เห็นแจ้งในสภาวะของวิสังขารธรรม คือ พระนิพพาน และเห็นแจ้งในอริยสัจ ๔
อันเป็นไปในญาณ ๓ มีอาการ ๑๒ (ชยมงคลโล ภิกขุ)

ปัจจัยปรุงแต่ง (สังขตธรรม) ว่ามีสามัญญลักษณะที่เป็น อนิจจัง ทุกขัง
และ อนตตา อย่างไร อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการเจริญโลกุตรวิปัสสนา
ให้เห็นแจ้งในอริยสัจ ๔ เป็น “โลกุตตรปัญญา” ต่อไป กล่าวคือเมื่อผู้
ปฏิบัติภาวนาได้ถึงธรรมกายแล้ว

๑. พึงฝึกเจริญฌานสมบัติให้เป็นวสี แล้วย่อมเกิด
อภิญญา มีทิพพจักขุ ทิพพโสต เป็นต้นตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้
เพราะการเริ่มเจริญสมถภาวนา โดยการกำหนดคปริกรรมนิมิต เป็น
ดวงแก้วกลมใส่นั้น มีลักษณะเป็นการเพ่งกลืนแสงสว่าง ชื่อว่า
“อาโลกกลืน” อันเป็นกลืนกลางและมีผลให้เกิดอภิญญาได้ง่าย

๒. สามารถน้อมไปเพื่อ “อดีตังสญาณ” เห็นอดีตภาพของตน
และสัตว์อื่นในภพก่อนๆ น้อมไปเพื่อ “อนาคตังสญาณ” เห็นจุติ
ปฏิสนธิของสัตว์ทั้งหลายที่เป็นไปตามกรรม และน้อมไปเพื่อ
“ปัจจุปปันนังสญาณ” เห็นสัตว์โลกในหุคติภูมิ ได้แก่ ภูมิของเปรต
สัตว์นรก อสุรกาย และในสุคติภูมิ ได้แก่ เทวโลก และพรหมโลก
ตามที่เป็นจริง ตามพระพุทธดำรัสได้

ให้สามารถรู้เห็นสภาวะของสังขาร ได้แก่ เบญจขันธ์ของ
สัตว์โลกทั้งหลาย อันปัจจัยปรุงแต่งด้วยปฏิจจสันตติสังขาร คือความ
ปรุงแต่งด้วยบุญ คืออกุศลกรรม อปฏิจจสันตติสังขาร คือความปรุงแต่ง
ด้วยบาป คือ อกุศลกรรม และอนัญญาภิสังขาร คือ ความปรุงแต่ง
ที่ไม่หวนไหว (ด้วยรูปฌานที่ ๔ ถึงอรุปรฌานทั้ง ๔)

ได้เห็นการเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์โลกในสังสารจักร
อันเป็นไปตามกรรม โดยวัฏฏะ ๓ คือ กิเลสวัฏฏ กัมมวัฏฏ และ วิปากวัฏฏ
และ

ให้สามารถเจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะของสังขารธรรม คือ ธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง (สังขตธรรม) กล่าวคือ ธรรมที่เป็นไปในภูมิ ๓ ทั้งสิ้น ว่ามีสามัญลักษณะที่เป็น อนิจจัง ทุกขัง และ อนตตา อย่างไร ละเอียดยะกว้างขวาง

ให้เจริญวิปัสสนาญาณ รวบรวมอดผ่านถึงโคตรภูญาณของ ธรรมกายได้อย่างรวดเร็ว และเป็นบาทฐานให้เจริญโลกุตระวิปัสสนา ได้เป็นอย่างดี

๓. ชั้นโลกุตระวิปัสสนา

เมื่อพระโยคาวจรเจริญอนวิปัสสนา เห็นกายในกาย เวทนา ในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ทั้ง ณ ภายในและ ณ ภายนอก เห็นแจ้งรู้แจ้งในสามัญลักษณะของสังขารธรรมทั้งหลายอยู่แล้วนั้น

ธรรมกายย่อมเจริญฌานสมาบัติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม คือ อริยสัจ ๔ ของ กายในภพ ๓ แล้วทำนิโรธ (ไม่ใช่ นิโรธสมาบัติ) ดับสมุทัย ปหานอกุศลจิตของกายในภพ ๓ โดยวิธีดับหยาบ ไปหาละเอียด ผ่านศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม อันเป็นที่ตั้งของธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ คือ "ใจ" อันกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทานยึดครองอยู่ ปหานอกุศลจิต ขำระธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ คือ "ใจ" ของกายในกาย (รวมเวทนา จิต และธรรม) จากกาย สูดหยาบถึงสุดละเอียด จนเป็นแต่ธาตุล้วนธรรมล้วนของ

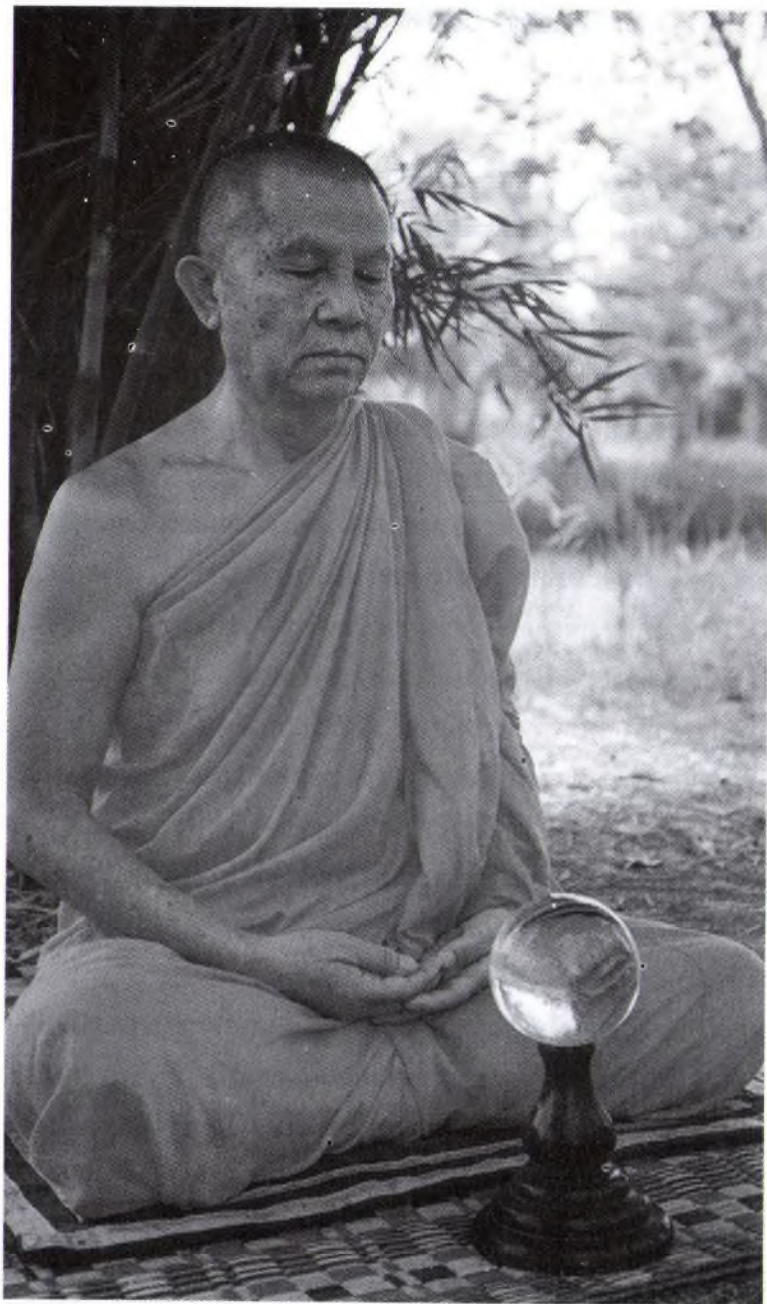
ธรรมกายที่บริสุทธิ์สุดละเอียด ถึงปล่อยวางอุปาทานในเบญจขันธ์ของกายในภพ ๓ และปล่อยความยึดมั่นในฌานสมาบัติเสียได้

ปล่อยขาดพร้อมกันแล้ว ธรรมกายที่บริสุทธิ์สุดละเอียด นั้นจะตกศูนย์ไปปรากฏในอายตนะนิพพาน อันเป็นที่สถิตของพระนิพพาน คือ ธรรมกายตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และพระอรหันตเจ้า ที่ดับขันธ์เข้าปรีนิพพาน ด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ ประทับเข้านิโรธสงบตลอดกันหมดนับไม่ถ้วน สว่างไสวด้วยธรรมรังสีของธรรมกายที่บรรลุพระอรหันต์ผลแล้ว เป็นวิราคะธาตุ วิราคะธรรม ที่ว่างอย่างมีประโยชน์สูงสุดเพราะไม่มีสังขาร ชื่อว่า "ปรมัตถสูญ"

โคตรภูจิต คือ ธรรมกายโคตรภูของพระโยคาวจรนั้น ย่อมยึดหน่วงพระนิพพานอันละเอียดประณีต สุขุมลุ่มลึกนั้น เป็นอารมณ์ (แต่ นิพพานธาตุโดยปรมาตมเป็นธรรมธาตุที่ไม่มีอารมณ์)

เมื่อมรรคจิต คือ ธรรมกายมรรคของพระโยคาวจรนั้น เกิดและเจริญขึ้นปหานสัญญาชนกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกอย่างน้อย ๓ ประการ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ขึ้นไปได้ ย่อมก้าวล่วงข้ามโคตรปฏุชนเป็นพระอริยบุคคล ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ และ ณ บัดนั้น ธรรมกายมรรค ได้แก่ ธรรมกายพระโสดาปัตติมรรค ก็จะตกศูนย์ และปรากฏผลจิต ได้แก่ ธรรมกายพระโสดาปัตติผล เข้าผลสมาบัติ พิจารณาปัจจุเวกขณะ ๕ คือ พิจารณามรรค-ผล กิเลสที่ละได้ กิเลสที่ยังเหลือ (ในกรณีเสขบุคคล) และพิจารณาพระนิพพาน ต่อไป

นี่คือขั้นตอนของเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน ตามแนว

วิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้าที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดปากน้ำ
พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ได้ปฏิบัติเข้าถึงได้รู้-เห็นและเป็น
ธรรมกาย แล้วได้สั่งสอนศิษยานุศิษย์ และได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมา
ถึงปัจจุบันที่ข้าพเจ้าขอแนะนำให้ท่านผู้สนใจศึกษาสัมมาปฏิบัติ ให้
ทดลองปฏิบัติให้เห็นผลด้วยตนเองแล้ว ท่านจะซาบซึ้งในคุณของ
วิชาธรรมกายด้วยตัวของท่านเอง และท่านจะพบว่าพระนิพพาน-
ธาตุโดยปรมาตมะนั้นแหละเป็นตัวตน (อตฺตา) ที่แท้จริง เพราะ
เป็นอมตธรรม ที่ไม่ต้องเกิด แก่ เจ็บ และตายอีก มีสภาวะที่เที่ยง
(นิจุ) เป็นบรมสุข (ปรมฺ สุข) และยั่งยืน (ธฺว) มั่นคง (สฺสฺสฺต)
อันเป็นอรรถลักษณะของวิสังขารธรรม ที่ตรงกันข้ามกับอนัตต-
ลักษณะของสังขารธรรมทั้งปวงโดยสิ้นเชิง

พระนิพพานธาตุโดยปรมาตม์ คือ ธรรมกายที่บรรลुพระ
อรหัตผลแล้วนี้แหละ คือพระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระ
สังฆรัตนะ (กรณีพระอริยสาวก) กล่าวคือพระรัตนตรัย ที่พึงอัน
ประเสริฐของสัตว์โลกแท้ๆ

ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นว่า ณ ที่ใดมีผู้ปฏิบัติภาวนาวิชา
ธรรมกายของพระพุทธเจ้านี้ด้วยดี ตรงตามที่พระเดชพระคุณ
หลวงพ่อดปากน้ำแนะนำสั่งสอนไว้ และรักษาสืบต่อไว้ด้วยดี บุคคล
ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ และสถานที่นั้นๆ มีความเจริญรุ่งเรือง และ
สันติสุขดีทั้งนั้น ไม่มีเสื่อมเลย

จึงขอแนะนำให้ท่านผู้สนใจในธรรมปฏิบัติ ลองปฏิบัติดูเถิด
เมื่อท่านปฏิบัติได้ถึงธรรมกายก็จะทราบผลดีด้วยตัวของท่านเอง

๔. ชั้นวิชาธรรมกายชั้นสูง

สำหรับผู้ปฏิบัติได้ถึงธรรมกาย และได้ฝึกเจริญภาวนา พิจารณาเห็นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และ ธรรมในธรรม ทั้ง ฌณภายนอก และ ฌณภายใน ได้ผลดีพอสมควรแล้วยังควรได้รับการ ฝึกเจริญภาวนาวิชาธรรมกายชั้นสูง อีกต่อไป ซึ่งจะเป็นธรรม เครื่องช่วย “บำบัดทุกข์” และ “บำรุงสุข” ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสังคมประเทศชาติได้มาก ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ แต่ผู้ ปฏิบัติภาวนาวิชาธรรมกายชั้นสูง เขาจะไม่ค่อยเปิดเผยหรือแสดง ความโอ้อวดใดๆ กับใครๆ นอกจากจะเป็นที่รู้กันเฉพาะในหมู่ครู อาจารย์ และศิษยานุศิษย์ผู้ใกล้ชิดเท่านั้น

วิชาธรรมกายชั้นสูงนี้แหละ ที่ข้าพเจ้าเคยได้ยินว่า พระ- เดชพระคุณหลวงพ่อบ้านได้เคยกล่าวกับศิษยานุศิษย์ในสมัยที่ยัง มีชีวิตอยู่ว่า

“ธรรมกายคนหนึ่ง ช่วยคนได้ครึ่งเมือง”

หมายถึงว่าผู้ปฏิบัติได้ถึงธรรมกาย เจริญวิชาธรรมกาย ชั้นสูง ช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่สาธุชนพลเมืองได้มาก

ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พ.ศ.๒๕๔๐ มีเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า วัดชนะสงคราม เจ้าคณะใหญ่หนกลาง เป็นประธานฝ่ายบรรพชิต นายมานิต ศิลปอาชา ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี เป็นประธานฝ่ายคฤหัสถ์ มีพระภิกษุ สามเณร และสาธุชน ร่วมเจริญจิตภาวนาถวายเป็นพระราชกุศล ประมาณ ๔,๐๐๐ คน ณ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

โครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ ที่พุทธมณฑล

วันที่ ๒-๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

เจ้าประคุณ สมเด็จพระมหาธีรราชสังฆคณาจารย์

(สมัยดำรงสมณศักดิ์ที่ พระธรรมธีรราชมหามุนี)

ประธานฝ่ายดำเนินงานโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ

ได้มอบหมายให้พระวิปัสสนาจารย์ของสถาบันพุทธภาวนา ฯ

ประกอบด้วยพระภาวนาโกศลเถร, พระมหาเสริมชัย ชยมงคล ๔๕ ฯ

ให้ทำหน้าที่บรรยายธรรม และนำพระสงฆ์เจริญจิตตภาวนา

เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ณ บริเวณพุทธมณฑล จ.นครปฐม

ในโอกาสนี้ พระมหาเสริมชัย ได้บรรยายหลักธรรมปฏิบัติ

สมถวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแบบที่พระมงคลเทพมุนี

หลวงพ่อดาวดึงส์ (สด จันทโร) ได้เคยปฏิบัติ และสอนให้ปฏิบัติ

ถึงธรรมกายและพระนิพพานแก่พระเถรานุเถระจำนวน ๕,๐๐๐ รูป

ณ ห้องประชุมพุทธมณฑล

วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
หลวงพ่อดำพระภิกษุสามเณร ได้นำคณะพระภิกษุ สามเณร
และสาธุชนจากจังหวัดต่างๆ ที่มาเข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐาน
ประจำปี และพระเถรานุเถระ ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน
ในจังหวัดราชบุรี ร่วมกันเจริญจิตตภาวนาถวายเป็นพระราชกุศล
เป็นประจำทุกปี

พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงคล
นำประชาชนปฏิบัติธรรมเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล
เนื่องในมหามงคลสมัย วันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
วันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ ณ ท้องสนามหลวง
ในโอกาสนี้มีประชาชนเข้าร่วมปฏิบัติธรรมเพื่อน้อมถวายเป็นพระราชกุศล
เป็นจำนวนมาก

นับตั้งแต่พระมหาเสริมชัย ชยมงคล ได้รับแต่งตั้งเป็น
พระอุปัชฌาย์ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๙
ก็ได้ให้การบรรพชาอุปสมบทกุลบุตรเป็นพระภิกษุ สามเณร
เป็นประจำ (ดังภาพ)

หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงคล

ได้ดำเนินกิจกรรมเผยแผ่ธรรมทั้งภายในและภายนอกวัดตลอดมา
(ดังภาพ) ได้บรรยายหลักและวิธีปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน
ตามแบบที่พระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อดาวดึงส์ (สด จันทสโร)
ท่านได้เคยปฏิบัติและสอนให้ปฏิบัติถึงธรรมกายและพระนิพพาน
แก่คณะพระธรรมทูตที่มาเข้ารับการอบรม
ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ เป็นประจำ

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล

ได้รับอาราธนาให้ไปสอนวิธีเจริญภาวนาสมาธิ

แก่คณะครู นักเรียน แม่แต่โรงเรียนคริสต์

(ในภาพ) กำลังสอนภาวนาแก่นักเรียนโรงเรียนดำเนินวิทยา

อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

และได้รับอาราธนาไปร่วมพิธีเปิดอาคารเรียนของโรงเรียนแห่งนี้ด้วย

การเผยแผ่ธรรมปฏิบัติ (ไตรสิกขา) ในต่างประเทศ

นับตั้งแต่ พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล

ได้บรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา

เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙

ท่านก็ได้ออกไปเผยแผ่ธรรมปฏิบัติ คือ ศีลสิกขา จิตตสิกขา

และปัญญาสิกขา แก่ชาวต่างประเทศอีกสี่คนหนึ่ง

ต่อมาอีก ๗-๘ ปี จึงได้หยุดพัก และมุ่งมั่นทำประโยชน์แก่

พระศาสนาภายในประเทศตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้

ส่วนใหญ่ที่ได้ไปเผยแผ่ธรรมปฏิบัติในต่างประเทศ คือ

ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศมาเลเซีย ฯ

บรรยายเรื่องสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน
และอบรมภาวนาตามแนววิชาธรรมกาย
ระหว่างวันที่ ๑-๓ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๓ แก่ชาวมาเลเซีย
ที่พุทธวิหาร กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย

บรรยายเรื่องทุกข์และเหตุแห่งทุกข์ตามสายปฏิจจสมุปบาทธรรม
และสอนเจริญภาวนาตามแนววิชาธรรมกาย
วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๒ แก่สาธุชน
และนักการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ณ พุทธวิหาร
กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย

บรรยายธรรมที่วัดพุทธไทยเซตวัน ปาตลิจายา กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ในโอกาสนี้ Jeyabalan และ Malar สองสามีภรรยาเกิดความเลื่อมใสในธรรมปฏิบัติเป็นอันมาก ถึงกับขอเปลี่ยนศาสนาจากฮินดูมาเป็นพุทธศาสนา โดยกราบอาราธนาขอให้พระอาจารย์เสริมชัยประกอบพิธีเป็นพุทธมามกะให้

บรรยายธรรมแก่ชาวไทย และชาวต่างประเทศทุกคืน ณ วัดไทยวอชิงตัน ดี.ซี. ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ ๒๖-๓๐ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๓ และได้รับอาราธนาขอสัมภาษณ์ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง "เสียงอเมริกา (VOA)" ถึงวัดอุประสงค์, ผลการปฏิบัติสมณกิจที่นั่น

บรรยายธรรมและสอนภาวนาธรรมเป็นภาษาอังกฤษแก่ชาวต่างประเทศ
และชาวไทยที่เกิดในสหรัฐ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๔
ณ วัดพุทธธรรม นครชิคาโก โดยมี
พระอาจารย์ ดร.สุนทร ญาณสุนทร (นั่งซ้ายมือ) เป็นเจ้าอาวาส

เผยแพร่ธรรมแก่นักศึกษา และคณาจารย์ ที่อัลไบร์ท คอลเลจ
มลรัฐเพนซิลเวเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อวันที่ ๒๐-๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๔ พระเดชพระคุณ
พระวิสุทธิสมโพธิ ประธานสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา
ได้อารานาพระมหาเสริมชัยให้ไปแสดงธรรมและสอนภาวนาธรรม
แก่ชาวอเมริกัน และชาวไทยที่วัดวชิรธรรมประทีป นครนิวยอร์ก

นักศึกษา และคณาจารย์สนใจสอบถามหลังจากจบการบรรยาย
เรื่อง "พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท" ที่มหาวิทยาลัย Columbia
นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๔

หลวงปู่พระภาวนาวิสุทธิคุณ

(เสริมชัย ชยมนต์โต ป.ธ. ๖)

ปฐมเจ้าอาวาส วัดหลวงปู่สดธรรมกายาราม

ตำบลแพพวย อำเภอตำบเนินมะตึก จังหวัดราชบุรี

“...ที่คนเราดีใจ เสียใจ ยินดีพอใจ หรือขุนช่องหมองหม่นด้วยความโกรธ
เป็นเพราะใจในกายนี้เป็นสำคัญ
แต่ธรรมกายนั้นเป็นกายบริสุทธิ์
หลุดพ้นจากความเศร้าหมองทั้งปวงโดยเด็ดขาด
มีความรู้จริง เห็นจริง ตามความเป็นจริงทุกขณะขั้นตอน
ดังนั้นที่คนเราวุ่นวายขุนหมองกัน
อยู่ในวังวนของความรักความเกลียดไม่รู้จบ
เป็นเพราะใจออกไปอยู่นอกธรรมกายนี้เอง! ...”

ISBN : 974-7132-26-5

9 789747 132267

ราคา 239 บาท